

**DOM NARODA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

1075

Na temelju članka 28. stavka (2) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17), članka 18. točka h) Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 58/14, 88/15, 96/15 i 53/16), Mišljenja Agencije za državnu službu Bosne i Hercegovine broj 03-34-2-602-11/18 od 2.10.2018., članka 9. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17 i 25/18) i Poglavlja III. točke 10. Odluke o ustroju Tajništva Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 92/05, 63/08), Kolegij Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na 71. sjednici, održanoj 6.11.2018. godine, donio je

**RJEŠENJE
O IMENOVANJU**

1. Dejan Ružić imenuje se na radno mjesto tajnika Povjerenstva za financije i proračun Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.
2. Imenovanome pripada plaća državnog službenika iz platnog razreda B5.
3. Imenovani stupa na dužnost 15.11.2018. godine.
4. Ovo rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-34-1-2409/18
6. studenoga 2018. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Doma naroda
Safet Softić, v. r.

На основу члана 28. став (2) Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12 и 93/17), члана 18. тачка х) Пословника Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 58/14, 88/15, 96/15 и 53/16), Мишљења Агенције за државну службу Босне и Херцеговине, број 03-34-2-602-11/18 од 02.10.2018. године, члана 9. Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17 и 25/18) и Главе III тачка 10. Одлуке о организацији Секретаријата Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 92/05, 63/08), Колегијум Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, на 71. сједници, одржаној 06.11.2018. године, донио је

**РЈЕШЕЊЕ
О ИМЕНОВАЊУ**

1. Дејан Руџић именује се на радно мјесто секретара Комисије за финансије и буџет Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.
2. Именованом припада плата из Б5 платног разреда државног службеника.
3. Именовани ступа на дужност 15.11.2018. године.
4. Ово рјешење биће објављено у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-34-1-2409/18
6. новембра 2018. године
Сарајево

Председавајући
Дома народа
Сафет Софтић, с. р.

Na osnovu člana 28. stav (2) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17), člana 18. tačka h) Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 58/14, 88/15, 96/15 i 53/16), Mišljenja Agencije za državnu službu Bosne i Hercegovine, broj 03-34-2-602-11/18 od 2.10.2018., člana 9. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17 i 25/18) i Poglavlja III. tačka 10. Odluke o organizaciji Sekretarijata Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 92/05 i 63/08), Kolegij Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na 71. sjednici, održanoj 6.11.2018. godine, donio je

RJEŠENJE O IMENOVANJU

1. Dejan Ružić imenuje se na radno mjesto sekretara Komisije za finansije i budžet Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.
2. Imenovanom pripada plaća iz B5 platnog razreda državnog službenika.
3. Imenovani stupa na dužnost 15.11.2018. godine.
4. Ovo rješenje bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-34-1-2409/18
6. novembra 2018. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Doma naroda
Safet Softić, s. r.

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

1076

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa zaključkom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine sa 34. sjednice održane 9.12.2015. godine, na prijedlog Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 149. sjednici održanoj 18. srpnja 2018. godine, donijelo je

ODLUKU

O FORMIRANJU PROJEKTOG ODBORA ZA IZRADU I PROVEDBU AKCIJSKOG PLANA ZA REALIZACIJU FAZE II. PROJEKTA UPRAVLJANJA ZRAČNIM PROMETOM U BOSNI I HERCEGOVINI

Članak 1.
(Predmet)

Ovom Odlukom formira se Projektni odbor za izradu i provedbu Akcijskog plana za realizaciju Faze II Projekta upravljanja zračnim prometom Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: Projektni odbor).

Članak 2.

(Sastav Projektnog odbora)

- (1) Projektni odbor iz članka 1. ove Odluke čine:
 - a) Davorin Primorac, direktor Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: BHANSA), predsjedatelj;
 - b) Vlado Čučilo, zamjenik direktora BHANSA-e, projektni menadžer Jedinice za realizaciju Faze II. Projekta upravljanja zračnim prometom Bosne i Hercegovine, član;

- c) Nudžeim Rečica, zamjenik direktora BHANSA-e, projektni menadžer Jedinice za potporu realizacije Faze II. Projekta upravljanja zračnim prometom Bosne i Hercegovine, član;
 - d) Samir Džaferović, predstavnik Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine, član;
 - e) Ante Batarilo, predstavnik Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine, član;
 - f) Zoran Andrić, predstavnik Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine, član;
 - g) Muhamed Hasanović, predstavnik Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine, član;
 - h) Dado Šarić, predstavnik Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine, član;
 - i) Amadeo Mandić, predstavnik Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, član;
 - j) Boro Milanović, predstavnik Ministarstva saobraćaja i veza Republike Srpske, član;
 - k) Azra Mulać, predstavnik BHANSA-e, tajnica.
- (2) U radu Projektnog odbora, kao pridruženi član, sudjeluje predstavnik Europske organizacije za sigurnost zračne plovidbe (EUROCONTROL), koji ima savjetodavnu funkciju bez prava odlučivanja i drugih prava i obveza članova Projektnog odbora.
 - (3) U radu Projektnog odbora u svojstvu promatrača sudjeluje predstavnik Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine, koji prisustvuje sjednicama Projektnog odbora bez prava odlučivanja i drugih prava i obveza članova Projektnog odbora.
 - (4) Članove Projektnog odbora iz toč. b), c) i k) stavak (1) ovog članka predlaže direktor BHANSA-e.
 - (5) Članove Projektnog odbora iz toč. d), e), f), g), h), i) i j) stavak (1) ovog članka predlaže rukovoditelj institucije, čiji predstavnici čine Projektni odbor.

Članak 3.

(Prava, obveze i odgovornosti Projektnog odbora)

- (1) Projektni odbor ima pravo, obvezu i odgovornost da:
 - a) izradi Akcijski plan za realizaciju Faze II. Projekta upravljanja zračnim prometom u Bosni i Hercegovini (dalje u tekstu: Akcijski plan) te isti dostavi Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na usvajanje;
 - b) provede Akcijski plan;
 - c) daje smjernice, upute, instrukcije i naloge Jedinici za realizaciju Faze II. Projekta upravljanja zračnim prometom Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: PIU) i Jedinici za potporu realizacije Faze II. Projekta upravljanja zračnim prometom Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: PSU);
 - d) razmatra i odobrava izvješća o radu PIU-a, izvješća o radu PSU-a, financijske analize i izvješća o realiziranju Akcijskog plana.
- (2) Nositelj aktivnosti na realiziranju Faze II. Projekta upravljanja zračnim prometom Bosne i Hercegovine je BHANSA, a sukladno Zaključku Vijeća ministara Bosne i Hercegovine sa 34. sjednice održane 9.12.2015. godine.
- (3) Projektni odbor tromjesečno izvješćuje Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine o svom radu i realizaciji Akcijskog plana.
- (4) Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine polugodišnje izvješćuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine o realiziranju Akcijskog plana.

Članak 4.

(Način i prestanak rada Projektnog odbora)

- (1) Radom Projektnog odbora rukovodi predsjedatelj Projektnog odbora.

- (2) Način rada Projektnog odbora uređuje se Poslovníkom o radu Projektnog odbora.
- (3) Projektni odbor prestaje sa radom danom realizacije Akcijskog plana.

Članak 5.

(Ostala radna tijela)

- (1) Direktor BHANSA-e, u konzultaciji sa zamjenikom direktora, formira slijedeća radna tijela:
- a) Jedinicu za realizaciju Faze II. Projekta upravljanja zračnim prometom Bosne i Hercegovine,
 - b) Jedinicu za potporu realizacije Faze II. Projekta upravljanja zračnim prometom Bosne i Hercegovine,
 - c) projektne timove i radne skupine po potrebi.
- (2) Radna tijela iz stavka (1) ovog članka prestaju s radom danom izvršenja dodijeljenih zadaća ili danom realiziranja Akcijskog plana.

Članak 6.

(Naknada za rad)

Naknada za rad u Projektnom odboru i radnim tijelima bit će regulirana posebnom odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Članak 7.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaje važiti Odluka o formiranju Projektnog odbora za realiziranje projekta upravljanja zračnim prometom u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 64/08 i 78/09).

Članak 8.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 198/18
18. srpnja 2018. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, v. r.

Na osnovu člana 17. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa zaključkom Savjeta ministara Bosne i Hercegovine sa 34. sjednice održane 9.12.2015. godine, na prijedlog Ministarstva komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine, Savjet ministara Bosne i Hercegovine, na 149. sjednici održanoj 18. jula 2018. godine, donio je

ОДЛУКУ**О ФОРМИРАЊУ ПРОЈЕКТНОГ ОДБОРА ЗА ИЗРАДУ И СПРОВОЂЕЊЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ФАЗЕ II ПРОЈЕКТА УПРАВЉАЊА ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ****Члан 1.**

(Предмет)

Овом Одлуком формира се Пројектни одбор за израду и спровођење Акционог плана за реализацију Фазе II Пројекта управљања ваздушним саобраћајем Босне и Херцеговине (даље у тексту: Пројектни одбор).

Члан 2.

(Састав Пројектног одбора)

- (1) Пројектни одбор из члана 1. ове одлуке чине:
- a) Даворин Приморац, директор Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби Босне и Херцеговине (даље у тексту: BHANSA), председавајући;

- b) Владо Тућило, замјеник директора BHANSA-e, пројектни менаџер Јединице за реализацију Фазе II Пројекта управљања ваздушним саобраћајем Босне и Херцеговине, члан;
 - ц) Нуџеим Речица, замјеник директора BHANSA-e, пројектни менаџер Јединице за подршку реализације Фазе II Пројекта управљања ваздушним саобраћајем Босне и Херцеговине, члан;
 - д) Самир Џаферовић, представник Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине, члан;
 - е) Анте Батарило, представник Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине, члан;
 - ф) Зоран Андрић, представник Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине, члан;
 - г) Мухамед Хасановић, представник Министарства одбране Босне и Херцеговине, члан;
 - х) Дадо Шарић, представник Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, члан;
 - и) Амадео Мандић, представник Федералног министарства транспорта и комуникација, члан;
 - ј) Боро Милановић, представник Министарства саобраћаја и веза Републике Српске, члан;
 - к) Азра Мулаћ, представница BHANSA-e, секретарка.
- (2) У раду Пројектног одбора, као придружени члан, учествује представник Европске организације за безбједност ваздушне пловидбе (EUROCONTROL), који има савјетодавну функцију без права одлучивања и других права и обавеза чланова Пројектног одбора.
- (3) У раду Пројектног одбора у својству посматрача учествује представник Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине, који присуствује сједницама Пројектног одбора без права одлучивања и других права и обавеза чланова Пројектног одбора.
- (4) Чланове Пројектног одбора из тач. б), ц) и к) став (1) овог члана предлаже директор BHANSA-e.
- (5) Чланове Пројектног одбора из тач. д), е), ф), г), х), и) и ј) став (1) овог члана предлаже руководиоца институције, чији представници чине Пројектни одбор.

Члан 3.

(Права, обавезе и одговорности Пројектног одбора)

- (1) Пројектни одбор има право, обавезу и одговорност да:
- a) изради Акциони план за реализацију Фазе II Пројекта управљања ваздушним саобраћајем у Босни и Херцеговини (даље у тексту: Акциони план) те исти достави Савјету министара Босне и Херцеговине на усвајање;
 - б) спроведе Акциони план;
 - ц) даје смјернице, упуте, инструкције и налоге Јединици за реализацију Фазе II Пројекта управљања ваздушним саобраћајем Босне и Херцеговине (даље у тексту: PIU) и Јединици за подршку реализације Фазе II Пројекта управљања ваздушним саобраћајем Босне и Херцеговине (даље у тексту: PSU);
 - д) разматра и одобрава извјештаје о раду PIU-a, извјештаје о раду PSU-a, финансијске анализе и извјештаје о реализовању Акционог плана.
- (2) Носилац активности на реализовању Фазе II Пројекта управљања ваздушним саобраћајем Босне и Херцеговине је BHANSA, а у складу са Закључком

Савјета министара Босне и Херцеговине са 34. сједнице одржане 9.12.2015. године.

- (3) Пројектни одбор тромјесечно извјештава Министарство комуникација и транспорта Босне и Херцеговине о свом раду и реализацији Акционог плана.
- (4) Министарство комуникација и транспорта Босне и Херцеговине полугодишње извјештава Савјет министара Босне и Херцеговине о реализовању Акционог плана.

Члан 4.

(Начин и престанак рада Пројектног одбора)

- (1) Радам Пројектног одбора руководи председавајући Пројектног одбора.
- (2) Начин рада Пројектног одбора уређује се Пословником о раду Пројектног одбора.
- (3) Пројектни одбор престаје са радом даном реализације Акционог плана.

Члан 5.

(Остала радна тијела)

- (1) Директор BHANSA-е, у консултацији са замјеником директора, формира сљедећа радна тијела:
 - а) Јединицу за реализацију Фазе II Пројекта управљања ваздушним саобраћајем Босне и Херцеговине,
 - б) Јединицу за подршку реализације Фазе II Пројекта управљања ваздушним саобраћајем Босне и Херцеговине,
 - ц) пројектне тимове и радне групе по потреби.
- (2) Радна тијела из става (1) овог члана престају са радом даном извршења додијелих задаћа или даном реализовања Акционог плана.

Члан 6.

(Накнада за рад)

Накнада за рад у Пројектном одбору и радним тијелима биће регулисана посебном одлуком Савјета министара Босне и Херцеговине.

Члан 7.

(Престанак важења)

Ступањем на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о формирању Пројектног одбора за реализовање пројекта управљања ваздушним саобраћајем у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 64/08 и 78/09).

Члан 8.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 198/18
18. јула 2018. године
Сарајево

Председавајући
Савјета министара БиХ
Др **Денис Звиздић**, с. р.

На основу члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са закључком Вјећа министара Босне и Херцеговине са 34. сједнице одржане 9.12.2015. године, на приједлог Министарства комуникација и промета Босне и Херцеговине, Вјеће министара Босне и Херцеговине, на 149. сједници одржаног 18. јула 2018. године, донјело је

ОДЛУКУ

О ФОРМИРАЊУ ПРОЈЕКТНОГ ОДБОРА ЗА ИЗРАДУ И ПРОВОДЊЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ФАЗЕ II ПРОЈЕКТА УПРАВЉАЊА ЗРАЧНИМ ПРОМЕТОМ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 1.

(Предмет)

Овом одлуком формира се Пројектни одбор за израду и провођење Акционог плана за реализацију Фазе II Пројекта управљања зрачним прометом Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Пројектни одбор).

Члан 2.

(Састав Пројектног одбора)

- (1) Пројектни одбор из члана 1. ове Одлуке чине:
 - а) Даворин Приморач, директор Агенције за пружање услуга у зрачној пловидби Босне и Херцеговине (даље у тексту: BHANSA), председавајући;
 - б) Вlado Ћућило, замјеник директора BHANSA-е, пројектни менаџер Јединице за реализацију Фазе II Пројекта управљања зрачним прометом Босне и Херцеговине, члан;
 - в) Нуджеим Реџица, замјеник директора BHANSA-е, пројектни менаџер Јединице за подршку реализације Фазе II Пројекта управљања зрачним прометом Босне и Херцеговине, члан;
 - д) Samir Džaferović, представник Министарства комуникација и промета Босне и Херцеговине, члан;
 - е) Ante Batarilo, представник Министарства комуникација и промета Босне и Херцеговине, члан;
 - ф) Zoran Andrić, представник Министарства комуникација и промета Босне и Херцеговине, члан;
 - г) Muhamed Hasanović, представник Министарства одбране Босне и Херцеговине, члан;
 - х) Dado Šarić, представник Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, члан;
 - и) Amadeo Mandić, представник Федералног министарства промета и комуникација члан;
 - ј) Boro Milanović, представник Министарства саобраћаја и веза Републике Српске, члан;
 - к) Azra Mulać, представница BHANSA-е, секретарка.
- (2) У раду Пројектног одбора, као придружени члан, учествује представник Европске организације за сигурност зрачне пловидбе (EUROCONTROL), који има савјетодавну функцију без права одлучивања и других права и обавеза чланова Пројектног одбора.
- (3) У раду Пројектног одбора у својству посматрача учествује представник Дирекције за цивилно зракопловство Босне и Херцеговине, који присуствује сједницама Пројектног одбора без права одлучивања и других права и обавеза чланова Пројектног одбора.
- (4) Чланове Пројектног одбора из тач. б), в) и к) став (1) овог члана предлаже директор BHANSA-е.
- (5) Чланове Пројектног одбора из тач. д), е), ф), г), х), и) и ј) став (1) овог члана предлаже руководитељ институције, чији представници чине Пројектни одбор.

Члан 3.

(Права, обавезе и одговорности Пројектног одбора)

- (1) Пројектни одбор има право, обавезу и одговорност да:
 - а) изради Акциони план за реализацију Фазе II Пројекта управљања зрачним прометом у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Акциони план) те исти достави Вјећу министара Босне и Херцеговине на усвајање;
 - б) проведе Акциони план;
 - в) даје смјернице, упуте, инструкције и налоге Јединици за реализацију Фазе II Пројекта управљања зрачним

За реализaciju ove odluke zaduzeno je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a

уплата ће се извршити на рачун, број: 3381002200232398, жиро рачун, број: 7100-48-06-03675-4, који је отворен у UniCredit Bank д.д. Мостар.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Удруга ХВИДР-а Града Мостара да достави извјештај о намјенском утрошку средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-2-9569-2/18
30. октобра 2018. године
Сарајево

Замјеник предсједavajuћег
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 17. став (4) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2018. годину ("Службени гласник БиХ", број 8/18) и Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће резерве, број: 01-02-2-1932-1/18 од 13.2.2018. године, замјеник предсједavajuћег Вјећа министара Босне и Херцеговине доноси

**ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТОМ КОРИШЋЕЊУ СРЕДСТАВА
ТЕКУЋЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравaju се средства за интервентно коришћење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2018. годину, у износу од 3.000,00 КМ (словима: трихиљаде конвертибилних марака) Удрузи HVIDR-а Града Мостара у сврху једнократне финансијске подршке за успјешну организацију и реализацију XXIV Међународног Божићног турнира у малом фудбалу.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплата ће се извршити на рачун, број: 3381002200232398, жиро рачун, број: 7100-48-06-03675-4, који је отворен у UniCredit Bank д.д. Мостар.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Удруга HVIDR-а Града Мостара да достави извјештај о намјенском утрошку средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-2-9569-2/18
30. октобра 2018. године
Сарајево

Замјеник предсједavajuћег
Вјећа министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

**МИНИСТАРСТВО КОМУНИКАЦИЈА
И ПРОМЕТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

1078

На основу чл. 28. и 47. Закона о међународном и међуентитетском цестовном prijevozu ("Службени гласник БиХ",

број 1/02 и 14/03), министар комуникација и промета Босне и Херцеговине доноси

**ПРАВИЛНИК
О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О СЕМТ
ДОЗВОЛАМА**

Чланак 1.

У Правилнику о СЕМТ дозволама ("Службени гласник БиХ", број 52/17) у чланку 6. иза ставка (5) додаје се нови ставак (6) који гласи:

"(6) Захтјев prijevoznika који не поступи по рјешењу Министарства изданом сукладно Закону о међународном и међуентитетском цестовном prijevozu у вежи с начином коришћења било које додијелене дозволе, неће бити разматран."

Досадашњи ставак (6) постаје ставак (7).

Чланак 2.

У чланку 7. додаје се нови ставак (2) који гласи:

"(2) Приjevoзнику који је у текућој години дозволу за Аустрију или Италију или Грчку користио на начин propisan чланком 13. Правилника и који за вријеме важења додијелене дозволе има исти број и квалитет возног парка као у вријеме добијања исте, за наредну годину се додјелује иста дозвола, ако у захтјеву не наведе другачије."

Чланак 3.

У чланку 13. у ставку (1) иза тачке б) додаје се нова тачка c) која гласи:

"c) дозволом која вриједи за Грчку, prijevoзник мјесечно не обави најмање четири војње с теретом, од којих 50% према Грчкој, укључујући транзит,"

Досадашња тачка c) постаје тачка d).

Иза досадашњег ставка (1) додаје се нови ставак (2) који гласи:

"(2) Војњом под теретом не подразумијева се војња за коју, према билатералном споразуму, није потребна дозвола."

У досадашњем ставку (3) ријеч "Комори" се замјенjuje ријечју "Министарству".

Досадашњи ставак (5) се брише.

Досадашњи ст. (2), (3) и (4) постају ст. (3), (4) и (5).

Чланак 4.

Овај Правилник ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-04-02-2-5265/18
06. студенoга 2018. године
Сарајево

Министар
Мр. Исмир Јуско, в. р.

На основу чл. 28. и 47. Закона о међународном и међуентитетском друмском превозу ("Службени гласник БиХ", број 1/02 и 14/03), министар комуникација и транспорта Босне и Херцеговине доноси

**ПРАВИЛНИК
О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О
СЕМТ ДОЗВОЛАМА**

Члан 1.

У Правилнику о СЕМТ дозволама ("Службени гласник БиХ", број 52/17) у члану 6. иза става (5) додаје се нови став (6) који гласи:

"(6) Захтјев превозника који не поступи по рјешењу Министарства издатом у складу са Законом о међународном и међуентитетском друмском превозу у вежи с начином коришћења било које додијелене дозволе, неће бити разматран."

Досадашњи став (6) постаје став (7).

Члан 2.

У члану 7. додаје се нови став (2) који гласи:

"(2) Превознику који је у текућој години дозволу за Аустрију или Италију или Грчку користио на начин прописан чланом 13. Правилника и који за вријеме важења додијелене дозволе има исти број и квалитет возног парка као у вријеме добијања исте, за наредну годину се додјељује иста дозвола, уколико у захтјеву не наведе другачије."

Члан 3.

У члану 13. у ставу (1) иза тачке б) додаје се нова тачка ц) која гласи:

"ц) дозволом која важи за Грчку, превозник мјесечно не обави најмање четири вожње са теретом, од којих 50% према Грчкој, укључујући транзит,"

Досадашња тачка ц) постаје тачка д).

Иза досадашњег става (1) додаје се нови став (2) који гласи:

"(2) Вожњом под теретом не подразумијева се вожња за коју, према билатералном споразуму, није потребна дозвола."

У досадашњем ставу (3) ријеч "Комори" се замјењује ријечју "Министарству".

Досадашњи став (5) се брише.

Досадашњи ст. (2), (3) и (4) постају ст. (3), (4) и (5).

Члан 4.

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-04-02-2-5265/18

06. новембра 2018. године

Сарајево

Министар

Мр **Исмир Јуско**, с. р.

"с) дозволом која важи за Грчку, пријевозник мјесечно не обави најмање четири вожње са теретом, од којих 50% према Грчкој, укључујући транзит,"

Досадашња тачка с) постаје тачка д).

Иза досадашњег става (1) додаје се нови став (2) који гласи:

"(2) Вожњом под теретом не подразумијева се вожња за коју, према билатералном споразуму, није потребна дозвола."

У досадашњем ставу (3) ријеч "Комори" се замјењује ријечју "Министарству".

Досадашњи став (5) се брише.

Досадашњи ст. (2), (3) и (4) постају ст. (3), (4) и (5).

Члан 4.

Овај Правилник ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-04-02-2-5265/18

06. новембра 2018. године

Сарајево

Министар

Мр. **Исмир Јуско**, с. р.

AGENCIJA ZA DRŽAVNU SLUŽBU BOSNE I HERCEGOVINE

1079

На temelju članka 28. stavak 5. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17) i članka 12. stavak (3) Pravilnika o uslovima i načinu obavljanja internih konkursa, internih i eksternih premještanja državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 62/10, 30/14 i 38/17), Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine, po službenoj dužnosti, objavljuje

PREGLED

POSTAVLJENIH DRŽAVNIH SLUŽBENIKA PO INTERNIM NATJEČAJIMA ZA LISTOPAD 2018. GODINE

I

1. Irma Ćoralić, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za autorizaciju u Sektoru za autorizaciju, Državna regulativna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost, počev od 01.10.2018. godine.
2. Državni službenik iz točke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B3 platnog razreda državnih službenika.

II

1. Željka Pečenica, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik prevoditelj u Odjeljenju za međunarodnu suradnju, harmonizaciju propisa i pravne poslove (IR/LD), Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH, počev od 01.10.2018. godine.
2. Državni službenik iz točke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B3 platnog razreda državnih službenika.

III

1. Adis Palo, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik u Odsjeku za državni program pomoći EU BiH u Sektoru za koordiniranje pomoći EU, Direkcija za europske integracije Vijeća ministara BiH, počev od 19.10.2018. godine.
2. Državni službenik iz točke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

Na osnovu čl. 28. i 47. Zakona o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu ("Službeni glasnik BiH", broj 1/02 i 14/03), ministar komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine donosi

PRAVILNIK O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O CEMENT DOZVOLAMA

Члан 1.

У Правилнику о СЕМТ дозволата ("Службени гласник БиХ", број 52/17) у члану 6. иза става (5) додаје се нови став (6) који гласи:

"(6) Захтјев пријевозника који не поступи по рјешењу Министарства издатом у складу са Законом о међународном и међуентитетском цестовном пријевозу у вежи са начином коришћења било које додијелјене дозволе, неће бити разматран."

Досадашњи став (6) постаје став (7).

Члан 2.

У члану 7. додаје се нови став (2) који гласи:

"(2) Пријевознику који је у текућој години дозволу за Аустрију или Италију или Грчку користио на начин прописан чланом 13. Правилника и који за вријеме важења додијелјене дозволе има исти број и квалитет возног парка као у вријеме добијања исте, за наредну годину се додјељује иста дозвола, уколико у захтјеву не наведе другачије."

Члан 3.

У члану 13. у ставу (1) иза тачке б) додаје се нова тачка с) која гласи:

IV

1. Лана Бабић, поставља се на радно мјесто шеф Групе за промоцију у Служби за промоцију европских интеграција, Дирекција за европске интеграције Вјећа министара БиХ, почев од 19.10.2018. године.
2. Државни службеник из тачке 1. разрјеђава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плаћа из Б4 платног разреда државних службеника.

V

1. Дражен Видакковић, поставља се на радно мјесто шеф Групе за нормативно-правне послове, Агенција за јавне набаве БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државни службеник из тачке 1. разрјеђава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плаћа из Б4 платног разреда државних службеника.

VI

1. Олга Слагало, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за европске интеграције у Одсјеку за европске интеграције, Сектора за међународну сарадњу и европске интеграције, Министарство сигурности БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државни службеник из тачке 1. разрјеђава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плаћа из Б3 платног разреда државних службеника.

Број 03-34-2-138-18/18

05. студеноса 2018. године

Сарајево

Директор

Невен Акшамџија, в. г.

На основу члана 28. став 5. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10, 40/12 и 93/17) и члана 12. став (3) Правилника о условима и начину обављања интерних конкурса, интерних и екстерних премјештаја државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 62/10, 30/14 и 38/17), Агенција за државну службу Босне и Херцеговине, по службеној дужности, објављује

ПРЕГЛЕД

ПОСТАВЉЕНИХ ДРЖАВНИХ СЛУЖБЕНИКА ПО ИНТЕРНИМ ОГЛАСИМА ЗА ОКТОБАР 2018. ГОДИНЕ

I

1. Ирма Ћоралић, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за ауторизацију у Сектору за ауторизацију, Државна регулаторна агенција за радијациону и нуклеарну безбједност, почев од 01.10.2018. године.
2. Државни службеник из тачке 1. разрјеђава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

II

1. Жељка Печеница, поставља се на радно мјесто стручни савјетник преводилац у Одјељењу за међународну сарадњу, хармонизацију прописа и правне послове (IR/LD), Дирекција за цивилно ваздухопловство БиХ, почев од 01.10.2018. године.
2. Државни службеник из тачке 1. разрјеђава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

III

1. Адис Пало, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник у Одсјеку за државни програм помоћи ЕУ БиХ у Сектору за координацију помоћи ЕУ, Дирекција за европске интеграције Савјета министара БиХ, почев од 19.10.2018. године.
2. Државни службеник из тачке 1. разрјеђава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

IV

1. Лана Бабић, поставља се на радно мјесто шеф Групе за промоцију у Служби за промоцију европских интеграција, Дирекција за европске интеграције Савјета министара БиХ, почев од 19.10.2018. године.
2. Државни службеник из тачке 1. разрјеђава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б4 платног разреда државних службеника.

V

1. Дражен Видаковић, поставља се на радно мјесто шеф Групе за нормативно-правне послове, Агенција за јавне набавке БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државни службеник из тачке 1. разрјеђава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б4 платног разреда државних службеника.

VI

1. Олга Слагало, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за европске интеграције у Одсјеку за европске интеграције, Сектора за међународну сарадњу и европске интеграције, Министарство безбједности БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државни службеник из тачке 1. разрјеђава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

Број 03-34-2-138-18/18

05. новембра 2018. године

Сарајево

Директор

Невен Акшамџија, с. р.

На основу члана 28. став 5. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10, 40/12 и 93/17) и члана 12. став (3) Правилника о условима и начину обављања интерних конкурса, интерних и екстерних премјештаја државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 62/10, 30/14 и 38/17), Агенција за државну службу Босне и Херцеговине, по службеној дужности, објављује

ПРЕГЛЕД

ПОСТАВЉЕНИХ ДРЖАВНИХ СЛУЖБЕНИКА ПО ИНТЕРНИМ ОГЛАСИМА ЗА ОКТОБАР 2018. ГОДИНЕ

I

1. Ирма Ћоралић, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за ауторизацију у Сектору за ауторизацију, Државна регулаторна агенција за радијацијску и нуклеарну сигурност, почев од 01.10.2018. године.
2. Државни службеник из тачке 1. разрјеђава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

II

1. Željka Pečenica, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik prevodilac u Odjelenju za međunarodnu saradnju, harmonizaciju propisa i pravne poslove (IR/LD), Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH, počev od 01.10.2018. godine.
2. Državni službenik iz tačke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

III

1. Adis Palo, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik u Odsjeku za državni program pomoći EU BiH u Sektoru za koordinaciju pomoći EU, Direkcija za evropske integracije Vijeća ministara BiH, počev od 19.10.2018. godine.
2. Državni službenik iz tačke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

IV

1. Lana Babić, postavlja se na radno mjesto šef Grupe za promociju u Službi za promociju evropskih integracija, Direkcija za evropske integracije Vijeća ministara BiH, počev od 19.10.2018. godine.
2. Državni službenik iz tačke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B4 platnog razreda državnih službenika.

V

1. Dražen Vidaković, postavlja se na radno mjesto šef Grupe za normativno-pravne poslove, Agencija za javne nabavke BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državni službenik iz tačke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B4 platnog razreda državnih službenika.

VI

1. Olga Slagalo, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za evropske integracije u Odsjeku za evropske integracije, Sektora za međunarodnu saradnju i evropske integracije, Ministarstvo sigurnosti BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državni službenik iz tačke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

Broj 03-34-2-138-18/18

05. novembra 2018. godine

Sarajevo

Direktor

Neven Akšamija, s. r.

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Na temelju članka 29. stavak (4) Odluke o načinu polaganja javnog i stručnog ispita ("Službeni glasnik BiH", br. 96/07, 43/10 i 103/12), a u svezi s člankom 28. stavak 5. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17), Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine, po službenoj dužnosti, objavljuje

PREGLED

**POSTAVLJENIH DRŽAVNIH SLUŽBENIKA PO
JAVNIM NATJEČAJIMA ZA LISTOPAD 2018. GODINE**

I

1. Almira Lepara, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za propise iz oblasti pravosuđa u Sektoru za

pravosuđe, obranu, sigurnost i društvene djelatnosti - Ured
za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH, počev od
15.10.2018. godine.

2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B3 platnog razreda državnih službenika.

II

1. Faris Čolakhodžić, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik za normativno-pravne poslove i pravnu redakciju u Sektoru za pravosuđe, obranu, sigurnost i društvene djelatnosti - Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

III

1. Boris Buha, postavlja se na radno mjesto šef Službe za sjednice - Tajništvo Predsjedništva BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B5 platnog razreda državnih službenika.

IV

1. Ivana Delić, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za obrazovanje iz oblasti EI u Službi za promociju europskih integracija - Direkcija za europske integracije Vijeća ministara BiH, počev od 08.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

V

1. Lea Nuhic, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik u Odsjeku za potporu učešća u Programima Zajednice Sektora za koordinaciju pomoći EU - Direkcija za europske integracije Vijeća ministara BiH, počev od 08.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

VI

1. Riad Hadžić, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik - carinski inspektor u Carinskoj ispostavi Neum, RC Mostar - Odsjek za carinske poslove, Uprava za neizravno oporezivanje BiH, počev od 10.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

VII

1. Mladenka Šaraba, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za koordinaciju programa i planova u Odsjeku za planove i programe Sektora za politiku i planove, Ministarstvo obrane BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

VIII

1. Dragan Krunić, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za internet bazirane servise i aplikacije u Odsjeku za telekomunikacijsku i informatičku potporu Sektora za komandu, kontrolu, komunikacije, kompjutere i upravljanje informacijama, Ministarstvo obrane BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

IX

1. Jelena Ždralo, postavlja se na radno mjesto III sekretar u Odsjeku za radno-pravnu zaštitu Sektora za međunarodnopravne i konzularne poslove - Ministarstvo vanjskih poslova BiH, počev od 11.10.2018. godine.

2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B4 platnog razreda državnih službenika diplomatsko-konzularnog osoblja.

X

1. Alma Šahinović, postavlja se na radno mjesto II sekretar u Odsjeku za ekonomsku diplomatiju Sektora za bilateralne odnose - Ministarstvo vanjskih poslova BiH, počev od 17.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B5 platnog razreda državnih službenika diplomatsko-konzularnog osoblja.

XI

1. Abdurahman Husić, postavlja se na radno mjesto III sekretar u Odsjeku za Aziju i Afriku Sektora za bilateralne odnose - Ministarstvo vanjskih poslova BiH, počev od 11.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B4 platnog razreda državnih službenika diplomatsko-konzularnog osoblja.

XII

1. Almira Ramić, postavlja se na radno mjesto II sekretar u Odsjeku za međunarodnopravne poslove Sektora za međunarodnopravne i konzularne poslove - Ministarstvo vanjskih poslova BiH, počev od 22.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B5 platnog razreda državnih službenika diplomatsko-konzularnog osoblja.

XIII

1. Milica Šupić, postavlja se na radno mjesto I sekretar u Odsjeku za vizno-pasoške poslove Sektora za međunarodnopravne i konzularne poslove - Ministarstvo vanjskih poslova BiH, počev od 11.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B6 platnog razreda državnih službenika diplomatsko-konzularnog osoblja.

XIV

1. Predrag Vučičević, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik za arhiv i dokumentaciju u Odsjeku za opće poslove, arhiv i dokumentaciju Sektora za opće poslove - Ministarstvo vanjskih poslova BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XV

1. Marija Krsmanović, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za materijalno-financijske poslove u Odsjeku za materijalno-financijske poslove Sektora za pravne i opće poslove - Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XVI

1. Milan Papaz, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za strateško planiranje i razvoj politike u Odsjeku za primarnu energiju i politiku Sektora za energetiku, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državni službenik iz točke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XVII

1. Vera Vitomir, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za strateško planiranje i razvoj politike plina i nafte u

Odsjeku za primarnu energiju i politiku Sektora za energetiku, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, počev od 01.11.2018. godine.

2. Državni službenik iz točke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XVIII

1. Kanita Biber, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za kadrovske poslove u Odsjeku za kadrovske poslove Sektora za pravne i opće poslove, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državni službenik iz točke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XIX

1. Akisa Tvrtković, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za strateško planiranje u Odsjeku za strateško planiranje Sektora za pravne i opće poslove, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državni službenik iz točke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XX

1. Kenan Hodžić, postavlja se na radno mjesto šef Odsjeka za pripremu i praćenje sjednica Vijeća ministara BiH - Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B4 platnog razreda državnih službenika.

XXI

1. Marina Bošnjak, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za sjednice u Službi za sjednice - Tajništvo Predsjedništva BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XXII

1. Adrijana Zarinković, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik za javnost i medije u Službi za odnose sa javnošću - Tajništvo Predsjedništva BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXIII

1. Enver Bogućanin, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za informiranje u Odsjeku za informiranje Sektora za odnose s javnošću, Zajednička služba Tajništva Parlamentarne skupštine BiH - Tajništvo Parlamentarne skupštine BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XXIV

1. Bojana Krstić, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za informiranje o poslovima u vezi s EU u Parlamentarnom centru za europske integracije Sektora za Europsku uniju - Tajništvo Parlamentarne skupštine BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XXV

1. Arna Čolo, postavlja se na radno mjesto šef Odsjeka za javne nabave u Sektoru za financije i nabavu policijske opreme - Agencija za policijsku potporu, počev od 19.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B4 platnog razreda državnih službenika.

XXVI

1. Mario Brkan, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za pravovremeno planiranje u Odsjeku za planove i programe Sektora za politiku i planove, Ministarstvo obrane BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XXVII

1. Dalila Džamalića, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za planiranje u Odsjeku za bilateralnu i multilateralnu suradnju Sektora za međunarodnu suradnju, Ministarstvo obrane BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XXVIII

1. Ana Jagar, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za normativno-pravne poslove u Odsjeku za pravne poslove Sektora za pravne poslove i upravno rješavanje - Tajništvo Središnjeg izbornog povjerenstva BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XXIX

1. Alma Selimović, postavlja se na radno mjesto samostalni računovođa u Odsjeku za materijalno-financijske poslove Sektora za finansijske i opće poslove - Tajništvo Središnjeg izbornog povjerenstva BiH, počev od 05.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XXX

1. Milan Peulić, postavlja se na radno mjesto šef Terenskog centra Doboj, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B4 platnog razreda državnih službenika.

XXXI

1. Ivona Aničić Culi, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik - inspektor za strance, Terenski centar Mostar, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XXXII

1. Irena Musulin, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik - inspektor za strance, Terenski centar Livno, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXXIII

1. Pero Barišić, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik - inspektor za strance, Terenski centar Doboj, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXXIV

1. Đorđe Šućur, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik - inspektor za strance, Terenski centar Istočno Sarajevo, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXXV

1. Aida Hasanovski, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik - inspektor za strance, Terenski centar Goražde, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXXVI

1. Maid Mujkić, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik - inspektor za strance, Terenski centar Orašje, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXXVII

1. Admira Sulejmanović, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik - inspektor za strance, Terenski centar Bihać, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXXVIII

1. Dejan Vuković, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik za poslove readmisije u Odsjeku za readmisiju Sektora za readmisiju, prihvati i smještaj, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXXIX

1. Damir Gadžić, postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik - inspektor za poslove operativnog rada i planiranje u Odsjeku za operativno-obavještajnu potporu Sektora za operativnu podršku, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XL

1. Amra Telalović, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik - inspektor za strance, Terenski centar Bihać, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XLI

1. Valentina Martić-Alibegović, postavlja se na radno mjesto šef Jedinice za materijalno-financijske i opće poslove - Ured koordinatora za reformu javne uprave pri Uredu predsjedatelja Vijeća ministara BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B4 platnog razreda državnih službenika.

XLII

1. Dragan Bošnjak, postavlja se na radno mjesto šef Odsjeka za unutarnje osiguranje - Služba za zajedničke poslove institucija BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B4 platnog razreda državnih službenika.

XLIII

1. Samira Hunčak, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za pitanja readmisije u Odsjeku za upravne poslove, propise i readmisiju Sektora za imigraciju, Ministarstvo sigurnosti BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XLIV

1. Biljana Popović, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za pitanja sigurnosti u Odsjeku za opću sigurnost Sektora za graničnu i opću sigurnost, Ministarstvo sigurnosti BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XLV

1. Violeta Šućur, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za borbu protiv neovlaštenog prometa oružja i vojne opreme u Odsjeku za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije Sektora za borbu protiv terorizma, Ministarstvo sigurnosti BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

Broj 03-34-2-139-18/18
05. studenoga 2018. godine
Sarajevo

Direktor
Neven Akšamija, v. r.

На основу члана 29. став (4) Одлуке о начину полагања јавног и стручног испита ("Службени гласник БиХ", бр. 96/07, 43/10 и 103/12), а у вези са чланом 28. став 5. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10, 40/12 и 93/17), Агенција за државну службу Босне и Херцеговине, по службеној дужности, објављује

ПРЕГЛЕД ПОСТАВЉЕНИХ ДРЖАВНИХ СЛУЖБЕНИКА ПО ЈАВНИМ ОГЛАСИМА ЗА ОКТОБАР 2018. ГОДИНЕ

I

1. Алмира Лепара, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за прописе из области правосуђа у Сектору за правосуђе, одбрану, безбједност и друштвене дјелатности - Уред за законодавство Савјета министара БиХ, почев од 15.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

II

1. Фарис Чолакхоџић, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за нормативно-правне послове и правну редактуру у Сектору за правосуђе, одбрану, безбједност и друштвене дјелатности - Уред за законодавство Савјета министара БиХ, почев од 15.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

III

1. Борис Буха, поставља се на радно мјесто шеф Службе за сједнице - Секретаријат Предсједништва БиХ, почев од 15.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б5 платног разреда државних службеника.

IV

1. Ивана Делић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за образовање из области ЕИ у Служби за промоцију европских интеграција - Дирекција за европске интеграције Савјета министара БиХ, почев од 08.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

V

1. Леа Нухић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник у Одсјеку за подршку учешћа у Програмима Заједнице Сектора за координацију помоћи ЕУ - Дирекција за европске интеграције Савјета министара БиХ, почев од 08.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

VI

1. Риад Хацић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник - царински инспектор у Царинској испостави Неум, РЦ Мостар - Одсјек за царинске послове, Управа за индиректно опорезивање БиХ, почев од 10.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

VII

1. Младенка Шараба, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за координацију програма и планова у Одсјеку за планове и програме Сектора за политику и планове, Министарство одбране БиХ, почев од 15.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

VIII

1. Драган Крунић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за интернет базиране сервисе и апликације у Одсјеку за телекомуникацијску и информатичку подршку Сектора за команду, контролу, комуникације, компјутере и управљање информацијама, Министарство одбране БиХ, почев од 15.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

IX

1. Јелена Ждрале, поставља се на радно мјесто III секретар у Одсјеку за радно-правну заштиту Сектора за међународноправне и конзуларне послове - Министарство иностраних послова БиХ, почев од 11.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б4 платног разреда државних службеника дипломатско-конзуларног особља.

X

1. Алма Шахиновић, поставља се на радно мјесто II секретар у Одсјеку за економску дипломатију Сектора за билатералне односе - Министарство иностраних послова БиХ, почев од 17.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б5 платног разреда државних службеника дипломатско-конзуларног особља.

XI

1. Абдурахман Хусић, поставља се на радно мјесто III секретар у Одсјеку за Азију и Африку Сектора за билатералне односе - Министарство иностраних послова БиХ, почев од 11.10.2018. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б4 платног разреда државних службеника дипломатско-конзуларног особља.

XII

1. Алмира Рамић, поставља се на радно мјесто II секретар у Одсјеку за међународноправне послове Сектора за међународноправне и конзуларне послове - Министарство иностраних послова БиХ, почев од 22.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б5 платног разреда државних службеника дипломатско-конзуларног особља.

XIII

1. Милица Шупић, поставља се на радно мјесто I секретар у Одсјеку за визно-пасошке послове Сектора за међународноправне и конзуларне послове - Министарство иностраних послова БиХ, почев од 11.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б6 платног разреда државних службеника дипломатско-конзуларног особља.

XIV

1. Предраг Вучичевић, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за архив и документацију у Одсјеку за опште послове, архив и документацију Сектора за опште послове - Министарство иностраних послова БиХ, почев од 15.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

XV

1. Марија Крсмановић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за материјално-финансијске послове у Одсјеку за материјално-финансијске послове Сектора за правне и опште послове - Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XVI

1. Милан Папаз, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за стратешко планирање и развој политике у Одсјеку за примарну енергију и политику Сектора за енергетику, Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државни службеник из тачке 1. разрјешава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

XVII

1. Вера Витомир, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за стратешко планирање и развој политике гаса и нафте у Одсјеку за примарну енергију и политику Сектора за енергетику, Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државни службеник из тачке 1. разрјешава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

XVIII

1. Канита Бибер, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за кадровске послове у Одсјеку за кадровске послове Сектора за правне и опште послове,

Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, почев од 01.11.2018. године.

2. Државни службеник из тачке 1. разрјешава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

XIX

1. Акиса Твртковић, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за стратешко планирање у Одсјеку за стратешко планирање Сектора за правне и опште послове, Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државни службеник из тачке 1. разрјешава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

XX

1. Кенан Ходић, поставља се на радно мјесто шеф Одсјека за припрему и праћење сједница Савјета министара БиХ - Генерални секретаријат Савјета министара БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б4 платног разреда државних службеника.

XXI

1. Марина Бошњак, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за сједнице у Служби за сједнице - Секретаријат Предсједништва БиХ, почев од 15.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

XXII

1. Адријана Заринковић, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за јавност и медије у Служби за односе са јавношћу - Секретаријат Предсједништва БиХ, почев од 15.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

XXIII

1. Енвер Богунанин, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за информисање у Одсјеку за информисање Сектора за односе с јавношћу, Заједничка служба Секретаријата Парламентарне скупштине БиХ - Секретаријат Парламентарне скупштине БиХ, почев од 15.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

XXIV

1. Бојана Крстић, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за информисање о пословима у вези с ЕУ у Парламентарном центру за европске интеграције Сектора за Европску унију - Секретаријат Парламентарне скупштине БиХ, почев од 15.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

XXV

1. Арна Чоло, поставља се на радно мјесто шеф Одсјека за јавне набавке у Сектору за финансије и набавку полицијске опреме - Агенција за полицијску подршку, почев од 19.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б4 платног разреда државних службеника.

XXVI

1. Марио Бркан, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за благовремено планирање у Одсјеку за планове и програме Сектора за политику и планове, Министарство одбране БиХ, почев од 15.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XXVII

1. Далила Џамалија, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за планирање у Одсјеку за билатералну и мултилатералну сарадњу Сектора за међународну сарадњу, Министарство одбране БиХ, почев од 15.10.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XXVIII

1. Ана Јагар, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за нормативно-правне послове у Одсјеку за правне послове Сектора за правне послове и управно рјешавање - Секретаријат Централне изборне комисије БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

XXIX

1. Алма Селимовић, поставља се на радно мјесто самостални рачуновођа у Одсјеку за материјално-финансијске послове Сектора за финансијске и опште послове - Секретаријат Централне изборне комисије БиХ, почев од 05.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

XXX

1. Милан Пеулић, поставља се на радно мјесто шеф Теренског центра Добој, Служба за послове са странцима, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б4 платног разреда државних службеника.

XXXI

1. Ивона Аничихић Пули, поставља се на радно мјесто стручни савјетник - инспектор за странце, Теренски центар Мостар, Служба за послове са странцима, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

XXXII

1. Ирена Мусулин, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник - инспектор за странце, Теренски центар Ливно, Служба за послове са странцима, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

XXXIII

1. Перо Баришић, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник - инспектор за странце, Теренски центар Добој, Служба за послове са странцима, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

XXXIV

1. Ђорђе Шућур, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник - инспектор за странце, Теренски центар Источно Сарајево, Служба за послове са странцима, почев од 01.11.2018. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

XXXV

1. Аида Хасановски, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник - инспектор за странце, Теренски центар Горажде, Служба за послове са странцима, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

XXXVI

1. Маид Мујкић, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник - инспектор за странце, Теренски центар Орашје, Служба за послове са странцима, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

XXXVII

1. Адмира Сулејмановић, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник - инспектор за странце, Теренски центар Бихаћ, Служба за послове са странцима, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

XXXVIII

1. Дејан Вуковић, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за послове реадмисије у Одсјеку за реадмисију Сектора за реадмисију, прихват и смјештај, Служба за послове са странцима, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

XXXIX

1. Дамир Гацић, поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник - инспектор за послове оперативног рада и планирање у Одсјеку за оперативно-обавјештајну подршку Сектора за оперативну подршку, Служба за послове са странцима, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

XL

1. Амра Телаловић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник - инспектор за странце, Теренски центар Бихаћ, Служба за послове са странцима, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XLI

1. Валентина Мартић-Алибеговић, поставља се на радно мјесто шеф Јединице за материјално-финансијске и опште послове - Канцеларија координатора за реформу јавне управе при Кабинету предсједавајућег Савјета министара БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б4 платног разреда државних службеника.

XLII

1. Драган Бошњак, поставља се на радно мјесто шеф Одсјека за унутрашње обезбјеђење - Служба за заједничке послове институција БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б4 платног разреда државних службеника.

XLIII

1. Самира Хунчек, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за питања реадмисије у Одсјеку за управне послове, прописе и реадмисију Сектора за имиграцију, Министарство безбједности БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XLIV

1. Биљана Поповић, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за општу сигурност у Одсјеку за општу безбједност Сектора за граничну и општу безбједност, Министарство безбједности БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

XLV

1. Виолета Шућур, поставља се на радно мјесто стручни сарадник за борбу против неовлашћеног промета оружја и војне опреме у Одсјеку за борбу против организованог криминала и корупције Сектора за борбу против тероризма, Министарство безбједности БиХ, почев од 01.11.2018. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

Број 03-34-2-139-18/18

05. новембра 2018. године

Сарајево

Директор

Невен Акшамџија, с. р.

Na osnovu člana 29. stav (4) Odluke o načinu polaganja javnog i stručnog ispita ("Službeni glasnik BiH", br. 96/07, 43/10 i 103/12), a u vezi sa članom 28. stav 5. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17), Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine, po službenoj dužnosti, objavljuje

**PREGLED
POSTAVLJENIH DRŽAVNIH SLUŽBENIKA PO
JAVNIM OGLASIMA ZA OKTOBAR 2018. GODINE**

I

1. Almira Lepara, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za propise iz oblasti pravosuđa u Sektoru za pravosuđe, odbranu, sigurnost i društvene djelatnosti - Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

II

1. Faris Čolakhodžić, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik za normativno-pravne poslove i pravnu redakтуру u Sektoru za pravosuđe, odbranu, sigurnost i društvene djelatnosti - Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

III

1. Boris Buha, postavlja se na radno mjesto šef Službe za sjednice - Sekretarijat Predsjedništva BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б5 платног разреда државних службеника.

IV

1. Ivana Delić, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik za obrazovanje iz oblasti EI u Službi za promociju evropskih integracija - Direkcija za evropske integracije Vijeća ministara BiH, počev od 08.10.2018. godine.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

V

1. Lea Nuhić, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik u Odsjeku za podršku učešća u Programima Zajednice Sektora za koordinaciju pomoći EU - Direkcija za evropske integracije Vijeća ministara BiH, počev od 08.10.2018. godine.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

VI

1. Riad Hadžić, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik - carinski inspektor u Carinskoj ispostavi Neum, RC Mostar - Odsjek za carinske poslove, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, počev od 10.10.2018. godine.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

VII

1. Mladenka Šaraba, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik za koordinaciju programa i planova u Odsjeku za planove i programe Sektora za politiku i planove, Ministarstvo odbrane BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

VIII

1. Dragan Krunic, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik za internet bazirane servise i aplikacije u Odsjeku za telekomunikacijsku i informatičku podršku Sektora za komandu, kontrolu, komunikacije, kompjutere i upravljanje informacijama, Ministarstvo odbrane BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

IX

1. Jelena Ždrale, postavlja se na radno mjesto III sekretar u Odsjeku za radno-pravnu zaštitu Sektora za međunarodnopravne i konzularne poslove - Ministarstvo vanjskih poslova BiH, počev od 11.10.2018. godine.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б4 платног разреда државних службеника дипломатско-konzularnog osoblja.

X

1. Alma Šahinović, postavlja se na radno mjesto II sekretar u Odsjeku za ekonomsku diplomatiju Sektora za bilateralne odnose - Ministarstvo vanjskih poslova BiH, počev od 17.10.2018. godine.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б5 платног разреда државних службеника дипломатско-konzularnog osoblja.

XI

1. Abdurahman Husić, postavlja se na radno mjesto III sekretar u Odsjeku za Aziju i Afriku Sektora za bilateralne odnose - Ministarstvo vanjskih poslova BiH, počev od 11.10.2018. godine.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б4 платног разреда државних службеника дипломатско-konzularnog osoblja.

XII

1. Almira Ramić, postavlja se na radno mjesto II sekretar u Odsjeku za međunarodnopravne poslove Sektora za međunarodnopravne i konzularne poslove - Ministarstvo vanjskih poslova BiH, počev od 22.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B5 platnog razreda državnih službenika diplomatsko-konzularnog osoblja.

XIII

1. Milica Šupić, postavlja se na radno mjesto I sekretar u Odsjeku za vizno-pasoške poslove Sektora za međunarodnopravne i konzularne poslove - Ministarstvo vanjskih poslova BiH, počev od 11.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B6 platnog razreda državnih službenika diplomatsko-konzularnog osoblja.

XIV

1. Predrag Vučičević, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik za arhiv i dokumentaciju u Odsjeku za opšte poslove, arhiv i dokumentaciju Sektora za opšte poslove - Ministarstvo vanjskih poslova BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XV

1. Marija Krsmanović, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik za materijalno-finansijske poslove u Odsjeku za materijalno-finansijske poslove Sektora za pravne i opšte poslove - Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XVI

1. Milan Papaz, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za strateško planiranje i razvoj politike u Odsjeku za primarnu energiju i politiku Sektora za energetiku, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državni službenik iz tačke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XVII

1. Vera Vitomir, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za strateško planiranje i razvoj politike gasa i nafte u Odsjeku za primarnu energiju i politiku Sektora za energetiku, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državni službenik iz tačke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XVIII

1. Kanita Biber, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za kadrovske poslove u Odsjeku za kadrovske poslove Sektora za pravne i opšte poslove, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državni službenik iz tačke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XIX

1. Akisa Tvrtković, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za strateško planiranje u Odsjeku za strateško planiranje Sektora za pravne i opšte poslove, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državni službenik iz tačke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XX

1. Kenan Hodžić, postavlja se na radno mjesto šef Odsjeka za pripremu i praćenje sjednica Vijeća ministara BiH - Generalni sekretarijat Vijeća ministara BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B4 platnog razreda državnih službenika.

XXI

1. Marina Bošnjak, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za sjednice u Službi za sjednice - Sekretarijat Predsjedništva BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XXII

1. Adrijana Zarinković, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik za javnost i medije u Službi za odnose sa javnošću - Sekretarijat Predsjedništva BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXIII

1. Enver Bogućanin, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za informiranje u Odsjeku za informiranje Sektora za odnose s javnošću, Zajednička služba Sekretarijata Parlamentarne skupštine BiH - Sekretarijat Parlamentarne skupštine BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XXIV

1. Bojana Krstić, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za informiranje o poslovima u vezi s EU u Parlamentarnom centru za evropske integracije Sektora za Evropsku uniju - Sekretarijat Parlamentarne skupštine BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XXV

1. Arna Čolo, postavlja se na radno mjesto šef Odsjeka za javne nabavke u Sektoru za finansije i nabavku policijske opreme - Agencija za policijsku podršku, počev od 19.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B4 platnog razreda državnih službenika.

XXVI

1. Mario Brkan, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik za pravovremeno planiranje u Odsjeku za planove i programe Sektora za politiku i planove, Ministarstvo odbrane BiH, počev od 15.10.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XXVII

1. Dalila Džamalija, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik za planiranje u Odsjeku za bilateralnu i

multilateralnu saradnju Sektora za međunarodnu saradnju, Ministarstvo odbrane BiH, počev od 15.10.2018. godine.

2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XXVIII

1. Ana Jagar, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za normativno-pravne poslove u Odsjeku za pravne poslove Sektora za pravne poslove i upravno rješavanje - Sekretarijat Centralne izborne komisije BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XXIX

1. Alma Selimović, postavlja se na radno mjesto samostalni računovođa u Odsjeku za materijalno-finansijske poslove Sektora za finansijske i opće poslove - Sekretarijat Centralne izborne komisije BiH, počev od 05.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XXX

1. Milan Peulić, postavlja se na radno mjesto šef Terenskog centra Doboj, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B4 platnog razreda državnih službenika.

XXXI

1. Ivona Aničić Culi, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik - inspektor za strance, Terenski centar Mostar, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

XXXII

1. Irena Musulin, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik - inspektor za strance, Terenski centar Livno, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXXIII

1. Pero Barišić, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik - inspektor za strance, Terenski centar Doboj, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXXIV

1. Đorđe Šučur, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik - inspektor za strance, Terenski centar Istočno Sarajevo, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXXV

1. Aida Hasanovski, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik - inspektor za strance, Terenski centar Goražde, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXXVI

1. Maid Mujkić, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik - inspektor za strance, Terenski centar Orašje, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXXVII

1. Admira Sulejmanović, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik - inspektor za strance, Terenski centar Bihać, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXXVIII

1. Dejan Vuković, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik za poslove readmisije u Odsjeku za readmisiju Sektora za readmisiju, prihvati i smještaj, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XXXIX

1. Damir Gadžić, postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik - inspektor za poslove operativnog rada i planiranje u Odsjeku za operativno-obavještajnu podršku Sektora za operativnu podršku, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

XL

1. Amra Telalović, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik - inspektor za strance, Terenski centar Bihać, Služba za poslove sa strancima, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XLI

1. Valentina Martić-Alibegović, postavlja se na radno mjesto šef Jedinice za materijalno-finansijske i opće poslove - Ured koordinatora za reformu javne uprave pri Uredu predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B4 platnog razreda državnih službenika.

XLII

1. Dragan Bošnjak, postavlja se na radno mjesto šef Odsjeka za unutrašnje obezbjeđenje - Služba za zajedničke poslove institucija BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B4 platnog razreda državnih službenika.

XLIII

1. Samira Hunčec, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik za pitanja readmisije u Odsjeku za upravne poslove, propise i readmisiju Sektora za imigraciju, Ministarstvo sigurnosti BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XLIV

1. Biljana Popović, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik za opću sigurnost u Odsjeku za opću sigurnost Sektora za graničnu i opću sigurnost, Ministarstvo sigurnosti BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B1 platnog razreda državnih službenika.

XLV

1. Violeta Šućur, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik za borbu protiv neovlaštenog prometa oružja i vojne opreme u Odsjeku za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije Sektora za borbu protiv terorizma, Ministarstvo sigurnosti BiH, počev od 01.11.2018. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B1 platnog razreda državnih službenika.

Broj 03-34-2-139-18/18
05. novembra 2018. godine
Sarajevo

Direktor
Neven Akšamija, s. r.

AGENCIJA ZA OSIGURANJE DEPOZITA BOSNE I HERCEGOVINE

1081

Na osnovu članka 10. st. 5. i 6. te članka 18.4. stavka 1. tačke 11. Zakona o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 20/02, 18/05, 100/08, 75/09 i 58/13), Upravni odbor Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU

O VISINI STOPE PREMIJE ZA 2019. GODINU

I

Utvrđuje se stopa premije osiguranja u visini od 0,26% na godišnjem nivou na osnovicu utvrđenu Zakonom o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine.

II

Utvrđena stopa premije osiguranja primjenjivat će se počev od 01. siječnja 2019. godine.

III

Odluka o visini stope premije osiguranja objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-1-01-1-373/5-18
5. studenoga 2018. godine
Banja Luka

Predsjedatelj
Upravnog odbora
Dr. Senad Softić, v. r.

Na osnovu člana 10. st. 5. i 6. te člana 18.4. stava 1. tačke 11. Zakona o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 20/02, 18/05, 100/08, 75/09 i 58/13), Upravni odbor Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU

O VISINI STOPE PREMIJE ZA 2019. GODINU

I

Utvrđuje se stopa premije osiguranja u visini od 0,26% na godišnjem nivou na osnovicu utvrđenu Zakonom o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine.

II

Utvrđena stopa premije osiguranja će se primjenjivati počev od 1. januara 2019. godine.

III

Odluka o visini stope premije osiguranja će se objaviti u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-1-01-1-373/5-18
5. novembra 2018. godine
Banja Luka

Predsjedavajući
Upravnog odbora
Dr. Senad Softić, s. r.

Na osnovu člana 10. st. 5. i 6. te člana 18.4. stava 1. tačke 11. Zakona o osiguranju depozita u bankama Bosne i

Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 20/02, 18/05, 100/08, 75/09 i 58/13), Upravni odbor Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU

O VISINI STOPE PREMIJE ZA 2019. GODINU

I.

Utvrđuje se stopa premije osiguranja u visini od 0,26% na godišnjem nivou na osnovicu utvrđenu Zakonom o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine.

II.

Utvrđena stopa premije osiguranja će se primjenjivati počev od 01. januara 2019. godine.

III.

Odluka o visini stope premije osiguranja će se objaviti u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-1-01-1-373/5-18
5. novembra 2018. godine
Banja Luka

Predsjedavajući
Upravnog odbora
Dr. Senad Softić, s. r.

(SI-1283/18-G)

1082

Na osnovi članka 21. stavak 1., 2. i 3. Zakona o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 20/02, 18/05, 100/08, 75/09 i 58/13), Upravni odbor Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU

O VISINI ČLANARINE ZA 2019. GODINU

I

Utvrđuje se članarina u visini od 0,02% na godišnjoj razini na osnovicu prosječnih prikladnih depozita na kraju svakog mjeseca uvećanu za obračunatu kamatu.

II

Uplata članarine vrši se tromjesečno, unaprijed, od prvog dana svakog tromjesečja, na bazi prosječnog stanja prikladnih depozita u prethodnom tromjesečju.

Tromjesečja počinju prvog dana siječnja, travnja, srpnja i listopada.

III

Utvrđena visina članarine će se primjenjivati počev od 1. siječnja 2019. godine.

IV

Odluka o visini članarine će se objaviti u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-1-01-1-373/7-18
5. studenoga 2018. godine
Banja Luka

Predsjedatelj
Upravnog odbora
Dr. Senad Softić, v. r.

Na osnovu člana 21. stav 1., 2. i 3. Zakona o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 20/02, 18/05, 100/08, 75/09 i 58/13), Upravni odbor Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU

O VISINI ČLANARINE ZA 2019. GODINU

I

Utvrđuje se članarina u visini od 0,02% na godišnjem nivou na osnovicu prosječnih prikladnih depozita na kraju svakog mjeseca uvećanu za obračunatu kamatu.

II

Уплата чланарине врши се тромјесечно, унапријед, од првог дана сваког тромјесечја, на бази просјечног стања прикладних депозита у претходном тромјесечју.

Тромјесечја почињу првог дана јануара, априла, јула и октобра.

III

Утврђена висина чланарине ће се примјењивати почев од 1. јануара 2019. године.

IV

Одлука о висини чланарине ће се објавити у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-1-01-1-373/7-18
5. новембра 2018. године
Бања Лука

Председавајући
Управног одбора
Др **Сенад Софтић**, с. р.

На основу члана 21. став 1., 2. и 3. Закона о осигурању депозита у bankama Bosne i Hercegovine ("Службени гласник БиХ", бр. 20/02, 18/05, 100/08, 75/09 и 58/13), Управни одбор Агенције за осигурање депозита Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU O VISINI ČLANARINE ZA 2019. GODINU

I

Утврђује се чланарина у висини од 0,02% на годишњем nivou на основу просјечних прикладних депозита на крају сваког мјесеца увећану за обрачунату камату.

II

Уплата чланарине врши се тромјесечно, унапријед, од првог дана сваког тромјесечја, на бази просјечног стања прикладних депозита у претходном тромјесечју.

Тромјесечја почињу првог дана јануара, априла, јула и октобра.

III

Утврђена висина чланарине ће се примјењивати почев од 1. јануара 2019. године.

IV

Одлука о висини чланарине ће се објавити у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-1-01-1-373/7-18
05. новембра 2018. године
Бања Лука

Председавајући
Управног одбора
Др **Сенад Софтић**, с. р.

(SI-1284/18-G)

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

1083

Уставни суд Bosne i Hercegovine у Великом вјећу, у предмету број **AP 1551/16**, рјешавајући апелацију **Amele Đerzić**, на основу чланка VI/3.(b) Устава Bosne i Hercegovine, чланка 57. ставак (2) тачка b), чланка 59. ст. (1), (2) и (3) и чланка 62. ставак (1) Правила Уставног суда Bosne i Hercegovine – преишчени текст ("Службени гласник Bosne i Hercegovine" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник
Мато Тодић, допредседник
Мирсад Ћеман, допредседник
Валерија Галић, судкиња
Миодраг Симовић, судак
Сеада Палаврић, судкиња
на сједници одржаној 11. listopada 2018. године donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Дјеломично се усваја апелација **Amele Đerzić**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из чланка II/3.(e) Устава Bosne i Hercegovine и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције за заштиту људских права и темелјних слобода.

Укида се Пресуда Кантоналног суда у Zenici број 42 0 0 K 024046 15 Kž од 5. veljače 2016. године у дијелу одлуке којом је оштећени "Bosna-Sunce osiguranje" d.d. Сарајево с имовинскоправним захтјевом упућен на парнични поступак и у дијелу о одузимању имовинске користи од апеланте прибављене казним дјелом.

Предмет се враћа Кантоналном суду у Zenici који је дужан по hitnom поступку donijeti novu odluku у складу са чланком II/3.(e) Устава Bosne i Hercegovine и чланком 6. ставак 1. Европске конвенције за заштиту људских права и темелјних слобода.

Налаже се Кантоналном суду у Zenici да у складу са чланком 72. ставак (5) Правила Уставног суда у року од три мјесеца од дана доставе ове одлуке обавјести Уставни суд Bosne i Hercegovine о подузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одбија се као neutemeljena апелација **Amele Đerzić** поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Zenici број 42 0 0 K 024046 15 Kž од 5. veljače 2016. године и Пресуде Опћинског суда у Zavidovićima број 42 0 0 K 024046 14 од 17. lipnja 2015. године у односу на остале приговоре у свежи с кршењем права из чланка II/3.(e) Устава Bosne i Hercegovine и чланка 6. Европске конвенције за заштиту људских права и темелјних слобода.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Bosne i Hercegovine", "Службеним новинама Федерације Bosne i Hercegovine", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Amela Đerzić (у даљњем тексту: апелант), коју заступа Nermina Pivić, одвјетница из Zenice, подnijela je 4. travnja 2016. године апелацију Уставном суду Bosne i Hercegovine (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Zenici (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 42 0 0 K 024046 15 Kž од 5. veljače 2016. године и Пресуде Опћинског суда у Zavidovićima (у даљњем тексту: Опћински суд) број 42 0 0 K 024046 14 од 17. lipnja 2015. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу чланка 23. Правила Уставног суда, од Кантоналног и Опћинског суда, те Кантоналног туžiteljstva Zeničko-dobojskog kantona (у даљњем тексту: Туžiteljstvo) затражено је 12. сiječnja 2018. године да доставе одговор на апелацију.

3. Кантонални суд је одговор на апелацију доставио 17. сiječnja 2018. године, Туžiteljstvo 26. сiječnja 2018. године, а Опћински суд 31. сiječnja 2018. године.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta које произлазе из апелантићиних навода и докумената предочених Уставном суду могу се сумирати на слjedeћи начин.

5. Пресудом Опћинског суда број 42 0 K 024046 14 K од 17. lipnja 2015. године апелант је проглашена кривом за казнено дјело pronevјera у служби из чланка 384. ставак 2. Казненог закона Федерације Bosne i Hercegovine (у даљњем тексту: KZFBiH) и осуђена на казну затвора у трајању од три мјесеца. Оштећени "Bosna-Sunce osiguranje" d.d. Сарајево је с имовинскоправним захтјевом упућен на парницу. Од апеланте је одузета имовинска корист прибављена казним дјелом у

iznosu od 23.032,51 KM. Apelantica je obvezana na ime troškova postupka sudu platiti ukupan iznos od 238,95 KM.

6. U obrazloženju presude je navedeno da je zastupnik optužnice istaknuo: "(...) Bez obzira na izvršenje materijalne obaveze smatramo da postoji krivično djelo, jer ono nije uslovljeno izvršenjem ili neizvršenjem materijalne obaveze, jer je ovo krivično djelo počinjeno u vremenu i na način kako je to u optužnici navedeno, a kasnije je u parnici za nastalu štetu namirena Bosna Sunce osiguranje. Predložio je da sud optuženoj izrekne odgovarajuću kaznu i da ima u vidu da je ista namirila štetu oštećenoj Bosna Sunce osiguranje Sarajevo u cjelokupnom iznosu."

7. Na temelju ocjene izvedenih dokaza, Općinski sud je našao nesumnjivo dokazanim da je apelantica radnjama opisanim u izreci presude počinila kazneno djelo pronevjera u službi iz članka 384. stavak 2. KZFBiH, točnije da je u razdoblju od 4. siječnja 2005. godine do 28. prosinca 2006. godine kao uposlenica "Bosna-Sunce osiguranja" d.d. Sarajevo na poslovima prodaje osiguranja, s ciljem da sebi pribavi protupravnu imovinsku korist, sukcesivno prisvajala novčane iznose koje je primala od ugovarača osiguranja, u ukupnom iznosu od 23.032,51 KM, za koji iznos je oštetila "Bosna-Sunce osiguranje" d.d. Sarajevo.

8. Općinski sud je u obrazloženju presude istaknuo da svojstvo počinitelja kaznenog djela pronevjera u službi iz članka 384. KZFBiH čini ona osoba koja s ciljem da sebi ili drugom pribavi protupravnu imovinsku korist prisvoji novac, vrijednosne papire ili druge pokretnosti koje su joj povjerene u službi ili uopće na radu u institucijama u Federaciji, te da je u konkretnom slučaju apelantici povjeren novac u službi. Prema mišljenju Općinskog suda, apelantica pogrešno tumači ovu zakonsku odredbu tvrdeći da "Bosna-Sunce osiguranje" nije institucija u Federaciji jer je privredno društvo sa 100% privatnim kapitalom u smislu KZFBiH, te da se u apelantičinim radnjama ne stječu elementi bilo kojeg kaznenog djela, a naročito kaznenog djela koje bi spadalo u kaznena djela korupcije i kaznena djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti. Prema mišljenju Općinskog suda, svojstvo počinitelja kaznenog djela pronevjera u službi ima svaka osoba kojoj su novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnosti povjerene u službi. Općinski sud je dalje naveo da to što je alternativno odredbom članka 384. KZFBiH određeno da se ovo kazneno djelo može počiniti "ili" uopće na radu u institucijama u Federaciji, to apelantici i nije stavljeno na teret. Apelantici je stavljeno na teret prisvajanje novca koji joj je povjeren u službi. Nadalje, Općinski sud je istaknuo da je točno da "Bosna-Sunce osiguranje" nije institucija Federacije BiH, ali da se ovo djelo može počiniti u svakoj pravnoj osobi u Federaciji BiH kada počinitelj s ciljem da sebi ili drugom pribavi protupravnu imovinsku korist prisvoji novac, vrijednosne papire ili druge pokretnosti koje su mu povjerene u službi. U konkretnom slučaju, "Bosna-Sunce osiguranje" je pravna osoba koja je osnovana kao dioničko društvo u skladu sa Zakonom o privrednim društvima u FBiH, što je sud utvrdio uvidom i čitanjem Statuta dioničkog društva za osiguranje Bosna Sarajevo od, kako je navedeno, "24. 02. 200. godine". Općinski sud je zaključio da je apelantica imala svojstvo počinitelja citiranog kaznenog djela na temelju ugovora o radu na neodređeno vrijeme, zaključenog s "Bosna-Sunce osiguranjem" 1. travnja 2005. godine, iz kojeg je utvrdio da je apelantica obavljala poslove preuzimača rizika (članak 2. ugovora), te Odluke o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u "Bosna-osiguranju" d.d. Sarajevo od 1. travnja 2005. godine. Dakle, kako je Općinski sud naveo, apelantici je u službi povjereno da prodaje police osiguranja u okviru obavljanja svoje službe u pravnoj osobi, te joj je u službi povjeren određen stupanj samostalnosti u

postupanju s novcem koji je dobivala od prodaje polica osiguranja.

9. Dalje je navedeno da je apelantica, kako je sama istaknula u svom iskazu, uzimala novac od prodanih polica koje su kompletno plaćene i uplaćivala ga na police koje nisu plaćene, za koje prilikom prodaje nije dobila ni marku, te je novcem od polica koje su plaćene kompletno zatvarala police starijeg datuma. Općinski sud je zaključio da je apelantica ovakvim odnosom prema novcu koji joj je povjeren u službi ispoljila volju da s njim raspolaže kao da je njezino vlasništvo, a sve s ciljem pribavljanja protupravne imovinske koristi. Istaknuto je da je apelantica u svom iskazu sama navela kako je imala saznanja da je njezino postupanje protuzakonito, odnosno bilo joj je poznato da Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila ne dopušta izdavanje polica od automobilske odgovornosti na rate, a sve police koje je izdavala bile su baš police iz automobilske odgovornosti, pa je zaključeno da je apelantica djelo vršila s umišljajem koji je obuhvaćao svijest o prisvajanju novca od prodaje polica osiguranja, koji je apelantici povjeren u službi. Prema mišljenju Općinskog suda, za kazneno djelo koje se apelantici stavlja na teret irrelevantno je to što je cjelokupan menadžment ranijeg društva "Bosna-osiguranja" pogrešno poslovao, čime su stvoreni veliki gubici i zbog čega je ovo društvo prodano Agramu iz Republike Hrvatske i formirano "Bosna-Sunce osiguranje", kao i to što su i drugi uposlenici ranijeg društva radili na isti način (npr. svjedokinja V. K.). To što su i drugi uposlenici koji su radili na prodaji osiguranja zaključili sporazume s osiguranjem o izmirenju duga kao i apelantica, kao i to što su svi uposlenici "preuzimači rizika", pa i apelantica, imali usmenu suglasnost od menadžmenta osiguranja da rade na način kako su radili (da daju police osiguranja na rate), ne oslobađa apelanticu od kaznene odgovornosti. Ni to što je apelantica imala usmeni nalog direktora H. N. da vrši prodaju polica osiguranja od automobilske odgovornosti na rate, u situaciji kada je apelantica bila svjesna da je takvo činjenje protivno Zakonu o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila iz 2005. godine, ne oslobađa apelanticu kaznene odgovornosti za djelo koje joj se optužnicom stavlja na teret jer je znala da je radnja koju čini protupravna. To što protiv drugih nije pokrenut kazneni postupak, niti su izvedeni pred sud zbog činjenja istih ili sličnih radnji kao i apelantica, ne oslobađa apelanticu od kaznene odgovornosti. Općinski sud je istaknuo da nije imao razloga da ne povjeruje svjedocima obrane i samoj apelantici saslušanoj u svojstvu svjedoka, koji su suglasni u tvrdnji da je menadžment ranijeg društva poslovao na način kako su to apelantica i svjedoci obrane pred sudom objasnili, što je potkrijepljeno i materijalnim dokazima provedenim tijekom postupka. Također, svjedoci optužbe su potvrdili apelantičine navode da je police osiguranja za motorna vozila davala na rate, a da su neki od kupaca police plaćali odjednom. Visina iznosa novca za koji je Općinski sud utvrdio da je apelantica pronevjerila utvrđena je na temelju nalaza vještaka ekonomske struke, te je navedeno da je taj iznos duga naznačen i u članku 2. sporazuma o izmirenju međusobnih dugovanja zaključenog između "Bosna-Sunce osiguranja" i apelantice 15. travnja 2015. godine, kada je izvršen i preboj dugovanih iznosa, te je utvrđeno da "Bosna-Sunce osiguranje" isplati apelantici iznos od 18.231,19 KM, te je u skladu i s iskazom svjedoka E. Đ. u dijelu apelantičinog isplaćenog duga u iznosu od 1.750,00 KM i apelantičinim iskazom da je isplatila vlastoručno iznos od 750,00 KM. Općinski sud je zaključio da je apelantica ovakvim protupravnim postupanjem s umišljajem pribavila sebi protupravnu imovinsku korist u iznosu od 23.065,81 KM, navodeći da je apelantica zaključivanjem sporazuma o izmirenju duga broj 02/08 od 5. veljače 2008. godine, te sporazuma o izmirenju međusobnih dugovanja od 15. travnja 2015. godine priznala radnju izvršenja kaznenog djela pronevjera u službi, tj.

umišljajno prisvajanje novca koje joj je povjereno u službi, kojom radnjom je sebi pribavila imovinsku korist koja prelazi iznos od 10.000,00 KM, čime su se stekla sva bitna obilježja bića kaznenog djela pronevjera u službi iz članka 384. stavak 2. KZFBiH, u vrijeme i na način kako je to pobliže opisano u činjeničnom opisu optužnice.

10. Općinski sud je naveo da je prilikom odlučivanja o vrsti i visini kaznene sankcije koju će izreći optuženoj ocijenio sve okolnosti koje utječu da kazna bude veća ili manja, shodno odredbi članka 49. KZFBiH, a naročito stupanj krivice optužene, da je optužena djelo činila da bi postizala veće i bolje rezultate u poslovanju i donosila dobit pravnoj osobi u kojoj je bila uposlena, vrstu i visinu kazne propisane za predmetno kazneno djelo, okolnosti pod kojim je kazneno djelo počinjeno, vrstu i visinu štete nanesene oštećenom "Bosna-Sunce osiguranju", kao i činjenicu da je iznos štete namirila. Od olakšavajućih okolnosti kod apelantice Općinski sud je ocijenio da optužena do sada nije kažnjavana, da nakon počinjenja kaznenog djela (2005–2006. godine) nije činila kaznena djela, da se korektno ponašala pred sudom, da je bila neuposlena, sve dok dugotrajnim parničnim postupcima nije ishodila povrat na posao kod oštećenog, a otežavajuće okolnosti nije našao. Sve navedene olakšavajuće okolnosti sud je ocijenio kao jednu osobito olakšavajuću okolnost, shodno odredbi članka 50. stavak 1. točka b) KZFBiH, zbog čega je u odnosu na apelanticu primijenio odredbe članka 51. KZFBiH o ublažavanju kazne, pa je apelantici odmjério kaznu ispod zakonom propisane kazne za ovo kazneno djelo.

11. Na temelju odredbe članka 212. c) Zakona o kaznenom postupku Federacije BiH (u daljnjem tekstu: ZKPFBiH), Općinski sud je oštećenog "Bosna-Sunce osiguranje" s postavljenim imovinskoopravnim zahtjevom uputio na parnični postupak.

12. Općinski sud je na temelju odredbe čl. 114. KZFBiH i 384. stavak 4. KZFBiH od apelantice oduzeo imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom u iznosu od 23.032,51 KM, obrazlažući da, iako je utvrdio da je apelantica sporazumom o izmirenju međusobnih dugovanja od 15. travnja 2015. godine izmirila štetu oštećenom, koju je pričinila kaznenim djelom, nitko ne može zadržati imovinsku korist koju je pribavio kaznenim djelom.

13. Kantonalni sud je Presudom broj 42 0 0 K 024046 15 Kž od 5. veljače 2016. godine apelantičinu žalbu odbio kao neutemeljenu i potvrdio Presudu Općinskog suda broj 42 0 0 K 024046 14 od 17. lipnja 2015. godine.

14. Kantonalni sud je ocijenio neutemeljenim apelantičine žalbene navode da je nastupila zastara kaznenog gonjenja. Istaknuto je da je za kazneno djelo pronevjera u službi iz članka 384. stavak 2. KZFBiH zaprijećena kazna zatvora od jedne do deset godina, a prema članku 15. stavak 1. točka c) KZFBiH relativna zastara je 15 godina za kazneno djelo s propisanom kaznom zatvora preko pet pa do deset godina, a apsolutna zastara prema članku 16. stavak 6. KZFBiH nastupa tek kad protekne dvaput onoliko vremena koliko zakon propisuje za zastarjelost kaznenog gonjenja. S obzirom na to da je u konkretnom slučaju apelantici stavljeno na teret da je kazneno djelo počinila u razdoblju od 4. siječnja 2005. godine do 28. prosinca 2006. godine, Kantonalni sud je zaključio da nije nastupila ni relativna ni apsolutna zastara kaznenog gonjenja.

15. Nadalje, Kantonalni sud je ocijenio da je Općinski sud pravilno i potpuno utvrdio sve odlučne činjenice na temelju kojih je proizašao nesumnjiv zaključak da je apelantica počinila predmetno kazneno djelo pronevjera u službi iz članka 384. stavak 2. u svezi sa stavkom 1. KZFBiH na način i u vrijeme kako je to opisano u izreci prvostupajnske presude i da je za njega kazneno odgovorna. Kantonalni sud je prihvatio stajalište Općinskog suda da svojstvo učinitelja predmetnog kaznenog

djela pronevjera u službi ima svaka osoba kojoj su novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnine povjereni u službi, te da se to što je alternativno ovom zakonskom odredbom određeno da se ovo kazneno djelo može počiniti "ili uopće na radu u institucijama u Federaciji" apelantici ne stavlja na teret, već je apelantici stavljeno na teret prisvajanje novca koji joj je povjeren u službi. Osim toga, istaknuto je da je točno da "Bosna-Sunce osiguranje" nije institucija Federacije, ali je Kantonalni sud našao, kao što je to utvrdio i Općinski sud, da se ovo djelo može počiniti u svakoj pravnoj osobi u Federaciji BiH kada počinitelj s ciljem da sebi ili drugom pribavi protupravnu imovinsku korist prisvoji novac, vrijednosne papire ili druge pokretnine koje su mu povjerene u službi, a "Bosna-Sunce osiguranje" d.d. Sarajevo je pravna osoba koja je osnovana kao dioničko društvo u skladu sa Zakonom o privrednim društvima u FBiH, te da tu nema ničega spornog. U pogledu apelantičinog žalbenog navoda da su i drugi službenici postupali na isti način, Kantonalni sud je istaknuo da oni nemaju kaznenopravni značaj za apelantičin predmet jer je to stvar organa gonjenja, a ne suda.

16. Također je ocijenjeno da je prvostupajnski sud pravilno zaključio da je apelantica počinila predmetno kazneno djelo za koje je proglašena krivom prvostupajnskom presudom upravo na način i u vrijeme kako je to i opisano u izreci prvostupajnske presude i da se u njezinim radnjama stječu sva zakonska obilježja predmetnog kaznenog djela, te da je za navedeno kazneno djelo odgovorna. Sadržaj svih dokaza, prema ocjeni Kantonalnog suda, iscrpno je naveo prvostupajnski sud u svojoj presudi, dao njihovu analizu i ocjenu i iz toga izveo ispravne zaključke, pa je tu ocjenu, analizu i zaključke u cijelosti prihvatio kao ispravne i zakonite i Kantonalni sud.

17. Ispitujući odluku o kazni, Kantonalni sud je ocijenio da su sve okolnosti od značaja za odmjerenje kazne pravilno vrednovane i u cijelosti opravdavaju kaznenopravnu sankciju koja je u konkretnom slučaju izrečena apelantici. Kantonalni sud je također ocijenio da su i druge odluke koje je prvostupajnski sud donio u svezi s oduzimanjem imovinske koristi te troškovima postupka donesene na ispravan i zakonit način.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

18. Apelantica navodi da su joj povrijeđena prava iz članka II/3.(d), (e) i k) i članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, te čl. 5., 6., 7. i 14. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju.

19. Ističe da su sudovi proizvoljno protumačili da se radi o kaznenom djelu pronevjera u službi iz članka 384. stavak 2. KZFBiH jer "Bosna-Sunce osiguranje" nije institucija u Federaciji, pa je proizvoljno tumačenje KZFBiH dovelo do kršenja apelantičinog prava na pravičan postupak. Naime, kazneno djelo pronevjera u službi koje se stavlja apelantici na teret spada u glavu kaznenih djela podmičivanja i kaznenih djela protiv službene i druge odgovorne funkcije, pa na temelju analize cijele glave kaznenih djela proizlazi da je zakonodavac jasno definirao službu ili uopće rad u institucijama u Federaciji.

20. U apelaciji se dalje navodi da je apelantici povrijeđeno pravo na imovinu. Naime, "Bosna-Sunce osiguranje" podnijelo je tužbu u parničnom postupku protiv apelantice radi naknade novčanog iznosa od 20.532, 51 KM, koji je okončan na način da je apelantica obvezana poslodavcu "Bosna-Sunce osiguranje" po sporazumu o izmirenju duga kao obligacijskom sporazumu isplatiti navedeni iznos. U međuvremenu je donesena pravomoćna presuda kojom je poništena odluka o otkazu ugovora o radu apelantici i naloženo poslodavcu ("Bosna-Sunce osiguranje") da isplati apelantici iznos od 32.624,32 KM, te je

između apelantice i "Bosna-Sunce osiguranja" zaključen sporazum o izmirenju međusobnih dugovanja kojim su prebijena potraživanja iz pravomoćnih presuda, te je apelantici isplaćena razlika u iznosu od 18.231,196 KM, što predstavlja razliku između pravomoćnih presuda. Apelantica ističe da sudovi gube iz vida navedeni sporazum kojim su prebijena sva međusobna dugovanja između nje i "Bosna-Sunce osiguranja", pa obvezuju apelanticu na oduzimanje imovinske koristi u iznosu od 23.032,51 KM, koji je ona već prebila sa "Bosna-Sunce osiguranjem", te upućuju "Bosna-Sunce osiguranje" da svoj imovinskopravni zahtjev ostvari u parnici. Na taj način, zanemarujući da je apelantica izmirila u potpunosti svoja dugovanja prema "Bosna-Sunce osiguranju", sudovi su donijeli proizvoljnu odluku kojom su omogućili "Bosna-Sunce osiguranju" da se dvostruko namiri.

21. Nadalje, apelantica navodi da je diskriminirana u pogledu ostalih uposlenika preuzimača rizika u "Bosna-Sunce osiguranju" jer je poslodavac samo protiv nje podnio kaznenu prijavu, ali ne i protiv ostalih 14 uposlenika koji su radili na poslovima preuzimača rizika na isti način kao i ona. Navodi da razlog takvom postupanju poslodavca proizlazi iz činjenice da je apelantica nakon dobivenog otkaza podnijela tužbu za poništenje odluke o otkazu ugovora o radu i naknadu plaće po kolektivnom ugovoru, nakon čega je od apelantice traženo da povuče tužbu, a u suprotnom joj je zapriječeno da će protiv nje biti podnijeta kaznena prijava.

22. Konačno, istaknuto je da su se Općinski, a potom i Kantonalni sud pogrešno pozvali na odredbu članka 384. stavak 4. KZFBiH koja nije ni postojala u vrijeme izvršenja djela, s obzirom na to da je ovaj stavak navedenog članka stupio na snagu tek 2010. godine, pa su povrijedili odredbe članka 5. stavak 2. KZFBiH koje se odnose na vremensko važenje kaznenog zakona. Na taj način apelantici je povrijeđen članak 7. Europske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

23. Općinski i Kantonalni sud i Tužiteljstvo u odgovoru na apelaciju istaknuli su da su apelantičinu navodi neutemeljeni pozivajući se na obrazloženja pobijanih presuda, te su predložili da Ustavni sud apelaciju odbije kao neutemeljenu. Općinski sud je dodatno naveo da je apelantica kaznu zatvora od tri mjeseca izdržala u kućnom zatvoru s elektronskim nadzorom i platila troškove kaznenog postupka, dok u spisu nema dokaza da je vratila imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom.

V. Relevantni propisi

24. U **Kaznenom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04 i 18/05), u tekstu koji je važio u vrijeme izvršenja kaznenog djela, relevantne odredbe glase:

Članak 2.

Značenje izričaja u ovome Zakonu

(3) *Službena osoba je izabrani ili imenovani dužnosnik ili druga službena osoba u tijelima zakonodavne, izvršne i sudske vlasti i u drugim tijelima uprave i službama za upravu Federacije, kantona, gradova i općina koje obavljaju određene upravne, stručne i druge poslove u okviru prava i dužnosti vlasti koja ih je osnovala; osoba koja stalno ili povremeno obavlja službenu dužnost u navedenim organima i tijelima; ovlaštena osoba u gospodarskom društvu ili u drugoj pravnoj osobi kojoj je zakonom ili drugim propisom donesenim temeljem zakona povjereno obavljanje javnih ovlasti, a koja u okviru tih ovlasti obavlja određenu dužnost; te druga osoba koja obavlja određenu službenu dužnost temeljem ovlasti iz zakona ili drugog propisa donesenog temeljem zakona.*

Članak 384.

Pronevjera u službi

(1) *Tko s ciljem da sebi ili drugome pribavi protupravnu imovinsku korist, prisvoji novac, vrijednosne papire ili druge pokretne koje su mu povjerene u službi ili uopće na radu u institucijama u Federaciji,*

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) *Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka pribavljena imovinska korist koja prelazi 10.000 KM,*

počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) *Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka pribavljena imovinska korist koja prelazi 50.000 KM,*

počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine.

Članak 114. st. 1. i 2.

Temelj oduzimanja imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom

(1) *Nitko ne može zadržati imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom.*

(2) *Korist iz stavka 1. ovoga članka oduzet će se sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je kazneno djelo počinjeno, pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.*

25. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine**

("Službene novine FBiH" broj 42/10) relevantna odredba glasi:

Članak 65.

U članku 384. iza stavka (3) dodaje se novi stavak (4), koji glasi:

(4) *Novac, vrijednosni papiri ili druge pokretne te pribavljena korist bit će oduzeti.*

26. U **Zakonu o kaznenom postupku FBiH** ("Službene novine FBiH" br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) relevantne odredbe glase:

Članak 212. stavak 3.

Odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu

(3) *U presudi kojom optuženika proglašava krivim sud može oštećeniku dosuditi imovinskopravni zahtjev u cijelosti ili mu može dosuditi imovinskopravni zahtjev djelomično, a za ostatak ga uputiti na parnični postupak. Ako podaci kaznenog postupka ne pružaju pouzdan temelj ni za cjelovito ni za djelomično presuđenje, sud će oštećenika uputiti da imovinskopravni zahtjev u cijelosti može ostvarivati u parničnom postupku.*

Članak 413.

Oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom

(1) *Imovinska korist pribavljena kaznenim djelom utvrđuje se u kaznenom postupku po službenoj dužnosti.*

(2) *Tužitelj je tijekom postupka dužan prikupljati dokaze i izviđati okolnosti koje su bitne za utvrđivanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom.*

(3) *Ako je oštećenik podnio imovinskopravni zahtjev glede povrata predmeta pribavljenih kaznenim djelom odnosno glede novčanog iznosa koji odgovara vrijednosti stvari, imovinska korist će se utvrđivati samo u dijelu koji nije obuhvaćen imovinskopravnim zahtjevom.*

VI. Dopustivost

27. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

28. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv

presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

29. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 42 0 0 K 024046 15 Kž od 5. veljače 2016. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu, a apelacija je podnesena 4. travnja 2016. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

30. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija u ovom dijelu ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

31. Apelantica navodi da su joj povrijeđena prava iz članka II/3.(d), (e) i (k) i članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, te čl. 5., 6., 7. i 14. Europske konvencije i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

32. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

33. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom.

34. U konkretnom slučaju radi se o kaznenom postupku u kojem je apelantica proglašena krivom za kazneno djelo propisano zakonom, te joj je izrečena kazna zatvora. Dakle, u postupku je utvrđivana utemeljenost kaznene optužbe protiv apelantice, pa proizlazi da apelantica u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije. Prema tome, Ustavni sud mora preispitati je li postupak pred redovnim sudovima bio pravičan onako kako to zahtijevaju navedene odredbe.

35. Ustavni sud, prije svega, podsjeća na to da je u svojim ranijim odlukama, oslanjajući se na jurisprudenciju Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), zaključio da se pitanje je li optuženi imao pravičan postupak mora riješiti na temelju cjelokupnog postupka (vidi Europski sud, *Monnel i Morris*, odluka od 2. ožujka 1987. godine, serija A, broj 115, str. 21, stavak 54).

36. Ustavni sud zapaža da apelantica ističe povredu prava na pravičan postupak zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, te pogrešne primjene materijalnog prava. Naime, apelantica ističe da kao uposlenik "Bosna-Sunce osiguranja", koje je dioničarsko društvo u privatnom vlasništvu dioničara, nije mogla biti proglašena krivom i osuđena za kazneno djelo pronevjera u službi, te da se nisu mogle donijeti odluke o oduzimanju imovinskopravne koristi od apelantice i upućivanju oštećenog "Bosna-Sunce osiguranje" da svoj imovinskopravni zahtjev ostvari u parnici, s obzirom na to da je apelantica oštećenom namirila štetu u cjelokupnom iznosu.

37. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

38. Dakle, Ustavni sud se prema navedenom stavu može izuzetno, kada okolnosti konkretnog slučaja ukazuju na mogućnost da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelantica problematizira, ispitati jesu li pobijane odluke utemeljene na proizvoljno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni relevantnih propisa.

U odnosu na utvrđenje da je apelantica počinila predmetno kazneno djelo

39. Dovodeći prethodno iznesene stavove u svezu s konkretnim slučajem, Ustavni sud zapaža da je tijekom postupka pred Općinskim sudom proveden veliki broj dokaza koje su predložili obrana i Tužiteljstvo, koji su ocijenjeni pojedinačno i u međusobnoj vezi, pri čemu nije izostala analiza provedenih dokaza, o čemu se detaljno izjasnio u obrazloženju presude, te je utvrdio nesumnjivo dokazanim da je apelantica počinila kazneno djelo za koje ju je proglasio krivom, dajući za svoj stav jasno i argumentirano obrazloženje koje se ne doima proizvoljnim kako u segmentu činjeničnog utvrđenja tako i u segmentu primjene materijalnog i procesnog prava. Također, Kantonalni sud je dao jasno i argumentirano obrazloženje koje se ne doima proizvoljnim, zbog čega je potvrdio presudu Općinskog suda u dijelu u kojem je utvrdio nesumnjivo dokazanim da je apelantica počinila kazneno djelo za koje je proglašena krivom.

40. Naime, apelantica je proglašena krivom za kazneno djelo pronevjera u službi iz članka 384. stavak 2. KZFBiH. Općinski i Kantonalni sud su smatrali da svojstvo učinitelja predmetnog kaznenog djela pronevjera u službi ima svaka osoba kojoj su novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnine povjereni u službi, te da se ovo djelo može počiniti u svakoj pravnoj osobi u Federaciji BiH kada počinitelj s ciljem da sebi ili drugom pribavi protupravnu imovinsku korist prisvoji novac, vrijednosne papire ili druge pokretnine koje su mu povjerene u službi, a "Bosna-Sunce osiguranje" d.d. Sarajevo je pravna osoba koja je osnovana kao dioničko društvo i apelantici je u službi povjereno da prodaje police osiguranja u okviru obavljanja svoje službe u pravnoj osobi, te joj je u službi povjeren određen stupanj samostalnosti u postupanju s novcem koji je dobivala od prodaje polica osiguranja. Ovakva obrazloženja Općinskog i Kantonalnog suda koji su smatrali da svojstvo učinitelja predmetnog kaznenog djela pronevjera u službi ima svaka osoba kojoj su novac, vrijednosni

papiri ili druge pokretne povjereni u službi, odnosno da se ovo djelo može počiniti u svakoj pravnoj osobi u Federaciji, pa su apelantici proglasili krivom i osudili za kazneno djelo pronevjera u službi iz članka 384. stavak 2. KZFBiH, Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Pri tome, Ustavni sud podsjeća da se u svojoj praksi već susretao sa sličnim odnosno identičnim apelacijskim navodom, te je u Odluci broj *AP 1284/10* zaključio da identična obrazloženja redovnog suda u pogledu obilježja kaznenog djela pronevjera u službi iz članka 384. stavak 2. KZFBiH nisu proizvoljna i apelaciju odbacio kao *prima facie* neutemeljenu (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1284/10* od 9. travnja 2010. godine).

41. Također, ne može se zaključiti da je Općinski sud prekoračio načelo slobodne ocjene dokaza, pogotovo ne na način koji bi doveo u pitanje garancije prava na pravično suđenje, niti je dokazni postupak zloupotrijebljen na apelantičinu štetu u smislu prava na pravičan postupak, kao ni načelo "jednakosti oružja" koje je važan element pravičnog suđenja i koje podrazumijeva da objema stranama mora biti dana razumna mogućnost da izlože svoj predmet, uključujući i iznošenje dokazne građe pod uvjetima koji ih ne stavljaju u znatno podređen položaj u odnosu na protivnika (vidi presudu Europskog suda *Dombo B. V. protiv Nizozemske* od 27. listopada 1993. godine, serija A, broj 274, str. 19). Na temelju svega navedenog, Ustavni sud smatra da procjena dokaza koju je uradio Općinski sud u pogledu odlučivanja o apelantičinoj kaznenoj odgovornosti za kazneno djelo pronevjera u službi za koje je proglašena krivom, koju je potvrdio i Kantonalni sud, nije bila proizvoljna.

42. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da su neutemeljeni apelantičini navodi da joj je pobijanim presudama u dijelu u kojem je utvrđeno da je počinila kazneno djelo za koje je proglašena krivom i osuđena na kaznu zatvora povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

U odnosu na odluku o oduzimanju imovinske koristi i upućivanju oštećenog s imovinskopравnim zahtjevom na parnicu

43. Iz navoda apelacije dalje proizlazi da apelantica smatra kako su redovni sudovi proizvoljno primijenili relevantne odredbe KZFBiH kada su je obvezali da na ime stečene imovinske koristi uplati navedeni iznos, a oštećeni "Bosna-Sunce osiguranje" je istodobno s imovinskopравnim zahtjevom upućen na parnicu, iako je, kako apelantica navodi, ona u potpunosti izmirila svoja dugovanja prema "Bosna-Sunce osiguranju".

44. Ustavni sud primjećuje da je odluka o oduzimanju imovine pribavljene kaznenim djelom donesena s pozivom na odredbe čl. 114. KZFBiH i 384. stavak 4. KZFBiH (u obrazloženju presude Općinskog suda je napisano "članka 384. stavak 4. ZKPFBiH", međutim, odredbe članka 384. ZKPFBiH odnose se na zakazivanje ročišta i glavnog pretresa u postupku prema malodobnicima, pa je očigledno da se radi o odredbi KZFBiH, a ne ZKPFBiH). Članak 114. stavak 1. KZFBiH propisuje da nitko ne može zadržati imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom, a stavak 2. istog članka propisuje da će se korist pribavljena kaznenim djelom oduzeti sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je kazneno djelo učinjeno pod uvjetima propisanim KZFBiH. Oduzimanje imovinske koristi je posebna kaznenopravna mjera kojom se ostvaruje načelo da nitko ne može zadržati imovinsku korist stečenu kaznenim djelom, pa se bez oduzimanja imovinske koristi ne može ostvariti učinkovita represija i prevencija. Budući da počinjenjem kaznenog djela može biti ostvarena imovinska korist koja istodobno predstavlja i štetu oštećenom, ovu mjeru treba promatrati zajedno s imovinskopравnim zahtjevom koji oštećeni može postaviti

tijekom kaznenog postupka, a konačna odluka suda o toj šteti odnosno koristi nužno ovisi i o postavljanju imovinskopравnog zahtjeva, te odluci suda o postavljenom imovinskopравnom zahtjevu. Dakle, ovisno o vrsti kaznenog djela, te okolnostima svakog pojedinog slučaja, predmet imovinskopравnog zahtjeva se potpuno ili djelomično preklapa s onim što predstavlja imovinsku korist ostvarenu tim kaznenim djelom, što pogotovo dolazi do izražaja kod kaznenih djela protiv imovine, kao i svih onih kaznenih djela kojima je obilježje djela stjecanje protupravne imovinske koristi, a takva korist je stečena.

45. Dovodeći navedeno u svezu sa činjenicama apelantičnog slučaja, Ustavni sud zapaža da je presudom Općinskog suda, koju je potvrdio i Kantonalni sud, Općinski sud uputio oštećenog da postavljeni imovinskopравni zahtjev ostvaruje u parničnom postupku, a istodobno je od apelantice oduzeo imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom u iznosu od 23.032,51 KM, navodeći da nitko ne može zadržati imovinsku korist koju je pribavio kaznenim djelom, iako je utvrdio da je apelantica sporazumom o izmirenju međusobnih dugovanja od 15. travnja 2015. godine izmirila štetu oštećenom, koju je pričinila kaznenim djelom. Dakle, redovni sudovi prilikom donošenja odluke o oduzimanju imovine od apelantice nisu smatrali relevantnom utvrđenu činjenicu da je apelantica izmirila iznos utvrđene imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom.

46. Prema mišljenju Ustavnog suda, nesporno je da se odredbama članka 114. KZFBiH ostvaruje načelo da nitko ne može zadržati imovinsku korist stečenu kaznenim djelom, te da se bez oduzimanja imovinske koristi ne može ostvariti učinkovita represija i prevencija. S druge strane, iz obrazloženja pobijanih presuda nespornim proizlazi da je apelantica izmirila štetu oštećenom u cjelokupnom iznosu, odnosno da je imovinsku korist stečenu kaznenim djelom vratila oštećenom. Stoga se čini da su redovni sudovi u potpunosti zanemarili relevantne odredbe zakona, konkretno članka 413. ZKP, kojima je stipulirano oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, pri čemu je u stavku (1) propisano da se imovinska korist pribavljena kaznenim djelom utvrđuje u kaznenom postupku po službenoj dužnosti, a u stavku (3) istog članka izričito je propisano da ako je oštećeni podnio imovinskopравni zahtjev u pogledu povrata predmeta pribavljenih kaznenim djelom, odnosno u pogledu novčanog iznosa koji odgovara vrijednosti stvari, imovinska korist će se utvrđivati samo u onom dijelu koji nije obuhvaćen imovinskopравnim zahtjevom. U konkretnom slučaju redovni sudovi su nesporno utvrdili iznos imovinske koristi koji je identičan imovinskopравnom zahtjevu koji je oštećeni postavio u kaznenom postupku, za koji su redovni sudovi utvrdili da ga je apelantica u cijelosti isplatila oštećenom. Stoga, proizlazi da je u konkretnom slučaju oduzimanje imovinske koristi učinjeno na arbitraran način, suprotno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije. U svjetlu navedenog, treba promatrati i odluku redovnih sudova o upućivanju oštećenog da imovinskopравni zahtjev ostvaruje u parničnom postupku.

47. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da su redovni sudovi prilikom odlučivanja o oduzimanju imovinske koristi pribavljene izvršenjem kaznenog djela od apelantice i upućivanja oštećenog s imovinskopравnim zahtjevom na parnicu proizvoljnom primjenom pozitivnopравnih propisa prekršili apelantičino pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

48. Stoga, Ustavni sud smatra da je potrebno, s ciljem zaštite apelantičnih ustavnih prava, ukinuti pobijanu odluku u dijelu odluke kojim je oštećeni s imovinskopравnim zahtjevom upućen na parnični postupak i u dijelu o oduzimanju imovinske koristi od apelantice pribavljene kaznenim djelom, te predmet vratiti Kantonalnom sudu kako bi taj sud donio novu odluku u

складу с гаранцијама из чланка II/3.(е) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције.

Остали наводи

49. С обзиром на закључке Уставног суда у свежи са чланком II/3.(е) Устава Босне и Херцеговине и чланком 6. ставак 1. Европске конвенције, Уставни суд сматра да није потребно посебно разматрати апелантичне наводе у односу на наводе о повреди права из чланка II/3.(к) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, чланка II/3.(д) Устава Босне и Херцеговине и чланка 5. Европске конвенције, чланка 7. ставак 1. Европске конвенције, чланка II/4. Устава Босне и Херцеговине и чланка 14. Европске конвенције и чланка 1. Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

50. Уставни суд закључује да је побјиганим одлукaма повриједено апелантично право на правично суђење из чланка II/3.(е) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције у дијелу побјигане одлуке којим је оштећени с имовинскоправним захтјевом упућен на парнични поступак и у дијелу о одузимању имовинске користи од апеланте прибављене казним дјелом јер су редовни судови ове одлуке добили произвољном примјеном позитивних прописа.

51. С друге стране, Уставни суд закључује да није повриједено апелантично право на правично суђење из чланка II/3.(е) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције када побјигане пресуде, у дијелу у којем је утврђена апелантична казненоправна одговорност за казнено дјело за које је проглашена кривом и осуђена на казну затвора, нису донесене произвољном оцјеном доказа, већ управо супротно, након непосредне и свеобухватне анализе и оцјене доказа појединачно и у међусобној вези, из којих је несумњиво проистекао закључак да је апелантка поћинила казнено дјело које јој је стављено на терет.

52. На основу чланка 59. ст. (1), (2) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

53. Према чланку VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједник

Уставног суда Босне и Херцеговине

Zlatko M. Knežević, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 1551/16**, рјешавајући апелацију **Амеле Ђерзић**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1), (2) и (3) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, предсједник

Мато Тадић, потпредсједник

Мирсад Ђеман, потпредсједник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 11. октобра 2018. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Дјелимично се усваја апелација **Амеле Ђерзић**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3(е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Кантоналног суда у Зеници број 42 0 0 К 024046 15 Кж од 5. фебруара 2016. године у дијелу одлуке којим је оштећени "Босна-Сунце осигурање" д.д.

Сарајево с имовинскоправним захтјевом упућен на парнични поступак и у дијелу о одузимању имовинске користи од апеланткиње прибављене кривичном дјелом.

Предмет се враћа Кантоналном суду у Зеници који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3(е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Кантоналном суду у Зеници да у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одбија се као неоснована апелација **Амеле Ђерзић** поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Зеници број 42 0 0 К 024046 15 Кж од 5. фебруара 2016. године и Пресуде Општинског суда у Завидовићима број 42 0 0 К 024046 14 од 17. јуна 2015. године у односу на остале приговоре у вези с кршењем права из члана II/3(е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Амела Ђерзић (у даљњем тексту: апеланткиња), коју заступа Нермина Пивић, адвокат из Зенице, поднијела је 4. априла 2016. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Зеници (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 42 0 0 К 024046 15 Кж од 5. фебруара 2016. године и Пресуде Општинског суда у Завидовићима (у даљњем тексту: Општински суд) број 42 0 0 К 024046 14 од 17. јуна 2015. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Кантоналног и Општинског суда, те Кантоналног тужилаштва Зеничко-добојског кантона (у даљњем тексту: Тужилаштво) затражено је 12. јануара 2018. године да доставе одговор на апелацију.

3. Кантонални суд је одговор на апелацију доставио 17. јануара 2018. године, Тужилаштво 26. јануара 2018. године, а Општински суд 31. јануара 2018. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

5. Пресудом Општинског суда број 42 0 0 К 024046 14 К од 17. јуна 2015. године апеланткиња је проглашена кривом за кривично дјело проневере у служби из члана 384 став 2 Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: КЗФБиХ) и осуђена на казну затвора у трајању од три мјесеца. Оштећени "Босна-Сунце осигурање" д.д. Сарајево је с имовинскоправним захтјевом упућен на парницу. Од апеланткиње је одузета имовинска корист прибављена кривичним дјелом у износу од 23.032,51 КМ. Апеланткиња је обавезана да на име трошкова поступка суду плати укупан износ од 238,95 КМ.

6. У образложењу пресуде је наведено да је заступник оптужнице истакао: "(...) Без обзира на извршење материјалне обавезе сматрамо да постоји кривично дјело, јер

оно није условљено извршењем или неизвршењем материјалне обавезе, јер је ово кривично дјело почињено у времену и на начин како је то у оптужници наведено, а касније је у парници за насталу штету намирена Босна Сунце осигурање. Предложио је да суд оптуженој изрекне одговарајућу казну и да има у виду да је иста намирила штету оштећеној Босна Сунце осигурање Сарајево у цијелокупном износу."

7. На основу оцјене изведених доказа, Општински суд је нашао несумњиво доказаним да је апеланткиња радњама описаним у изреци пресуде починила кривично дјело проневијера у служби из члана 384 став 2 КЗФБиХ, тачније да је у периоду од 4. јануара 2005. године до 28. децембра 2006. године као запосленица "Босна-Сунце осигурања" д.д. Сарајево на пословима продаје осигурања, с циљем да себи прибави противправну имовинску корист, сукцесивно присвајала новчане износе које је примала од уговорача осигурања, у укупном износу од 23.032,51 КМ, за који износ је оштетила "Босна-Сунце осигурање" д.д. Сарајево.

8. Општински суд је у образложењу пресуде истакао да својство починиоца кривичног дјела проневијера у служби из члана 384 КЗФБиХ чини оно лице које с циљем да себи или другом прибави противправну имовинску корист присвоји новац, вриједносне папире или друге покретнине које су му повјерене у служби или уопште на раду у институцијама у Федерацији, те да је у конкретном случају апеланткињи повјерен новац у служби. Према мишљењу Општинског суда, апеланткиња погрешно тумачи ову законску одредбу тврдећи да "Босна-Сунце осигурање" није институција у Федерацији јер је привредно друштво са 100% приватним капиталом у смислу КЗФБиХ, те да се у апеланткињиним радњама не стичу елементи било којег кривичног дјела, а нарочито кривичног дјела које би спадало у кривична дјела корупције и кривична дјела против службене и друге одговорне дужности. Према мишљењу Општинског суда, својство починиоца кривичног дјела проневијера у служби има свако лице којем су новац, вриједносни папире или друге покретнине повјерени у служби. Општински суд је даље навео да то што је алтернативно одредбом члана 384 КЗФБиХ одређено да се ово кривично дјело може починити "или" уопште на раду у институцијама у Федерацији, то апеланткињи и није стављено на терет. Апеланткињи је стављено на терет присвајање новца који јој је повјерен у служби. Надаље, Општински суд је истакао да је тачно да "Босна-Сунце осигурање" није институција Федерације БиХ, али да се ово дјело може починити у сваком правном лицу у Федерацији БиХ када починилац с циљем да себи или другом прибави противправну имовинску корист присвоји новац, вриједносне папире или друге покретнине које су му повјерене у служби. У конкретном случају, "Босна-Сунце осигурање" је правно лице које је основано као дионичко друштво у складу са Законом о привредним друштвима у ФБиХ, што је суд утврдио увидом и читањем Статута дионичког друштва за осигурање Босна Сарајево од, како је наведено, "24. 02. 200. године". Општински суд је закључио да је апеланткиња имала својство починиоца цитираног кривичног дјела на основу уговора о раду на неодређено вријеме, закљученог с "Босна-Сунце осигурањем" 1. априла 2005. године, из којег је утврдио да је апеланткиња обављала послове преузимања ризика (члан 2 уговора), те Одлуке о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у "Босна-осигурању" д.д. Сарајево од 1. априла 2005. године. Дакле, како је Општински суд навео, апеланткињи је у служби повјерено да продаје полице осигурања у оквиру обављања своје службе у правном лицу, те јој је у служби

повјерен одређен степен самосталности у поступању с новцем који је добијала од продаје полица осигурања.

9. Даље је наведено да је апеланткиња, како је сама истакла у свом исказу, узимала новац од продатих полица које су комплетно плаћене и уплаћивала га на полице које нису плаћене, за које приликом продаје није добила ни марку, те је новцем од полица које су плаћене комплетно затварала полице старијег датума. Општински суд је закључио да је апеланткиња оваквим односом према новцу који јој је повјерен у служби испољила вољу да с њим располаже као да је њено власништво, а све с циљем прибављања противправне имовинске користи. Истакнуто је да је апеланткиња у свом исказу сама навела како је имала сазнања да је њено поступање противзаконито, односно било јој је познато да Закон о осигурању од одговорности за моторна возила не допушта издавање полица од аутомобилске одговорности на рате, а све полице које је издавала биле су баш полице из аутомобилске одговорности, па је закључено да је апеланткиња дјело вршила с умишљајем који је обухваћао свијест о присвајању новца од продаје полица осигурања, који је апеланткињи повјерен у служби. Према мишљењу Општинског суда, за кривично дјело које се апеланткињи ставља на терет ирелевантно је то што је цијелокупан менаџмент ранијег друштва "Босна-осигурања" погрешно пословао, чиме су створени велики губици и због чега је ово друштво продато Аграму из Републике Хрватске и формирано "Босна-Сунце осигурање", као и то што су и други запосленици ранијег друштва радили на исти начин (нпр. свједокиња В. К.). То што су и други запосленици који су радили на продаји осигурања закључили споразуме с осигурањем о измирењу дуга као и апеланткиња, као и то што су сви запосленици "преузимаачи ризика", па и апеланткиња, имали усмену сагласност од менаџмента осигурања да раде на начин како су радили (да дају полице осигурања на рате), не ослобађа апеланткињу од кривичне одговорности. Ни то што је апеланткиња имала усмени налог директора Х. Н. да врши продају полица осигурања од аутомобилске одговорности на рате, у ситуацији када је апеланткиња била свјесна да је такво чињење противно Закону о осигурању од одговорности за моторна возила из 2005. године, не ослобађа апеланткињу кривичне одговорности за дјело које јој се оптужницом ставља на терет јер је знала да је радња коју чини противправна. То што против других није покренут кривични поступак, нити су изведени пред суд због чињења истих или сличних радњи као и апеланткиња, не ослобађа апеланткињу од кривичне одговорности. Општински суд је истакао да није имао разлога да не повјерује свједоцима одбране и самој апеланткињи саслушаној у својству свједока, који су сагласни у тврдњи да је менаџмент ранијег друштва пословао на начин како су то апеланткиња и свједоци одбране пред судом објаснили, што је поткријељено и материјалним доказима спроведеним у току поступка. Такође, свједоци оптужбе су потврдили апеланткињине наводе да је полице осигурања за моторна возила давала на рате, а да су неки од купаца полице плаћали одједном. Висина износа новца за који је Општински суд утврдио да је апеланткиња проневијерила утврђена је на основу налаза вјештака економске струке, те је наведено да је тај износ дуга назначен и у члану 2 споразума о измирењу међусобних дуговања закљученог између "Босна-Сунце осигурања" и апеланткиње 15. априла 2015. године, када је извршен и пребој дугованих износа, те је утврђено да "Босна-Сунце осигурање" исплати апеланткињи износ од 18.231,19 КМ, те је у складу и с исказом свједока Е. Ђ. у дијелу апеланткињиног исплаћеног дуга у износу од 1.750,00

КМ и апеланткињиним исказом да је исплатила својеручно износ од 750,00 КМ. Општински суд је закључио да је апеланткиња оваквим противправним поступањем с умишљајем прибавила себи противправну имовинску корист у износу од 23.065,81 КМ, наводећи да је апеланткиња закључивањем споразума о измирењу дуга број 02/08 од 5. фебруара 2008. године, те споразума о измирењу међусобних дуговања од 15. априла 2015. године признала радњу извршења кривичног дјела проневијера у служби, тј. умишљајно присвајање новца које јој је повјерено у служби, којом радњом је себи прибавила имовинску корист која прелази износ од 10.000,00 КМ, чиме су се стекла сва битна обиљежја бића кривичног дјела проневијера у служби из члана 384 став 2 КЗФБиХ, у вријеме и на начин како је то поближе описано у чињеничном опису оптужнице.

10. Општински суд је навео да је приликом одлучивања о врсти и висини кривичне санкције коју ће изрећи оптуженој оцијенио све околности које утичу да казна буде већа или мања, сходно одредби члана 49 КЗФБиХ, а нарочито степен кривице оптужене, да је оптужена дјело чинила да би постизала веће и боље резултате у пословању и доносила добит правном лицу у којем је била запослена, врсту и висину казне прописане за предметно кривично дјело, околности под којим је кривично дјело почињено, врсту и висину штете нанесене оштећеном "Босна-Сунце осигурању", као и чињеницу да је износ штете намирила. Од олакшавајућих околности код апеланткиње Општински суд је оцијенио да оптужена до сада није кажњавана, да након почињења кривичног дјела (2005–2006. године) није чинила кривична дјела, да се коректно понашала пред судом, да је била незапослена, све док дуготрајним парничним поступцима није издејствовала поврат на посао код оштећеног, а отежавајуће околности није нашао. Све наведене олакшавајуће околности суд је оцијенио као једну нарочито олакшавајућу околност, сходно одредби члана 50 став 1 тачка б) КЗФБиХ, због чега је у односу на апеланткињу примијенио одредбе члана 51 КЗФБиХ о ублажавању казне, па је апеланткињи одмјерио казну испод законом прописане казне за ово кривично дјело.

11. На основу одредбе члана 212 ц) Закона о кривичном поступку Федерације БиХ (у даљњем тексту: ЗКПФБиХ), Општински суд је оштећеног "Босна-Сунце осигурање" с постављеним имовинскоправним захтјевом упутио на парнични поступак.

12. Општински суд је на основу одредбе чл. 114 КЗФБиХ и 384 став 4 КЗФБиХ од апеланткиње одузео имовинску корист прибављену кривичним дјелом у износу од 23.032,51 КМ, образлажући да, иако је утврдио да је апеланткиња споразумом о измирењу међусобних дуговања од 15. априла 2015. године измирила штету оштећеном, коју је причинила кривичним дјелом, нико не може задржати имовинску корист коју је прибавио кривичним дјелом.

13. Кантонални суд је Пресудом број 42 0 0 К 024046 15 Кж од 5. фебруара 2016. године апеланткињину жалбу одбио као неосновану и потврдио Пресуду Општинског суда број 42 0 0 К 024046 14 од 17. јуна 2015. године.

14. Кантонални суд је оцијенио неоснованим апеланткињине жалбене наводе да је наступила застара кривичног гоњења. Истакнуто је да је за кривично дјело проневијера у служби из члана 384 став 2 КЗФБиХ запријеђена казна затвора од једне до десет година, а према члану 15 став 1 тачка ц) КЗФБиХ релативна застара је 15 година за кривично дјело с прописаном казном затвора преко пет па до десет година, а апсолутна застара према члану 16 став 6 КЗФБиХ наступа тек кад протекне двапут онолико времена колико закон прописује за застарјелост кривичног

гоњења. С обзиром на то да је у конкретном случају апеланткињи стављено на терет да је кривично дјело починила у периоду од 4. јануара 2005. године до 28. децембра 2006. године, Кантонални суд је закључио да није наступила ни релативна ни апсолутна застара кривичног гоњења.

15. Надаље, Кантонални суд је оцијенио да је Општински суд правилно и потпуно утврдио све одлучне чињенице на основу којих је произашао несумњив закључак да је апеланткиња починила предметно кривично дјело проневијера у служби из члана 384 став 2 у вези са ставом 1 КЗФБиХ на начин и у вријеме како је то описано у изреци првостепене пресуде и да је за њега кривично одговорна. Кантонални суд је прихватио становиште Општинског суда да својство учиниоца предметног кривичног дјела проневијера у служби има свако лице којем су новац, вриједносни папири или друге покретнине повјерени у служби, те да се то што је алтернативно овом законском одредбом одређено да се ово кривично дјело може починити "или уопште на раду у институцијама у Федерацији" апеланткињи не ставља на терет, већ је апеланткињи стављено на терет присвајање новца који јој је повјерен у служби. Осим тога, истакнуто је да је тачно да "Босна-Сунце осигурање" није институција Федерације, али је Кантонални суд нашао, као што је то утврдио и Општински суд, да се ово дјело може починити у сваком правном лицу у Федерацији БиХ када починилац с циљем да себи или другом прибави противправну имовинску корист присвоји новац, вриједносне папире или друге покретнине које су му повјерене у служби, а "Босна-Сунце осигурање" д.д. Сарајево је правно лице које је основано као дионичко друштво у складу са Законом о привредним друштвима у ФБиХ, те да ту нема ничега спорног. У погледу апеланткињиног жалбеног навода да су и други службеници поступали на исти начин, Кантонални суд је истакао да они немају кривичноправни значај за апеланткињин предмет јер је то ствар органа гоњења, а не суда.

16. Такође је оцијењено да је првостепени суд правилно закључио да је апеланткиња починила предметно кривично дјело за које је проглашена кривом првостепеном пресудом управо на начин и у вријеме како је то и описано у изреци првостепене пресуде и да се у њеним радњама стичу сва законска обиљежја предметног кривичног дјела, те да је за наведено кривично дјело одговорна. Садржај свих доказа, према оцјени Кантоналног суда, исцрпно је навео првостепени суд у својој пресуди, дао њихову анализу и оцјену и из тога извео исправне закључке, па је ту оцјену, анализу и закључке у цијелости прихватио као исправне и законите и Кантонални суд.

17. Испитујући одлуку о казни, Кантонални суд је оцијенио да су све околности од значаја за одмјеравање казне правилно вредноване и у цијелости оправдавају кривичноправну санкцију која је у конкретном случају изречена апеланткињи. Кантонални суд је такође оцијенио да су и друге одлуке које је првостепени суд донио у вези с одузимањем имовинске користи те трошковима поступка донесене на исправан и законит начин.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

18. Апеланткиња наводи да су јој повријеђена права из члана II/3д), е) и к) и члана II/4 Устава Босне и Херцеговине, те чл. 5, 6, 7 и 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и члана 1 Протокола број 1 уз Европску

конвенцију, те члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

19. Истиче да су судови произвољно протумачили да се ради о кривичном дјелу проневијера у служби из члана 384 став 2 КЗФБиХ јер "Босна-Сунце осигурање" није институција у Федерацији, па је произвољно тумачење КЗФБиХ довело до кршења апеланткињиног права на правичан поступак. Наиме, кривично дјело проневијера у служби које се ставља апеланткињи на терет спада у главу кривичних дјела подмићивања и кривичних дјела против службене и друге одговорне функције, па на основу анализе цијеле главе кривичних дјела произлази да је законодавац јасно дефинисао службу или уопште рад у институцијама у Федерацији.

20. У апелацији се даље наводи да је апеланткињи повријеђено право на имовину. Наиме, "Босна-Сунце осигурање" поднијело је тужбу у парничном поступку против апеланткиње ради накнаде новчаног износа од 20.532, 51 КМ, који је окончан на начин да је апеланткиња обавезана да послодавцу "Босна-Сунце осигурање" по споразуму о измирењу дуга као облигационом споразуму исплати наведени износ. У међувремену је донесена правоснажна пресуда којом је поништена одлука о отказу уговора о раду апеланткињи и наложено послодавцу ("Босна-Сунце осигурање") да исплати апеланткињи износ од 32.624,32 КМ, те је између апеланткиње и "Босна-Сунце осигурања" закључен споразум о измирењу међусобних дуговања којим су пребијена потраживања из правоснажних пресуда, те је апеланткињи исплаћена разлика у износу од 18.231,196 КМ, што представља разлику између правоснажних пресуда. Апеланткиња истиче да судови губе из вида наведени споразум којим су пребијена сва међусобна дуговања између ње и "Босна-Сунце осигурања", па обавезују апеланткињу на одузимање имовинске користи у износу од 23.032,51 КМ, који је она већ пребила са "Босна-Сунце осигурањем", те упућују "Босна-Сунце осигурање" да свој имовинскоправни захтјев оствари у парници. На тај начин, занемарујући да је апеланткиња измирила у потпуности своја дуговања према "Босна-Сунце осигурању", судови су донијели произвољну одлуку којом су омогућили "Босна-Сунце осигурању" да се двоструко намири.

21. Надаље, апеланткиња наводи да је дискриминисана у погледу осталих запосленика преузимаача ризика у "Босна-Сунце осигурању" јер је послодавац само против ње поднио кривичну пријаву, али не и против осталих 14 запосленика који су радили на пословима преузимаача ризика на исти начин као и она. Наводи да разлог таквом поступању послодавца произлази из чињенице да је апеланткиња након добијеног отказа поднијела тужбу за поништење одлуке о отказу уговора о раду и накнаду плате по колективном уговору, након чега је од апеланткиње тражено да повуче тужбу, а у супротном јој је запријеђено да ће против ње бити поднијета кривична пријава.

22. Коначно, истакнуто је да су се Општински, а потом и Кантонални суд погрешно позвали на одредбу члана 384 став 4 КЗФБиХ која није ни постојала у вријеме извршења дјела, с обзиром на то да је овај став наведеног члана ступио на снагу тек 2010. године, па су повриједили одредбе члана 5 став 2 КЗФБиХ које се односе на временско важење кривичног закона. На тај начин апеланткињи је повријеђен члан 7 Европске конвенције.

б) Одговор на апелацију

23. Општински и Кантонални суд и Тужилаштво у одговору на апелацију истакли су да су апеланткињини наводи неосновани позивајући се на образложења оспорених

пресуда, те су предложили да Уставни суд апелацију одбије као неосновану. Општински суд је додатно навео да је апеланткиња казну затвора од три мјесеца издржала у кућном затвору с електронским надзором и платила трошкове кривичног поступка, док у спису нема доказа да је вратила имовинску корист прибављену кривичним дјелом.

V. Релевантни прописи

24. У **Кривичном закону Федерације Босне и Херцеговине** ("Службене новине ФБиХ" бр. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04 и 18/05), у тексту који је важио у вријеме извршења кривичног дјела, релевантне одредбе гласе:

Члан 2.

Значај израза у овом закону

(3) *Службено лице је изабрани или именовани функционер или друго службено лице у органима законодавне, извршне и судске власти и у другим органима управе и службама за управу Федерације, кантона, градова и општина које обављају одређене управне, стручне и друге послове у оквиру права и дужности власти која их је основала; лице које стално или повремено врши службену дужност у наведеним органима и установама; овлаштено лице у привредном друштву или у другом правном лицу којем је законом или другим прописом донесеним на основу закона повјерено вршење јавних овлаштења, а која у оквиру тих овлаштења врши одређену дужност; те друго лице које врши одређену службену дужност на основу овлаштења из закона или другог прописа донесеног на основу закона.*

Члан 384.

Проневијера у служби

(1) *Ко с циљем да себи или другом прибави протуправну имовинску корист присвоји новац, вриједносне папире или друге покретне ствари које су му повјерене у служби или уопште на раду у институцијама у Федерацији, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.*

(2) *Ако је кривичним дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази 10.000 КМ, починилац ће се казнити казном затвора од једне до десет година.*

(3) *Ако је кривичним дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази 50.000 КМ, починилац ће се казнити казном затвора најмање три године.*

Члан 114. ст. 1. и 2.

Основа одузимања имовинске користи прибављене кривичним дјелом

(1) *Нико не може задржати имовинску корист прибављену кривичним дјелом.*

(2) *Корист из става 1. овог члана одузеће се судском одлуком којом је утврђено да је кривично дјело почињено под условима прописаним овим законом.*

25. У **Закону о измјенама и допунама Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине** ("Службене новине ФБиХ" број 42/10) релевантна одредба гласи:

Члан 65.

У члану 383. иза става (3) додаје се нови став (4), који гласи:

(4) *Прибављена корист биће одузета.*

26. У **Закону о кривичном поступку ФБиХ** ("Службене новине ФБиХ" бр. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 и 59/14) релевантне одредбе гласе:

Члан 212. став 3.

Одлучивање о имовинскоправном захтјеву

(3) У пресуди којом оптуженог проглашава кривим суд може оштећеном досудити имовинскоправни захтјев у потпуности или му може досудити имовинскоправни захтјев дјелимично, а за остатак га упутити на парнични поступак. Ако подаци кривичног поступка не пружају поуздан основ ни за потпуно ни за дјелимично пресуђивање, суд ће оштећеног упутити да имовинскоправни захтјев у потпуности може да остварује у парничном поступку.

Члан 413.

Одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом

(1) Имовинска корист прибављена кривичним дјелом утврђује се у кривичном поступку по службеној дужности.

(2) Тужилац је у току поступка дужан да прикупља доказе и извиђа околности које су од важности за утврђивање имовинске користи прибављене кривичним дјелом.

(3) Ако је оштећени поднио имовинскоправни захтјев у погледу поврата предмета прибављених кривичним дјелом, односно у погледу новчаног износа који одговара вриједности ствари, имовинска корист ће се утврђивати само у оном дијелу који није обухваћен имовинскоправним захтјевом.

VI. Допустивост

27. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

28. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

29. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Кантоналног суда број 42 0 0 K 024046 15 Кж од 5. фебруара 2016. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону, а апелација је поднесена 4. априла 2016. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки други формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

30. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација у овом дијелу испуњава услове у погледу допуштивости.

VII. Меритум

31. Апеланткиња наводи да су јој повријеђена права из члана II/3д), е) и к) и члана II/4 Устава Босне и Херцеговине, те чл. 5, 6, 7 и 14 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

32. Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

33. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.

34. У конкретном случају ради се о кривичном поступку у којем је апеланткиња проглашена кривом за кривично дјело прописано законом, те јој је изречена казна затвора. Дакле, у поступку је утврђивана основаност кривичне оптужбе против апеланткиње, па произлази да апеланткиња у предметном поступку ужива гаранције права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције. Према томе, Уставни суд мора преиспитати да ли је поступак пред редовним судовима био правичан онако како то захтијевају наведене одредбе.

35. Уставни суд, прије свега, подсјећа на то да је у својим ранијим одлукама, ослањајући се на јуриспруденцију Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), закључио да се питање да ли је оптужени имао правичан поступак мора ријешити на основу цјелокупног поступка (види Европски суд, *Monnel и Morris*, одлука од 2. марта 1987. године, серија А, број 115, стр. 21, став 54).

36. Уставни суд запажа да апеланткиња истиче повреду права на правичан поступак због погрешно утврђеног чињеничног стања, те погрешне примјене материјалног права. Наиме, апеланткиња истиче да као запосленик "Босна-Сунце осигурања", које је дионичарско друштво у приватном власништву дионичара, није могла бити проглашена кривом и осуђена за кривично дјело проневијера у служби, те да се нису могле донијети одлуке о одузимању имовинскоправне користи од апеланткиње и упућивању оштећеног "Босна-Сунце осигурање" да свој имовинскоправни захтјев оствари у парници, с обзиром на то да је апеланткиња оштећеном намирила штету у цјелокупном износу.

37. У вези с тим, Уставни суд указује да, према пракси Европског суда и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене материјалног права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допуштивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

38. Дакле, Уставни суд се према наведеном ставу може изузетно, када околности конкретного случаја указују на могућност да је у одређеном поступку редовни суд произвољно поступао како у утврђивању чињеница тако и у примјени релевантних позитивноправних прописа (види Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26), упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примијенили позитивноправне прописе. У контексту наведеног, Уставни суд подсјећа и да је у више

својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити ка правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број *АП 1293/05* од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље). Стога ће Уставни суд у конкретном случају, с обзиром на питања која апеланткиња проблематизује, испитати јесу ли оспорене одлуке засноване на произвољно утврђеном чињеничном стању и произвољној примјени релевантних прописа.

У односу на утврђење да је апеланткиња починила преступно кривично дјело

39. Доводећи претходно изнесене ставове у везу с конкретним случајем, Уставни суд запажа да је током поступка пред Општинским судом спроведен велики број доказа које су предложили одбрана и Тужилаштво, који су оцијењени појединачно и у међусобној вези, при чему није изостала анализа спроведених доказа, о чему се детаљно изјаснио у образложењу пресуде, те је утврдио несумњиво доказаним да је апеланткиња починила кривично дјело за које је прогласио кривом, дајући за свој став јасно и аргументовано образложење које се не доима произвољним како у сегменту чињеничног утврђења тако и у сегменту примјене материјалног и процесног права. Такође, Кантонални суд је дао јасно и аргументовано образложење које се не доима произвољним, због чега је потврдио пресуду Општинског суда у дијелу у којем је утврдио несумњиво доказаним да је апеланткиња починила кривично дјело за које је проглашена кривом.

40. Наиме, апеланткиња је проглашена кривом за кривично дјело проневијера у служби из члана 384 став 2 КЗФБиХ. Општински и Кантонални суд су сматрали да својство учиниоца предметног кривичног дјела проневијера у служби има свако лице којем су новац, вриједносни папири или друге покретнине повјерени у служби, те да се ово дјело може починити у сваком правном лицу у Федерацији БиХ када починилац с циљем да себи или другом прибави противправну имовинску корист присвоји новац, вриједносне папире или друге покретнине које су му повјерене у служби, а "Босна-Сунце осигурање" д.д. Сарајево је правно лице које је основано као дионичко друштво и апеланткињи је у служби повјерено да продаје полице осигурања у оквиру обављања своје службе у правном лицу, те јој је у служби повјерен одређен степен самосталности у поступању с новцем који је добијала од продаје полица осигурања. Оваква образложења Општинског и Кантоналног суда који су сматрали да својство учиниоца предметног кривичног дјела проневијера у служби има свако лице којем су новац, вриједносни папири или друге покретнине повјерени у служби, односно да се ово дјело може починити у сваком правном лицу у Федерацији, па су апеланткињу прогласили кривом и осудили за кривично дјело проневијера у служби из члана 384 став 2 КЗФБиХ, Уставни суд не сматра произвољним. При томе, Уставни суд подсјећа да се у својој пракси већ сусретао са сличним односно идентичним апелационим наводом, те је у Одлуци број *АП 1284/10* закључио да идентична образложења редовног суда у погледу обиљежја кривичног дјела проневијера у служби из члана 384 став 2 КЗФБиХ нису произвољна и апелацију одбацио као *prima facie* неосновану (види Уставни суд, Одлука број *АП 1284/10* од 9. априла 2010. године).

41. Такође, не може се закључити да је Општински суд прекорачио начело слободне оцјене доказа, поготово не на начин који би довео у питање гаранције права на правично суђење, нити је доказни поступак злоупотребиљан на апеланткињину штету у смислу права на правичан поступак,

као ни начело "једнакости оружја" које је важан елемент правичног суђења и које подразумијева да објема странама мора бити дата разумна могућност да изложи свој предмет, укључујући и изношење доказне грађе под условима који их не стављају у знатно подређен положај у односу на противника (види пресуду Европског суда *Dombo B. V. против Холандије* од 27. октобра 1993. године, серија А, број 274, стр. 19). На основу свега наведеног, Уставни суд сматра да процјена доказа коју је урадио Општински суд у погледу одлучивања о апеланткињиној кривичној одговорности за кривично дјело проневијера у служби за које је проглашена кривом, коју је потврдио и Кантонални суд, није била произвољна.

42. Имајући у виду све наведено, Уставни суд закључује да су неосновани апеланткињини наводи да јој је оспореним пресудама у дијелу у којем је утврђено да је починила кривично дјело за које је проглашена кривом и осуђена на казну затвора повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

У односу на одлуку о одузимању имовинске користи и упућивању оштећеног с имовинскоправним захтјевом на парницу

43. Из навода апелације даље произлази да апеланткиња сматра како су редовни судови произвољно примијенили релевантне одредбе КЗФБиХ када су је обавезали да на име стечене имовинске користи уплати наведени износ, а оштећени "Босна-Сунце осигурање" је истовремено с имовинскоправним захтјевом упућен на парницу, иако је, како апеланткиња наводи, она у потпуности измирила своја дуговања према "Босна-Сунце осигурању".

44. Уставни суд примјећује да је одлука о одузимању имовине прибављена кривичним дјелом донесена с позивом на одредбе чл. 114 КЗФБиХ и 384 став 4 КЗФБиХ (у образложењу пресуде Општинског суда је написано "члана 384 став 4 ЗКПФБиХ", међутим, одредбе члана 384 ЗКПФБиХ односе се на заказивање рочишта и главног претреса у поступку према малолетницима, па је очигледно да се ради о одредби КЗФБиХ, а не ЗКПФБиХ). Члан 114 став 1 КЗФБиХ прописује да нико не може задржати имовинску корист прибављену кривичним дјелом, а став 2 истог члана прописује да ће се корист прибављена кривичним дјелом одузети судском одлуком којом је утврђено да је кривично дјело учињено под условима прописанима КЗФБиХ. Одузимање имовинске користи је посебна кривичноправна мјера којом се остварује начело да нико не може задржати имовинску корист стечену кривичним дјелом, па се без одузимања имовинске користи не може остварити учинковита репресија и превенција. Будући да почињењем кривичног дјела може бити остварена имовинска корист која истовремено представља и штету оштећеном, ову мјеру треба посматрати заједно с имовинскоправним захтјевом који оштећени може поставити током кривичног поступка, а коначна одлука суда о тој штети односно користи нужно зависи и од постављања имовинскоправног захтјева, те одлуци суда о постављеном имовинскоправном захтјеву. Дакле, зависно од врсте кривичног дјела, те околности сваког појединог случаја, предмет имовинскоправног захтјева се потпуно или дјелимично преклапа с оним што представља имовинску корист остварену тим кривичним дјелом, што поготово долази до изражаја код кривичних дјела против имовине, као и свих оних кривичних дјела којима је обиљежје дјела

стицање противправне имовинске користи, а таква корист је стечена.

45. Доводећи наведено у везу са чињеницама апеланткињиног случаја, Уставни суд запажа да је пресудом Општинског суда, коју је потврдио и Кантонални суд, Општински суд упутио оштећеног да постављени имовинскоправни захтјев остварује у парничном поступку, а истовремено је од апеланткиње одузео имовинску корист прибављену кривичним дјелом у износу од 23.032,51 KM, наводећи да нико не може задржати имовинску корист коју је прибавио кривичним дјелом, иако је утврдио да је апеланткиња споразумом о измирењу међусобних дуговања од 15. априла 2015. године измирила штету оштећеном, коју је причинила кривичним дјелом. Дакле, редовни судови приликом доношења одлуке о одузимању имовине од апеланткиње нису сматрали релевантном утврђену чињеницу да је апеланткиња измирила износ утврђене имовинске користи прибављене кривичним дјелом.

46. Према мишљењу Уставног суда, неспорно је да се одредбама члана 114 КЗФБиХ остварује начело да нико не може задржати имовинску корист стечену кривичним дјелом, те да се без одузимања имовинске користи не може остварити учинковита репресија и превенција. С друге стране, из образложења оспорених пресуда неспорним произлази да је апеланткиња измирила штету оштећеном у цијелокупном износу, односно да је имовинску корист стечену кривичним дјелом вратила оштећеном. Стога се чини да су редовни судови у потпуности занемарили релевантне одредбе закона, конкретно члана 413 ЗКП, којима је стипулирано одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом, при чему је у ставу (1) прописано да се имовинска корист прибављена кривичним дјелом утврђује у кривичном поступку по службеној дужности, а у ставу (3) истог члана изричито је прописано да ако је оштећени поднио имовинскоправни захтјев у погледу поврата предмета прибављених кривичним дјелом, односно у погледу новчаног износа који одговара вриједности ствари, имовинска корист ће се утврђивати само у оном дијелу који није обухваћен имовинскоправним захтјевом. У конкретном случају редовни судови су неспорно утврдили износ имовинске користи који је идентичан имовинскоправном захтјеву који је оштећени поставио у кривичном поступку, за који су редовни судови утврдили да га је апеланткиња у цијелости исплатила оштећеном. Стога, произлази да је у конкретном случају одузимање имовинске користи учињено на арбитражан начин, супротно члану II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члану 6 став 1 Европске конвенције. У свјетлу наведеног, треба посматрати и одлуку редовних судова о упућивању оштећеног да имовинскоправни захтјев остварује у парничном поступку.

47. Имајући у виду све наведено, Уставни суд закључује да су редовни судови приликом одлучивања о одузимању имовинске користи прибављене извршењем кривичног дјела од апеланткиње и упућивања оштећеног с имовинскоправним захтјевом на парницу произвољном примјеном позитивноправних прописа прекршили апеланткињино право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

48. Стога, Уставни суд сматра да је потребно, с циљем заштите апеланткињиних уставних права, укинути оспорену одлуку у дијелу одлуке којим је оштећени с имовинскоправним захтјевом упућен на парнични поступак и у дијелу о одузимању имовинске користи од апеланткиње прибављене кривичним дјелом, те предмет вратити Кантоналном суду како би тај суд донио нову одлуку у

складу с гаранцијама из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Остали наводи

49. С обзиром на закључке Уставног суда у вези са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није потребно посебно разматрати апеланткињине наводе у односу на наводе о повреди права из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције, члана 7 став 1 Европске конвенције, члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

50. Уставни суд закључује да је оспореним одлукама повријеђено апеланткињино право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у дијелу оспорене одлуке којим је оштећени с имовинскоправним захтјевом упућен на парнични поступак и у дијелу о одузимању имовинске користи од апеланткиње прибављене кривичним дјелом јер су редовни судови ове одлуке донијели произвољном примјеном позитивноправних прописа.

51. С друге стране, Уставни суд закључује да није повријеђено апеланткињино право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када оспорене пресуде, у дијелу у којем је утврђена апеланткињина кривичноправна одговорност за кривично дјело за које је проглашена кривом и осуђена на казну затвора, нису донесене произвољном оцјеном доказа, већ управо супротно, након непосредне и свеобухватне анализе и оцјене доказа појединачно и у међусобној вези, из којих је несумњиво проистекао закључак да је апеланткиња починила кривично дјело које јој је стављено на терет.

52. На основу члана 59 ст. (1), (2) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

53. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 1551/16**, rješavajući apelaciju **Amele Đerzić**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1), (2) i (3) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Čeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. oktobra 2018. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelimično se usvaja apelacija **Amele Đerzić**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Zenici broj 42 0 0 K 024046 15 Kž od 5. februara 2016. godine u dijelu odluke kojim je oštećeni "Bosna-Sunce osiguranje" d.d. Sarajevo s imovinskopравnim zahtjevom upućen na parnični postupak i u dijelu o oduzimanju imovinske koristi od apelantice pribavljene krivičnom djelom.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Zenici koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Zenici da u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odbija se kao neosnovana apelacija **Amele Đerzić** podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici broj 42 0 0 K 024046 15 Kž od 5. februara 2016. godine i Presude Općinskog suda u Zavidovićima broj 42 0 0 K 024046 14 od 17. juna 2015. godine u odnosu na ostale prigovore u vezi s kršenjem prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Amela Đerzić (u daljnjem tekstu: apelantica), koju zastupa Nermina Pivić, advokat iz Zenice, podnijela je 4. aprila 2016. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 42 0 0 K 024046 15 Kž od 5. februara 2016. godine i Presude Općinskog suda u Zavidovićima (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 42 0 0 K 024046 14 od 17. juna 2015. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog i Općinskog suda, te Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo) zatraženo je 12. januara 2018. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Kantonalni sud je odgovor na apelaciju dostavio 17. januara 2018. godine, Tužilaštvo 26. januara 2018. godine, a Općinski sud 31. januara 2018. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelanticinih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Presudom Općinskog suda broj 42 0 0 K 024046 14 K od 17. juna 2015. godine apelantica je proglašena krivom za krivično djelo pronevjera u službi iz člana 384. stav 2. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: KZFBiH) i osuđena na kaznu zatvora u trajanju od tri mjeseca. Oštećeni "Bosna-Sunce osiguranje" d.d. Sarajevo je s imovinskopравnim zahtjevom upućen na parnicu. Od apelantice je oduzeta imovinska korist pribavljena krivičnim djelom u iznosu od 23.032,51 KM. Apelantica je obavezana da na ime troškova postupka sudu plati ukupan iznos od 238,95 KM.

6. U obrazloženju presude je navedeno da je zastupnik optužnice istakao: "(...) Bez obzira na izvršenje materijalne obaveze smatramo da postoji krivično djelo, jer ono nije uslovljeno izvršenjem ili neizvršenjem materijalne obaveze, jer je

ovo krivično djelo počinjeno u vremenu i na način kako je to u optužnici navedeno, a kasnije je u parnici za nastalu štetu namirena Bosna Sunce osiguranje. Predložio je da sud optuženoj izrekne odgovarajuću kaznu i da ima u vidu da je ista namirila štetu oštećenoj Bosna Sunce osiguranje Sarajevo u cjelokupnom iznosu."

7. Na osnovu ocjene izvedenih dokaza, Općinski sud je našao nesumnjivo dokazanim da je apelantica radnjama opisanim u izreci presude počinila krivično djelo pronevjera u službi iz člana 384. stav 2. KZFBiH, tačnije da je u periodu od 4. januara 2005. godine do 28. decembra 2006. godine kao zaposlenica "Bosna-Sunce osiguranja" d.d. Sarajevo na poslovima prodaje osiguranja, s ciljem da sebi pribavi protupravnu imovinsku korist, sukcesivno prisvajala novčane iznose koje je primala od ugovarača osiguranja, u ukupnom iznosu od 23.032,51 KM, za koji iznos je oštetila "Bosna-Sunce osiguranje" d.d. Sarajevo.

8. Općinski sud je u obrazloženju presude istakao da svojstvo počinioca krivičnog djela pronevjera u službi iz člana 384. KZFBiH čini ono lice koje s ciljem da sebi ili drugom pribavi protupravnu imovinsku korist prisvoji novac, vrijednosne papire ili druge pokretnine koje su mu povjerene u službi ili uopće na radu u institucijama u Federaciji, te da je u konkretnom slučaju apelantici povjeren novac u službi. Prema mišljenju Općinskog suda, apelantica pogrešno tumači ovu zakonsku odredbu tvrdeći da "Bosna-Sunce osiguranje" nije institucija u Federaciji jer je privredno društvo sa 100% privatnim kapitalom u smislu KZFBiH, te da se u apelanticinim radnjama ne stječu elementi bilo kojeg krivičnog djela, a naročito krivičnog djela koje bi spadalo u krivična djela korupcije i krivična djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti. Prema mišljenju Općinskog suda, svojstvo počinioca krivičnog djela pronevjera u službi ima svako lice kojem su novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnine povjerene u službi. Općinski sud je dalje naveo da to što je alternativno odredbom člana 384. KZFBiH određeno da se ovo krivično djelo može počiniti "ili" uopće na radu u institucijama u Federaciji, to apelantici i nije stavljeno na teret. Apelantici je stavljeno na teret prisvajanje novca koji joj je povjeren u službi. Nadalje, Općinski sud je istakao da je tačno da "Bosna-Sunce osiguranje" nije institucija Federacije BiH, ali da se ovo djelo može počiniti u svakom pravnom licu u Federaciji BiH kada počinilac s ciljem da sebi ili drugom pribavi protupravnu imovinsku korist prisvoji novac, vrijednosne papire ili druge pokretnine koje su mu povjerene u službi. U konkretnom slučaju, "Bosna-Sunce osiguranje" je pravno lice koje je osnovano kao dioničko društvo u skladu sa Zakonom o privrednim društvima u FBiH, što je sud utvrdio uvidom i čitanjem Statuta dioničkog društva za osiguranje Bosna Sarajevo od, kako je navedeno, "24. 02. 200. godine". Općinski sud je zaključio da je apelantica imala svojstvo počinioca citiranog krivičnog djela na osnovu ugovora o radu na neodređeno vrijeme, zaključenog s "Bosna-Sunce osiguranjem" 1. aprila 2005. godine, iz kojeg je utvrdio da je apelantica obavljala poslove preuzimača rizika (član 2. ugovora), te Odluke o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u "Bosna-osiguranju" d.d. Sarajevo od 1. aprila 2005. godine. Dakle, kako je Općinski sud naveo, apelantici je u službi povjereno da prodaje police osiguranja u okviru obavljanja svoje službe u pravnom licu, te joj je u službi povjeren određen stepen samostalnosti u postupanju s novcem koji je dobijala od prodaje polica osiguranja.

9. Dalje je navedeno da je apelantica, kako je sama istakla u svom iskazu, uzimala novac od prodatih polica koje su kompletno plaćene i uplaćivala ga na police koje nisu plaćene, za koje prilikom prodaje nije dobila ni marku, te je novcem od polica koje su plaćene kompletno zatvarala police starijeg datuma. Općinski sud je zaključio da je apelantica ovakvim odnosom prema novcu koji joj je povjeren u službi ispoljila volju

da s njim raspolaže kao da je njeno vlasništvo, a sve s ciljem pribavljanja protupravne imovinske koristi. Istaknuto je da je apelantica u svom iskazu sama navela kako je imala saznanja da je njeno postupanje protuzakonito, odnosno bilo joj je poznato da Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila ne dopušta izdavanje polica od automobilske odgovornosti na rate, a sve police koje je izdavala bile su baš police iz automobilske odgovornosti, pa je zaključeno da je apelantica djelo vršila s umišljajem koji je obuhvaćao svijest o prisvajanju novca od prodaje polica osiguranja, koji je apelantici povjeren u službi. Prema mišljenju Općinskog suda, za krivično djelo koje se apelantici stavlja na teret irelevantno je to što je cjelokupan menadžment ranijeg društva "Bosna-osiguranja" pogrešno poslovaio, čime su stvoreni veliki gubici i zbog čega je ovo društvo prodato Agramu iz Republike Hrvatske i formirano "Bosna-Sunce osiguranje", kao i to što su i drugi zaposlenici ranijeg društva radili na isti način (npr. svjedokinja V. K.). To što su i drugi zaposlenici koji su radili na prodaji osiguranja zaključili sporazume s osiguranjem o izmirenju duga kao i apelantica, kao i to što su svi zaposlenici "preuzimači rizika", pa i apelantica, imali usmenu saglasnost od menadžmenta osiguranja da rade na način kako su radili (da daju police osiguranja na rate), ne oslobađa apelanticu od krivične odgovornosti. Ni to što je apelantica imala usmeni nalog direktora H. N. da vrši prodaju polica osiguranja od automobilske odgovornosti na rate, u situaciji kada je apelantica bila svjesna da je takvo činjenje protivno Zakonu o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila iz 2005. godine, ne oslobađa apelanticu krivične odgovornosti za djelo koje joj se optužnicom stavlja na teret jer je znala da je radnja koju čini protupravna. To što protiv drugih nije pokrenut krivični postupak, niti su izvedeni pred sud zbog činjenja istih ili sličnih radnji kao i apelantica, ne oslobađa apelanticu od krivične odgovornosti. Općinski sud je istakao da nije imao razloga da ne povjeruje svjedocima odbrane i samoj apelantici saslušanoj u svojstvu svjedoka, koji su saglasni u tvrdnji da je menadžment ranijeg društva poslovaio na način kako su to apelantica i svjedoci odbrane pred sudom objasnili, što je potkrijepljeno i materijalnim dokazima provedenim u toku postupka. Također, svjedoci optužbe su potvrdili apelanticine navode da je police osiguranja za motorna vozila davala na rate, a da su neki od kupaca police plaćali odjednom. Visina iznosa novca za koji je Općinski sud utvrdio da je apelantica pronevjerila utvrđena je na osnovu nalaza vještaka ekonomske struke, te je navedeno da je taj iznos duga naznačen i u članu 2. sporazuma o izmirenju međusobnih dugovanja zaključenog između "Bosna-Sunce osiguranja" i apelantice 15. aprila 2015. godine, kada je izvršen i preboj dugovanih iznosa, te je utvrđeno da "Bosna-Sunce osiguranje" isplati apelantici iznos od 18.231,19 KM, te je u skladu i s iskazom svjedoka E. Đ. u dijelu apelantinog isplaćenog duga u iznosu od 1.750,00 KM i apelantinim iskazom da je isplatila svojeručno iznos od 750,00 KM. Općinski sud je zaključio da je apelantica ovakvim protupravnim postupanjem s umišljajem pribavila sebi protupravnu imovinsku korist u iznosu od 23.065,81 KM, navodeći da je apelantica zaključivanjem sporazuma o izmirenju duga broj 02/08 od 5. februara 2008. godine, te sporazuma o izmirenju međusobnih dugovanja od 15. aprila 2015. godine priznala radnju izvršenja krivičnog djela pronevjera u službi, tj. umišljajno prisvajanje novca koje joj je povjereno u službi, kojom radnjom je sebi pribavila imovinsku korist koja prelazi iznos od 10.000,00 KM, čime su se stekla sva bitna obilježja bića krivičnog djela pronevjera u službi iz člana 384. stav 2. KZFBiH, u vrijeme i na način kako je to поближе opisano u činjeničnom opisu optužnice.

10. Općinski sud je naveo da je prilikom odlučivanja o vrsti i visini krivične sankcije koju će izreći optuženoj ocijenio sve okolnosti koje utječu da kazna bude veća ili manja, shodno

odredbi člana 49. KZFBiH, a naročito stepen krivice optužene, da je optužena djelo činila da bi postizala veće i bolje rezultate u poslovanju i donosila dobit pravnom licu u kojem je bila zaposlena, vrstu i visinu kazne propisane za predmetno krivično djelo, okolnosti pod kojim je krivično djelo počinjeno, vrstu i visinu štete nanese oštećenom "Bosna-Sunce osiguranju", kao i činjenicu da je iznos štete namirila. Od olakšavajućih okolnosti kod apelantice Općinski sud je ocijenio da optužena do sada nije kažnjavana, da nakon počinjenja krivičnog djela (2005–2006. godine) nije činila krivična djela, da se korektno ponašala pred sudom, da je bila nezaposlena, sve dok dugotrajnim pamičnim postupcima nije izdejstvovala povrat na posao kod oštećenog, a otežavajuće okolnosti nije našao. Sve navedene olakšavajuće okolnosti sud je ocijenio kao jednu osobito olakšavajuću okolnost, shodno odredbi člana 50. stav 1. tačka b) KZFBiH, zbog čega je u odnosu na apelanticu primijenio odredbe člana 51. KZFBiH o ublažavanju kazne, pa je apelantici odmjerio kaznu ispod zakonom propisane kazne za ovo krivično djelo.

11. Na osnovu odredbe člana 212. c) Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH (u daljnjem tekstu: ZKPFBiH), Općinski sud je oštećenog "Bosna-Sunce osiguranje" s postavljenim imovinskopравnim zahtjevom uputio na pamični postupak.

12. Općinski sud je na osnovu odredbe čl. 114. KZFBiH i 384. stav 4. KZFBiH od apelantice oduzeo imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom u iznosu od 23.032,51 KM, obrazlažući da, iako je utvrdio da je apelantica sporazumom o izmirenju međusobnih dugovanja od 15. aprila 2015. godine izmirila štetu oštećenom, koju je pričinila krivičnim djelom, niko ne može zadržati imovinsku korist koju je pribavio krivičnim djelom.

13. Kantonalni sud je Presudom broj 42 0 0 K 024046 15 Kž od 5. februara 2016. godine apelanticinu žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio Presudu Općinskog suda broj 42 0 0 K 024046 14 od 17. juna 2015. godine.

14. Kantonalni sud je ocijenio neosnovanim apelanticine žalbene navode da je nastupila zastara krivičnog gonjenja. Istaknuto je da je za krivično djelo pronevjera u službi iz člana 384. stav 2. KZFBiH zapriječena kazna zatvora od jedne do deset godina, a prema članu 15. stav 1. tačka c) KZFBiH relativna zastara je 15 godina za krivično djelo s propisanim kaznom zatvora preko pet pa do deset godina, a apsolutna zastara prema članu 16. stav 6. KZFBiH nastupa tek kad protekne dvaput onoliko vremena koliko zakon propisuje za zastarjelost krivičnog gonjenja. S obzirom na to da je u konkretnom slučaju apelantici stavljeno na teret da je krivično djelo počinila u periodu od 4. januara 2005. godine do 28. decembra 2006. godine, Kantonalni sud je zaključio da nije nastupila ni relativna ni apsolutna zastara krivičnog gonjenja.

15. Nadalje, Kantonalni sud je ocijenio da je Općinski sud pravilno i potpuno utvrdio sve odlučne činjenice na osnovu kojih je proizašao nesumnjiv zaključak da je apelantica počinila predmetno krivično djelo pronevjera u službi iz člana 384. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZFBiH na način i u vrijeme kako je to opisano u izreci prvostepene presude i da je za njega krivično odgovorna. Kantonalni sud je prihvatio stanovište Općinskog suda da svojstvo učinioca predmetnog krivičnog djela pronevjera u službi ima svako lice kojem su novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnine povjereni u službi, te da se to što je alternativno ovom zakonskom odredbom određeno da se ovo krivično djelo može počiniti "ili uopće na radu u institucijama u Federaciji" apelantici ne stavlja na teret, već je apelantici stavljeno na teret prisvajanje novca koji joj je povjeren u službi. Osim toga, istaknuto je da je tačno da "Bosna-Sunce osiguranje" nije institucija Federacije, ali je Kantonalni sud našao, kao što je to utvrdio i Općinski sud, da se ovo djelo može počiniti u svakom

pravnom licu u Federaciji BiH kada počinilac s ciljem da sebi ili drugom pribavi protupravnu imovinsku korist prisvoji novac, vrijednosne papire ili druge pokretne koje su mu povjerene u službi, a "Bosna-Sunce osiguranje" d.d. Sarajevo je pravno lice koje je osnovano kao dioničko društvo u skladu sa Zakonom o privrednim društvima u FBiH, te da tu nema ničega spornog. U pogledu apelantičinog žalbenog navoda da su i drugi službenici postupali na isti način, Kantonalni sud je istakao da oni nemaju krivičnopravni značaj za apelantičin predmet jer je to stvar organa gonjenja, a ne suda.

16. Također je ocijenjeno da je prvostepeni sud pravilno zaključio da je apelantica počinila predmetno krivično djelo za koje je proglašena krivom prvostepenom presudom upravo na način i u vrijeme kako je to i opisano u izreci prvostepene presude i da se u njezinim radnjama stječu sva zakonska obilježja predmetnog krivičnog djela, te da je za navedeno krivično djelo odgovorna. Sadržaj svih dokaza, prema ocjeni Kantonalnog suda, iscrpno je naveo prvostepeni sud u svojoj presudi, dao njihovu analizu i ocjenu i iz toga izveo ispravne zaključke, pa je tu ocjenu, analizu i zaključke u cijelosti prihvatio kao ispravne i zakonite i Kantonalni sud.

17. Ispitujući odluku o kazni, Kantonalni sud je ocijenio da su sve okolnosti od značaja za odmjerenje kazne pravilno vrednovane i u cijelosti opravdavaju krivičnopravnu sankciju koja je u konkretnom slučaju izrečena apelantici. Kantonalni sud je također ocijenio da su i druge odluke koje je prvostepeni sud donio u vezi s oduzimanjem imovinske koristi te troškovima postupka donesene na ispravan i zakonit način.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

18. Apelantica navodi da su joj povrijeđena prava iz člana II/3.d), e) i k) i člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, te čl. 5, 6, 7. i 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

19. Ističe da su sudovi proizvoljno protumačili da se radi o krivičnom djelu pronevjera u službi iz člana 384. stav 2. KZFBiH jer "Bosna-Sunce osiguranje" nije institucija u Federaciji, pa je proizvoljno tumačenje KZFBiH dovelo do kršenja apelantičinog prava na pravičan postupak. Naime, krivično djelo pronevjera u službi koje se stavlja apelantici na teret spada u glavu krivičnih djela podmičivanja i krivičnih djela protiv službene i druge odgovorne funkcije, pa na osnovu analize cijele glave krivičnih djela proizlazi da je zakonodavac jasno definirao službu ili uopće rad u institucijama u Federaciji.

20. U apelaciji se dalje navodi da je apelantici povrijeđeno pravo na imovinu. Naime, "Bosna-Sunce osiguranje" podnijelo je tužbu u parničnom postupku protiv apelantice radi naknade novčanog iznosa od 20.532, 51 KM, koji je okončan na način da je apelantica obavezana da poslodavcu "Bosna-Sunce osiguranje" po sporazumu o izmirenju duga kao obligacionom sporazumu isplati navedeni iznos. U međuvremenu je donesena pravosnažna presuda kojom je poništena odluka o otkazu ugovora o radu apelantici i naloženo poslodavcu ("Bosna-Sunce osiguranje") da isplati apelantici iznos od 32.624,32 KM, te je između apelantice i "Bosna-Sunce osiguranja" zaključen sporazum o izmirenju međusobnih dugovanja kojim su prebijena potraživanja iz pravosnažnih presuda, te je apelantici isplaćena razlika u iznosu od 18.231,196 KM, što predstavlja razliku između pravosnažnih presuda. Apelantica ističe da sudovi gube iz vida navedeni sporazum kojim su prebijena sva međusobna dugovanja između nje i "Bosna-Sunce osiguranja", pa obavezuju apelanticu na oduzimanje imovinske koristi u iznosu od 23.032,51 KM, koji je ona već prebila sa "Bosna-Sunce osiguranjem", te upućuju

"Bosna-Sunce osiguranje" da svoj imovinskopravni zahtjev ostvari u parnici. Na taj način, zanemarujući da je apelantica izmirila u potpunosti svoja dugovanja prema "Bosna-Sunce osiguranju", sudovi su donijeli proizvoljnu odluku kojom su omogućili "Bosna-Sunce osiguranju" da se dvostruko namiri.

21. Nadalje, apelantica navodi da je diskriminirana u pogledu ostalih zaposlenika preuzimača rizika u "Bosna-Sunce osiguranju" jer je poslodavac samo protiv nje podnio krivičnu prijavu, ali ne i protiv ostalih 14 zaposlenika koji su radili na poslovima preuzimača rizika na isti način kao i ona. Navodi da razlog takvom postupanju poslodavca proizlazi iz činjenice da je apelantica nakon dobijenog otkaza podnijela tužbu za poništenje odluke o otkazu ugovora o radu i naknadu plaće po kolektivnom ugovoru, nakon čega je od apelantice traženo da povuče tužbu, a u suprotnom joj je zapriječeno da će protiv nje biti podnijeta krivična prijava.

22. Konačno, istaknuto je da su se Općinski, a potom i Kantonalni sud pogrešno pozvali na odredbu člana 384. stav 4. KZFBiH koja nije ni postojala u vrijeme izvršenja djela, s obzirom na to da je ovaj stav navedenog člana stupio na snagu tek 2010. godine, pa su povrijedili odredbe člana 5. stav 2. KZFBiH koje se odnose na vremensko važenje krivičnog zakona. Na taj način apelantici je povrijeđen član 7. Evropske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

23. Općinski i Kantonalni sud i Tužilaštvo u odgovoru na apelaciju istakli su da su apelantici navodi neosnovani pozivajući se na obrazloženja osporenih presuda, te su predložili da Ustavni sud apelaciju odbije kao neosnovanu. Općinski sud je dodatno naveo da je apelantica kaznu zatvora od tri mjeseca izdržala u kućnom zatvoru s elektronskim nadzorom i platila troškove krivičnog postupka, dok u spisu nema dokaza da je vratila imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom.

V. Relevantni propisi

24. U **Krivičnom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04 i 18/05), u tekstu koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, relevantne odredbe glase:

Član 2.

Značaj izraza u ovom zakonu

(3) *Službena osoba je izabrani ili imenovani službenik ili druga službena osoba u organima zakonodavne, izvršne i sudske vlasti i u drugim organima uprave i službama za upravu Federacije, kantona, gradova i općina koje obavljaju određene upravne, stručne i druge poslove u okviru prava i dužnosti vlasti koja ih je osnovala; osoba koja stalno ili povremeno vrši službenu dužnost u navedenim organima i tijelima; ovlašćena osoba u privrednom društvu ili u drugoj pravnoj osobi kojoj je zakonom ili drugim propisom donesenim na osnovu zakona povjereno obavljanje javnih ovlašćenja, a koja u okviru tih ovlasti obavlja određenu funkciju; te druga osoba koja obavlja određenu službenu funkciju na osnovu ovlašćenja iz zakona ili drugog propisa donesenog na osnovu zakona.*

Član 384.

Pronevjera u službi

(1) *Ko s ciljem da sebi ili drugom pribavi protupravnu imovinsku korist prisvoji novac, vrijednosne papire ili druge pokretne koje su mu povjerene u službi ili uopće na radu u institucijama u Federaciji,*

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) *Ako je krivičnim djelom iz stava 1. ovog člana pribavljena imovinska korist koja prelazi 10.000 KM,*

učinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Ako je krivičnim djelom iz stava 1. ovog člana pribavljena imovinska korist koja prelazi 50.000 KM, učinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine.

Član 114. st. 1. i 2.

Osnova oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom

(1) Niko ne može zadržati imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom.

(2) Korist iz stava 1. ovog člana oduzet će se sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je krivično djelo učinjeno pod uvjetima propisanim ovim zakonom.

25. U Zakonu o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

("Službene novine FBiH" broj 42/10) relevantna odredba glasi:

Član 65.

U članu 384. iza stava (3) dodaje se novi stav (4), koji glasi:

(4) Novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnine te pribavljena korist bit će oduzeti.

26. U Zakonu o krivičnom postupku FBiH ("Službene novine FBiH" br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) relevantne odredbe glase:

Član 212. stav 3.

Odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu

(3) U presudi kojom optuženog oglašava krivim sud može oštećenom dosuditi imovinskopравни zahtjev u cjelini ili mu može dosuditi imovinskopравни zahtjev djelimično, a za ostatak ga uputiti na parnični postupak. Ako podaci krivičnog postupka ne pružaju pouzdan osnov ni za potpuno ni za djelimično presuđenje, sud će oštećenog uputiti da imovinskopравни zahtjev u cjelini može da ostvaruje u parničnom postupku.

Član 413.

Oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom

(1) Imovinska korist pribavljena krivičnim djelom utvrđuje se u krivičnom postupku po službenoj dužnosti.

(2) Tužitelj je u toku postupka dužan prikupljati dokaze i izviđati okolnosti koje su od važnosti za utvrđivanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom.

(3) Ako je oštećeni podnio imovinskopравни zahtjev u pogledu povraćaja predmeta pribavljenih krivičnim djelom, odnosno u pogledu novčanog iznosa koji odgovara vrijednosti stvari, imovinska korist će se utvrđivati samo u onom dijelu koji nije obuhvaćen imovinskopравnim zahtjevom.

VI. Dopustivost

27. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

28. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

29. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 42 0 0 K 024046 15 Kž od 5. februara 2016. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu, a apelacija je podnesena 4. aprila 2016. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda

jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

30. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija u ovom dijelu ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

31. Apelantica navodi da su joj povrijeđena prava iz člana II/3.d), e) i k) i člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, te čl. 5, 6, 7. i 14. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

32. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

33. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom.

34. U konkretnom slučaju radi se o krivičnom postupku u kojem je apelantica proglašena krivom za krivično djelo propisano zakonom, te joj je izrečena kazna zatvora. Dakle, u postupku je utvrđivana osnovanost krivične optužbe protiv apelantice, pa proizlazi da apelantica u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije. Prema tome, Ustavni sud mora preispitati je li postupak pred redovnim sudovima bio pravičan onako kako to zahtijevaju navedene odredbe.

35. Ustavni sud, prije svega, podsjeća na to da je u svojim ranijim odlukama, oslanjajući se na jurisprudenciju Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), zaključio da se pitanje da li je optuženi imao pravičan postupak mora riješiti na osnovu cjelokupnog postupka (vidi Evropski sud, *Monnel i Morris*, odluka od 2. marta 1987. godine, serija A, broj 115, str. 21, stav 54).

36. Ustavni sud zapaža da apelantica ističe povredu prava na pravičan postupak zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, te pogrešne primjene materijalnog prava. Naime, apelantica ističe da kao zaposlenik "Bosna-Sunce osiguranja", koje je dioničarsko društvo u privatnom vlasništvu dioničara, nije mogla biti proglašena krivom i osuđena za krivično djelo pronevjera u službi, te da se nisu mogle donijeti odluke o oduzimanju imovinskopравne koristi od apelantice i upućivanju oštećenog "Bosna-Sunce osiguranje" da svoj imovinskopравни zahtjev ostvari u parnici, s obzirom na to da je apelantica oštećenom namirila štetu u cjelokupnom iznosu.

37. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran

pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminaciona.

38. Dakle, Ustavni sud se prema navedenom stavu može izuzetno, kada okolnosti konkretnog slučaja ukazuju na mogućnost da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. aprila 2005. godine, stav 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelantica problematizira, ispitati jesu li osporene odluke zasnovane na proizvoljno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni relevantnih propisa.

U odnosu na utvrđenje da je apelantica počinila predmetno krivično djelo

39. Dovodeći prethodno iznesene stavove u vezu s konkretnim slučajem, Ustavni sud zapaža da je tokom postupka pred Općinskim sudom proveden veliki broj dokaza koje su predložili odbrana i Tužilaštvo, koji su ocijenjeni pojedinačno i u međusobnoj vezi, pri čemu nije izostala analiza provedenih dokaza, o čemu se detaljno izjasnio u obrazloženju presude, te je utvrdio nesumnjivo dokazanim da je apelantica počinila krivično djelo za koje ju je proglasio krivom, dajući za svoj stav jasno i argumentirano obrazloženje koje se ne doima proizvoljnim kako u segmentu činjeničnog utvrđenja tako i u segmentu primjene materijalnog i procesnog prava. Također, Kantonalni sud je dao jasno i argumentirano obrazloženje koje se ne doima proizvoljnim, zbog čega je potvrdio presudu Općinskog suda u dijelu u kojem je utvrdio nesumnjivo dokazanim da je apelantica počinila krivično djelo za koje je proglašena krivom.

40. Naime, apelantica je proglašena krivom za krivično djelo pronevjera u službi iz člana 384. stav 2. KZFBiH. Općinski i Kantonalni sud su smatrali da svojstvo učinioca predmetnog krivičnog djela pronevjera u službi ima svako lice kojem su novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnine povjereni u službi, te da se ovo djelo može počiniti u svakom pravnom licu u Federaciji BiH kada počinitelj s ciljem da sebi ili drugom pribavi protupravnu imovinsku korist prisvoji novac, vrijednosne papire ili druge pokretnine koje su mu povjerene u službi, a "Bosna-Sunce osiguranje" d.d. Sarajevo je pravno lice koje je osnovano kao dioničko društvo i apelantici je u službi povjereno da prodaje police osiguranja u okviru obavljanja svoje službe u pravnom licu, te joj je u službi povjeren određen stepen samostalnosti u postupanju s novcem koji je dobijala od prodaje polica osiguranja. Ovakva obrazloženja Općinskog i Kantonalnog suda koji su smatrali da svojstvo učinioca predmetnog krivičnog djela pronevjera u službi ima svako lice kojem su novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnine povjereni u službi, odnosno da se ovo djelo može počiniti u svakom pravnom licu u Federaciji, pa su apelanticu proglasili krivom i osudili za krivično djelo pronevjera u službi iz člana 384. stav 2. KZFBiH, Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Pri tome, Ustavni sud podsjeća da se u svojoj praksi već susretao sa sličnim odnosno identičnim apelacionim navodima, te je u Odluci broj *AP 1284/10* zaključio da identična obrazloženja redovnog suda u pogledu obilježja krivičnog djela pronevjera u službi iz člana 384. stav 2. KZFBiH nisu proizvoljna i apelaciju odbacio kao *prima facie* neosnovanu (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1284/10* od 9. aprila 2010. godine).

41. Također, ne može se zaključiti da je Općinski sud prekoračio načelo slobodne ocjene dokaza, pogotovo ne na način koji bi doveo u pitanje garancije prava na pravično suđenje, niti je dokazni postupak zloupotrijebljen na apelanticinu štetu u smislu prava na pravičan postupak, kao ni načelo "jednakosti oružja" koje je važan element pravičnog suđenja i koje podrazumijeva da objema stranama mora biti data razumna mogućnost da izlože svoj predmet, uključujući i iznošenje dokazne građe pod uvjetima koji ih ne stavljaju u znatno podređen položaj u odnosu na protivnika (vidi presudu Evropskog suda *Dombo B. V. protiv Holandije* od 27. oktobra 1993. godine, serija A, broj 274, str. 19). Na osnovu svega navedenog, Ustavni sud smatra da procjena dokaza koju je uradio Općinski sud u pogledu odlučivanja o apelanticijnoj krivičnoj odgovornosti za krivično djelo pronevjera u službi za koje je proglašena krivom, koju je potvrdio i Kantonalni sud, nije bila proizvoljna.

42. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da su neosnovani apelanticijini navodi da joj je osporenim presudama u dijelu u kojem je utvrđeno da je počinila krivično djelo za koje je proglašena krivom i osuđena na kaznu zatvora povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

U odnosu na odluku o oduzimanju imovinske koristi i upućivanju oštećenog s imovinskopravnim zahtjevom na parnicu

43. Iz navoda apelacije dalje proizlazi da apelantica smatra kako su redovni sudovi proizvoljno primijenili relevantne odredbe KZFBiH kada su je obavezali da na ime stečene imovinske koristi uplati navedeni iznos, a oštećeni "Bosna-Sunce osiguranje" je istovremeno s imovinskopravnim zahtjevom upućen na parnicu, iako je, kako apelantica navodi, ona u potpunosti izmirila svoja dugovanja prema "Bosna-Sunce osiguranju".

44. Ustavni sud primjećuje da je odluka o oduzimanju imovine pribavljene krivičnim djelom donesena s pozivom na odredbe čl. 114. KZFBiH i 384. stav 4. KZFBiH (u obrazloženju presude Općinskog suda je napisano "člana 384. stav 4. ZKPFBiH", međutim, odredbe člana 384. ZKPFBiH odnose se na zakazivanje ročišta i glavnog pretresa u postupku prema maloljetnicima, pa je očigledno da se radi o odredbi KZFBiH, a ne ZKPFBiH). Član 114. stav 1. KZFBiH propisuje da niko ne može zadržati imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom, a stav 2. istog člana propisuje da će se korist pribavljena krivičnim djelom oduzeti sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je krivično djelo učinjeno pod uvjetima propisanim KZFBiH. Oduzimanje imovinske koristi je posebna krivičnopravna mjera kojom se ostvaruje načelo da niko ne može zadržati imovinsku korist stečenu krivičnim djelom, pa se bez oduzimanja imovinske koristi ne može ostvariti učinkovita represija i prevencija. Budući da počinjenjem krivičnog djela može biti ostvarena imovinska korist koja istovremeno predstavlja i štetu oštećenom, ovu mjeru treba posmatrati zajedno s imovinskopravnim zahtjevom koji oštećeni može postaviti tokom krivičnog postupka, a konačna odluka suda o toj šteti odnosno koristi nužno zavisi i od postavljanja imovinskopravnog zahtjeva, te odluci suda o postavljenom imovinskopravnom zahtjevu. Dakle, zavisno od vrste krivičnog djela, te okolnosti svakog pojedinog slučaja, predmet imovinskopravnog zahtjeva se potpuno ili djelimično preklapa s onim što predstavlja imovinsku korist ostvarenu tim krivičnim djelom, što pogotovo dolazi do izražaja kod krivičnih djela protiv imovine, kao i svih onih krivičnih djela kojima je obilježje djela stjecanje protupravne imovinske koristi, a takva korist je stečena.

45. Dovodeći navedeno u vezu sa činjenicama apelantčinog slučaja, Ustavni sud zapaža da je presudom Općinskog suda, koju je potvrdio i Kantonalni sud, Općinski sud uputio oštećenog da postavljeni imovinskopravni zahtjev ostvaruje u parničnom postupku, a istovremeno je od apelantice oduzeo imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom u iznosu od 23.032,51 KM, navodeći da niko ne može zadržati imovinsku korist koju je pribavio krivičnim djelom, iako je utvrdio da je apelantica sporazumom o izmirenju međusobnih dugovanja od 15. aprila 2015. godine izmirla štetu oštećenom, koju je prčinila krivičnim djelom. Dakle, redovni sudovi prilikom donošenja odluke o oduzimanju imovine od apelantice nisu smatrali relevantnom utvrđenu činjenicu da je apelantica izmirla iznos utvrđene imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom.

46. Prema mišljenju Ustavnog suda, nesporno je da se odredbama člana 114. KZFBiH ostvaruje načelo da niko ne može zadržati imovinsku korist stečenu krivičnim djelom, te da se bez oduzimanja imovinske koristi ne može ostvariti učinkovita represija i prevencija. S druge strane, iz obrazloženja osporenih presuda bez spornim proizlazi da je apelantica izmirila štetu oštećenom u cjelokupnom iznosu, odnosno da je imovinsku korist stečenu krivičnim djelom vratila oštećenom. Stoga se čini da su redovni sudovi u potpunosti zanemarili relevantne odredbe zakona, konkretno člana 413. ZKP, kojima je stipulirano oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, pri čemu je u stavu (1) propisano da se imovinska korist pribavljena krivičnim djelom utvrđuje u krivičnom postupku po službenoj dužnosti, a u stavu (3) istog člana izričito je propisano da ako je oštećeni podnio imovinskopravni zahtjev u pogledu povrata predmeta pribavljenih krivičnim djelom, odnosno u pogledu novčanog iznosa koji odgovara vrijednosti stvari, imovinska korist će se utvrđivati samo u onom dijelu koji nije obuhvaćen imovinskopravnim zahtjevom. U konkretnom slučaju redovni sudovi su nesporno utvrdili iznos imovinske koristi koji je identičan imovinskopravnom zahtjevu koji je oštećeni postavio u krivičnom postupku, za koji su redovni sudovi utvrdili da ga je apelantica u cijelosti isplatila oštećenom. Stoga, proizlazi da je u konkretnom slučaju oduzimanje imovinske koristi učinjeno na arbitraran način, suprotno članu II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članu 6. stav 1. Evropske konvencije. U svjetlu navedenog, treba posmatrati i odluku redovnih sudova o upućivanju oštećenog da imovinskopravni zahtjev ostvaruje u parničnom postupku.

47. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da su redovni sudovi prilikom odlučivanja o oduzimanju imovinske koristi pribavljene izvršenjem krivičnog djela od apelantice i upućivanja oštećenog s imovinskopravnim zahtjevom na parnicu proizvoljnom primjenom pozitivnopravnih propisa prekršili apelanticino pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

48. Stoga, Ustavni sud smatra da je potrebno, s ciljem zaštite apelantinih ustavnih prava, ukinuti osporenu odluku u dijelu odluke kojim je oštećeni s imovinskopravnim zahtjevom upućen na parnični postupak i u dijelu o oduzimanju imovinske koristi od apelantice pribavljenom krivičnim djelom, te predmet vratiti Kantonalnom sudu kako bi taj sud donio novu odluku u skladu s garancijama iz člana 11/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

49. S obzirom na zaključke Ustavnog suda u vezi sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati apelacione navode u odnosu na navode o povredi prava iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, člana II/3.d) Ustava

Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije, člana 7. stav 1. Evropske konvencije, člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

50. Ustavni sud zaključuje da je osporenim odlukama povrijeđeno apelantičino pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u dijelu osporene odluke kojim je oštećeni s imovinskopравnim zahtjevom upućen na parnični postupak i u dijelu o oduzimanju imovinske koristi od apelantice pribavljene krivičnim djelom jer su redovni sudovi ove odluke donijeli proizvoljnom primjenom pozitivnopravnih propisa.

51. S druge strane, Ustavni sud zaključuje da nije povrijeđeno apelantičino pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada osporene presude, u dijelu u kojem je utvrđena apelantica krivičnopravna odgovornost za krivično djelo za koje je proglašena krivom i osuđena na kaznu zatvora, nisu donesene proizvoljnom ocjenom dokaza, već upravo suprotno, nakon neposredne i sveobuhvatne analize i ocjene dokaza pojedinačno i u međusobnoj vezi, iz kojih je nesumnjivo proistekao zaključak da je apelantica počinila krivično djelo koje joj je stavljeno na teret.

52. Na osnovu člana 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

53. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević, s. r.

1084

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2084/16**, rješavajući apelaciju **Milana Kecmana i dr.**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Ćeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. listopada 2018. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Milana i Marice Kecman.**

Utvrđuje se povreda prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ova odluka dostavlja se Vladi Federacije Bosne i Hercegovine koja je dužna **Milanu i Marici Keeman**, u slučaju da se ispune uvjeti, osigurati prava u skladu sa standardima iz Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 15/11 od 30. ožujka 2012. godine, objavljene u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 37/12, u roku od tri mjeseca od podnošenja zahtjeva.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. Milan i Marica Kecman (u daljnjem tekstu: prvoapelant i drugoapelantica odnosno apelanti) iz Bihaća podnijeli su 16. svibnja 2016. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 01 0 U 005272 13 Uvp od 11. veljače 2016. godine i Presude Kantonalnog suda u Bihaću (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 01 0 U 005272 11 U od 10. rujna 2013. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni sud je donio Odluku broj AP 2084/16 od 7. lipnja 2016. godine kojom je odbio kao neutemeljen zahtjev apelanata za donošenje privremene mjere.

3. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Kantonalnog suda, Ministarstva za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoline iz Bihaća (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), te Službe za imovinskopравne poslove i geodetske poslove iz Bihaća (u daljnjem tekstu: Služba) zatraženo je 8. veljače 2016. godine da dostave odgovore na apelaciju.

4. Služba je 23. veljače 2018. godine dostavila odgovor na apelaciju, Ministarstvo 21. veljače 2018. godine, Kantonalni sud 19. veljače 2018. godine, a Vrhovni sud 13. veljače 2018. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Kako proizlazi iz dokumentacije spisa, Presudom Kantonalnog suda broj 01 0 U 005272 11 U od 10. rujna 2013. godine odbijena je kao neutemeljena tužba apelanata podnesena protiv pobijanog rješenja tuženog Ministarstva broj 11/2-23-540-UP-2/10 od 7. prosinca 2012. godine kojim je odbijena kao neutemeljena prvoapelantova žalba izjavljena protiv Rješenja Službe broj 04-23-1474/99 od 8. rujna 2010. godine. Tim prvostupanskim rješenjem, između ostalog, odbijen je kao neutemeljen prvoapelantov zahtjev za vraćanje u posjed stana u Bihaću, na adresi Harmani H-2, ulaz 4, kat III (u daljnjem tekstu: predmetni stan).

7. Protiv navedene presude prvostupanskog suda apelanti su posredstvom punomoćnika podnijeli zahtjev za izvanredno preispitivanje iz razloga što se u upravnom postupku nije postupalo po pravilima postupka, što činjenično stanje nije potpuno i pravilno utvrđeno i što nije pravilno primijenjen zakon.

8. Presudom Vrhovnog suda broj 01 0 U 005272 13 Uvp od 11. veljače 2012. godine zahtjev apelanata za izvanredno preispitivanje sudske odluke je odbijen.

9. Kako se navodi u presudi, iz činjeničnog stanja utvrđenog tijekom upravnog postupka proizlazi da je prvoapelant podnio zahtjev za vraćanje u posjed predmetnog stana na kojem je bio nositelj stanarskog prava, a prema ugovoru o korištenju predmetnog stana od 25. rujna 1989. godine zaključenog s Vojnom ustanovom za upravljanje i održavanje stambenog fonda JNA. Utvrđeno je da je prvoapelant poslije 19. svibnja 1992. godine ostao u službi vojne osobe u oružanim snagama izvan teritorija Bosne i Hercegovine, a što je utvrđeno uvidom u naredbu načelnika Generalštaba Vojske Jugoslavije broj 3-3 od 7. siječnja 1994. godine o unapređenju u čin intendantskog kapetana od 15. srpnja 1992. godine. U obrazloženju presude je navedeno da, u svezi s pitanjem stambenog statusa apelanata u R Srbiji, iz dokumentacije spisa kao i akta Ministarstva obrane proizlazi da mu je Zaključkom Odjeljenja za stambene poslove Ministarstva obrane broj 5001-15/2000 od 10. prosinca 2008. godine prihvaćen zahtjev za dodjelu kredita za kupnju stambene zgrade

ili stana u iznosu koji odgovara površini od 25 m² na ime razlike u strukturi i površini imajućeg dvoiposobnog stana na Novom Beogradu i pripadajućeg troiposobnog stana. Konkretno, iz spisa predmeta i pobijane odluke se vidi da prvoapelant nije dobio stan iz vojno-stambenog fonda, niti kredit za kupnju stana, ali ima samo utvrđeno pravo za dodjelu kredita, dok je za navedeni stan na Novom Beogradu utvrđeno da je u vlasništvu njegove supruge. Konačno, aktom Odjeljenja za stambene poslove Ministarstva obrane broj UP-1 broj 5001-23/00 od 4. svibnja 2016. godine je "potvrđeno da supruga imenovanog (apelanta) Kecman Marica ima u svojinu stan u ul. Dušana Vukasovića broj 37 na Novom Beogradu, koji je stečen na osnovu 'Projekta izgradnje 1100 stanova u Beogradu' predviđene za zaposlene u javnim ustanovama čiji je osnivač grad". Iz navedenog proizlazi da je prvostupanskim i pobijanim rješenjem upravnih organa pravilno odbijen zahtjev za vraćanje u posjed predmetnog stana, u smislu noveliranog članka 3a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine FBiH" br. 11/98, 38/98, 12/99, 27/99, 43/99 i 54/01; u daljnjem tekstu: Zakon o napuštenim stanovima).

10. Prema ocjeni Vrhovnog suda, prvostupanska presuda u ovom upravnom sporu donesena je uz pravilnu primjenu materijalnog prava, pri čemu nisu povrijeđena pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od utjecaja na rješenje ove upravne stvari. Kako je u upravnom postupku ustanovljeno da je prvoapelant, nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu, ostao u oružanim snagama izvan teritorija BiH nakon 19. svibnja 1992. godine (a nalazio se u službi i 10. prosinca 2008. godine), što se ne pobija kako u tužbi tako ni u podnesenom zahtjevu za izvanredno preispitivanje sudske odluke, to je prvostupanski sud pravilno zaključio da se u smislu odredbe članka 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene ne može smatrati izbjeglom i raseljenom osobom, pa mu stoga i ne pripada pravo na vraćanje predmetnog stana u posjed, čime, suprotno tvrdnjama apelanata, u ovoj stvari nije povrijeđeno materijalno pravo na njihovu štetu. Nadalje, kako navodi Vrhovni sud, neutemeljeni su navodi apelanata da je drugoapelantici kao sunositelju stanarskog prava potpuno neovisno o suprugu pripadalo pravo na povrat u predratni dom (zbog čega joj je, kako tvrde, uskraćeno i pravo na sudjelovanje u provedenom upravnom postupku u svojstvu stranke), te da se na nju nije mogao primijeniti članak 3a. Zakona o prestanku primjene. Naime, kako prvoapelantu ne pripada pravo na vraćanje u posjed predmetnog stana, tako ni njegovom bračnom drugu i sunositelju stanarskog prava na stanu to pravo ne pripada budući da njegova supruga svoja prava izvodi iz prava supruge (kao nositelja stanarskog prava na čiji zahtjev je pokrenut i okončan upravni postupak) i ne može imati veća prava od njega, a niti takvo pravo može samostalno ostvariti, o čemu je i prvostupanski sud u obrazloženju pobijane presude dao odgovarajuće razloge. Imajući u vidu izneseno, Vrhovni sud je, primjenom članka 46. stavak 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci ove presude.

11. Osim toga, prema izjašnjenju nadležnih organa, a nakon donošenja presude Vrhovnog suda, Služba je donijela Zaključak o dozvoli izvršenja broj 04-23-1474/99 od 20. travnja 2016. godine, te je prvoapelantu naloženo da do 23. svibnja 2016. godine iseli iz predmetnog stana. Apelant je 23. svibnja 2016. godine iselio iz predmetnog stana, o čemu je sačinjen zapisnik o primopredaji i pečaćenju stana, a 18. svibnja 2016. godine ovlašteni predstavnici Službe kao predstavnici raspolagatelja stana preuzeli su predmetni stan.

IV. Apelacija**a) Navodi iz apelacije**

12. Apelanti smatraju da im je pobijanim odlukama povrijeđeno pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i

Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

13. Apelanti navode kronološki tijek pravnih i sudskih postupaka smatrajući da je odlukama upravnih i sudskih organa povrijeđeno njihovo pravo na imovinu. Nadležni organi su potvrdili da apelanti imaju stanarsko pravo i da su odlučne činjenice za povrat u posjed stana tijekom upravnog postupka nesporne, da apelanti nisu počinili ratni zločin na teritoriju BiH, a to lako mogu i dokazati, te da nisu ostvarili bilo koje pravo na rješavanje stambenog pitanja preko tzv. vojnog fonda. Apelanti ne spore da je drugoapelantica vlastitim sredstvima kupila stan u Beogradu od prodavca Grad Beograd – gradska uprava. Nadalje, navode da je rješenjem Službe od 29. ožujka 2004. godine, koje je potvrđeno rješenjem Ministarstva, utvrđeno da prvoapelantu pripada pravo na vraćanje predmetnog stana u posjed, nakon čega su apelanti 30. lipnja 2004. godine uvedeni u posjed predmetnog stana. Apelanti navode da su, međutim, u daljnjem tijeku postupka pred redovnim sudovima navedena rješenja poništena i predmet vraćen na ponovni postupak, te da su u ponovnom postupku donesene pobijane odluke kojima je odbijen njihov zahtjev za vraćanje predmetnog stana u posjed.

14. Apelanti predlažu da se apelacija usvoji, utvrdi povreda prava na imovinu, te naloži Federaciji Bosne i Hercegovine "osiguranje prava apelantima u roku od 30 dana".

b) Odgovor na apelaciju

15. Služba je u odgovoru na apelaciju navela da u ovoj pravnoj stvari ne postoji kršenje prava apelanata na koja se u apelaciji neutemeljeno pozivaju, predloživši da se apelacija odbije kao neutemeljena.

16. Ministarstvo navodi da ostaje pri navodima danim u pobijanom rješenju.

17. Kantonalni sud navodi da ostaje pri svim činjeničnopravnim razlozima koji su dani u presudi suda i smatra apelaciju neutemeljenom jer odlukom suda nisu povrijeđena prava apelanata.

18. Vrhovni sud predlaže da se apelacija odbije, s obzirom na to da navedenom presudom nisu povrijeđena prava apelanata navedena u apelaciji, o čemu je u tom pogledu sud dao razloge u obrazloženju svoje odluke.

V. Relevantni propisi

19. U **Zakonu o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima** ("Službene novine FBiH" br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 46/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 i 81/09) relevantne odredbe glase:

Član 3. st. 1. i 2.

Nosilac stanarskog prava na stanu koji je proglašen napuštenim ili član njegovog porodičnog domaćinstva kao što je utvrđeno članom 6. ZOSO (u daljem tekstu: nosilac stanarskog prava) ima pravo na povratak u skladu sa Aneksom VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Stav 1. ovog člana primjenjuje se samo na nosioce stanarskog prava koji imaju pravo da se vrate u svoje domove prema članu 1. Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Osobe koje su napustile svoje stanove između 30. aprila 1991. godine i 4. aprila 1998. godine smatraju se izbjeglicama i raseljenim licima prema Aneksu 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Član 3a.

Izuzetno od odredbe člana 3. st. 1. i 2. Zakona stanovi iz stambenog fonda bivšeg Federalnog ministarstva odbrane koji su proglašeni napuštenim na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, a kojima raspolaže Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, čiji je nosilac stanarskog prava poslije 19. maja 1992. godine ostao u službi vojnog ili civilnog lica u bilo kojim

oružanim snagama van teritorije Bosne i Hercegovine, ne smatra se izbjeglicom, niti ima pravo na povrat stana u Federaciji Bosne i Hercegovine, izuzev ako mu je odobren boravak u statusu izbjeglice ili drugi vid zaštite koji odgovara tom statusu u nekoj od zemalja van bivše SFRJ prije 14. decembra 1995. godine.

Izbjeglicom se ne smatra niti ima pravo na povrat stana u Federaciji Bosne i Hercegovine ni nosilac stanarskog prava na stanove iz stava 1. ovog člana, koji je iz istog stambenog fonda bivše JNA ili novoformiranih fondova oružanih snaga država nastalih na prostorima bivše SFRJ stekao novo stanarsko pravo ili pravo koje odgovara tom pravu.

20. U **Zakonu o stambenim odnosima** ("Službeni list SRBiH" br. 14/84, 12/87 i 36/89, te "Službene novine FBiH" br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99) relevantne odredbe glase:

Član 6.

Članovima porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava, u smislu ovog zakona, smatraju se: bračni drug (...)

21. U **Zakonu o upravnim sporovima FBiH** ("Službene novine FBiH" broj 9/05) relevantne odredbe glase:

Članak 41. stavak 4.

(...)

Zahtjev za izvanredno preispitivanje ne može se podnijeti zbog povrede pravila postupka koja se odnosi na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Članak 45.

Nadležni sud rješava o zahtjevu iz članka 41. ovoga Zakona, po pravilu u nejavnoj sjednici, a pobijanu odluku ispituje samo u granicama zahtjeva i povreda propisa iz članka 41. ovoga Zakona navedenih u zahtjevu.

VI. Dopustivost

22. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

23. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

24. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj 01 0 U 005272 13 Uvp od 11. veljače 2012. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, pobijanu presudu apelanti su primili 21. ožujka 2016. godine, a apelacija je podnesena 16. svibnja 2018. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

25. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, te članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

26. Apelanti pobijaju presude redovnih sudova tvrdeći da su im tim presudama povrijeđena prava iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na imovinu

27. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

28. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

29. Ustavni sud zapaža da se navodi apelacije, u biti, odnose na pobijanje presuda redovnih sudova kojima je prvoapelantu kao nositelju stanarskog prava odnosno apelantima na temelju ugovora o korištenju stana uskraćeno pravo na povrat u posjed tzv. vojnog stana.

30. Prije svega, apelanti navode da je rješenjem Službe od 29. ožujka 2004. godine, koje je potvrđeno rješenjem Ministarstva, utvrđeno da prvoapelantu pripada pravo na vraćanje predmetnog stana u posjed, nakon čega su apelanti 30. lipnja 2004. godine uvedeni u posjed predmetnog stana. Apelanti navode da su, međutim, u daljnjem tijeku postupka pred redovnim sudovima navedena rješenja poništena i predmet vraćen na ponovni postupak, te da su u ponovnom postupku donesene pobijane odluke kojima je odbijen zahtjev apelanata za vraćanje predmetnog stana u posjed. U svezi s tim, iz odgovora Službe se vidi da su apelanti iselili iz predmetnog stana, o čemu je 23. svibnja 2016. godine sačinjen zapisnik o primopredaji i pečačenju stana.

31. Dalje, Ustavni sud podsjeća na to da je u svojoj dosadašnjoj praksi, s obzirom na novonastalu pravnu situaciju i izmjene u domenu zakonodavstva iz stambene oblasti, razmatrao apelacije koje su pokretale slično činjenično i pravno pitanje u kontekstu pobijanih odluka redovnih sudova i organa uprave kojima je odbijen zahtjev apelanata za povrat u posjed tzv. vojnih stanova nositeljima stanarskog prava (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1011/08 od 23. studenog 2012. godine, "Službeni glasnik BiH" broj 102/12, dostupna i na www.ustavnisud.ba). Ustavni sud podsjeća da je apelantove navode o povredi ustavnog prava iz citiranog predmeta doveo u kontekst presude Europskog suda *Mago i dr. protiv Bosne i Hercegovine* (vidi Europski sud, presuda od 3. svibnja 2012. godine, objavljena na www.mhhr.gov.ba). U toj odluci je, između ostalog, ukazano da stanovi na kojima su apelanti ili njihovi braćni drugovi imali stanarska prava predstavljaju imovinu apelanata koja uživa zaštitu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (točka 76.). Isto tako je zaključeno da odbijanje zahtjeva za vraćanje stana u posjed predstavlja miješanje u pravo apelanata na imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (točka 77.), zatim da je ometanje apelanata u mirnom uživanju imovine bilo propisano zakonom, u smislu drugog pravila članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (točka 79.), potom da je izvršeno ometanje imalo legitiman cilj (točka 80.), te je Ustavni sud istaknuo da ni organi uprave niti redovni sudovi nisu utvrđivali činjenicu jesu li nakon napuštanja prijeratnog stana stekli novo stanarsko pravo ili pravo koje odgovara tom pravu (točka 83.).

32. Ustavni sud ukazuje da je u citiranoj odluci (*Mago i dr. protiv BiH*) Europski sud istaknuo (točka 59.): "Nakon 1992. godine više nije bilo moguće steći stanarsko pravo u Srbiji (vidi

član 30(1). Zakona o stanovanju iz 1992). Nakon toga, aktivni i umirovljeni pripadnici oružanih snaga i aktivni i umirovljeni uposlenici Ministarstva odbrane su imali umjesto toga pravo na ekvivalentan zakup neograničenog trajanja na vojne stanove ili, u slučaju nedostatka odgovarajućih stanova, na hipotekarne kredite koje je sufinansirala država, pod uslovom da ni oni sami ili njihovi braćni drugovi, odnosno djeca, ne posjeduju stanarsko ili ekvivalentno pravo na stan u bilo kojoj od bivših republika SFRJ (Pravilnici o vojnim stanovima iz 1994, 1995, 2002. i 2005. Pravilnici o stambenim potrebama korisnika vojnih penzija iz 1994. i 2010). Zbog toga su se oni koji su koristili vojne stanove u Bosni i Hercegovini prije rata, po pravilu, morali odreći svog prava na te stanove da bi se kvalifikovali za vojni stan ili kredit u Srbiji, odnosno Crnoj Gori (vidi članove 6-7 i 87 Pravilnika o vojnim stanovima iz 1994; članove 7-8 i 74 Pravilnika o stambenim potrebama korisnika vojnih penzija iz 1994; i članove 6-7 i 85 Pravilnika o vojnim stanovima iz 1995)." Također je navedeno (točka 60.): "Član 39(2) Zakona o stanovanju iz 1992. omogućava nositelju prava zakupa neograničenog trajanja da kupi taj stan pod istim uslovima kao nositelj stanarskog prava koja su njima dodijeljena prava zakupa neograničenog trajanja na stanove u Srbiji, odnosno u Crnoj Gori (...) i da bi se kvalifikovali za sticanje tih prava u Srbiji i Crnoj Gori, oni su se morali odreći ekvivalentnih prava na svoje predratne stanove u Sarajevu".

33. S obzirom na navedeno, budući da je nesporno da je prvoapelant bio nositelj stanarskog prava na stanu koji je napustio zbog ratnih djelovanja, odnosno da se u smislu relevantnih odredbi Zakona o stambenim odnosima smatra nositeljem stanarskog prava, te da ova apelacija pokreće identična pitanja koja su bila predmet razmatranja u Odluci broj AP 1011/08 od 23. studenog 2012. godine, Ustavni sud podsjeća da je u toj odluci Ustavni sud, u odnosu na navode apelanata o povredi prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, zaključio da je došlo do kršenja prava na imovinu jer im je imovina oduzeta a da nisu utvrđene relevantne činjenice jesu li ispunjeni uvjeti da im njihova predratna stanarska prava budu kompenzirana odgovarajućom naknadom, čime je na apelante stavljen prevelik teret, odnosno nije postignuta pravična ravnoteža između zaštite imovine apelanata i zahtjeva javnog interesa. U istoj odluci Ustavni sud je ukazao da, imajući u vidu navode i zaključke iznesene povodom razmatranja povrede prava na imovinu apelanata, smatra da nije neophodno razmatrati navode o povredi prava na pravično suđenje i prava na poštovanje doma apelanata.

34. Dovodeći navedene stavove iz citirane odluke u svezu s konkretnim predmetom, Ustavni sud zapaža da je tijekom postupka nesporno utvrđeno da je prvoapelant na tom stanu bio nositelj stanarskog prava, da je uslijed ratnih okolnosti stan napustio, te je također nesporno utvrđeno da je apelant i na dan 10. prosinca 2008. godine bio u vojnoj službi izvan teritorija BiH, te da stoga nema status izbjeglice, u smislu članka 3a. Zakona o prestanku primjene.

35. Ustavni sud podsjeća da, s obzirom na svoju nadležnost, ne može provesti postupak utvrđivanja svih relevantnih činjenica u svezi sa stjecanjem novog stanarskog prava ili prava koje odgovara tom pravu ili sl., niti, osim akta Odjeljenja za stambene poslove Ministarstva obrane Srbije broj UP-1 br. 5001-23/00 od 4. svibnja 2016. godine da prvoapelant "na dan izdavanja potvrde nije riješio stambeno pitanje...", raspolaze s relevantnim dokazima u svezi s tim, pa je upravo iz tog razloga odlučio ovu odluku dostaviti Vladi Federacije BiH koja će na temelju relevantnih dokaza nesporno utvrditi je li apelant nakon napuštanja prijeratnog stana stekao novo stanarsko pravo, ili pravo koje odgovara tom pravu, ili je eventualno dobio kredit radi otkupa stana u R Srbiji koji su sufinansirali vojni organi vlasti, u

којем случају не би било кршења чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију у смислу релевантних ставова из одлуке *Mago i drugi* (точке 104. и 105.). Након тога ће, оvisно о утврђеном чињеничном стању, Влада FBiH утврдити има ли апелант право да му се осигурају права у складу са стандардима из Одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине број У 15/11 од 30. ожујка 2012. године, објављене у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 37/12, у року од три мјесеца од подношења захтјева.

36. Уставни суд наводи да је у Одлуци Уставног суда број AP 5189/15 од 31. свибња 2018. године разматрао слична чињенична и правна питања, у ситуацији у којој је апелант остао у војсци друге државе, те му је такође допуштен поврат и налази се у посједу стана, за разлику од предметног случаја у којем је апелант иселио из предметног стана, те је саčinjen записник о примопредaji и печаценју стана, а исти предати Служби за заједничке послове органа и тјела FBiH, што овај предмет чини различитим од наведеног.

VIII. Закључак

37. Уставни суд закључује да постоји кршење права на имовину из чланка II/3.(k) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију јер су јавне власти мијешањем у апелантову имовину, које је било законито и имало легитиман циљ, пропустивши да неспорно утврде је ли апелант након напуштања пријератног стана евентуално стекао ново станарско право, или право које одговара том праву, или је евентуално добио кредит (суфинанциран од војних органа власти) ради откупа стана у Р Србији, а time и околност јесу ли испуњени увјети за компензацију апелантовог станарског права, на апеланта ставили непропорционалан терет, односно није постигнута прaviчна равнотежа између заштите апелантове имовине и захтјева јавног интереса.

38. На основу чланка 59. ст. (1) и (2) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

39. Према чланку VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједник

Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић, v. г.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 2084/16**, рјешавајући апелацију **Милана Кеџмана и др.**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, предсједник

Мато Тадић, потпредсједник

Мирсад Ћеман, потпредсједник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 11. октобра 2018. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Милана и Марице Кеџман**.

Утврђује се повреда права на имовину из члана III/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Ова одлука доставља се Влади Федерације Босне и Херцеговине која је дужна да **Милану и Марици Кеџман**, у случају да се испуне услови, обезбједи права у складу са стандардима из Одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине

број У 15/11 од 30. ожујка 2012. године, објављене у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 37/12, у року од три мјесеца од подношења захтјева.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Милан и Марица Кеџман (у даљњем тексту: првоапелант и другоапеланткиња односно апеланти) из Бихаћа поднијели су 16. маја 2016. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број 01 0 У 005272 13 Увп од 11. фебруара 2016. године и Пресуде Кантоналног суда у Бихаћу (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 01 0 У 005272 11 У од 10. септембра 2013. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. Уставни суд је донио Одлуку број АП 2084/16 од 7. јуна 2016. године којом је одбио као неоснован захтјев апеланата за доношење привремене мјере.

3. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда, Кантоналног суда, Министарства за грађеве, просторно уређење и заштиту околине из Бихаћа (у даљњем тексту: Министарство), те Службе за имовинскоправне послове и геодетске послове из Бихаћа (у даљњем тексту: Служба) затражено је 8. фебруара 2016. године да доставе одговоре на апелацију.

4. Служба је 23. фебруара 2018. године доставила одговор на апелацију, Министарство 21. фебруара 2018. године, Кантонални суд 19. фебруара 2018. године, а Врховни суд 13. фебруара 2018. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произлазе из навода апеланата и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

6. Како произлази из документације списка, Пресудом Кантоналног суда број 01 0 У 005272 11 У од 10. септембра 2013. године одбијена је као неоснована тужба апеланата поднесена против оспореног рјешења туженог Министарства број 11/2-23-540-УП-2/10 од 7. децембра 2012. године којим је одбијена као неоснована првоапелантова жалба изјављена против Рјешења Службе број 04-23-1474/99 од 8. септембра 2010. године. Тим првостепеним рјешењем, између осталог, одбијен је као неоснован првоапелантов захтјев за враћање у посјед стана у Бихаћу, на адреси Хармани X-2, улаз 4, спрат III (у даљњем тексту: предметни стан).

7. Против наведене пресуде првостепеног суда апеланти су посредством пуномоћника поднијели захтјев за ванредно преиспитивање из разлога што се у управном поступку није поступало по правилима поступка, што чињенично стање није потпуно и правилно утврђено и што није правилно примијењен закон.

8. Пресудом Врховног суда број 01 0 У 005272 13 Увп од 11. фебруара 2012. године захтјев апеланата за ванредно преиспитивање судске одлуке је одбијен.

9. Како се наводи у пресуди, из чињеничног стања утврђеног у току управног поступка произлази да је првоапелант поднио захтјев за враћање у посјед предметног стана на којем је био носилац станарског права, а према уговору о коришћењу предметног стана од 25. септембра

1989. године закљученог с Војном установом за управљање и одржавање стамбеног фонда ЈНА. Утврђено је да је првоапелант послје 19. маја 1992. године остао у служби војног лица у оружаним снагама ван територије Босне и Херцеговине, а што је утврђено увидом у наредбу начелника Генералштаба Војске Југославије број 3-3 од 7. јануара 1994. године о унапређењу у чин интендантског капетана од 15. јула 1992. године. У образложењу пресуде је наведено да, у вези с питањем стамбеног статуса апеланата у Р Србији, из документације списка као и акта Министарства одбране произлази да му је Закључком Одјељења за стамбене послове Министарства одбране број 5001-15/2000 од 10. децембра 2008. године прихваћен захтјев за додјелу кредита за куповину стамбене зграде или стана у износу који одговара површини од 25 м² на име разлике у структури и површини имајућег двоипособног стана на Новом Београду и припадајућег троипособног стана. Конкретно, из списка предмета и оспорене одлуке се види да првоапелант није добио стан из војно-стамбеног фонда, нити кредит за куповину стана, али има само утврђено право за додјелу кредита, док је за наведени стан на Новом Београду утврђено да је у својини његове супруге. Коначно, актом Одјељења за стамбене послове Министарства одбране број УП-1 број 5001-23/00 од 4. маја 2016. године је "потврђено да супруга именованог (апеланта) Кеџман Марица има у својини стан у ул. Душана Вукасовића број 37 на Новом Београду, који је стечен на основу 'Пројекта изградње 1100 станова у Београду' предвиђене за запослене у јавним установама чији је оснивач град". Из наведеног произлази да је првостепеним и оспореним рјешењем управних органа правилно одбијен захтјев за враћање у посјед предметног стана, у смислу новелираног члана 3а. Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима ("Службене новине ФБиХ" бр. 11/98, 38/98, 12/99, 27/99, 43/99 и 54/01; у даљњем тексту: Закон о напуштеним становима).

10. Према оцјени Врховног суда, првостепена пресуда у овом управном спору донесена је уз правилну примјену материјалног права, при чему нису повријеђена правила федералног закона о поступку која су могла бити од утицаја на рјешење ове управне ствари. Како је у управном поступку установљено да је првоапелант, носилац станарског права на предметном стану, остао у оружаним снагама ван територије БиХ након 19. маја 1992. године (а налазио се у служби и 10. децембра 2008. године), што се не оспорава како у тужби тако ни у поднесеном захтјеву за ванредно преиспитивање судске одлуке, то је првостепени суд правилно закључио да се у смислу одредбе члана 3 ст. 1 и 2 Закона о престанку примјене не може сматрати избјеглим и расељеним лицем, па му стога и не припада право на враћање предметног стана у посјед, чиме, супротно тврдњама апеланата, у овој ствари није повријеђено материјално право на њихову штету. Надаље, како наводи Врховни суд, неосновани су наводи апеланата да је другоапеланткиња као суносиоцу станарског права потпуно независно од супруга припадало право на поврат у предратни дом (због чега јој је, како тврде, ускраћено и право на учествовање у спроведеном управном поступку у својству странке), те да се на њу није могао примјенити члан 3а. Закона о престанку примјене. Наиме, како првоапеланту не припада право на враћање у посјед предметног стана, тако ни његовом брачном другу и суносиоцу станарског права на стану то право не припада будући да његова супруга своја права изводи из права супруга (као носиоца станарског права на чији захтјев је покренут и окончан управни поступак) и не може имати већа права од њега, а нити такво право може самостално остварити, о чему је и првостепени суд у образложењу

оспорене пресуде дао одговарајуће разлоге. Имајући у виду изнесено, Врховни суд је, примјеном члана 46 став 1 Закона о управним споровима, одлучио као у изреци ове пресуде.

11. Осим тога, према изјашњењу надлежних органа, а након доношења пресуде Врховног суда, Служба је донијела Закључак о дозволи извршења број 04-23-1474/99 од 20. априла 2016. године, те је првоапеланту наложено да до 23. маја 2016. године исели из предметног стана. Апелант је 23. маја 2016. године иселило из предметног стана, о чему је сачињен записник о примопредаји и печатењу стана, а 18. маја 2016. године овлашћени представници Службе као представници располагатеља стана преузели су предметни стан.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

12. Апеланти сматрају да им је оспореним одлукама повријеђено право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

13. Апеланти наводе хронолошки ток правних и судских поступака сматрајући да је одлукама управних и судских органа повријеђено њихово право на имовину. Надлежни органи су потврдили да апеланти имају станарско право и да су одлучне чињенице за поврат у посјед стана током управног поступка неспорне, да апеланти нису починили ратни злочин на територији БиХ, а то лако могу и доказати, те да нису остварили било које право на рјешавање стамбеног питања преко тзв. војног фонда. Апеланти не споре да је другоапеланткиња сопственим средствима купила стан у Београду од продавца Град Београд – градска управа. Надаље, наводе да је рјешењем Службе од 29. марта 2004. године, које је потврђено рјешењем Министарства, утврђено да првоапеланту припада право на враћање предметног стана у посјед, након чега су апеланти 30. јуна 2004. године уведени у посјед предметног стана. Апеланти наводе да су, међутим, у даљњем току поступка пред редовним судовима наведена рјешења поништена и предмет враћен на поновни поступак, те да су у поновном поступку донесене оспорене одлуке којима је одбијен њихов захтјев за враћање предметног стана у посјед.

14. Апеланти предлажу да се апелација усвоји, утврди повреда права на имовину, те наложи Федерацији Босне и Херцеговине "обезбјеђење права апелантима у року од 30 дана".

б) Одговор на апелацију

15. Служба је у одговору на апелацију навела да у овој правној ствари не постоји кршење права апеланата на која се у апелацији неосновано позивају, предложивши да се апелација одбије као неоснована.

16. Министарство наводи да остаје при наводима датим у оспореном рјешењу.

17. Кантонални суд наводи да остаје при свим чињеничноправним разлозима који су дати у пресуди суда и сматра апелацију неоснованом јер одлуком суда нису повријеђена права апеланата.

18. Врховни суд предлаже да се апелација одбије, с обзиром на то да наведеном пресудом нису повријеђена права апеланата наведена у апелацији, о чему је у том погледу суд дао разлоге у образложењу своје одлуке.

V. Релевантни прописи

19. У **Закону о престанку примјене Закона о напуштеним становима** ("Службене новине ФБиХ" бр. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 46/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 и 81/09) релевантне одредбе гласе:

Члан 3. ст. 1. и 2.

Носилац станарског права на стану који је проглашен напуштеним или члан његовог породичног домаћинства као што је утврђено чланом 6. ЗОСО (у даљем тексту: носилац станарског права) има право на повратак у складу са Анексом VII Опћег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

Став 1. овог члана примјењује се само на носиоце станарског права који имају право да се врате у своје домове према члану 1. Анекса VII Опћег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини. Особе које су напустиле своје станове између 30. априла 1991. године и 4. априла 1998. године сматрају се избјеглицима и расељеним лицима према Анексу 7 Опћег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

Члан 3а.

Изузетно од одредбе члана 3. ст. 1. и 2. Закона станови из стамбеног фонда бившег Федералног министарства одбране који су проглашени напуштеним на територији Федерације Босне и Херцеговине, а којима располаже Влада Федерације Босне и Херцеговине, чији је носилац станарског права послје 19. маја 1992. године остао у служби војног или цивилног лица у било којим оружаним снагама ван територије Босне и Херцеговине, не сматра се избјеглицом, нити има право на поврат стана у Федерацији Босне и Херцеговине, изузев ако му је одобрен боравак у статусу избјеглице или други вид заштите који одговара том статусу у некој од земаља ван бивше СФРЈ прије 14. децембра 1995. године.

Избјеглицом се не сматра нити има право на поврат стана у Федерацији Босне и Херцеговине ни носилац станарског права на станове из става 1. овог члана, који је из истог стамбеног фонда бивше ЈНА или новоформираних фондова оружаних снага држава насталих на просторима бивше СФРЈ стекао ново станарско право или право које одговара том праву.

20. У **Закону о стамбеним односима** ("Службени лист СРБиХ" бр. 14/84, 12/87 и 36/89, те "Службене новине ФБиХ" бр. 11/98, 38/98, 12/99 и 19/99) релевантне одредбе гласе:

Члан 6.

Члановима породичног домаћинства носиоца станарског права, у смислу овог закона, сматрају се: брачни друг (...)

21. У **Закону о управним споровима ФБиХ** ("Службене новине ФБиХ" број 9/05) релевантне одредбе гласе:

Члан 41. став 4.

(....)

Захтјев за ванредно преиспитивање не може се поднијети због повреде правила поступка која се односи на погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање.

Члан 45.

Надлежни суд рјешава о захтјеву из члана 41. овог закона, по правилу, у нејавној сједници, а побијану одлуку испитује само у границама захтјева и повреда прописа из члана 41. овог закона наведених у захтјеву.

VI. Допустивост

22. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

23. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

24. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда Федерације БиХ број 01 0 У 005272 13 Увп од 11. фебруара 2012. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апеланти су примили 21. марта 2016. године, а апелација је поднесена 16. маја 2018. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки други формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

25. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, те члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

26. Апеланти оспоравају пресуде редовних судова тврдећи да су им тим пресудама повријеђена права из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине, односно члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на имовину

27. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

к) Право на имовину.

28. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни.

29. Уставни суд запажа да се наводи апелације, у суштини, односе на оспоравање пресуда редовних судова којима је првоапеланту као носиоцу станарског права односно апелантима на основу уговора о коришћењу стана ускраћено право на поврат у посјед тзв. војног стана.

30. Прије свега, апеланти наводе да је рјешењем Службе од 29. марта 2004. године, које је потврђено рјешењем Министарства, утврђено да првоапеланту припада право на враћање предметног стана у посјед, након чега су апеланти 30. јуна 2004. године уведени у посјед предметног стана. Апеланти наводе да су, међутим, у даљњем току поступка пред редовним судовима наведена рјешења поништена и предмет враћен на поновни поступак, те да су у поновном поступку донесене оспорене одлуке којима је одбијен захтјев апеланата за враћање предметног стана у посјед. У вези с тим, из одговора Службе се види да су апеланти иселили из предметног стана, о чему је 23. маја

2016. године сачињен записник о примопредаји и печатењу стана.

31. Даље, Уставни суд подсјећа на то да је у својој досадашњој пракси, с обзиром на новонасталу правну ситуацију и измјене у домену законодавства из стамбене области, разматрао апелације које су покретале слично чињенично и правно питање у контексту оспорених одлука редовних судова и органа управе којима је одбијен захтјев апеланата за поврат у посјед тзв. војних станова носиоцима станарског права (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 1011/08 од 23. новембра 2012. године, "Службени гласник БиХ" број 102/12, доступна и на www.ustavnisud.ba). Уставни суд подсјећа да је апелантове наводе о повреди уставног права из цитираног предмета довео у контекст пресуде Европског суда *Маго и др. против Босне и Херцеговине* (види Европски суд, пресуда од 3. маја 2012. године, објављена на www.mhhr.gov.ba). У тој одлуци је, између осталог, указано да станови на којима су апеланти или њихови брачни другови имали станарска права представљају имовину апеланата која ужива заштиту из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију (тачка 76). Исто тако је закључено да одбијање захтјева за враћање стана у посјед представља мијешање у право апеланата на имовину у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију (тачка 77), затим да је ометање апеланата у мирном уживању имовине било прописано законом, у смислу другог правила члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију (тачка 79), потом да је извршено ометање имало легитиман циљ (тачка 80), те је Уставни суд истакао да ни органи управе нити редовни судови нису утврђивали чињеницу да ли су након напуштања пријератног стана стекли ново станарско право или право које одговара том праву (тачка 83).

32. Уставни суд указује да је у цитираној одлуци (*Маго и др. против БиХ*) Европски суд истакао (тачка 59): "Након 1992. године више није било могуће стећи станарско право у Србији (види члан 30(1). Закона о становању из 1992). Након тога, активни и умировљени припадници оружаних снага и активни и умировљени упосленици Министарства одбране су имали умјесто тога право на еквивалентан закуп неограниченог трајања на војне станове или, у случају недостатка одговарајућих станова, на хипотекарне кредите које је суфинансирала држава, под условом да ни они сами или њихови брачни другови, односно дјеца, не посједују станарско или еквивалентно право на стан у било којој од бивших република СФРЈ (Правилници о војним становима из 1994, 1995, 2002. и 2005. Правилници о стамбеним потребама корисника војних пензија из 1994. и 2010). Због тога су се они који су користили војне станове у Босни и Херцеговини прије рата, по правилу, морали одређи свог права на те станове да би се квалификовали за војни стан или кредит у Србији, односно Црној Гори (види чланове 6-7 и 87 Правилника о војним становима из 1994; чланове 7-8 и 74 Правилника о стамбеним потребама корисника војних пензија из 1994; и чланове 6-7 и 85 Правилника о војним становима из 1995)." Такође је наведено (тачка 60): "Члан 39(2) Закона о становању из 1992. омогућава носитељу права закупа неограниченог трајања да купи тај стан под istim условима као носитељ станарског права која су њима додијељена права закупа неограниченог трајања на станове у Србији, односно у Црној Гори (...) и да би се квалификовали за стицање тих права у Србији и Црној Гори, они су се морали одређи еквивалентних права на своје предатне станове у Сарајеву".

33. С обзиром на наведено, будући да је неспорно да је првоапелант био носилац станарског права на стану који је

напустио због ратних дјеловања, односно да се у смислу релевантних одредби Закона о стамбеним односима сматра носиоцем станарског права, те да ова апелација покреће идентична питања која су била предмет разматрања у Одлуци број АП 1011/08 од 23. новембра 2012. године, Уставни суд подсјећа да је у тој одлуци Уставни суд, у односу на наводе апеланата о повреди права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, закључио да је дошло до кршења права на имовину јер им је имовина одузета а да нису утврђене релевантне чињенице да ли су испуњени услови да им њихова предатна станарска права буду компензирана одговарајућом накнадом, чиме је на апеланте стављен превелик терет, односно није постигнута правична равнотежа између заштите имовине апеланата и захтјева јавног интереса. У истој одлуци Уставни суд је указао да, имајући у виду наводе и закључке изнесене поводом разматрања повреде права на имовину апеланата, сматра да није неопходно да разматра наводе о повреди права на правично суђење и права на поштовање дома апеланата.

34. Доводећи наведене ставове из цитиране одлуке у везу с конкретним предметом, Уставни суд запажа да је током поступка неспорно утврђено да је првоапелант на том стану био носилац станарског права, да је услијед ратних околности стан напустио, те је такође неспорно утврђено да је апелант и на дан 10. децембар 2008. године био у војној служби ван територије БиХ, те да стога нема статус избјеглице, у смислу члана 3а. Закона о престанку примјене.

35. Уставни суд подсјећа да, с обзиром на своју надлежност, не може да спроведе поступак утврђивања свих релевантних чињеница у вези са стицањем новог станарског права или права које одговара том праву или сл., нити, осим акта Одјелења за стамбене послове Министарства одбране Србије број УП-1 бр. 5001-23/00 од 4. маја 2016. године да првоапелант "на дан издавања потврде није ријешио стамбено питање...", располаже с релевантним доказима у вези с тим, па је управо из тог разлога одлучио да ову одлуку достави Влади Федерације БиХ која ће на основу релевантних доказа неспорно утврдити да ли је апелант након напуштања пријератног стана стекао ново станарско право, или право које одговара том праву, или је евентуално добио кредит ради откупа стана у Р Србији који су суфинансирали војни органи власти, у којем случају не би било кршења члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију у смислу релевантних ставова из одлуке *Маго и други* (тачке 104 и 105). Након тога ће, зависно од утврђеног чињеничног стања, Влада ФБиХ утврдити да ли апелант има право да му се обезбиједи права у складу са стандардима из Одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине број У 15/11 од 30. марта 2012. године, објављене у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 37/12, у року од три мјесеца од подношења захтјева.

36. Уставни суд наводи да је у Одлуци Уставног суда број АП 5189/15 од 31. маја 2018. године разматрао слична чињенична и правна питања, у ситуацији у којој је апелант остао у војсци друге државе, те му је такође допуштен поврат и налази се у посједу стана, за разлику од предметног случаја у којем је апелант иселио из предметног стана, те је сачињен записник о примопредаји и печатењу стана, а исти предати Служби за заједничке послове органа и тијела ФБиХ, што овај предмет чини различитим од наведеног.

VIII. Закључак

37. Уставни суд закључује да постоји кршење права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана

1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију јер су јавне власти мијешањем у апелантову имовину, које је било законито и имало легитиман циљ, пропуштајући да неспорно утврде да ли је апелант након напуштања пријератног стана евентуално стекао ново станарско право, или право које одговара том праву, или је евентуално добио кредит (суфинансиран од војних органа власти) ради откупа стана у Р Србији, а тиме и околност да ли су испуњени услови за компензацију апелантовог станарског права, на апеланта ставили непропорционалан терет, односно није постигнута правична равнотежа између заштите апелантове имовине и захтјева јавног интереса.

38. На основу члана 59 ст. (1) и (2) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

39. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Председник

Уставног суда Босне и Херцеговине

Златко М. Кнежевић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вijeћу, у предмету број **AP 2084/16**, рјешавајући апелацију **Milana Kecmana i dr.**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) таčka б), члана 59. ст. (1) и (2) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тодић, потпредседник

Мирсад Ћеман, потпредседник

Валерија Галић, судкиња

Мiodrag Simović, судија

Seada Palavrić, судкиња

на сједници одржаној 11. октобра 2018. године donio је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Усваја се апелација **Milana i Marice Kecman**.

Утврђује се повреда права на имовину из члана II/3.k) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Ова одлука доставља се Влади Федерације Босне и Херцеговине која је дужна да **Milanu i Marici Kecman**, у случају да се испуне увјети, осигура права у складу са стандардима из Одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине број U 15/11 од 30. марта 2012. године, објављене у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 37/12, у року од три мјесеца од подношења захтјева.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Milan i Marica Kecman (у даљњем тексту: првоапелант и другоапелант или апеланти) из Бихаћа подnijели су 16. маја 2016. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број 01 0 U 005272 13 Uvp од 11. фебруара 2016. године и Пресуде Кантоналног суда у Бихаћу (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 01 0 U 005272 11 U од 10. септембра 2013. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Уставни суд је donio Одлуку број AP 2084/16 од 7. јуна 2016. године којом је odbio као неоснован захтјев апеланата за donoшење привремене мјере.

3. На основу члана 23. Правила Уставног суда, од Врховног суда, Кантоналног суда, Министарства за грађеве, просторно уређење и заштиту околине из Бихаћа (у даљњем тексту: Министарство), те Службе за имовинскоправне послове и геодетске послове из Бихаћа (у даљњем тексту: Служба) затражено је 8. фебруара 2016. године да доставе одговоре на апелацију.

4. Служба је 23. фебруара 2018. године доставила одговор на апелацију, Министарство 21. фебруара 2018. године, Кантонални суд 19. фебруара 2018. године, а Врховни суд 13. фебруара 2018. године.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta које произлазе из navoda апеланата и dokumenata predloženih Уставном суду могу се sumirati на sljedeći начин.

6. Како произлази из документације spisa, Presudom Кантоналног суда број 01 0 U 005272 11 U од 10. септембра 2013. године odbijena је као неоснована туžба апеланата podnesena protiv osporenog рјешења туженог Министарства број 11/2-23-540-UP-2/10 од 7. децембра 2012. године којим је odbijena као неоснована првоапелантова жалба изјављена protiv Рјешења Службе број 04-23-1474/99 од 8. септембра 2010. године. Tim prvostepenim рјешењем, између осталог, odbijen је као неоснован првоапелантов захтјев за враћање у posjed стана у Бихаћу, на адреси Harmani H-2, ulaz 4, kat III (у даљњем тексту: предметни стан).

7. Protiv наведене presude prvostepenog суда apelanti су posredstvom punomoćnika podnijeli захтјев за vanredno preispitivanje из razloga што се у управном поступку nije postupalo по pravilima поступка, што činjenično stanje nije potpuno и pravilno utvrđeno и што nije pravilno primijenjen zakon.

8. Presudom Врховног суда број 01 0 U 005272 13 Uvp од 11. фебруара 2012. године захтјев апеланата за vanredno preispitivanje судске одлуке је odbijen.

9. Како се navodi у presudi, из činjeničnog stanja utvrđenog у toku управног поступка произлази да је првоапелант podnio захтјев за враћање у posjed предметног стана на којем је bio nosilac станарског права, а према уговору о коришћењу предметног стана од 25. септембра 1989. године закљученог с Војном установом за управљање и одржавање стамбеног фонда JNA. Utvrđeno је да је првоапелант poslije 19. маја 1992. године ostao у служби војног лица у оружаном снагама van територије Босне и Херцеговине, а што је utvrđeno увидом у naredbu načelnika Generalštaba Војске Југославије број 3-3 од 7. јануара 1994. године о unapređenju у čin intendantskog капетана од 15. јула 1992. године. У obrazloženju presude је наведено да, у vezi с питањем стамбеног statusa апеланата у R Србији, из документације spisa као и акта Министарства одбране произлази да му је Zaključком Одјелjenja за стамбене послове Министарства одбране број 5001-15/2000 од 10. децембра 2008. године prihvaćen захтјев за dodjelu kredita за kupovinu стамбене зграде или стана у износу који одговара површини од 25 m² на име разлике у структури и површини имајућег двоипособног стана на Novom Beogradu и pripadajućег троипособног стана. Konkretno, из spisa predmeta и osporene одлуке се vidi да првоапелант nije dobio стан из војно-стамбеног фонда, niti кредит за kupovinu стана, али има само utvrđeno право за dodjelu kredita, dok је за наведени стан на Novom Beogradu utvrđeno да је у vlasništvu njegove супруге. Konačno, актом Одјелjenja за стамбене послове Министарства одбране број UP-1 број 5001-23/00 од 4. маја 2016. године је "potvrđeno да супруга imenovanог (apelanta) Kecman Marica има у svoјini стан у ul. Dušana

Vukasovića broj 37 na Novom Beogradu, koji je stečen na osnovu 'Projekta izgradnje 1100 stanova u Beogradu' predviđene za zaposlene u javnim ustanovama čiji je osnivač grad". Iz navedenog proizlazi da je prvostepenim i osporenim rješenjem upravnih organa pravilno odbijen zahtjev za vraćanje u posjed predmetnog stana, u smislu noveliranog člana 3a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine FBiH" br. 11/98, 38/98, 12/99, 27/99, 43/99 i 54/01; u daljnjem tekstu: Zakon o napuštenim stanovima).

10. Prema ocjeni Vrhovnog suda, prvostepena presuda u ovom upravnom sporu donesena je uz pravilnu primjenu materijalnog prava, pri čemu nisu povrijeđena pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od utjecaja na rješenje ove upravne stvari. Kako je u upravnom postupku ustanovljeno da je prvoapelant, nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu, ostao u oružanim snagama van teritorije BiH nakon 19. maja 1992. godine (a nalazio se u službi i 10. decembra 2008. godine), što se ne osporava kako u tužbi tako ni u podnesenom zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke, to je prvostepeni sud pravilno zaključio da se u smislu odredbe člana 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene ne može smatrati izbjeglim i raseljenim licem, pa mu stoga i ne pripada pravo na vraćanje predmetnog stana u posjed, čime, suprotno tvrdnjama apelanata, u ovoj stvari nije povrijeđeno materijalno pravo na njihovu štetu. Nadalje, kako navodi Vrhovni sud, neosnovani su navodi apelanata da je drugoapelantici kao sunosiocu stanarskog prava potpuno nezavisno od supruga pripadalo pravo na povrat u predratni dom (zbog čega joj je, kako tvrde, uskraćeno i pravo na učestvovanje u provedenom upravnom postupku u svojstvu stranke), te da se na nju nije mogao primijeniti član 3a. Zakona o prestanku primjene. Naime, kako prvoapelantu ne pripada pravo na vraćanje u posjed predmetnog stana, tako ni njegovom bračnom drugu i sunosiocu stanarskog prava na stanu to pravo ne pripada budući da njegova supruga svoja prava izvodi iz prava supruga (kao nosioca stanarskog prava na čiji zahtjev je pokrenut i okončan upravni postupak) i ne može imati veća prava od njega, a niti takvo pravo može samostalno ostvariti, o čemu je i prvostepeni sud u obrazloženju osporene presude dao odgovarajuće razloge. Imajući u vidu izneseno, Vrhovni sud je, primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci ove presude.

11. Osim toga, prema izjašnjenju nadležnih organa, a nakon donošenja presude Vrhovnog suda, Služba je donijela Zaključak o dozvoli izvršenja broj 04-23-1474/99 od 20. aprila 2016. godine, te je prvoapelantu naloženo da do 23. maja 2016. godine iseli iz predmetnog stana. Apelant je 23. maja 2016. godine iselio iz predmetnog stana, o čemu je sačinjen zapisnik o primopredaji i pečaćenju stana, a 18. maja 2016. godine ovlašteni predstavnici Službe kao predstavnici raspolagatelja stana preuzeli su predmetni stan.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelanti smatraju da im je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

13. Apelanti navode hronološki tok pravnih i sudskih postupaka smatrajući da je odlukama upravnih i sudskih organa povrijeđeno njihovo pravo na imovinu. Nadležni organi su potvrdili da apelanti imaju stanarsko pravo i da su odlučne činjenice za povrat u posjed stana tokom upravnog postupka nesporne, da apelanti nisu počinili ratni zločin na teritoriji BiH, a to lako mogu i dokazati, te da nisu ostvarili bilo koje pravo na rješavanje stambenog pitanja preko tzv. vojnog fonda. Apelanti ne spore da je drugoapelantica vlastitim sredstvima kupila stan u Beogradu od prodavca Grad Beograd – gradska uprava. Nadalje,

navode da je rješenjem Službe od 29. marta 2004. godine, koje je potvrđeno rješenjem Ministarstva, utvrđeno da prvoapelantu pripada pravo na vraćanje predmetnog stana u posjed, nakon čega su apelanti 30. juna 2004. godine uvedeni u posjed predmetnog stana. Apelanti navode da su, međutim, u daljnjem toku postupka pred redovnim sudovima navedena rješenja poništena i predmet vraćen na ponovni postupak, te da su u ponovnom postupku donesene osporene odluke kojima je odbijen njihov zahtjev za vraćanje predmetnog stana u posjed.

14. Apelanti predlažu da se apelacija usvoji, utvrdi povreda prava na imovinu, te naloži Federaciji Bosne i Hercegovine "osiguranje prava apellantima u roku od 30 dana".

b) Odgovor na apelaciju

15. Služba je u odgovoru na apelaciju navela da u ovoj pravnoj stvari ne postoji kršenje prava apelanata na koja se u apelaciji neosnovano pozivaju, predloživši da se apelacija odbije kao neosnovana.

16. Ministarstvo navodi da ostaje pri navodima datim u osporenom rješenju.

17. Kantonalni sud navodi da ostaje pri svim činjeničnopravnim razlozima koji su dati u presudi suda i smatra apelaciju neosnovanom jer odlukom suda nisu povrijeđena prava apelanata.

18. Vrhovni sud predlaže da se apelacija odbije, s obzirom na to da navedenom presudom nisu povrijeđena prava apelanata navedena u apelaciji, o čemu je u tom pogledu sud dao razloge u obrazloženju svoje odluke.

V. Relevantni propisi

19. U Zakonu o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine FBiH" br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 46/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 i 81/09) relevantne odredbe glase:

Član 3. st. 1. i 2.

Nosilac stanarskog prava na stanu koji je proglašen napuštenim ili član njegovog porodičnog domaćinstva kao što je utvrđeno članom 6. ZOSO (u daljem tekstu: nosilac stanarskog prava) ima pravo na povratak u skladu sa Aneksom VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Stav 1. ovog člana primjenjuje se samo na nosioce stanarskog prava koji imaju pravo da se vrate u svoje domove prema članu 1. Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Osobe koje su napustile svoje stanove između 30. aprila 1991. godine i 4. aprila 1998. godine smatraju se izbjeglicama i raseljenim licima prema Aneksu 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Član 3a.

Izuzetno od odredbe člana 3. st. 1. i 2. Zakona stanovi iz stambenog fonda bivšeg Federalnog ministarstva odbrane koji su proglašeni napuštenim na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, a kojima raspolaže Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, čiji je nosilac stanarskog prava poslije 19. maja 1992. godine ostao u službi vojnog ili civilnog lica u bilo kojim oružanim snagama van teritorije Bosne i Hercegovine, ne smatra se izbjeglicom, niti ima pravo na povrat stana u Federaciji Bosne i Hercegovine, izuzev ako mu je odobren boravak u statusu izbjeglice ili drugi vid zaštite koji odgovara tom statusu u nekoj od zemalja van bivše SFRJ prije 14. decembra 1995. godine.

Izbjglicom se ne smatra niti ima pravo na povrat stana u Federaciji Bosne i Hercegovine ni nosilac stanarskog prava na stanove iz stava 1. ovog člana, koji je iz istog stambenog fonda bivše JNA ili novoformiranih fondova oružanih snaga država nastalih na prostorima bivše SFRJ stekao novo stanarsko pravo ili pravo koje odgovara tom pravu.

20. U **Zakonu o stambenim odnosima** ("Službeni list SRBiH" br. 14/84, 12/87 i 36/89, te "Službene novine FBiH" br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99) relevantne odredbe glase:

Član 6.

Članovima porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava, u smislu ovog zakona, smatraju se: bračni drug (...)

21. U **Zakonu o upravnim sporovima FBiH** ("Službene novine FBiH" broj 9/05) relevantne odredbe glase:

Član 41. stav 4.

(...)

Zahtjev za vanredno preispitivanje ne može se podnijeti zbog povrede pravila postupka koja se odnosi na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Član 45.

Nadležni sud rješava o zahtjevu iz člana 41. ovog Zakona, po pravilu, u nejavnoj sjednici, a pobijanu odluku ispituje samo u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. ovog Zakona navedenih u zahtjevu.

VI. Dopustivost

22. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

23. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

24. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj 01 0 U 005272 13 Uvp od 11. februara 2012. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelanti su primili 21. marta 2016. godine, a apelacija je podnesena 16. maja 2018. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

25. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

26. Apelanti osporavaju presude redovnih sudova tvrdeći da su im tim presudama povrijeđena prava iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na imovinu

27. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

28. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

29. Ustavni sud zapaža da se navodi apelacije, u suštini, odnose na osporavanje presuda redovnih sudova kojima je prvoapelantu kao nosiocu stanarskog prava odnosno apelantima na osnovu ugovora o korištenju stana uskraćeno pravo na povrat u posjed tzv. vojnog stana.

30. Prije svega, apelanti navode da je rješenjem Službe od 29. marta 2004. godine, koje je potvrđeno rješenjem Ministarstva, utvrđeno da prvoapelantu pripada pravo na vraćanje predmetnog stana u posjed, nakon čega su apelanti 30. juna 2004. godine uvedeni u posjed predmetnog stana. Apelanti navode da su, međutim, u daljnjem toku postupka pred redovnim sudovima navedena rješenja poništena i predmet vraćen na ponovni postupak, te da su u ponovnom postupku donesene osporene odluke kojima je odbijen zahtjev apelanata za vraćanje predmetnog stana u posjed. U vezi s tim, iz odgovora Službe se vidi da su apelanti iselili iz predmetnog stana, o čemu je 23. maja 2016. godine sačinjen zapisnik o primopredaji i pečaćenju stana.

31. Dalje, Ustavni sud podsjeća na to da je u svojoj dosadašnjoj praksi, s obzirom na novonastalu pravnu situaciju i izmjene u domenu zakonodavstva iz stambene oblasti, razmatrao apelacije koje su pokretale slično činjenično i pravno pitanje u kontekstu osporenih odluka redovnih sudova i organa uprave kojima je odbijen zahtjev apelanata za povrat u posjed tzv. vojnih stanova nosiocima stanarskog prava (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 1011/08* od 23. novembra 2012. godine, "Službeni glasnik BiH" broj 102/12, dostupna i na www.ustavnisud.ba). Ustavni sud podsjeća da je apelantove navode o povredi ustavnog prava iz citiranog predmeta doveo u kontekst presude Evropskog suda *Mago i dr. protiv Bosne i Hercegovine* (vidi Evropski sud, presuda od 3. maja 2012. godine, objavljena na www.mhhr.gov.ba). U toj odluci je, između ostalog, ukazano da stanovi na kojima su apelanti ili njihovi bračni drugovi imali stanarska prava predstavljaju imovinu apelanata koja uživa zaštitu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (tačka 76). Isto tako je zaključeno da odbijanje zahtjeva za vraćanje stana u posjed predstavlja miješanje u pravo apelanata na imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (tačka 77), zatim da je ometanje apelanata u mirnom uživanju imovine bilo propisano zakonom, u smislu drugog pravila člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (tačka 79), potom da je izvršeno ometanje imalo legitiman cilj (tačka 80), te je Ustavni sud istakao da ni organi uprave niti redovni sudovi nisu utvrđivali činjenicu da li su nakon napuštanja prijeratnog stana stekli novo stanarsko pravo ili pravo koje odgovara tom pravu (tačka 83).

32. Ustavni sud ukazuje da je u citiranoj odluci (*Mago i dr. protiv BiH*) Evropski sud istakao (tačka 59): "Nakon 1992. godine više nije bilo moguće steći stanarsko pravo u Srbiji (vidi član 30(1). Zakona o stanovanju iz 1992). Nakon toga, aktivni i umirovljeni pripadnici oružanih snaga i aktivni i umirovljeni uposlenici Ministarstva odbrane su imali umjesto toga pravo na ekvivalentan zakup neograničenog trajanja na vojne stanove ili, u slučaju nedostatka odgovarajućih stanova, na hipotekarne kredite koje je sufinansirala država, pod uslovom da ni oni sami ili njihovi bračni drugovi, odnosno djeca, ne posjeduju stanarsko ili ekvivalentno pravo na stan u bilo kojoj od bivših republika SFRJ (Pravilnici o vojnim stanovima iz 1994, 1995, 2002. i 2005. Pravilnici o stambenim potrebama korisnika vojnih penzija iz 1994. i 2010). Zbog toga su se oni koji su koristili vojne stanove u Bosni i Hercegovini prije rata, po pravilu, morali odreći svog prava na te stanove da bi se kvalifikovali za vojni stan ili kredit u

Srbiji, odnosno Crnoj Gori (vidi članove 6-7 i 87 Pravilnika o vojnim stanovima iz 1994; članove 7-8 i 74 Pravilnika o stambenim potrebama korisnika vojnih penzija iz 1994; i članove 6-7 i 85 Pravilnika o vojnim stanovima iz 1995)." Također je navedeno (tačka 60): "Član 39(2) Zakona o stanovanju iz 1992. omogućava nositelju prava zakupa neograničenog trajanja da kupi taj stan pod istim uslovima kao nositelj stanarskog prava koja su njima dodijeljena prava zakupa neograničenog trajanja na stanove u Srbiji, odnosno u Crnoj Gori (...) i da bi se kvalifikovali za sticanje tih prava u Srbiji i Crnoj Gori, oni su se morali odreći ekvivalentnih prava na svoje predratne stanove u Sarajevu".

33. S obzirom na navedeno, budući da je nesporno da je prvoapelant bio nosilac stanarskog prava na stanu koji je napustio zbog ratnih djelovanja, odnosno da se u smislu relevantnih odredbi Zakona o stambenim odnosima smatra nosiocem stanarskog prava, te da ova apelacija pokreće identična pitanja koja su bila predmet razmatranja u Odluci broj AP 1011/08 od 23. novembra 2012. godine, Ustavni sud podsjeća da je u toj odluci Ustavni sud, u odnosu na navode apelanata o povredi prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, zaključio da je došlo do kršenja prava na imovinu jer im je imovina oduzeta a da nisu utvrđene relevantne činjenice da li su ispunjeni uvjeti da im njihova predratna stanarska prava budu kompenzirana odgovarajućom naknadom, čime je na apelante stavljen prevelik teret, odnosno nije postignuta pravična ravnoteža između zaštite imovine apelanata i zahtjeva javnog interesa. U istoj odluci Ustavni sud je ukazao da, imajući u vidu navode i zaključke iznesene povodom razmatranja povrede prava na imovinu apelanata, smatra da nije neophodno da razmatra navode o povredi prava na pravično suđenje i prava na poštovanje doma apelanata.

34. Dovodeći navedene stavove iz citirane odluke u vezu s konkretnim predmetom, Ustavni sud zapaža da je tokom postupka nesporno utvrđeno da je prvoapelant na tom stanu bio nosilac stanarskog prava, da je uslijed ratnih okolnosti stan napustio, te je također nesporno utvrđeno da je apelant i na dan 10. decembar 2008. godine bio u vojnoj službi van teritorije BiH, te da stoga nema status izbjeglice, u smislu člana 3a. Zakona o prestanku primjene.

35. Ustavni sud podsjeća da, s obzirom na svoju nadležnost, ne može provesti postupak utvrđivanja svih relevantnih činjenica u vezi sa stjecanjem novog stanarskog prava ili prava koje odgovara tom pravu ili sl., niti, osim akta Odjeljenja za stambene poslove Ministarstva odbrane Srbije broj UP-1 br. 5001-23/00 od 4. maja 2016. godine da prvoapelant "na dan izdavanja potvrde nije riješio stambeno pitanje...", raspolaže s relevantnim dokazima u vezi s tim, pa je upravo iz tog razloga odlučio da ovu odluku dostavi Vladi Federacije BiH koja će na osnovu relevantnih dokaza nesporno utvrditi da li je apelant nakon napuštanja prijeratnog stana stekao novo stanarsko pravo, ili pravo koje odgovara tom pravu, ili je eventualno dobio kredit radi otkupa stana u R Srbiji koji su sufinansirali vojni organi vlasti, u kojem slučaju ne bi bilo kršenja člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u smislu relevantnih stavova iz odluke *Mago i drugi* (tačke 104. i 105). Nakon toga će, zavisno od utvrđenog činjeničnog stanja, Vlada FBiH utvrditi da li apelant ima pravo da mu se osiguraju prava u skladu sa standardima iz Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 15/11 od 30. marta 2012. godine, objavljene u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 37/12, u roku od tri mjeseca od podnošenja zahtjeva.

36. Ustavni sud navodi da je u Odluci Ustavnog suda broj AP 5189/15 od 31. maja 2018. godine razmatrao slična činjenična i pravna pitanja, u situaciji u kojoj je apelant ostao u

vojsci druge države, te mu je također dopušten povratak i nalazi se u posjedu stana, za razliku od predmetnog slučaja u kojem je apelant iselio iz predmetnog stana, te je sačinjen zapisnik o primopredaji i pečaćenju stana, a isti predati Službi za zajedničke poslove organa i tijela FBiH, što ovaj predmet čini različitim od navedenog.

VIII. Zaključak

37. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju jer su javne vlasti miješanjem u apelantovu imovinu, koje je bilo zakonito i imalo legitiman cilj, propustivši da nesporno utvrde da li je apelant nakon napuštanja prijeratnog stana eventualno stekao novo stanarsko pravo, ili pravo koje odgovara tom pravu, ili je eventualno dobio kredit (sufinansiran od vojnih organa vlasti) radi otkupa stana u R Srbiji, a time i okolnost da li su ispunjeni uvjeti za kompenzaciju apelantovog stanarskog prava, na apelanta stavili neproporcionalan teret, odnosno nije postignuta pravična ravnoteža između zaštite apelantove imovine i zahtjeva javnog interesa.

38. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

39. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević, s. r.

1085

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2743/16**, rješavajući apelaciju "**Unioninvesta**" dioničkog društva za inženjering Sarajevo, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik
Mato Tadić, dopredsjednik
Mirsad Čeman, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. listopada 2018. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija "**Unioninvesta**" dioničkog društva za inženjering Sarajevo podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH broj 65 0 Ps 077856 15 Rev 2 od 8. travnja 2016. godine, Presude Kantonalnog suda u Goraždu broj 05 0 Ps 000307 15 Pž 3 od 14. kolovoza 2015. godine i Presude Općinskog suda Sarajevo broj 65 0 PS 077856 15 PS 3 od 18. ožujka 2015. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. "Unioninvest" dioničko društvo za inženjering Sarajevo (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupaju Amila Eterović i Omar Eterović, odvjetnici iz Sarajeva, podnio je 24. lipnja 2016. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 65 0 Ps

077856 15 Rev 2 od 8. travnja 2016. godine, Presude Kantonalnog suda u Goraždu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 05 0 Ps 000307 15 Pž 3 od 14. kolovoza 2015. godine i Presude Općinskog suda Sarajevo (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 65 0 PS 077856 15 PS 3 od 18. ožujka 2015. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog, Kantonalnog i Općinskog suda, Federacije BiH koju zastupa Federalno pravobraniteljstvo (u daljnjem tekstu: prvotužena) i Kantona Sarajevo kojeg zastupa Kantonalno pravobraniteljstvo (u daljnjem tekstu: drugotuženi) zatraženo je 3. srpnja 2018. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni, Kantonalni i Općinski sud, prvotužena i drugotuženi dostavili su odgovore na apelaciju u razdoblju od 10. do 13. srpnja 2018. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Uvodne napomene

5. U prethodnom parničnom postupku poduzeće GP "Put" d.d. Sarajevo je 19. kolovoza 1996. godine tužbom pokrenulo parnični postupak protiv apelanta radi naplate duga iz ugovora o građenju koji su bili zaključili 1991. godine. Postupajući po tužbi, Kantonalni sud u Sarajevu je Presudom broj Ps-144/98 od 9. siječnja 2003. godine naložio apelantu da GP "Put" d.d. Sarajevo na ime duga isplati iznos od 173.920,00 USD s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom i troškovima parničnog postupka. Navedena presuda potvrđena je u žalbenom postupku Presudom Vrhovnog suda broj Pž-126/03 od 24. lipnja 2004. godine.

6. U postupku prinudnog izvršenja, kako je dalje navedeno, 18. veljače 2005. godine s apelantovog transakcijskog računa zaplijenjen je novčani iznos od 585.181,02 KM i prebačen na račun GP "Put" d.d. Sarajevo kao tražitelja izvršenja.

7. Odlučujući o apelantovoj reviziji protiv Presude Vrhovnog suda broj Pž-126/03 od 24. lipnja 2004. godine, Vrhovni sud je Presudom broj Rev-993/05 od 18. svibnja 2006. godine uvažio apelantovu reviziju i obje nižestupanjske presude preinačio tako što je tužbeni zahtjev GP „Put“ d.d. Sarajevo odbio u cijelosti kao neutemeljen. Vrhovni sud je u citiranoj odluci zaključio da su nižestupanjski sudovi pogrešno raspravili i razriješili istaknuti prigovor nedostatka aktivne legitimacije poduzeća GP "Put" d.d. Sarajevo, zaključujući da ta legitimacija ne postoji. Vrhovni sud je smatrao da su nižestupanjski sudovi svoje odluke pogrešno utemeljili na odredbi članka 630. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) umjesto na relevantnim odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja poduzeća i banaka, te odredbama Uredbe o metodologiji za pripremu programa i izradu početne bilance poduzeća za privatizaciju. Nakon što je Vrhovni sud donio citiranu odluku, apelant je u postupku prinudnog izvršenja protiv GP "Put" d.d. Sarajevo ostvario povrat svojih novčanih sredstava u iznosu od 585.181,02 KM.

Tijek predmetnog parničnog postupka

8. U predmetnom parničnom postupku apelant je zbog prethodno donesenih sudskih odluka, koje su preinačene presudom Vrhovnog suda od 18. svibnja 2006. godine kao revizijskog suda, podnio tužbu Općinskom sudu 10. ožujka 2009. godine protiv prvotužene i drugotuženog radi naknade štete jer je bio lišen korištenja svojih novčanih sredstava u iznosu od 585.181,02 KM u razdoblju od 18. veljače 2005. godine (kada su s apelantovog računa prinudno skinuta navedena sredstva) do 2. kolovoza 2006. godine (kada su stranke primile presudu Vrhovnog suda od 18. svibnja 2006. godine). Apelant je

predmetnom tužbom tražio da Općinski sud obveže tužene da mu solidarno isplate na ime naknade štete, i to iznos od 64.428,05 KM na ime obične štete i iznos od 34.816,15 KM za izgubljeni korist sa zakonskim zateznim kamatama. U predmetnom parničnom postupku Općinski sud je donio presudu 11. lipnja 2010. godine (potvrđena presudom Kantonalnog suda od 4. ožujka 2011. godine) koja je nakon Odluke Vrhovnog suda broj 65 0 Ps 077856 11 Rev od 25. prosinca 2012. godine, kojom je apelantova revizija uvažena, rješenjem Kantonalnog suda od 26. ožujka 2013. godine ukinuta i predmet vraćen Općinskom sudu na ponovni postupak. U ponovnom postupku presuda Općinskog suda od 10. veljače 2014. godine ukinuta je rješenjem Kantonalnog suda od 20. kolovoza 2014. godine i predmet je vraćen Općinskom sudu na ponovno suđenje.

9. U međuvremenu, rješenjima Vrhovnog suda od 24. prosinca 2010. godine i 10. lipnja 2014. godine za postupanje u žalbenom postupku po apelantovim žalbama izjavljenim protiv navedenih presuda Općinskog suda, na apelantov prijedlog za delegaciju nadležnosti Kantonalnog suda u Sarajevu na drugi stvarno nadležan sud, za postupanje u žalbenom postupku određen je Kantonalni sud u Goraždu.

10. Rješenjem Vrhovnog suda od 25. srpnja 2011. godine odbaćen je kao nedopušten apelantov prijedlog za delegaciju Vrhovnog suda u postupku revizije koju je apelant izjavio protiv presude Kantonalnog suda od 4. ožujka 2011. godine. Apelant je tražio delegaciju Vrhovnog suda jer je u pobijanoj presudi Vrhovni sud označen kao stranka. U navedenom rješenju Vrhovni sud se pozvao na odredbu članka 50. stavak 2. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP). U obrazloženju rješenja Vrhovni sud je naveo da u slučaju delegacije dolazi do prenošenja mjesne nadležnosti tako da najviši sud određene vrste određuje koji će drugi stvarno nadležni sud suditi umjesto onog koji je mjesno i stvarno nadležan po zakonu. Također je navedeno da je temeljna pretpostavka za delegaciju postojanje drugog stvarno nadležnog suda za postupanje u određenom predmetu, pa ta pretpostavka nije ispunjena kada se traži delegacija u predmetu u kojem treba postupati sud koji je nadležan za odlučivanje o prijedlogu za delegaciju. U Federaciji BiH postoji samo jedan najviši sud koji je stvarno nadležan za odlučivanje u toj pravnoj stvari, a to je upravo Vrhovni sud (revizijski) čija se delegacija traži. Kako nije moguće delegirati drugi sud da odlučuje o reviziji, odnosno kako ne postoje procesne pretpostavke za podnošenje prijedloga za delegaciju Vrhovnog suda kao revizijskog, Vrhovni sud je zaključio da apelantov prijedlog treba odbaciti kao nedopušten primjenom odredbe članka 50. stavak 2. ZPP.

Pobijane odluke

11. U ponovnom postupku pred Općinskim sudom Presudom Općinskog suda broj 65 0 PS 077856 15 PS 3 od 18. ožujka 2015. godine odbijen je kao neutemeljen apelantov tužbeni zahtjev kojim je tražio da sud obveže tužene da mu na ime naknade štete solidarno isplate precizirane iznose sa zakonskom zateznom kamatom, te mu naknade troškove parničnog postupka.

12. U obrazloženju presude Općinski sud je, između ostalog, naveo da je apelant tijekom postupka kao pravnu osnovu tužbenog zahtjeva odredio odredbe čl. 154. i 172. ZOO-a. Dalje je navedeno da, iako postojanje štete u tužbom zahtijevanom iznosu nije sporno među strankama, njezin uzrok nije nezakonit i nepravilan rad sudova jer su sudovi u tim presudama u prethodnom parničnom postupku (presuda Kantonalnog suda u Sarajevu od 9. siječnja 2003. godine i presuda Vrhovnog suda od 24. lipnja 2004. godine) postupali po slobodnom uvjerenju, neovisno i samostalno, što je u skladu s odredbama Ustava FBiH. Stoga, pogrešno primijenjeno materijalno pravo u tim odlukama

nije nezakonit i nepravilan rad sudova i nije uzrok štete. Kako nisu ispunjeni uvjeti propisani odredbama čl. 154. i 172. ZOO-a, Općinski sud je tužbeni zahtjev odbio kao neutemeljen. Kao argumentaciju za navedeni zaključak Općinski sud je naveo da su zakoni odnosno podzakonski akti koje su sudovi propustili primijeniti doneseni u fazi tranzicije Bosne i Hercegovine, da su odredbe tih propisa bile prilično nejasne i neprecizne, zbog čega su ti propisi mijenjani više puta u kratkom razdoblju, tako da je u njihovoj primjeni bilo mnogo dilema, uslijed čega dulje vremena nije uspostavljena jedinstvena sudska praksa, pri čemu su sporne odluke slijedile sudske praksu koja je povodom spornog pitanja bila važeća u vrijeme njihovog donošenja.

13. Odlučujući o apelantovoj žalbi protiv navedene presude Općinskog suda, Kantonalni sud je Presudom broj 05 0 Ps 000307 15 Pž 3 od 14. kolovoza 2015. godine apelantovu žalbu odbio kao neutemeljenu i potvrdio prvostupanjsku presudu. U obrazloženju presude Kantonalni sud je naveo da povredu pogrešne primjene materijalnog prava suci nisu počinili s namjerom i krajnjom nepažnjom, te da se navedena povreda mogla otkloniti podnošenjem pravnih lijekova, što se u konačnici i dogodilo. Kantonalni sud je zaključio da se pogrešno primijenjeno materijalno pravo u spornim presudama ne može ocijeniti kao nepravilan i nezakonit rad suda jer ne ispunjava standard "dovoljno ozbiljne povrede" koja bi za posljedicu imala odštetnu odgovornost tuženih, ustanovljen u presudama Europskog suda za ljudska prava kao jedan od neophodnih uvjeta za postojanje odgovornosti države za štetu koju njezini organi i tijela u vršenju svojih poslova uzrokuju trećoj osobi.

14. Apelant je protiv navedene presude Kantonalnog suda podnio reviziju Vrhovnom sudu koji je Presudom broj 65 0 Ps 077856 15 Rev 2 od 8. travnja 2016. godine reviziju odbio kao neutemeljenu.

15. U obrazloženju presude Vrhovni sud je naveo da je apelant u reviziji neutemeljeno ukazao da se nižestupanjske presude temelje na pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Dalje je navedeno da je svoj pravni stav u pogledu odštetne odgovornosti zbog nezakonitog ili nepravilnog rada suda taj sud kao revizijski iscrpno izložio u Rješenju broj 65 0 Ps 077856 11 Rev od 25. prosinca 2012. godine, pozivajući se pri tome i na pravne stavove Ustavnog suda izložene u Odluci broj AP 2360/09 od 28. rujna 2012. godine, kao i komparativnu praksu u usporednom pravu. Istaknuto je da je apelant u reviziji naveo da te pravne stavove prihvaća kao pravilne, ali istodobno je istaknuo i dva prigovora, i to prvi, da primjena pravnog standarda "dovoljno ozbiljna povreda" nije moguća u konkretnom slučaju, i drugi, da su nižestupanjski sudovi nepravilno primijenili pravne stavove iznesene u navedenoj odluci revizijskog suda. Zapravo, kako je dalje navedeno, apelant tvrdi da su relevantne odredbe članka 2. stavak 1. točka 1, članka 8. stavak 1. točka 1, te članka 20. stavak 1. Zakona o početnoj bilanci stanja poduzeća i banaka potpuno jasne i da sudovima ne ostavljaju nikakvu diskrecijsku ocjenu u njihovoj primjeni.

16. Suprotno apelantovom pravnom shvaćanju, Vrhovni sud je smatrao da su pravni stavovi nižestupanjskih sudova u konkretnom slučaju pravilni i prihvatljivi. Nesporno je da ne bi trebalo potpuno isključiti ni odgovornost za pogrešnu primjenu materijalnog prava, ali se ona mora svesti samo na neke izuzetne slučajeve nepravilnog ili nezakonitog rada suca prilikom primjene materijalnog prava. Pogrešna primjena materijalnog prava mogla bi tako biti nezakonit i nepravilan rad ako sudac tumači i primjenjuje propise tako da se to protivi najtemeljnijem pravnom shvaćanju i razumijevanju zakona. Uspostava objektivne odgovornosti države za svaku štetu koja iz djelovanja sudova može nastati pojedincima, prema mišljenju Vrhovnog suda, predstavlja krajnost koja je s pravno-političkog i praktičnog stajališta neodrživa i prestroga. Stoga se pogrešna primjena

prava, pod uvjetom savjesnog obavljanja sudačke dužnosti, u pravilu može i treba sankcionirati jedino podnošenjem pravnih lijekova, a ne podnošenjem tužbi za naknadu štete. Ukoliko bi se prihvatilo da suci moraju uvijek biti u pravu u svojim odlukama, prema ocjeni Vrhovnog suda, narušilo bi se načelo neovisnosti i samostalnosti sudova i dovelo u pitanje nesmetano obavljanje sudačke dužnosti, odnosno nesmetano ostvarivanje pravosuđa.

17. U konkretnom slučaju, zaključio je Vrhovni sud, nižestupanjski sudovi su na utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenili materijalno pravo i pravne stavove iz ranije ukidne odluke tog suda (od 25. prosinca 2012. godine), ocjenjujući da se u konkretnom slučaju pogrešna primjena materijalnog prava u okviru sudova ne može tumačiti kao primjenjivanje propisa na način da se to protivi najtemeljnijem pravnom shvaćanju i razumijevanju zakona. Nižestupanjski sudovi su pri tome u obrazloženju svojih odluka pravilno imali u vidu stupanj jasnoće i preciznosti sporne pravne norme, kao i činjenice da se radilo o novom, tranzicijskom zakonu, odnosno pravnom pravilu povodom kojeg nije uspostavljena jasna i ustaljena sudska praksa.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

18. Apelant smatra da su mu pobijanim odlukama povrijeđena prava iz članka II/2. i II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Istaknuo je da je Ustavni sud već razmatrao identično pitanje kada je odlučivao o pitanju "kvaliteta zakona" u pogledu odredbi koje reguliraju svrsishodnu i nužnu delegaciju u Zakonu o parničnom postupku pred Sudom BiH u predmetu broj U 6/12. Apelant smatra da se navedena odluka u cijelosti odnosi na njegovu apelaciju. Dalje navodi da u konkretnom slučaju zaista postoje objektivne okolnosti koje otvaraju pitanje nudi li Vrhovni sud u konkretnom slučaju dovoljno garancija da se isključi postojanje razumne sumnje u njegovu nepristranost. Istaknuto je da je u predmetnom postupku apelant tužio Federaciju BiH, odnosno Federalno ministarstvo pravde i sam Vrhovni sud, pa je stoga Vrhovni sud i sam stranka u tom postupku. Nadalje, smatra da se razlozi koje je Vrhovni sud dao za delegaciju nadležnosti s Kantonalnog suda u Sarajevu na Kantonalni sud u Goraždu u cijelosti odnose i na sam Vrhovni sud (*judex nemo potest esse in propria causa* – nitko ne može biti sudac u vlastitoj parnici). Dalje je istaknuo da u odluci kojom je Vrhovni sud odbacio apelantov zahtjev za delegaciju tog suda Vrhovni sud nije konstatirao da ne postoje razlozi za delegaciju Vrhovnog suda, već samo da postojećim ZPP nije određen sud koji će odlučivati o delegaciji "najvišeg suda u Federaciji BiH". Apelant smatra da, budući da u konkretnom slučaju postoje uvjeti za delegaciju Vrhovnog suda, u cijelosti se može primijeniti zaključak Ustavnog suda iz citirane Odluke broj U 6/12. Stoga apelant predlaže da Ustavni sud utvrdi da ZPP nije kompatibilan s Ustavom BiH i Europskom konvencijom i da naloži Parlamentu Federacije BiH da odredbe ZPP uskladi u pogledu delegacije nadležnosti sa člankom II/3.(e) Ustava BiH i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, zatim poništi pobijanu presudu Vrhovnog suda i predmet vrati sudu nadležnom za odlučivanje o delegaciji Vrhovnog suda.

b) Odgovor na apelaciju

19. Vrhovni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da, suprotno apelantovom stajalištu, pri donošenju odluke tog suda apelantu nisu uskraćena prava iz članka II/2. i II/3.(e) Ustava BiH i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, niti je u odluci tog suda primjena prava bila proizvoljna.

20. Kantonalni sud je u odgovoru istaknuo da apelantovim navodima nije dovedena u pitanje zakonitost odluke tog suda, pa

samim time i da nisu povrijeđena apelantova prava zagaranitirana Ustavom BiH i Europskom konvencijom.

21. Općinski sud je u odgovoru na apelaciju naveo da pred tim sudom nije došlo do kršenja apelantovih prava na koja se pozvao u apelaciji.

22. Prvotučena je u odgovoru navela da, s obzirom na to da se predmetnom apelacijom traži od Ustavnog suda da utvrdi kako ZPP nije kompatibilan s Ustavom BiH i Europskom konvencijom, te da naloži Parlamentu Federacije BiH da odredbe ZPP uskladi u pogledu delegacije nadležnosti sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, smatra bitnim istaknuti da su odredbe ZPP kojima se regulira postupak delegacije nadležnosti usklađene s pravosudnim sustavom u Federaciji BiH i Bosni i Hercegovini. S obzirom na to da je ZPP procesni propis kojim se regulira postupak pred sudovima u Federaciji BiH, čije su nadležnosti i struktura utvrđeni Ustavom Federacije BiH i Zakonom o sudovima u Federaciji BiH, apelantovo traženje koje se odnosi na korekciju procesnih normi entitetskog zakona nije u skladu s Ustavom BiH, Ustavom Federacije BiH i Zakonom o sudovima u Federaciji BiH s kojim zakonska norma kojom se propisuje delegacija nadležnosti u procesnom zakonu mora biti usklađena.

23. Drugotuženi je u odgovoru na apelaciju istaknuo da su navodi apelacije usmjereni na nepristranost Vrhovnog suda, kao i na nekompatibilnost ZPP s Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom. Ovi navodi nisu obrazloženi i bez sumnje potkrijepljeni dokazima jer se ne može smatrati da se u konkretnom slučaju radi o uvjetima prema kojim bi moglo biti primijenjeno načelo "nitko ne može biti sudac u vlastitoj parnici" na Vrhovni sud. Pored navedenog, apelant ne ukazuje na nezakonitost i neustavnost odluke kojom bi bila opravdana osnovanost apelacije. Predložio je da se apelacija odbaci kao neutemeljena.

V. Relevantni podaci

24. U **Zakonu o parničnom postupku** ("Službene novine Federacije BiH" br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) relevantne odredbe glase:

Članak 50. stavak 2.

(2) Vrhovni sud Federacije može, na prijedlog stranke ili nadležnog suda, odrediti da u pojedinom predmetu postupka stvarno nadležan sud u drugom kantonu ako je očito da će se tako lakše provesti postupak ili ako za to postoje drugi opravdani razlozi.

VI. Dopustivost

25. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

26. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

27. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 65 0 Ps 077856 15 Rev 2 od 8. travnja 2016. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, pobijanu presudu apelant je primio 26. travnja 2016. godine, a apelacija je podnesena 24. lipnja 2016. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4)

Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopuštena, niti je očito (*prima facie*) neutemeljena.

28. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

29. Apelant pobija navedene odluke tvrdeći da su mu tim odlukama povrijeđena prava iz članka II/2. i II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

30. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

31. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom.

32. U konkretnom slučaju postupak iz kojeg su proizašle pobijane presude odnosi se na potraživanje naknade štete koju je apelant tražio od tuženih, dakle odnosi se na apelantova građanska prava, pa stoga apelant u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

33. Ustavni sud prvenstveno zapaža da je apelant u prilog svojim tvrdnjama da mu je pobijanim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje naveo da se na njegovu apelaciju u cijelosti odnosi Odluka Ustavnog suda broj U 6/12 u kojoj je Ustavni sud razmatrao identično pravno pitanje, odnosno ispitivao je kvalitetu zakona u pogledu odredbi koje reguliraju svrsishodnu i nužnu delegaciju u Zakonu o parničnom postupku pred Sudom BiH. U svezi s istaknutim navodima, Ustavni sud zapaža da je u navedenom predmetu u okviru svoje nadležnosti iz članka VI/3.(c) Ustava BiH odlučivao o zahtjevu Suda Bosne i Hercegovine (sutkinje Ljiljane Lalović) o kompatibilnosti Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH s Ustavom BiH i Europskom konvencijom. U predmetnom zahtjevu je navedeno da su svi suci i zaposlenici Suda BiH pred tim sudom pokrenuli parnični postupak radi naknade materijalne štete zbog manje isplaćenih plaća. Ustavni sud je zaključio da Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine nije kompatibilan sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, te da činjenica da u navedenom zakonu nema odredaba o nužnoj delegaciji nadležnosti Suda BiH predstavlja pravnu prazninu koja vodi ka kršenju prava na pravično suđenje (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 6/12 od 13. srpnja 2012. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba, točka 33).

34. U pogledu apelantovog prijedloga da Ustavni sud u konkretnom predmetu utvrdi da ZPP nije kompatibilan s Ustavom BiH i Europskom konvencijom i da naloži Parlamentu Federacije BiH da odredbe ZPP uskladi u pogledu delegacije nadležnosti sa člankom II/3.(e) Ustava BiH i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud najprije ističe da ustavnost zakona ispituje po zahtjevima ovlaštenih podnositelja u okviru svoje apstraktne nadležnosti prema članku VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, a prema članku VI/3.(c) nadležan je utvrditi je li zakon o čijem važenju ovisi odluka bilo kojeg suda u BiH

kompatibilan s Ustavom BiH, Europskom konvencijom ili sa zakonima BiH.

35. U konkretnom slučaju Ustavni sud ističe da se radi o apelacijskoj nadležnosti prema članku VI/3.(b) Ustava BiH prema kojoj Ustavni sud ne utvrđuje ustavnost zakona. Također, Ustavni sud zapaža da u konkretnom postupku pred Vrhovnim sudom koji je donio pobijanu presudu nije zatraženo da Ustavni sud postupi prema članku VI/3.(c) Ustava BiH.

36. U odnosu na konkretni predmet, Ustavni sud zapaža da apelant navodi da u konkretnom slučaju postoje objektivne okolnosti koje otvaraju pitanje nudi li Vrhovni sud u konkretnom slučaju dovoljno garancija da se isključi postojanje razumne sumnje u njegovu nepristranost, te da je i sam Vrhovni sud stranka u postupku. Dakle, predmetna apelacija pokreće pitanje povrede prava na pravično suđenje s aspekta nepristranosti suda s obzirom na tuženu stranu u postupku povodom apelantove tužbe. U odnosu na apelantove navode kojim se ukazuje na pristranost sudova, Ustavni sud naglašava da se nepristranost suda, u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije, ispituje s aspekta subjektivne i objektivne nepristranosti suda. Subjektivna ili osobna nepristranost se pretpostavlja, odnosno smatra se da je u osobnom smislu sud uvijek nepristran u odnosu na stranke, osim ukoliko se to pobije uvjerljivim dokazima. S druge strane, Ustavni sud naglašava da se objektivna nepristranost ne pretpostavlja, već se utvrđuje na temelju objektivnih činjenica koje se nalaze u samom predmetu, tj. utvrđuje se postoje li u spisu objektivni dokazi na temelju kojih se može razumno sumnjati da su sudovi bili nepristrani (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 1087/10* od 14. veljače 2013. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba, točka 23). U okviru objektivnog testa ispituje se isključuje li unutarnja organizacija suda, odnosno zadatak suca koji on ima u konkretnom postupku svaku sumnju u postojanje pristranosti. Koliki je značaj odsustva objektivnog kriterija pristranosti u suđenju prilikom primjene članka 6. stavak 1. Europske konvencije pokazuje i stav Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) da je za utvrđenje pristranosti dovoljno postojanje vanjskih pokazatelja koji stvaraju sumnju u odsustvo nepristranosti (vidi Europski sud, *De Cubber protiv Belgije*, presuda od 26. listopada 1984. godine, serija A, broj 86, stavak 26). Subjektivno uvjerenje stranaka nije ovdje odlučujuće, ali je važno u smislu da njihova zabrinutost u nepristrano suđenje mora biti opravdana. Na primjer, takav strah je opravdan kada su članovi sudećeg tijela ujedno i članovi iste političke partije kojoj pripada i jedna od stranaka u postupku (vidi Europski sud, *Holm protiv Švedske*, presuda od 25. studenog 1993. godine, serija A, broj 279-A, stavak 30).

37. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zapaža da je u predmetnom parničnom postupku o apelantovom tužbenom zahtjevu odlučivano pred redovnim sudovima na tri sudske instance, pri čemu su redovni sudovi na svim instancama (pri čemu je drugostupanjski sud na apelantov prijedlog bio delegiran) odbili kao neutemeljen apelantov tužbeni zahtjev dajući u svojim odlukama detaljna obrazloženja za svoje zaključke, koja Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Nadalje, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud u konkretnom postupku udovoljio apelantovom zahtjevu i za odlučivanje o apelantovoj žalbi nadležnost sa stvarno i mjesno nadležnog Kantonalnog suda u Sarajevu delegirao stvarno nadležnom sudu u drugom kantonu, koji je odlučio o apelantovoj žalbi. Također, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud u prethodnom parničnom postupku uvažio apelantovu reviziju, preinačio svoju drugostupanjsku presudu i donio konačnu odluku kojom je u konačnici odbio kao neutemeljen tužbeni zahtjev protiv apelanta, pozivajući se pri tome na relevantne odredbe materijalnog prava koje su nižestupanjski sudovi propustili primijeniti.

38. Imajući u vidu činjenice konkretnog predmeta, te standarde objektivne nepristranosti izražene u praksi Ustavnog suda i Europskog suda, Ustavni sud u konkretnom predmetu ne nalazi objektivne dokaze na temelju kojih se može razumno sumnjati da je Vrhovni sud donoseći pobijanu odluku bio nepristran. Također, Ustavni sud zapaža da osim navoda da postoje objektivne okolnosti koje otvaraju pitanje nepristranosti Vrhovnog suda apelant nije ponudio dokaze koji bi opravdali njegove sumnje u nepristrano suđenje Vrhovnog suda, s obzirom na to da je Federacija BiH stranka u postupku. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud istaknute navode o povredi prava na pravično suđenje ocjenjuje neutemeljenim.

39. Ustavni sud smatra da činjenica da ZPP ne propisuje delegaciju Vrhovnog suda kao revizijskog i najvišeg suda u sudskom sustavu Federacije BiH sama po sebi (*in abstracto*) ne znači automatski i povredu prava na pravično suđenje pred neovisnim i nepristranim sudom. Sama okolnost da Vrhovni sud u konkretnom predmetu nije imao kome delegirati svoju nadležnost, jer za to ne postoje procesne pretpostavke s obzirom na organizaciju sudova u Federaciji BiH, također ne znači istodobno povredu prava na pravično suđenje. Apelantovi navodi da je u konkretnom slučaju tužio Federaciju BiH, odnosno Federalno ministarstvo pravde i Vrhovni sud, što otvara pitanje objektivne nepristranosti Vrhovnog suda, sami po sebi ne vode zaključku da Vrhovni sud nije nepristran s obzirom na tuženu stranu, imajući u vidu da je Vrhovni sud organ sudske vlasti koja je samostalna i neovisna od izvršne i zakonodavne vlasti, te upravo imajući u vidu postupanje Vrhovnog suda u specifičnim okolnostima konkretnog slučaja na način kako su one prezentirane u činjeničnom dijelu ove odluke, a iz kojih proizlazi da je upravo Vrhovni sud u postupku koji je prethodio predmetnom parničnom postupku Presudom broj Rev-993/05 od 18. svibnja 2006. godine uvažio apelantovu reviziju i preinačio presude nižestupanjskih sudova tako što je tužbeni zahtjev GP „Put“ d.d. Sarajevo odbio u cijelosti kao neutemeljen. Pored toga, Ustavni sud u spisu konkretnog predmeta nije utvrdio objektivne dokaze na temelju kojih se može razumno sumnjati u nepristranost Vrhovnog suda. Ustavni sud zapaža da je Zakonom o parničnom postupku na cjelovit način uređen parnični postupak pred redovnim sudovima u Federaciji BiH, koji sadrži odredbe o delegaciji nadležnosti, o izuzeću sudaca i u svemu tome određenu ulogu Vrhovnog suda i koji je kao takav dio pravosudnog sustava BiH u kojem Ustavni sud prema članku VI/3.(b) Ustava BiH ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u Ustavu BiH kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u BiH, pa i Vrhovnog suda.

40. Ustavni sud ističe da je u svojoj praksi utvrđivao da predmetne odredbe zakona ne zadovoljavaju potrebnu zakonsku kvalitetu u mjeri u kojoj bi se poštovali standardi prava iz Europske konvencije, a što je suprotno i načelu vladavine prava iz članka I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, te je u svezi s tim utvrđivao povredu prava apelanata, ukidao pobijane presude redovnih sudova i nalagao vladama entiteta da poduzmu mjere kojima će osigurati poštovanje prava iz Ustava BiH i Europske konvencije (*mutatis mutandis*, Ustavni sud, odluke br. *AP 2843/07* od 12. siječnja 2010. godine i *AP 369/10* od 24. svibnja 2013. godine, dostupne na www.ustavnisud.ba). Imajući u vidu da Ustavni sud u konkretnom slučaju nije našao povredu prava na koje se apelant pozvao u apelaciji, Ustavni sud zaključuje da navedena praksa nije primjenjiva u konkretnom slučaju.

41. Ustavni sud zaključuje da su apelantovi navodi da mu je pobijanim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije neutemeljeni.

Остали наводи

42. У односу на наводе о повреди права из чланка II/2. Устава БиХ према којем се права и слободe предвиђени у Европској конвенцији и њезиним протоколима изравно примјењују у БиХ, Уставни суд сматра да није потребно посебно разматрати те наводе с обзиром на закључке о праву на прaviчно суђење.

VIII. Закључак

43. Уставни суд закључује да побijаним одлукaма које је Уставни суд испитао у оквиру своје апелацијске надлежности није дошло до повредe права на прaviчно суђење из чланка II/3.(e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције у ситуацији када апелант није навео аргументе и разлоге који би потврдили његове тврдње да му је повриједено право да се о његовим грађанским правима одлучи пред неовисним и непристраним судом установљеним законом.

44. На основу чланка 59. ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

45. Према чланку VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједник

Уставног суда Босне и Херцеговине

Zlatko M. Knežević, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 2743/16**, рјешавајући апелацију **"Унионинвеста" дионичког друштва за инжењеринг Сарајево**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, предсједник

Мато Тадић, потпредсједник

Мирсад Теман, потпредсједник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 11. октобра 2018. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **"Унионинвеста" дионичког друштва за инжењеринг Сарајево** поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације БиХ број 65 0 Пс 077856 15 Рев 2 од 8. априла 2016. године, Пресуде Кантоналног суда у Горажду број 05 0 Пс 000307 15 Пж 3 од 14. августа 2015. године и Пресуде Општинског суда Сарајево број 65 0 Пс 077856 15 Пс 3 од 18. марта 2015. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ**I. Увод**

1. "Унионинвест" дионичко друштво за инжењеринг Сарајево (у даљњем тексту: апелант), којег заступају Амила Етеровић и Омар Етеровић, адвокати из Сарајева, поднио је 24. јуна 2016. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације БиХ (у даљњем тексту: Врховни суд) број 65 0 Пс 077856 15 Рев 2 од 8. априла 2016. године, Пресуде Кантоналног суда у Горажду (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 05 0 Пс 000307 15 Пж 3 од 14.

августа 2015. године и Пресуде Општинског суда Сарајево (у даљњем тексту: Општински суд) број 65 0 Пс 077856 15 Пс 3 од 18. марта 2015. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног, Кантоналног и Општинског суда, Федерације БиХ коју заступа Федерално правобранилаштво (у даљњем тексту: првотужена) и Кантона Сарајево којег заступа Кантонално правобранилаштво (у даљњем тексту: друготужени) затражено је 3. јула 2018. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Врховни, Кантонални и Општински суд, првотужена и друготужени доставили су одговоре на апелацију у периоду од 10. до 13. јула 2018. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

Уводне напомене

5. У претходном парничном поступку предузеће ГП "Пут" д.д. Сарајево је 19. августа 1996. године тужбом покренуло парнични поступак против апеланта ради наплате дуга из уговора о грађењу који су били закључили 1991. године. Поступајући по тужби, Кантонални суд у Сарајеву је Пресудом број Пс-144/98 од 9. јануара 2003. године наложио апеланту да ГП "Пут" д.д. Сарајево на име дуга исплати износ од 173.920,00 USD с припадајућом законском затезном каматом и трошковима парничног поступка. Наведена пресуда потврђена је у жалбеном поступку Пресудом Врховног суда број Пж-126/03 од 24. јуна 2004. године.

6. У поступку принудног извршења, како је даље наведено, 18. фебруара 2005. године с апелантовог трансакцијског рачуна заплијењен је новчани износ од 585.181,02 KM и пребачен на рачун ГП "Пут" д.д. Сарајево као тражиоца извршења.

7. Одлучујући о апелантовој ревизији против Пресуде Врховног суда број Пж-126/03 од 24. јуна 2004. године, Врховни суд је Пресудом број Рев-993/05 од 18. маја 2006. године уважио апелантову ревизију и обје нижестепене пресуде преиначио тако што је тужбени захтјев ГП "Пут" д.д. Сарајево одбио у цијелости као неоснован. Врховни суд је у цитираној одлуци закључио да су нижестепени судови погрешно расправили и разријешили истакнути приговор недостатка активне легитимације предузећа ГП "Пут" д.д. Сарајево, закључујући да та легитимација не постоји. Врховни суд је сматрао да су нижестепени судови своје одлуке погрешно засновали на одредби члана 630 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО) умјесто на релевантним одредбама Закона о почетном билансу стања предузећа и банака, те одредбама Уредбе о методологији за припрему програма и израду почетног биланса предузећа за приватизацију. Након што је Врховни суд донио цитирану одлуку, апелант је у поступку принудног извршења против ГП "Пут" д.д. Сарајево остварио поврат својих новчаних средстава у износу од 585.181,02 KM.

Ток предметног парничног поступка

8. У предметном парничном поступку апелант је због претходно донесених судских одлука, које су преиначене пресудом Врховног суда од 18. маја 2006. године као ревизионог суда, поднио тужбу Општинском суду 10. марта 2009. године против првотужене и друготуженог ради накнаде штете јер је био лишен коришћења својих новчаних средстава у износу од 585.181,02 KM у периоду од 18. фебруара 2005. године (када су с апелантовог рачуна

принудно скинута наведена средства) до 2. августа 2006. године (када су странке примиле пресуду Врховног суда од 18. маја 2006. године). Апелант је предметном тужбом тражио да Општински суд обавезе тужене да му солидарно исплате на име накнаде штете, и то износ од 64.428,05 KM на име обичне штете и износ од 34.816,15 KM за изгубљену корист са законским затезним каматама. У предметном парничном поступку Општински суд је донио пресуду 11. јуна 2010. године (потврђена пресудом Кантоналног суда од 4. марта 2011. године) која је након Одлуке Врховног суда број 65 0 Пс 077856 11 Рев од 25. децембра 2012. године, којом је апелантова ревизија уважена, рјешењем Кантоналног суда од 26. марта 2013. године укинута и предмет враћен Општинском суду на поновни поступак. У поновном поступку пресуда Општинског суда од 10. фебруара 2014. године укинута је рјешењем Кантоналног суда од 20. августа 2014. године и предмет је враћен Општинском суду на поновно суђење.

9. У међувремену, рјешењима Врховног суда од 24. децембра 2010. године и 10. јуна 2014. године за поступање у жалбеном поступку по апелантовим жалбама изјављеним против наведених пресуда Општинског суда, на апелантов приједлог за делегацију надлежности Кантоналног суда у Сарајеву на други стварно надлежан суд, за поступање у жалбеном поступку одређен је Кантонални суд у Горажду.

10. Рјешењем Врховног суда од 25. јула 2011. године одбачен је као недопуштен апелантов приједлог за делегацију Врховног суда у поступку ревизије коју је апелант изјавио против пресуде Кантоналног суда од 4. марта 2011. године. Апелант је тражио делегацију Врховног суда јер је у оспореној пресуди Врховни суд означен као странка. У наведеном рјешењу Врховни суд се позвао на одредбу члана 50 став 2 Закона о парничном поступку (у даљњем тексту: ЗПП). У образложењу рјешења Врховни суд је навео да у случају делегације долази до преношења мјесне надлежности тако да највиши суд одређене врсте одређује који ће други стварно надлежни суд судити умјесто оног који је мјесно и стварно надлежан по закону. Такође је наведено да је основна претпоставка за делегацију постојање другог стварно надлежног суда за поступање у одређеном предмету, па та претпоставка није испуњена када се тражи делегација у предмету у којем треба да поступа суд који је надлежан за одлучивање о приједлогу за делегацију. У Федерацији БиХ постоји само један највиши суд који је стварно надлежан за одлучивање у тој правној ствари, а то је управо Врховни суд (ревизиони) чија се делегација тражи. Како није могуће делегирати други суд да одлучује о ревизији, односно како не постоје процесне претпоставке за подношење приједлога за делегацију Врховног суда као ревизионог, Врховни суд је закључио да апелантов приједлог треба одбацили као недопуштен примјеном одредбе члана 50 став 2 ЗПП.

Оспорене одлуке

11. У поновном поступку пред Општинским судом Пресудом Општинског суда број 65 0 ПС 077856 15 ПС 3 од 18. марта 2015. године одбијен је као неоснован апелантов тужбени захтјев којим је тражио да суд обавезе тужене да му на име накнаде штете солидарно исплате прецизиране износе са законском затезном каматом, те му накнаде трошкове парничног поступка.

12. У образложењу пресуде Општински суд је, између осталог, навео да је апелант у току поступка као правни основ тужбеног захтјева одредио одредбе чл. 154 и 172 ЗОО-а. Даље је наведено да, иако постојање штете у тужбом захтијеваном износу није спорно међу странкама, њен узрок

није незаконит и неправилан рад судова јер су судови у тим пресудама у претходном парничном поступку (пресуда Кантоналног суда у Сарајеву од 9. јануара 2003. године и пресуда Врховног суда од 24. јуна 2004. године) поступали по слободном убјеђењу, независно и самостално, што је у складу с одредбама Устава ФБиХ. Стога, погрешно примјењено материјално право у тим одлукама није незаконит и неправилан рад судова и није узрок штете. Како нису испуњени услови прописани одредбама чл. 154 и 172 ЗОО-а, Општински суд је тужбени захтјев одбио као неоснован. Као аргументацију за наведени закључак Општински суд је навео да су закони односно подзаконски акти које су судови пропустили примјенили донесени у фази транзиције Босне и Херцеговине, да су одредбе тих прописа биле прилично нејасне и непрецизне, због чега су ти прописи мијењани више пута у кратком периоду, тако да је у њиховој примјени било много дилема, услјед чега дуже времена није успостављена јединствена судска пракса, при чему су спорне одлуке слиједиле судску праксу која је поводом спорног питања била важећа у вријеме њиховог доношења.

13. Одлучујући о апелантовој жалби против наведене пресуде Општинског суда, Кантонални суд је Пресудом број 05 0 Пс 000307 15 Пж 3 од 14. августа 2015. године апелантову жалбу одбио као неосновану и потврдио првостепену пресуду. У образложењу пресуде Кантонални суд је навео да повреду погрешне примјене материјалног права судије нису починиле с намјером и крајњом непажњом, те да се наведена повреда могла отклонити подношењем правних лијекова, што се у коначници и догодило. Кантонални суд је закључио да се погрешно примјењено материјално право у спорним пресудама не може оцијенити као неправилан и незаконит рад суда јер не испуњава стандард "довољно озбиљне повреде" која би за посљедицу имала одштетну одговорност тужених, установљен у пресудама Европског суда за људска права као један од неопходних услова за постојање одговорности државе за штету коју њени органи и тијела у вршењу својих послова узрокују трећем лицу.

14. Апелант је против наведене пресуде Кантоналног суда поднио ревизију Врховном суду који је Пресудом број 65 0 Пс 077856 15 Рев 2 од 8. априла 2016. године ревизију одбио као неосновану.

15. У образложењу пресуде Врховни суд је навео да је апелант у ревизији неосновано указао да се нижестепене пресуде заснивају на погрешној примјени материјалног права. Даље је наведено да је свој правни став у погледу одштетне одговорности због незаконитог или неправилног рада суда тај суд као ревизиони исцрпно изложио у Рјешењу број 65 0 Пс 077856 11 Рев од 25. децембра 2012. године, позивајући се при томе и на правне ставове Уставног суда изложене у Одлуци број АП 2360/09 од 28. септембра 2012. године, као и компаративну праксу у упоредном праву. Истакнуто је да је апелант у ревизији навео да те правне ставове прихвата као правилне, али истовремено је истакао и два приговора, и то први, да примјена правног стандарда "довољно озбиљна повреда" није могућа у конкретном случају, и други, да су нижестепени судови неправилно примјенили правне ставове изнесене у наведеној одлуци ревизионог суда. Заправо, како је даље наведено, апелант тврди да су релевантне одредбе члана 2 став 1 тачка 1, члана 8 став 1 тачка 1, те члана 20 став 1 Закона о почетном билансу стања предузећа и банака потпуно јасне и да судовима не остављају никакву дискрециону оцјену у њиховој примјени.

16. Супротно апелантовом правном схватању, Врховни суд је сматрао да су правни ставови нижестепених судова у конкретном случају правилни и прихватљиви. Неспорно је да не би требало потпуно искључити ни одговорност за погрешну примјену материјалног права, али се она мора свести само на неке изузетне случајеве неправилног или незаконитог рада судије приликом примјене материјалног права. Погрешна примјена материјалног права могла би тако бити незаконит и неправилан рад ако судија тумачи и примјењује прописе тако да се то противи најосновнијем правном схватању и разумијевању закона. Успостављање објективне одговорности државе за сваку штету која из дјеловања судова може настати појединцима, према мишљењу Врховног суда, представља крајност која је с правно-политичког и практичног становишта неодржива и престога. Стога се погрешна примјена права, под условом савјесног обављања судијске дужности, у правилу може и треба санкционисати једино подношењем правних лијекова, а не подношењем тужби за накнаду штете. Уколико би се прихватило да судије морају увијек бити у праву у својим одлукама, према оцјени Врховног суда, нарушило би се начело независности и самосталности судова и довело у питање несметано обављање судијске дужности, односно несметано остваривање правосуђа.

17. У конкретном случају, закључио је Врховни суд, нижестепени судови су на утврђено чињенично стање правилно примијенили материјално право и правне ставове из раније укидне одлуке тог суда (од 25. децембра 2012. године), оцјењујући да се у конкретном случају погрешна примјена материјалног права у оквиру судова не може тумачити као примјењивање прописа на начин да се то противи најосновнијем правном схватању и разумијевању закона. Нижестепени судови су при томе у образложењу својих одлука правилно имали у виду степен јасноће и прецизности спорне правне норме, као и чињенице да се радило о новом, транзиционом закону, односно правном правилу поводом којег није успостављена јасна и устаљена судска пракса.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

18. Апелант сматра да су му оспореним одлукама повријеђена права из члана II/2 и II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Истакао је да је Уставни суд већ разматрао идентично питање када је одлучивао о питању "квалитета закона" у погледу одредби које регулишу сврсисходну и нужну делегацију у Закону о парничном поступку пред Судом БиХ у предмету број У 6/12. Апелант сматра да се наведена одлука у цијелости односи на његову апелацију. Даље наводи да у конкретном случају заиста постоје објективне околности које отварају питање да ли Врховни суд у конкретном случају нуди довољно гаранција да се искључи постојање разумне сумње у његову непристрасност. Истакнуто је да је у предметном поступку апелант тужио Федерацију БиХ, односно Федерално министарство правде и сам Врховни суд, па је стога Врховни суд и сам странка у том поступку. Надаље, сматра да се разлози које је Врховни суд дао за делегацију надлежности с Кантоналног суда у Сарајеву на Кантонални суд у Горажду у цијелости односе и на сам Врховни суд (*judex nemo potest esse in propria causa* – нико не може бити судија у сопственој парници). Даље је истакао да у одлуци којом је Врховни суд одбацио апелантов захтјев за делегацију тог суда Врховни суд није констатовао да не постоје разлози за делегацију

Врховног суда, већ само да постојећим ЗПП није одређен суд који ће одлучивати о делегацији "највишег суда у Федерацији БиХ". Апелант сматра да, будући да у конкретном случају постоје услови за делегацију Врховног суда, у цијелости се може примијенити закључак Уставног суда из цитиране одлуке број У 6/12. Стога апелант предлаже да Уставни суд утврди да ЗПП није компатибилан с Уставом БиХ и Европском конвенцијом и да наложи Парламенту Федерације БиХ да одредбе ЗПП усклади у погледу делегације надлежности са чланом II/3е) Устава БиХ и чланом 6 став 1 Европске конвенције, затим поништи оспорену пресуду Врховног суда и предмет врати суду надлежном за одлучивање о делегацији Врховног суда.

б) Одговор на апелацију

19. Врховни суд је у одговору на апелацију навео да, супротно апелантовом становишту, при доношењу одлуке тог суда апеланту нису ускраћена права из члана II/2 и II/3е) Устава БиХ и члана 6 став 1 Европске конвенције, нити је у одлуци тог суда примјена права била произвољна.

20. Кантонални суд је у одговору истакао да апелантовим наводима није доведена у питање законитост одлуке тог суда, па самим тиме и да нису повријеђена апелантова права загарантована Уставом БиХ и Европском конвенцијом.

21. Општински суд је у одговору на апелацију навео да пред тим судом није дошло до кршења апелантових права на која се позвао у апелацији.

22. Првотужена је у одговору навела да, с обзиром на то да се предметном апелацијом тражи од Уставног суда да утврди како ЗПП није компатибилан с Уставом БиХ и Европском конвенцијом, те да наложи Парламенту Федерације БиХ да одредбе ЗПП усклади у погледу делегације надлежности са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције, сматра битним истакнути да су одредбе ЗПП којима се регулише поступак делегације надлежности усклађене с правосудним системом у Федерацији БиХ и Босни и Херцеговини. С обзиром на то да је ЗПП процесни пропис којим се регулише поступак пред судовима у Федерацији БиХ, чије су надлежности и структура утврђени Уставом Федерације БиХ и Законом о судовима у Федерацији БиХ, апелантово тражење које се односи на корекцију процесних норми ентитетског закона није у складу с Уставом БиХ, Уставом Федерације БиХ и Законом о судовима у Федерацији БиХ с којим законска норма којом се прописује делегација надлежности у процесном закону мора бити усклађена.

23. Друготужени је у одговору на апелацију истакао да су наводи апелације усмјерени на непристрасност Врховног суда, као и на некомпатибилност ЗПП с Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом. Ови наводи нису образложени и без сумње поткријељени доказима јер се не може сматрати да се у конкретном случају ради о условима према којим би могло бити примијењено начело "нико не може бити судија у сопственој парници" на Врховни суд. Поред наведеног, апелант не указује на незаконитост и неуставност одлуке којом би била оправдана основаност апелације. Предложио је да се апелација одбаци као неоснована.

V. Релевантни прописи

24. У Закону о парничном поступку ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 53/03, 73/05, 19/06 и 98/15) релевантне одредбе гласе:

Члан 50. став 2.

(2) *Врховни суд Федерације може, на приједлог странке или надлежног суда, одредити да у поједином предмету поступа стварно надлежан суд у другом кантону ако је очито да ће се тако лакше спровести поступак или ако за то постоје други оправдани разлози.*

VI. Допустивост

25. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

26. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

27. У конкретном случају предмет оспоравања апелацију је Пресуда Врховног суда број 65 0 Пс 077856 15 Рев 2 од 8. априла 2016. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 26. априла 2016. године, а апелација је поднесена 24. јуна 2016. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки други формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

28. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

29. Апелант оспорава наведене одлуке тврдећи да су му тим одлукама повријеђена права из члана II/2 и II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Право на правично суђење

30. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

31. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.

32. У конкретном случају поступак из којег су произашле оспорене пресуде односи се на потраживање накнаде штете коју је апелант тражио од тужених, дакле односи се на апелантова грађанска права, па стога апелант у предметном поступку ужива гаранције права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

33. Уставни суд првенствено запажа да је апелант у прилог својим тврдњама да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење навео да се на његову апелацију у цијелости односи Одлука Уставног суда број У

6/12 у којој је Уставни суд разматрао идентично правно питање, односно испитивао је квалитет закона у погледу одредби које регулишу сврсисходну и нужну делегацију у Закону о парничном поступку пред Судом БиХ. У вези с истакнутим наводима, Уставни суд запажа да је у наведеном предмету у оквиру своје надлежности из члана VI/3ц) Устава БиХ одлучивао о захтјеву Суда Босне и Херцеговине (судије Љиљане Лаловић) о компатибилности Закона о парничном поступку пред Судом БиХ с Уставом БиХ и Европском конвенцијом. У предметном захтјеву је наведено да су све судије и запосленици Суда БиХ пред тим судом покренули парнични поступак ради накнаде материјалне штете због мање исплаћених плата. Уставни суд је закључио да Закон о парничном поступку пред Судом Босне и Херцеговине није компатибилан са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције, те да чињеница да у наведеном закону нема одредаба о нужној делегацији надлежности Суда БиХ представља правну празнину која води ка кршењу права на правично суђење (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број У 6/12 од 13. јула 2012. године, доступна на www.ustavnisud.ba, тачка 33).

34. У погледу апелантовог приједлога да Уставни суд у конкретном предмету утврди да ЗПП није компатибилан с Уставом БиХ и Европском конвенцијом и да наложи Парламенту Федерације БиХ да одредбе ЗПП усклади у погледу делегације надлежности са чланом II/3е) Устава БиХ и чланом 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд најприје истиче да уставност закона испитује по захтјевима овлашћених подносилаца у оквиру своје апстрактне надлежности према члану VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, а према члану VI/3ц) надлежан је да утврди да ли је закон од чијег важења зависи одлука било којег суда у БиХ компатибилан с Уставом БиХ, Европском конвенцијом или са законима БиХ.

35. У конкретном случају Уставни суд истиче да се ради о апелационој надлежности према члану VI/36) Устава БиХ према којој Уставни суд не утврђује уставност закона. Такође, Уставни суд запажа да у конкретном поступку пред Врховним судом који је донио оспорену пресуду није затражено да Уставни суд поступи према члану VI/3ц) Устава БиХ.

36. У односу на конкретни предмет, Уставни суд запажа да апелант наводи да у конкретном случају постоје објективне околности које отварају питање да ли Врховни суд у конкретном случају нуди довољно гаранција да се искључи постојање разумне сумње у његову непристрасност, те да је и сам Врховни суд странка у поступку. Дакле, предметна апелација покреће питање повреде права на правично суђење с аспекта непристрасности суда с обзиром на тужену страну у поступку поводом апелантове тужбе. У односу на апелантове наводе којим се указује на пристрасност судова, Уставни суд наглашава да се непристрасност суда, у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције, испитује с аспекта субјективне и објективне непристрасности суда. Субјективна или лична непристрасност се претпоставља, односно сматра се да је у личном смислу суд увијек непристрасан у односу на странке, осим уколико се то оспори увјерљивим доказима. С друге стране, Уставни суд наглашава да се објективна непристрасност не претпоставља, већ се утврђује на основу објективних чињеница које се налазе у самом предмету, тј. утврђује се да ли у спису постоје објективни докази на основу којих се може разумно сумњати да су судови били непристрасни (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 1087/10 од 14. фебруара 2013. године, доступна на www.ustavnisud.ba, тачка 23). У оквиру

објективног теста испитује се да ли унутрашња организација суда, односно задатак судије који он има у конкретном поступку искључује сваку сумњу у постојање пристрасности. Колики је значај одсуства објективног критеријума пристрасности у суђењу приликом примјене члана 6 став 1 Европске конвенције показује и став Европског суда за људска права (у даљем тексту: Европски суд) да је за утврђење пристрасности довољно постојање спољних показатеља који стварају сумњу у одсуство непристрасности (види Европски суд, *De Cubber protiv Белгије*, пресуда од 26. октобра 1984. године, серија А, број 86, став 26). Субјективно увјерење странака није овдје одлучујуће, али је важно у смислу да њихова забринутост у непристрасно суђење мора да буде оправдана. На примјер, такав страх је оправдан када су чланови судећег тијела уједно и чланови исте политичке партије којој припада и једна од странака у поступку (види Европски суд, *Holm против Шведске*, пресуда од 25. новембра 1993. године, серија А, број 279-А, став 30).

37. Имајући у виду наведено, Уставни суд запажа да је у предметном парничном поступку о апелантовом тужбеном захтјеву одлучивано пред редовним судовима на три судске инстанце, при чему су редовни судови на свим инстанцама (при чему је другостепени суд на апелантов приједлог био делегиран) одбили као неоснован апелантов тужбени захтјев дајући у својим одлукама детаљна образложења за своје закључке, која Уставни суд не сматра произвољним. Надаље, Уставни суд запажа да је Врховни суд у конкретном поступку удовољио апелантовом захтјеву и за одлучивање о апелантовој жалби надлежност са стварно и мјесно надлежног Кантоналног суда у Сарајеву делегирао стварно надлежном суду у другом кантону, који је одлучио о апелантовој жалби. Такође, Уставни суд запажа да је Врховни суд у претходном парничном поступку уважио апелантову ревизију, преиначио своју другостепену пресуду и донио коначну одлуку којом је у коначници одбио као неоснован тужбени захтјев против апеланта, позивајући се при томе на релевантне одредбе материјалног права које су нижестепени судови пропустили примијенити.

38. Имајући у виду чињенице конкретного предмета, те стандарде објективне непристрасности изражене у пракси Уставног суда и Европског суда, Уставни суд у конкретном предмету не налази објективне доказе на основу којих се може разумно сумњати да је Врховни суд доносећи оспорену одлуку био непристрасан. Такође, Уставни суд запажа да осим навода да постоје објективне околности које отварају питање непристрасности Врховног суда апелант није понудио доказе који би оправдали његове сумње у непристрасно суђење Врховног суда, с обзиром на то да је Федерација БиХ странка у поступку. Имајући у виду наведено, Уставни суд истакнуте наводе о повреди права на правично суђење оцјењује неоснованим.

39. Уставни суд сматра да чињеница да ЗПП не прописује делегацију Врховног суда као ревизионог и највишег суда у судском систему Федерације БиХ сама по себи (*in abstracto*) не значи аутоматски и повреду права на правично суђење пред независним и непристрасним судом. Сама околност да Врховни суд у конкретном предмету није имао коме делегирати своју надлежност, јер за то не постоје процесне претпоставке с обзиром на организацију судова у Федерацији БиХ, такође не значи истовремено повреду права на правично суђење. Апелантови наводи да је у конкретном случају тужио Федерацију БиХ, односно Федерално министарство правде и Врховни суд, што отвара питање објективне непристрасности Врховног суда, сами по себи не воде закључку да Врховни суд није непристрасан с

обзиром на тужену страну, имајући у виду да је Врховни суд орган судске власти која је самостална и независна од извршне и законодавне власти, те управо имајући у виду поступање Врховног суда у специфичним околностима конкретного случаја на начин како су оне презентоване у чињеничном дијелу ове одлуке, а из којих произлази да је управо Врховни суд у поступку који је претходио предметном парничном поступку Пресудом број Рев-993/05 од 18. маја 2006. године уважио апелантову ревизију и преиначио пресуде нижестепених судова тако што је тужбени захтјев ГП „Пут“ д.д. Сарајево одбио у цијелости као неоснован. Поред тога, Уставни суд у спису конкретного предмета није утврдио објективне доказе на основу којих се може разумно сумњати у непристрасност Врховног суда. Уставни суд запажа да је Законом о парничном поступку на цијеловит начин уређен парнични поступак пред редовним судовима у Федерацији БиХ, који садржи одредбе о делегацији надлежности, о изузећу судија и у свему томе одређену улогу Врховног суда и који је као такав дио правосудног система БиХ у којем Уставни суд према члану VI/36) Устава БиХ има апелациону надлежност у питањима која су садржана у Уставу БиХ када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у БиХ, па и Врховног суда.

40. Уставни суд истиче да је у својој пракси утврђивао да предметне одредбе закона не задовољавају потребан законски квалитет у мјери у којој би се поштовали стандарди права из Европске конвенције, а што је супротно и начелу владавине права из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине, те је у вези с тим утврђивао повреду права апеланата, укидао оспорене пресуде редовних судова и налагао владама ентитета да предузму мјере којима ће обезбиједити поштовање права из Устава БиХ и Европске конвенције (*mutatis mutandis*, Уставни суд, одлуке бр. АП 2843/07 од 12. јануара 2010. године и АП 369/10 од 24. маја 2013. године, доступне на www.ustavnisud.ba). Имајући у виду да Уставни суд у конкретном случају није нашао повреду права на које се апелант позвао у апелацији, Уставни суд закључује да наведена пракса није примјенива у конкретном случају.

41. Уставни суд закључује да су апелантови наводи да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције неосновани.

Остали наводи

42. У односу на наводе о повреди права из члана II/2 Устава БиХ према којем се права и слободе предвиђени у Европској конвенцији и њеним протоколима директно примјењују у БиХ, Уставни суд сматра да није потребно посебно разматрати те наводе с обзиром на закључке о праву на правично суђење.

VIII. Закључак

43. Уставни суд закључује да оспореним одлукама које је Уставни суд испитао у оквиру своје апелационе надлежности није дошло до повреди права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у ситуацији када апелант није навео аргументе и разлоге који би потврдили његове тврдње да му је повријеђено право да се о његовим грађанским правима одлучи пред независним и непристрасним судом установљеним законом.

44. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

45. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Председник

Уставног суда Босне и Херцеговине

Златко М. Кнежевић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2743/16**, rješavajući apelaciju "**Unioninvesta**" dioničkog društva za inženjering Sarajevo, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Čeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. oktobra 2018. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija "**Unioninvesta**" dioničkog društva za inženjering Sarajevo podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH broj 65 0 Ps 077856 15 Rev 2 od 8. aprila 2016. godine, Presude Kantonalnog suda u Goraždu broj 05 0 Ps 000307 15 Pž 3 od 14. augusta 2015. godine i Presude Općinskog suda Sarajevo broj 65 0 PS 077856 15 PS 3 od 18. marta 2015. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. "Unioninvest" dioničko društvo za inženjering Sarajevo (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupaju Amila Eterović i Omar Eterović, advokati iz Sarajeva, podnio je 24. juna 2016. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 65 0 Ps 077856 15 Rev 2 od 8. aprila 2016. godine, Presude Kantonalnog suda u Goraždu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 05 0 Ps 000307 15 Pž 3 od 14. augusta 2015. godine i Presude Općinskog suda Sarajevo (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 65 0 PS 077856 15 PS 3 od 18. marta 2015. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog, Kantonalnog i Općinskog suda, Federacije BiH koju zastupa Federalno pravobranilaštvo (u daljnjem tekstu: prvotužena) i Kantona Sarajevo kojeg zastupa Kantonalno pravobranilaštvo (u daljnjem tekstu: drugotuženi) zatraženo je 3. jula 2018. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni, Kantonalni i Općinski sud, prvotužena i drugotuženi dostavili su odgovore na apelaciju u periodu od 10. do 13. jula 2018. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Uvodne napomene

5. U prethodnom parničnom postupku preduzeće GP "Put" d.d. Sarajevo je 19. augusta 1996. godine tužbom pokrenulo

parnični postupak protiv apelanta radi naplate duga iz ugovora o građenju koji su bili zaključili 1991. godine. Postupajući po tužbi, Kantonalni sud u Sarajevu je Presudom broj Ps-144/98 od 9. januara 2003. godine naložio apelantu da GP "Put" d.d. Sarajevo na ime duga isplati iznos od 173.920,00 USD s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom i troškovima parničnog postupka. Navedena presuda potvrđena je u žalbenom postupku Presudom Vrhovnog suda broj Pž-126/03 od 24. juna 2004. godine.

6. U postupku prinudnog izvršenja, kako je dalje navedeno, 18. februara 2005. godine s apelantovog transakcijskog računa zaplijenjen je novčani iznos od 585.181,02 KM i prebačen na račun GP "Put" d.d. Sarajevo kao tražioca izvršenja.

7. Odlučujući o apelantovoj reviziji protiv Presude Vrhovnog suda broj Pž-126/03 od 24. juna 2004. godine, Vrhovni sud je Presudom broj Rev-993/05 od 18. maja 2006. godine uvažio apelantovu reviziju i obje nižestepene presude preinačio tako što je tužbeni zahtjev GP "Put" d.d. Sarajevo odbio u cijelosti kao neosnovan. Vrhovni sud je u citiranoj odluci zaključio da su nižestepeni sudovi pogrešno raspravili i razriješili istaknuti prigovor nedostatka aktivne legitimacije preduzeća GP "Put" d.d. Sarajevo, zaključujući da ta legitimacija ne postoji. Vrhovni sud je smatrao da su nižestepeni sudovi svoje odluke pogrešno zasnovali na odredbi člana 630. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) umjesto na relevantnim odredbama Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka, te odredbama Uredbe o metodologiji za pripremu programa i izradu početnog bilansa preduzeća za privatizaciju. Nakon što je Vrhovni sud donio citiranu odluku, apelant je u postupku prinudnog izvršenja protiv GP "Put" d.d. Sarajevo ostvario povrat svojih novčanih sredstava u iznosu od 585.181,02 KM.

Tok predmetnog parničnog postupka

8. U predmetnom parničnom postupku apelant je zbog prethodno donesenih sudskih odluka, koje su preinačene presudom Vrhovnog suda od 18. maja 2006. godine kao revizionog suda, podnio tužbu Općinskom sudu 10. marta 2009. godine protiv prvotužene i drugotuženog radi naknade štete jer je bio lišen korištenja svojih novčanih sredstava u iznosu od 585.181,02 KM u periodu od 18. februara 2005. godine (kada su s apelantovog računa prinudno skinuta navedena sredstva) do 2. augusta 2006. godine (kada su stranke primile presudu Vrhovnog suda od 18. maja 2006. godine). Apelant je predmetnom tužbom tražio da Općinski sud obaveže tužene da mu solidarno isplate na ime naknade štete, i to iznos od 64.428,05 KM na ime obične štete i iznos od 34.816,15 KM za izgublenu korist sa zakonskim zateznim kamatama. U predmetnom parničnom postupku Općinski sud je donio presudu 11. juna 2010. godine (potvrđena presudom Kantonalnog suda od 4. marta 2011. godine) koja je nakon Odluke Vrhovnog suda broj 65 0 Ps 077856 11 Rev od 25. decembra 2012. godine, kojom je apelantova revizija uvažena, rješenjem Kantonalnog suda od 26. marta 2013. godine ukinuta i predmet vraćen Općinskom sudu na ponovni postupak. U ponovnom postupku presuda Općinskog suda od 10. februara 2014. godine ukinuta je rješenjem Kantonalnog suda od 20. augusta 2014. godine i predmet je vraćen Općinskom sudu na ponovno suđenje.

9. U međuvremenu, rješenjima Vrhovnog suda od 24. decembra 2010. godine i 10. juna 2014. godine za postupanje u žalbenom postupku po apelantovim žalbama izjavljenim protiv navedenih presuda Općinskog suda, na apelantov prijedlog za delegaciju nadležnosti Kantonalnog suda u Sarajevu na drugi stvarno nadležan sud, za postupanje u žalbenom postupku određen je Kantonalni sud u Goraždu.

10. Rješenjem Vrhovnog suda od 25. jula 2011. godine odbačen je kao nedopušten apelantov prijedlog za delegaciju

Vrhovnog suda u postupku revizije koju je apelant izjavio protiv presude Kantonalnog suda od 4. marta 2011. godine. Apelant je tražio delegaciju Vrhovnog suda jer je u osporenoj presudi Vrhovni sud označen kao stranka. U navedenom rješenju Vrhovni sud se pozvao na odredbu člana 50. stav 2. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP). U obrazloženju rješenja Vrhovni sud je naveo da u slučaju delegacije dolazi do prenošenja mjesne nadležnosti tako da najviši sud određene vrste određuje koji će drugi stvarno nadležni sud suditi umjesto onog koji je mjesno i stvarno nadležan po zakonu. Također je navedeno da je osnovna pretpostavka za delegaciju postojanje drugog stvarno nadležnog suda za postupanje u određenom predmetu, pa ta pretpostavka nije ispunjena kada se traži delegacija u predmetu u kojem treba da postupa sud koji je nadležan za odlučivanje o prijedlogu za delegaciju. U Federaciji BiH postoji samo jedan najviši sud koji je stvarno nadležan za odlučivanje u toj pravnoj stvari, a to je upravo Vrhovni sud (revizion) čija se delegacija traži. Kako nije moguće delegirati drugi sud da odlučuje o reviziji, odnosno kako ne postoje procesne pretpostavke za podnošenje prijedloga za delegaciju Vrhovnog suda kao revizionog, Vrhovni sud je zaključio da apelantov prijedlog treba odbaciti kao nedopušten primjenom odredbe člana 50. stav 2. ZPP.

Osporene odluke

11. U ponovnom postupku pred Općinskim sudom Presudom Općinskog suda broj 65 0 PS 077856 15 PS 3 od 18. marta 2015. godine odbijen je kao neosnovan apelantov tužbeni zahtjev kojim je tražio da sud obaveže tužene da mu na ime naknade štete solidarno isplate precizirane iznose sa zakonskom zateznom kamatom, te mu naknade troškove parničnog postupka.

12. U obrazloženju presude Općinski sud je, između ostalog, naveo da je apelant u toku postupka kao pravni osnov tužbenog zahtjeva odredio odredbe čl. 154. i 172. ZOO-a. Dalje je navedeno da, iako postojanje štete u tužbom zahtijevanom iznosu nije sporno među strankama, njen uzrok nije nezakonit i nepravilan rad sudova jer su sudovi u tim presudama u prethodnom parničnom postupku (presuda Kantonalnog suda u Sarajevu od 9. januara 2003. godine i presuda Vrhovnog suda od 24. juna 2004. godine) postupali po slobodnom uvjerenju, nezavisno i samostalno, što je u skladu s odredbama Ustava FBiH. Stoga, pogrešno primijenjeno materijalno pravo u tim odlukama nije nezakonit i nepravilan rad sudova i nije uzrok štete. Kako nisu ispunjeni uvjeti propisani odredbama čl. 154. i 172. ZOO-a, Općinski sud je tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan. Kao argumentaciju za navedeni zaključak Općinski sud je naveo da su zakoni odnosno podzakonski akti koje su sudovi propustili primijeniti doneseni u fazi tranzicije Bosne i Hercegovine, da su odredbe tih propisa bile prilično nejasne i neprecizne, zbog čega su ti propisi mijenjani više puta u kratkom periodu, tako da je u njihovoj primjeni bilo mnogo dilema, uslijed čega duže vremena nije uspostavljena jedinstvena sudska praksa, pri čemu su sporne odluke slijedile sudske praksu koja je povodom spornog pitanja bila važeća u vrijeme njihovog donošenja.

13. Odlučujući o apelantovoj žalbi protiv navedene presude Općinskog suda, Kantonalni sud je Presudom broj 05 0 Ps 000307 15 Pž 3 od 14. augusta 2015. godine apelantovu žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu. U obrazloženju presude Kantonalni sud je naveo da povredu pogrešne primjene materijalnog prava sudije nisu počinile s namjerom i krajnjom nepažnjom, te da se navedena povreda mogla otkloniti podnošenjem pravnih lijekova, što se u konačnici i dogodilo. Kantonalni sud je zaključio da se pogrešno primijenjeno materijalno pravo u spornim presudama ne može ocijeniti kao nepravilan i nezakonit rad suda jer ne ispunjava

standard "dovoljno ozbiljne povrede" koja bi za posljedicu imala odštetnu odgovornost tuženih, ustanovljen u presudama Evropskog suda za ljudska prava kao jedan od neophodnih uvjeta za postojanje odgovornosti države za štetu koju njeni organi i tijela u vršenju svojih poslova uzrokuju trećem licu.

14. Apelant je protiv navedene presude Kantonalnog suda podnio reviziju Vrhovnom sudu koji je Presudom broj 65 0 Ps 077856 15 Rev 2 od 8. aprila 2016. godine reviziju odbio kao neosnovanu.

15. U obrazloženju presude Vrhovni sud je naveo da je apelant u reviziji neosnovano ukazao da se nižestepene presude zasnivaju na pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Dalje je navedeno da je svoj pravni stav u pogledu odštetne odgovornosti zbog nezakonitog ili nepravilnog rada suda taj sud kao revizion iscrpno izložio u Rješenju broj 65 0 Ps 077856 11 Rev od 25. decembra 2012. godine, pozivajući se pri tome i na pravne stavove Ustavnog suda izložene u Odluci broj AP 2360/09 od 28. septembra 2012. godine, kao i komparativnu praksu u uporednom pravu. Istaknuto je da je apelant u reviziji naveo da te pravne stavove prihvata kao pravilne, ali istovremeno je istakao i dva prigovora, i to prvi, da primjena pravnog standarda "dovoljno ozbiljna povreda" nije moguća u konkretnom slučaju, i drugi, da su nižestepeni sudovi nepravilno primijenili pravne stavove iznesene u navedenoj odluci revizionog suda. Zapravo, kako je dalje navedeno, apelant tvrdi da su relevantne odredbe člana 2. stav 1. tačka 1, člana 8. stav 1. tačka 1, te člana 20. stav 1. Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka potpuno jasne i da sudovima ne ostavljaju nikakvu diskrecionu ocjenu u njihovoj primjeni.

16. Suprotno apelantovom pravnom shvatanju, Vrhovni sud je smatrao da su pravni stavovi nižestepeni sudova u konkretnom slučaju pravilni i prihvatljivi. Nesporno je da ne bi trebalo potpuno isključiti ni odgovornost za pogrešnu primjenu materijalnog prava, ali se ona mora svesti samo na neke izuzetne slučajeve nepravilnog ili nezakonitog rada sudije prilikom primjene materijalnog prava. Pogrešna primjena materijalnog prava mogla bi tako biti nezakonit i nepravilan rad ako sudija tumači i primjenjuje propise tako da se to protivi najosnovnijem pravnom shvatanju i razumijevanju zakona. Uspostavljanje objektivne odgovornosti države za svaku štetu koja iz djelovanja sudova može nastati pojedincima, prema mišljenju Vrhovnog suda, predstavlja krajnost koja je s pravno-političkog i praktičnog stanovišta neodrživa i prestroga. Stoga se pogrešna primjena prava, pod uvjetom savjesnog obavljanja sudijske dužnosti, u pravilu može i treba sankcionirati jedino podnošenjem pravnih lijekova, a ne podnošenjem tužbi za naknadu štete. Ukoliko bi se prihvatilo da sudije moraju uvijek biti u pravu u svojim odlukama, prema ocjeni Vrhovnog suda, narušilo bi se načelo nezavisnosti i samostalnosti sudova i dovelo u pitanje nesmetano obavljanje sudijske dužnosti, odnosno nesmetano ostvarivanje pravosuđa.

17. U konkretnom slučaju, zaključio je Vrhovni sud, nižestepeni sudovi su na utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenili materijalno pravo i pravne stavove iz ranije ukidne odluke tog suda (od 25. decembra 2012. godine), ocjenjujući da se u konkretnom slučaju pogrešna primjena materijalnog prava u okviru sudova ne može tumačiti kao primjenjivanje propisa na način da se to protivi najosnovnijem pravnom shvatanju i razumijevanju zakona. Nižestepeni sudovi su pri tome u obrazloženju svojih odluka pravilno imali u vidu stepen jasnoće i preciznosti sporne pravne norme, kao i činjenice da se radilo o novom, tranzicionom zakonu, odnosno pravnom pravilu povodom kojeg nije uspostavljena jasna i ustaljena sudska praksa.

IV. Apelacija**a) Navodi iz apelacije**

18. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama povrijeđena prava iz člana II/2. i II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Istakao je da je Ustavni sud već razmatrao identično pitanje kada je odlučivao o pitanju "kvaliteta zakona" u pogledu odredbi koje reguliraju svrsishodnu i nužnu delegaciju u Zakonu o parničnom postupku pred Sudom BiH u predmetu broj U 6/12. Apelant smatra da se navedena odluka u cijelosti odnosi na njegovu apelaciju. Dalje navodi da u konkretnom slučaju zaista postoje objektivne okolnosti koje otvaraju pitanje da li Vrhovni sud u konkretnom slučaju nudi dovoljno garancija da se isključi postojanje razumne sumnje u njegovu nepristranost. Istaknuto je da je u predmetnom postupku apelant tužio Federaciju BiH, odnosno Federalno ministarstvo pravde i sam Vrhovni sud, pa je stoga Vrhovni sud i sam stranka u tom postupku. Nadalje, smatra da se razlozi koje je Vrhovni sud dao za delegaciju nadležnosti s Kantonalnog suda u Sarajevu na Kantonalni sud u Gorazdu u cijelosti odnose i na sam Vrhovni sud (*judex nemo potest esse in propria causa* – niko ne može biti sudija u vlastitoj parnici). Dalje je istakao da u odluci kojom je Vrhovni sud odbacio apelantov zahtjev za delegaciju tog suda Vrhovni sud nije konstatirao da ne postoje razlozi za delegaciju Vrhovnog suda, već samo da postojećim ZPP nije određen sud koji će odlučivati o delegaciji "najvišeg suda u Federaciji BiH". Apelant smatra da, budući da u konkretnom slučaju postoje uvjeti za delegaciju Vrhovnog suda, u cijelosti se može primijeniti zaključak Ustavnog suda iz citirane odluke broj U 6/12. Stoga apelant predlaže da Ustavni sud utvrdi da ZPP nije kompatibilan s Ustavom BiH i Evropskom konvencijom i da naloži Parlamentu Federacije BiH da odredbe ZPP uskladi u pogledu delegacije nadležnosti sa članom II/3.e) Ustava BiH i članom 6. stav 1. Evropske konvencije, zatim poništi osporenu presudu Vrhovnog suda i predmet vrati sudu nadležnom za odlučivanje o delegaciji Vrhovnog suda.

b) Odgovor na apelaciju

19. Vrhovni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da, suprotno apelantovom stanovištu, pri donošenju odluke tog suda apelantu nisu uskraćena prava iz člana II/2. i II/3.e) Ustava BiH i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, niti je u odluci tog suda primjena prava bila proizvoljna.

20. Kantonalni sud je u odgovoru istakao da apelantovim navodima nije dovedena u pitanje zakonitost odluke tog suda, pa samim time i da nisu povrijeđena apelantova prava zagarantirana Ustavom BiH i Evropskom konvencijom.

21. Općinski sud je u odgovoru na apelaciju naveo da pred tim sudom nije došlo do kršenja apelantovih prava na koja se pozvao u apelaciji.

22. Prvotuzbena je u odgovoru navela da, s obzirom na to da se predmetnom apelacijom traži od Ustavnog suda da utvrdi kako ZPP nije kompatibilan s Ustavom BiH i Evropskom konvencijom, te da naloži Parlamentu Federacije BiH da odredbe ZPP uskladi u pogledu delegacije nadležnosti sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije, smatra bitnim istaknuti da su odredbe ZPP kojima se regulira postupak delegacije nadležnosti usklađene s pravosudnim sistemom u Federaciji BiH i Bosni i Hercegovini. S obzirom na to da je ZPP procesni propis kojim se regulira postupak pred sudovima u Federaciji BiH, čije su nadležnosti i struktura utvrđeni Ustavom Federacije BiH i Zakonom o sudovima u Federaciji BiH, apelantovo traženje koje se odnosi na korekciju procesnih normi entitetskog zakona nije u skladu s Ustavom BiH, Ustavom Federacije BiH i Zakonom o sudovima u

Federaciji BiH s kojom zakonska norma kojom se propisuje delegacija nadležnosti u procesnom zakonu mora biti usklađena.

23. Drugotuženi je u odgovoru na apelaciju istakao da su navodi apelacije usmjereni na nepristranost Vrhovnog suda, kao i na nekompatibilnost ZPP s Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom. Ovi navodi nisu obrazloženi i bez sumnje potkrijepljeni dokazima jer se ne može smatrati da se u konkretnom slučaju radi o uvjetima prema kojim bi moglo biti primijenjeno načelo "niko ne može biti sudija u vlastitoj parnici" na Vrhovni sud. Pored navedenog, apelant ne ukazuje na nezakonitost i neustavnost odluke kojom bi bila opravdana osnovanost apelacije. Predložio je da se apelacija odbaci kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

24. U Zakonu o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH" br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) relevantne odredbe glase:

Član 50. stav 2.

(2) Vrhovni sud Federacije može, na prijedlog stranke ili nadležnog suda, odrediti da u pojedinom predmetu postupka stvarno nadležan sud u drugom kantonu ako je očito da će se tako lakše provesti postupak ili ako za to postoje drugi opravdani razlozi.

VI. Dopustivost

25. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

26. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

27. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 65 0 Ps 077856 15 Rev 2 od 8. aprila 2016. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 26. aprila 2016. godine, a apelacija je podnesena 24. juna 2016. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopuštena, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

28. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

29. Apelant osporava navedene odluke tvrdeći da su mu tim odlukama povrijeđena prava iz člana II/2. i II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

30. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

31. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom.

32. U konkretnom slučaju postupak iz kojeg su proizašle osporene presude odnosi se na potraživanje naknade štete koju je apelant tražio od tuženih, dakle odnosi se na apelantova građanska prava, pa stoga apelant u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

33. Ustavni sud prvenstveno zapaža da je apelant u prilog svojim tvrdnjama da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje naveo da se na njegovu apelaciju u cijelosti odnosi Odluka Ustavnog suda broj U 6/12 u kojoj je Ustavni sud razmatrao identično pravno pitanje, odnosno ispitivao je kvalitet zakona u pogledu odredbi koje reguliraju svrsishodnu i nužnu delegaciju u Zakonu o parničnom postupku pred Sudom BiH. U vezi s istaknutim navodima, Ustavni sud zapaža da je u navedenom predmetu u okviru svoje nadležnosti iz člana VI/3.c) Ustava BiH odlučivao o zahtjevu Suda Bosne i Hercegovine (sutkinje Ljiljane Lalović) o kompatibilnosti Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH s Ustavom BiH i Evropskom konvencijom. U predmetnom zahtjevu je navedeno da su sve sudije i zaposlenici Suda BiH pred tim sudom pokrenuli parnični postupak radi naknade materijalne štete zbog manje isplaćenih plaća. Ustavni sud je zaključio da Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine nije kompatibilan sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije, te da činjenica da u navedenom zakonu nema odredaba o nužnoj delegaciji nadležnosti Suda BiH predstavlja pravnu prazninu koja vodi ka kršenju prava na pravično suđenje (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 6/12 od 13. jula 2012. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba, tačka 33).

34. U pogledu apelantovog prijedloga da Ustavni sud u konkretnom predmetu utvrdi da ZPP nije kompatibilan s Ustavom BiH i Evropskom konvencijom i da naloži Parlamentu Federacije BiH da odredbe ZPP uskladi u pogledu delegacije nadležnosti sa članom II/3.e) Ustava BiH i članom 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud najprije ističe da ustavnost zakona ispituje po zahtjevima ovlaštenih podnosilaca u okviru svoje apstraktne nadležnosti prema članu VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, a prema članu VI/3.c) nadležan je da utvrdi da li je zakon od čijeg važenja zavisi odluka bilo kojeg suda u BiH kompatibilan s Ustavom BiH, Evropskom konvencijom ili sa zakonima BiH.

35. U konkretnom slučaju Ustavni sud ističe da se radi o apelacionoj nadležnosti prema članu VI/3.b) Ustava BiH prema kojoj Ustavni sud ne utvrđuje ustavnost zakona. Također, Ustavni sud zapaža da u konkretnom postupku pred Vrhovnim sudom koji je donio osporenu presudu nije zatraženo da Ustavni sud postupi prema članu VI/3.c) Ustava BiH.

36. U odnosu na konkretni predmet, Ustavni sud zapaža da apelant navodi da u konkretnom slučaju postoje objektivne okolnosti koje otvaraju pitanje da li Vrhovni sud u konkretnom slučaju nudi dovoljno garancija da se isključi postojanje razumne sumnje u njegovu nepristranost, te da je i sam Vrhovni sud stranka u postupku. Dakle, predmetna apelacija pokreće pitanje povrede prava na pravično suđenje s aspekta nepristranosti suda s obzirom na tuženu stranu u postupku povodom apelantove tužbe. U odnosu na apelantove navode kojim se ukazuje na pristranost sudova, Ustavni sud naglašava da se nepristranost suda, u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, ispituje s aspekta subjektivne i objektivne nepristranosti suda. Subjektivna ili lična nepristranost se pretpostavlja, odnosno smatra se da je u ličnom smislu sud uvijek nepristran u odnosu na stranke, osim ukoliko se

to ospori uvjerljivim dokazima. S druge strane, Ustavni sud naglašava da se objektivna nepristranost ne pretpostavlja, već se utvrđuje na osnovu objektivnih činjenica koje se nalaze u samom predmetu, tj. utvrđuje se da li u spisu postoje objektivni dokazi na osnovu kojih se može razumno sumnjati da su sudovi bili nepristrani (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1087/10 od 14. februara 2013. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba, tačka 23). U okviru objektivnog testa ispituje se da li unutrašnja organizacija suda, odnosno zadatak sudije koji on ima u konkretnom postupku isključuje svaku sumnju u postojanje pristranosti. Koliki je značaj odsustva objektivnog kriterija pristranosti u suđenju prilikom primjene člana 6. stav 1. Evropske konvencije pokazuje i stav Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) da je za utvrđenje pristranosti dovoljno postojanje vanjskih pokazatelja koji stvaraju sumnju u odsustvo nepristranosti (vidi Evropski sud, *De Cubber protiv Belgije*, presuda od 26. oktobra 1984. godine, serija A, broj 86, stav 26). Subjektivno uvjerenje stranaka nije ovdje odlučujuće, ali je važno u smislu da njihova zabrinutost u nepristrano suđenje mora da bude opravdana. Na primjer, takav strah je opravdan kada su članovi sudećeg tijela ujedno i članovi iste političke partije kojoj pripada i jedna od stranaka u postupku (vidi Evropski sud, *Holm protiv Švedske*, presuda od 25. novembra 1993. godine, serija A, broj 279-A, stav 30).

37. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zapaža da je u predmetnom parničnom postupku o apelantovom tužbenom zahtjevu odlučivano pred redovnim sudovima na tri sudske instance, pri čemu su redovni sudovi na svim instancama (pri čemu je drugostepeni sud na apelantov prijedlog bio delegiran) odbili kao neosnovan apelantov tužbeni zahtjev dajući u svojim odlukama detaljna obrazloženja za svoje zaključke, koja Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Nadalje, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud u konkretnom postupku udovoljio apelantovom zahtjevu i za odlučivanje o apelantovoj žalbi nadležnost sa stvarno i mjesno nadležnog Kantonalnog suda u Sarajevu delegirao stvarno nadležnom sudu u drugom kantonu, koji je odlučio o apelantovoj žalbi. Također, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud u prethodnom parničnom postupku uvažio apelantovu reviziju, preinačio svoju drugostepenu presudu i donio konačnu odluku kojom je u konačnici odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev protiv apelanta, pozivajući se pri tome na relevantne odredbe materijalnog prava koje su nižestepeni sudovi propustili primijeniti.

38. Imajući u vidu činjenice konkretnog predmeta, te standarde objektivne nepristranosti izražene u praksi Ustavnog suda i Evropskog suda, Ustavni sud u konkretnom predmetu ne nalazi objektivne dokaze na osnovu kojih se može razumno sumnjati da je Vrhovni sud donoseći osporenu odluku bio nepristran. Također, Ustavni sud zapaža da osim navoda da postoje objektivne okolnosti koje otvaraju pitanje nepristranosti Vrhovnog suda apelant nije ponudio dokaze koji bi opravdali njegove sumnje u nepristrano suđenje Vrhovnog suda, s obzirom na to da je Federacija BiH stranka u postupku. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud istaknute navode o povredi prava na pravično suđenje ocjenjuje neosnovanim.

39. Ustavni sud smatra da činjenica da ZPP ne propisuje delegaciju Vrhovnog suda kao revizionog i najvišeg suda u sudskom sistemu Federacije BiH sama po sebi (*in abstracto*) ne znači automatski i povredu prava na pravično suđenje pred nezavisnim i nepristranim sudom. Sama okolnost da Vrhovni sud u konkretnom predmetu nije imao kome delegirati svoju nadležnost, jer za to ne postoje procesne pretpostavke s obzirom na organizaciju sudova u Federaciji BiH, također ne znači istovremeno povredu prava na pravično suđenje. Apelantovi navodi da je u konkretnom slučaju tužio Federaciju BiH, odnosno Federalno ministarstvo pravde i Vrhovni sud, što otvara pitanje

objektivne nepristranosti Vrhovnog suda, sami po sebi ne vode zaključku da Vrhovni sud nije nepristran s obzirom na tuženu stranu, imajući u vidu da je Vrhovni sud organ sudske vlasti koja je samostalna i nezavisna od izvršne i zakonodavne vlasti, te upravo imajući u vidu postupanje Vrhovnog suda u specifičnim okolnostima konkretnog slučaja na način kako su one prezentirane u činjeničnom dijelu ove odluke, a iz kojih proizlazi da je upravo Vrhovni sud u postupku koji je prethodio predmetnom parničnom postupku Presudom broj Rev-993/05 od 18. maja 2006. godine uvažio apelantovu reviziju i preinačio presude nižestepenih sudova tako što je tužbeni zahtjev GP "Put" d.d. Sarajevo odbio u cijelosti kao neosnovan. Pored toga, Ustavni sud u spisu konkretnog predmeta nije utvrdio objektivne dokaze na osnovu kojih se može razumno sumnjati u nepristranost Vrhovnog suda. Ustavni sud zapaža da je Zakonom o parničnom postupku na cjelovit način uređen parnični postupak pred redovnim sudovima u Federaciji BiH, koji sadrži odredbe o delegaciji nadležnosti, o izuzeću sudija i u svemu tome određenu ulogu Vrhovnog suda i koji je kao takav dio pravosudnog sistema BiH u kojem Ustavni sud prema članu VI/3.b) Ustava BiH ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u Ustavu BiH kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u BiH, pa i Vrhovnog suda.

40. Ustavni sud ističe da je u svojoj praksi utvrđivao da predmetne odredbe zakona ne zadovoljavaju potreban zakonski kvalitet u mjeri u kojoj bi se poštovali standardi prava iz Evropske konvencije, a što je suprotno i načelu vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, te je u vezi s tim utvrđivao povrede prava apelanata, ukidao osporene presude redovnih sudova i nalažio vladama entiteta da preduzmu mjere kojima će osigurati poštovanje prava iz Ustava BiH i Evropske konvencije (*mutatis mutandis*, Ustavni sud, odluke br. AP 2843/07 od 12. januara 2010. godine i AP 369/10 od 24. maja 2013. godine, dostupne na www.ustavnisud.ba). Imajući u vidu da Ustavni sud u konkretnom slučaju nije našao povrede prava na koje se apelant pozvao u apelaciji, Ustavni sud zaključuje da navedena praksa nije primjenjiva u konkretnom slučaju.

41. Ustavni sud zaključuje da su apelantovi navodi da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije neosnovani.

Ostali navodi

42. U odnosu na navode o povredi prava iz člana II/2. Ustava BiH prema kojem se prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji i njenim protokolima direktno primjenjuju u BiH, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati te navode s obzirom na zaključke o pravu na pravično suđenje.

VIII. Zaključak

43. Ustavni sud zaključuje da osporenim odlukama koje je Ustavni sud ispitao u okviru svoje apelacione nadležnosti nije došlo do povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u situaciji kada apelant nije naveo argumente i razloge koji bi potvrdili njegove tvrdnje da mu je povrijeđeno pravo da se o njegovim građanskim pravima odluči pred nezavisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom.

44. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

45. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević, s. r.

1086

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2970/16**, rješavajući apelaciju **Milomira Stojnića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Čeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. listopada 2018. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Milomira Stojnića**.

Utvrđuje se povreda prava na djelotvoran pravni lijek iz članka 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u svezi s pravom na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Rješenje Okružnog suda u Doboju broj 85 0 Pr 050635 16 Pžp od 6. lipnja 2012. godine.

Predmet se vraća Okružnom sudu u Doboju koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku u skladu sa člankom 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u svezi sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Okružnom sudu u Doboju da u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa člankom 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Milomir Stojnić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Doboja podnio je 11. srpnja 2016. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Okružnog suda u Doboju (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 85 0 Pr 050635 16 Pžp od 6. lipnja 2016. godine (u daljnjem tekstu: rješenje Okružnog suda) i rješenja Osnovnog suda u Doboju (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) br. 85 0 Pr 050635 15 Pr od 3. svibnja 2016. godine i 85 0 Pr 050635 16 Pr od 1. veljače 2016. godine (u daljnjem tekstu: rješenje od 3. svibnja 2016. godine i rješenje od 1. veljače).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda i Osnovnog suda te Uprave za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine – Regionalni centar Tuzla (u daljnjem tekstu: Uprava) kao podnositelja zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv apelanta zatraženo je 29. rujna 2017. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Svi pozvani su dostavili odgovore na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Osnovni sud je rješenjem od 1. veljače 2016. godine apelanta ("nastanjenog u mjestu Ljeskove Vode 30, grad Doboј") oslobodio odgovornosti da je radnjama navedenim u izreci rješenja, upotrebom motocikla marke KYMCO ZING 125 počinio prekršaj iz članka 17. u svezi sa člankom 8. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) točka a) Zakona o carinskim prekršajima BiH (točka I). Osnovni sud je na temelju članka 61. st. 2. i 3. Zakona o prekršajima Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Zakon o prekršajima) izrekao zaštitnu mjeru – oduzimanje motocikla marke KYMCO ZING 125, 125 cm (točka II). U rješenju je sadržana i pouka o pravnom lijeku – protiv rješenja može se izjaviti žalba u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

6. Protiv rješenja od 1. veljače 2016. godine apelant je 3. svibnja 2016. godine podnio žalbu.

7. Odlučujući o pravodobnosti žalbe, Osnovni sud je donio rješenje od 3. svibnja 2016. godine kojim je žalbu apelanta [iz Doboja, Ljeskove Vode broj 30] odbacio kao nepravodobnu. Osnovni sud je naveo da je pobijano rješenje od 1. veljače 2016. godine uputio apelantu putem pošte "na adresu koja je evidentirana kao adresa njegovog prebivališta", ali da je na vraćenoj pošiljci zabilježeno da je apelant odselio s navedene adrese ne obavijestivši sud o eventualnoj promjeni adrese boravišta, odnosno prebivališta. Slijedom toga, Osnovni sud je izvršio dostavu rješenja putem oglasne ploče 23. veljače 2016. godine, s rokom objave od osam dana, tako da je posljednji dan roka za izjavljivanje žalbe istekao 10. ožujka 2016. godine. Budući da je apelant izjavio žalbu nakon isteka roka iz članka 204. Zakona o prekršajima, Osnovni sud je žalbu odbacio kao nepravodobnu.

8. Protiv rješenja od 3. svibnja 2016. godine apelant je 6. svibnja 2016. godine podnio žalbu.

9. Okružni sud je rješenjem od 6. lipnja 2012. godine žalbu apelanta [iz Doboja, Ljeskove Vode broj 30] odbio kao neutemeljenu i potvrdio rješenje od 3. svibnja 2016. godine. Okružni sud je naveo da apelant u žalbi pobija da mu je uručeno rješenje od 1. veljače 2016. godine i da je naveo kako je provjerom kod nadležne pošte saznao da se pošiljka s rješenjem vratila sudu jer je on, navodno, odselio s dane adrese. Dostavu putem oglasne ploče suda smatra nezakonitom. U svezi s tim, Okružni sud je naveo da je izvršio uvid u prvostupajski spis i utvrdio da je Osnovni sud najprije pokušao dostaviti apelantu rješenje o prekršaju putem pošte, i to na adresu koja je evidentirana kao adresa njegovog prebivališta. Međutim, na vraćenoj pošiljci zabilježeno je da je apelant odselio s navedene adrese ne obavijestivši sud o eventualnoj promjeni adrese boravišta, odnosno prebivališta, zbog čega je taj sud, pravilno, na temelju članka 139. ZOP-a, putem oglasne ploče 23. veljače 2016. godine izvršio dostavu rješenja, s rokom objave od osam dana, tako da je posljednji dan roka za izjavljivanje žalbe istekao 10. ožujka 2016. godine. S obzirom na to da apelant nije izjavio žalbu u zakonskom roku, to je, prema zaključku Okružnog suda, Osnovni sud pravilno, u smislu članka 212. stavak 2. Zakona o prekršajima, žalbu odbacio kao nepravodobnu. Konačno, Okružni sud je istaknuo da apelant ničim nije dokazao navode kojim dovodi u pitanje informaciju poštanskog dostavljača da je odselio s dane adrese, pa se ti njegovi navodi nisu mogli ni ocijeniti prilikom odlučivanja o žalbi na prvostupajsko rješenje.

10. Ustavni sud konstatira da je Osnovni sud uz odgovor na apelaciju Ustavnom sudu dostavio zapisnik s usmenog pretresa iz predmetnog prekršajnog postupka održanog 29. siječnja 2016. godine (u daljnjem tekstu: zapisnik). Dalje, apelant je u prilogu apelacije dostavio, između ostalog, "zahtjev za dostavu presude u predmetu broj 85 0 Pr 050635 15 Pr" koji je uputio Osnovnom sudu 21. ožujka 2016. godine, žalbu na rješenje od 1. veljače 2016. godine koja je u Osnovnom sudu primljena 3. svibnja

2016. godine, te žalbu na rješenje od 3. svibnja 2016. godine koja je u Osnovnom sudu primljena 6. svibnja 2016. godine.

11. Ustavni sud konstatira da iz zapisnika proizlazi da je apelant na usmenom pretresu dao osobne podatke o sebi, među kojim je i podatak da je nastanjen u mjestu "Ljeskove Vode broj 30 – grad Doboј" te upozorenje suda na apelantovu obvezu da u slučaju promjene adrese sudu odmah dostavi podatke o novoj adresi. Također, u zapisniku je konstatirano da je uz suglasnost stranaka odlučeno da se ročište za izricanje odluke neće održati, nego su stranke suglasne da će im sud "pismenim putem" dostaviti prijepis rješenja.

12. Iz apelantovog podneska na kojem se nalazi prezentat prijemnog pečata Osnovnog suda od 21. ožujka 2016. godine proizlazi da apelant "u svezi s predmetom broj 85 0 Pr 050635 15 Pr" obavještava Osnovni sud da je od ročišta proteklo 45 dana, a da nije dobio "očekivanu presudu". Dalje, apelant je u podnesku istaknuo da je stalno kod kuće i da je išao do pisarnice suda da se raspita o presudi, te da mu je saopćeno da je dostava pokušana, ali je vraćena jer mu presudu nisu mogli dostaviti. Istaknuo je da je otišao i u poštu u Stanarima gdje su mu pojasnili da su pošiljku vratili jer mu je nisu mogli uručiti budući da "na navedenoj adresi ne boravi i da je odselio". Naveo je da su mu u pošti pojasnili da je prije dva mjeseca uposlen novi poštar. Slijedom toga, apelant je od Osnovnog suda tražio da mu se "ponovno dostavi presuda jer još uvijek boravi na navedenoj adresi koju nije napuštao". Napomenuo je da mu nije jasno na temelju čega je pošta donijela zaključak da je odselio i da ne boravi na navedenoj adresi (Ljeskove Vode broj 30).

13. Iz žalbe koju je apelant podnio Okružnom sudu putem Osnovnog suda (na kojoj se nalazi prezentat prijemnog pečata Osnovnog suda od 3. svibnja 2016. godine) proizlazi da je apelant naveo da mu je u pisarnici Osnovnog suda tek 27. travnja 2016. godine uručeno rješenje od 1. veljače 2016. godine.

14. Iz žalbe koju je apelant izjavio Okružnom sudu protiv rješenja od 3. svibnja 2016. godine putem Osnovnog suda, na kojoj se nalazi prezentat prijemnog pečata Osnovnog suda od 6. svibnja 2016. godine, proizlazi da je apelant, između ostalog, istaknuo: "[...] 5. maja 2016. godine zaprimio sam rešenje Osnovnog suda kojim sud odbacuje moju žalbu na rešenje broj 85 0 Pr 050635 15 Pr od 1. februara 2016. kao neblagovremenu. [...] Sporno rešenje 85 0 Pr 050635 15 Pr od 1. februara 2016. mi je dostavljeno putem pisarnice Osnovnog suda 27. aprila 2016. godine kako sam i naveo u žalbi. Sporno rešenje mi nije uručeno putem pošte niti sam obavešten o pristigloj pošiljci. Na oglasnoj tabli Osnovnog suda nije bilo istaknuto sporno rešenje. Obratio sam se 17. marta 2016. u pisarnicu Osnovnog suda gde sam obavešten da mi je pokušana dostava spornog rešenja ali da je isto vraćeno. Službenica me je obavestila da je predmet istaknut na oglasnoj tabli Osnovnog suda. Rekao sam službenici u pisarnici da na oglasnoj tabli nema mog predmeta. Upućen sam od gospođe u pisarnici Osnovnog suda da podnesem zahtev za ponovno dostavljanje rešenja. Dana 21. marta 2016. godine dostavio sam u pisarnicu Osnovnog suda zahtev kojim sam tražio da mi se dostavi sporno rešenje. Nakon 30 dana od dostavljanja zahteva na koji mi nije odgovoreno, otišao sam ponovo do pisarnice Osnovnog suda gde mi je službenica pokušala naći sporni predmet. Nakon dužeg čekanja službenica mi je rekla da ne može pronaći sporni predmet te da dođem za sedam dana. Došao sam nakon sedam dana i obavešten sam da gospođa koja je preuzela traženje spornog predmeta nije tu i da dođem sutra, 27. aprila 2016. Došao sam u zakazano vreme te mi je nakon sat vremena čekanja uručeno po prvi put rešenje Osnovnog suda od 1. februara 2016. godine. [...] Iz svega navedenog vidljivo je da je neosnovana odluka Osnovnog suda koji je odbacio moju žalbu kao neblagovremenu. Netačna je informacija da sam odselio sa gore navedene adrese što dokazuje i uz žalbu dostavljena kopija

obavesti Ustavnog suda od 25. aprila 2016. i zaprimanje Vašeg rešenja od 3. maja 2016. U prilog Vam dostavljam kopiju mog zahteva od 21. marta 2016. dostavljen u pisarnicu Osnovnog suda."

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

15. Apelant smatra da mu je u predmetnom prekršajnom postupku povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), kao i prava iz čl. II/3.(a), (b), (c) i (d) Ustava Bosne i Hercegovine te članka 2. stavak 1, članka 3, članka 4. stavak 1, članka 5. stavak 1, članka 7. stavak 1. i članka 13. Europske konvencije. Prvo, apelant opširno pobija meritornu odluku Osnovnog suda u dijelu kojim mu je izrečena zaštitna mjera – oduzimanje motocikla, kao i postupak pred Osnovnim sudom koji je prethodio donošenju te odluke. Dalje, apelant navodi da mu rješenje od 1. veljače 2016. godine nije dostavljeno u skladu sa zakonom do 27. travnja 2016. godine kada mu je, "na njegovu intervenciju", dostavljeno putem pisarnice navedenog suda. Žalbu je pravodobno podnio 3. svibnja 2016. godine, ali je istog dana Osnovni sud žalbu odbio kao nepravodobnu. Uložio je ponovno žalbu u kojoj je dokazivao svojim zahtjevom od 21. ožujka 2016. godine da mu do 27. travnja 2016. godine Osnovni sud nije dostavio sporno rješenje, niti je odgovorio na njegov zahtjev. Ističe da je u obrazloženju pobijanog rješenja od 3. svibnja 2016. godine Okružni sud naveo da apelant dostavu putem oglasne ploče smatra nezakonitom, što nije točno jer mu sud sporno rješenje nije dostavio odnosno "nije istaknuo na oglasnoj ploči niti je o spornom rješenju obaviješten." Svojim postupcima Osnovni i Okružni sud pobijaju mu pravo na pravično suđenje i pravičan i djelotvoran pravni lijek. Napominje da je odluku suda "čekao iz straha od velike novčane kazne kojom mi je sudija pretio na prvom pretresu", te da se nakon 45 dana čekanja, a da mu odluka suda nije dostavljena, otišao informirati o tom predmetu u pisarnicu suda. Dalje, apelant ponavlja navode koje je istaknuo u žalbi od 6. svibnja 2016. godine u dijelu koji se tiče "traganja" za rješenjem (citirani u prethodnom dijelu ove odluke). Ističe da "Sud niti službenici u pisarnici nisu tražili posebno dokazivanje" njegovog prebivališta. Naglašava da sve vrijeme traju prepiske s ombudsmanom za ljudska prava u Sarajevu i oni nisu imali problema s dostavom prepiski, niti da je Ustavni sud u predmetu broj AP 1777/16 od 20. travnja 2016. godine imao problema s dostavom obavijesti o prijemu njegove apelacije u tom predmetu. Posebno je nejasno, kako je apelant naveo, da je samo Osnovni sud imao problem s dostavom, i to samo rješenja od 1. veljače 2016. godine jer svi ostali spisi tog suda apelantu uredno pristižu upravo na tu adresu.

b) Odgovor na apelaciju

16. Osnovni sud je naveo historijat predmetnog postupka te je bez upuštanja u apelacijske navode istaknuo da su navodi apelacije neutemeljeni.

17. Okružni sud smatra da je apelacija neutemeljena i ističe da u svemu ostaje pri obrazloženju danom u pobijanom rješenju, uz napomenu da je zbog očigledne omaške u pisanju donio rješenje o ispravci rješenja od 6. lipnja 2016. godine. Smatra da njegovim rješenjem nisu povrijeđena apelantova prava propisana Ustavom Bosne i Hercegovine i čl. 2., 3., 4., 5., 6., 7. i 13. Europske konvencije.

18. Uprava je navela okolnosti zbog kojih je odluka suda o oduzimanju motocikla zakonita.

V. Relevantni propisi

19. **Zakon o prekršajima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 63/14) u relevantnom dijelu glasi:

Predmet Zakona

Članak 1.

*Ovim se zakonom uređuju: [...] prekršajni postupak [...].
Dvostupanjskost prekršajnog postupka*

Članak 108.

Protiv odluke donesene u prvom stupnju može se izjaviti priziv ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Obvezna osobna dostava

Članak 139. st. (1), (7) i (8)

(1) Učinitelju prekršaja će se osobno dostaviti i [...] odluka od čije dostave počinje da teče rok za priziv.

(7) Ako poštanski dostavljač ustanovi da je primatelj odselio sa date adrese, pokušat će utvrditi novu adresu, te sudbeno pismeno vratiti pošiljaocu sa podacima o novoj adresi, osim u slučaju ako je nova adresa primatelja u dostavnom području te iste pošte, pri čemu će se pokušati uručenje sudbenog pisma na novoj adresi.

(8) Ako je utvrđeno da se počinitelj prekršaja ne nalazi na adresi prijavljenoj u evidenciji o prebivalištu i boravištu državljanina BiH koju vodi mjerodavni organ, dostava pismena će se izvršiti u smislu odredaba članka 145. ovoga zakona.

Promjena prebivališta, odnosno boravišta ili sjedišta

Članak 145.

(1) Kada okrivljeni u tijeku prekršajnog postupka promijeni adresu, koja je evidentirana kod mjerodavnog organa koji vodi evidenciju o prebivalištu i boravištu državljanina BiH, odnosno registriranu adresu sjedišta pravne osobe kod mjerodavnog suda, dužan je o tomu odmah obavijestiti sud koji vodi postupak.

(2) Ako okrivljeni ne obavijesti sud o promjeni adrese, a dostavljač ne može da sazna gdje se odselio, sud će odrediti da se sve dalje dostave za njega vrše na oglasnoj ploči suda koji vodi postupak.

(3) Dostava se drži izvršenom po isteku osam dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda koji vodi postupak.

Rokovi za podnošenje priziva

Članak 204.

Priziv se može izjaviti u roku od osam dana od dana dostave rješenja o prekršaju.

Postupanje po prizivu prvostupanjskog suda

Članak 206.

Nepravodoban, nepotpun ili nedozvoljen priziv sud će odbaciti rješenjem.

Bitne povrede prekršajnog postupka

Članak 209.

*Bitne povrede prekršajnog postupka postoje, ako:
[...]*

7) je sud propustio da primijeni ili je pogrešno primijenio odredbe ovoga zakona, a koje su imale štetne posljedice za žalitelja.

VI. Dopustivost

20. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

21. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

22. Ustavni sud zapaža da apelant pobija rješenje Okružnog suda od 6. svibnja 2016. godine jer smatra da mu je povrijeđeno

pravo na pravično suđenje u odnosu na pristup sudu i pravo na efektivni pravni lijek. U prilog ovoj tvrdnji apelant je istaknuo da je pogrešan stav Osnovnog suda, a potom i Okružnog suda da mu je rješenje od 1. veljače 2016. godine dostavljeno prije 27. travnja 2016. godine budući da on nije odselio s adrese koja je u Osnovnom sudu evidentirana. Dakle, apelant pobija vrijeme prijema rješenja od 1. veljače 2016. godine koje je Osnovni sud razmatrao prilikom ispitivanja pravodobnosti apelantove žalbe na to rješenje, zbog čega je onemogućen i da koristi pravne lijekove na način i u rokovima propisanim zakonom.

23. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da iz stanja spisa nesporno proizlazi da je apelant putem pisarnice Osnovnog suda rješenje od 1. veljače 2016. godine primio 27. travnja 2016. godine, te da su u daljnjem tijeku predmetnog postupka donesena procesna rješenja iz kojih proizlazi da su u tim odlukama redovni sudovi ispitivali formalnu dopuštenost apelantove žalbe protiv navedenog rješenja, pod pretpostavkom da je žalbu podnio nepravodobno, pa će stoga, s obzirom na specifičnost konkretnog predmeta, Ustavni sud ispitati apelantove tvrdnje u odnosu na rješenje od 3. svibnja 2016. godine i rješenje Okružnog suda.

24. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je rješenje Okružnog suda protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Imajući u vidu specifične okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud zaključuje da je apelacija dopustiva.

25. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

26. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, te članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

27. Apelant smatra da je u predmetnom postupku zbog postupanja Osnovnog suda i Okružnog suda došlo do povrede prava iz članka II/3.(a), (b), (c), (d) i (e) Ustava Bosne i Hercegovine, te članka 2. stavak 1, članka 3, članka 4. stavak 1, članka 5. stavak 1, članka 6. stavak 1, članka 7. stavak 1. i članka 13. Europske konvencije. Međutim, Ustavni sud zapaža da se srž apelantovih navoda odnosi na navode o povredi prava iz članka 13. Europske konvencije u svezi s pravom iz članka 6. stavak 1. uz Europsku konvenciju, pa će stoga Ustavni sud prvo ispitati taj dio apelacijskih navoda.

Pravo na učinkovit pravni lijek u svezi s pravom na pravično suđenje

28. Članak 13. Europske konvencije glasi:

Svatko kome su povrijeđena prava i slobode koji su predviđeni u ovoj konvenciji ima pravo na učinkovit pravni lijek pred domaćim vlastima, bez obzira na to jesu li povredu učinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.

29. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

30. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

31. Iz apelantovih navoda proizlazi da on, u biti, smatra da mu je pravo na pravično suđenje povrijeđeno zbog načina

dostave prvostupanjskog – meritornog rješenja, što je za posljedicu imalo da je žalba koju je podnio protiv tog meritornog rješenja odbačena kao nepravodobna.

32. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća na tumačenje Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), prema kojem pravo pristupa sudu iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije nije apsolutno pravo nego može podlijeći ograničenjima; dopuštenost ograničenja se implicitno podrazumijeva s obzirom na to da pravo pristupa sudu, po samoj svojoj prirodi, zahtijeva zakonsko uređenje u okviru države koje može varirati u smislu vremena i mjesta, u skladu s potrebama i resursima zajednice i pojedinaca. Države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene u pogledu ovog zakonskog uređivanja, ali na Sudu je da donese konačnu odluku o tome jesu li ispunjeni zahtjevi Konvencije. Ograničenja prava na pristup sudu u skladu su sa člankom 6. Europske konvencije samo ako ne ograničavaju ili ne umanjuju pristup sudu strana u postupku na takav način ili u tolikoj mjeri da to dovodi u pitanje samu bit toga prava; konačno, takva ograničenja neće biti u skladu sa člankom 6. stavak 1. Europske konvencije ako nemaju legitiman cilj ili ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između primijenjenih sredstava i cilja koji se nastoji postići (vidi *Ashingdane protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 28. svibnja 1985. godine, § 57, serija A, broj 93). Nadalje, zadatak Suda nije da zauzme mjesto domaćih sudova. Prvenstveno je na domaćim organima vlasti, a posebno na sudovima, da riješe probleme u svezi s tumačenjem domaćih zakona. Uloga Suda ograničena je na to da utvrdi jesu li su učinci takvog tumačenja u skladu s Konvencijom (vidi *Edificaciones March Gallego S. A. protiv Španjolske*, 19. veljače 1998. godine, § 33, Izvješća o presudama i odlukama 1998-I). Ovo se posebno odnosi na tumačenje pravila procesne prirode u okviru sudova, poput vremenskih rokova za podnošenje dokumenata ili podnošenje žalbi (vidi, između ostalog, *Pérez de Rada Cavanilles protiv Španjolske*, 28. listopada 1998. godine, § 43, Izvješća 1998-VIII).

33. Kada je riječ o predmetnom slučaju, Sud prije svega napominje da uvjet podnošenja žalbe sudu u zakonskom roku nije sam po sebi protivan članku 6. stavak 1. Europske konvencije. Sud je u brojnim prilikama istaknuo da taj uvjet služi legitimnom cilju pravilnog funkcioniranja pravosuđa te naročito svrsi poštovanja načela pravne sigurnosti (vidi, *mutatis mutandis*, gore citirani predmet *Pérez de Rada Cavanilles*, § 45. i *Miragall Escolano i drugi protiv Španjolske*, broj 38366/97, § 33, ESLJP 2000-I).

34. Dalje, Ustavni sud podsjeća da je odredbama članka 13. Europske konvencije propisano da svako kome su povrijeđena prava i slobode koji su predviđeni u ovoj konvenciji ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred domaćim vlastima, bez obzira na to jesu li povredu učinile osobe koje su postupale u službenom svojstvu. U konkretnom slučaju, Ustavni sud primjećuje da je apelant imao na raspolaganju pravno sredstvo – žalbu kojom je mogao pobiti utemeljenost izrečene zaštitne mjere oduzimanja motocikla, što je i koristio. Međutim, Ustavni sud uočava da Okružni sud nije ispitao srž apelantove žalbe, to jest da nije ispitao meritorno donesenu odluku, nego je njegova odluka, kao i odluka Osnovnog suda, bila ispitivanje formalne dopustivosti podnesene žalbe. Stoga, Ustavni sud treba utvrditi jesu li pravna sredstva na koja je apelant imao pravo bila "djelotvorna" bilo u smislu sprečavanja navodne povrede njegovog prava na pravično suđenje ili trajanja te povrede (vidi, *mutatis mutandis*, Kudla protiv Poljske [GC], broj 30210/96, stavak 158, ECHR 2000-XI). Budući da, dakle, članak 13. Europske konvencije traži da pravno sredstvo bude "djelotvorno", to se postavlja pitanje je li to bio slučaj u konkretnim okolnostima, s obzirom na činjenicu da redovni sud smatra da je rješenje od 1. veljače 2016. godine apelantu dostavljeno putem oglasne ploče 23. veljače 2016.

godine s rokom objave od osam dana, tako da je posljednji dan roka za izjavljivanje žalbe istekao 10. ožujka 2016. godine, te je stoga njegova žalba odbačena kao nepravodobna. Ustavni sud ponavlja da pravno sredstvo čije uvođenje nalaže članak 13. Europske konvencije mora biti "djelotvorno" i u praksi i u pravu. Međutim, takvo je sredstvo potrebno samo za prigovore koji se mogu smatrati "dokazivima" na temelju Europske konvencije (vidi Metropolitan Church of Bessarabia and Others protiv Moldavije, broj 45701/99, § 137, ECHR 2001-XII).

35. Ustavni sud ponavlja da je osiguravanje djelotvornog pravnog lijeka iz članka 13. Europske konvencije jedno od temeljnih procesnih jamstava u svim pravnim postupcima. Garancijom prava na pravni lijek jamči se pravo svim osobama da izjavljivanjem žalbe ili drugog propisanog pravnog lijeka, pod jednakim uvjetima, traže od nadležnog organa da preispita akt kojim je odlučeno o njihovim pravima, obvezama ili na zakonu utemeljenom interesu. Dalje, Ustavni sud ponavlja da je pravo na pristup sudu (*access to court*) jedno od najvažnijih prava sadržanih u odredbama članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, kojim se svakome garantira pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred neovisnim, nepristranim i zakonom ustanovljenim sudom.

36. Članak 13. Europske konvencije zauzima posebno mjesto ne samo u okviru Konvencije već u cjelokupnom sustavu europske zaštite ljudskih prava jer izravno obvezuje državu ugovornicu da štiti ljudska prava u okviru vlastitog pravnog sustava. Ustavni sud podsjeća da članak 13. Europske konvencije izričito propisuje obvezu država da, shodno članku 1. Europske konvencije, štite ljudska prava i temeljne slobode, prvenstveno u okviru vlastitog pravnog sustava. Ovaj članak stoga zahtijeva da država propiše domaće pravno sredstvo za postupanje po "dokazivoj pritužbi" u odnosu na Konvenciju i da na odgovarajući način otkloni kršenje (vidi *Kudla protiv Poljske* [GC], broj 30210/96, stavak 152, ECHR 2000-XI). Obujam obveze države ugovornice prema članku 13. Europske konvencije varira ovisno o prirodi aplikantove tužbe; "djelotvornost pravnog sredstva" tumačena u smislu članka 13. ne ovisi o izvjesnosti povoljnog ishoda za aplikanta. Istodobno, pravni lijek zajamčen člankom 13. mora biti "djelotvoran" i u praksi i prema zakonu, u smislu sprječavanja navodnog kršenja ili njegovog nastavljanja ili osiguranja odgovarajućeg otklanjanja kršenja koje se već dogodilo. Ukoliko samo po sebi jedno pravno sredstvo ne ispunjava zahtjeve iz članka 13. Europske konvencije, to može učiniti skup pravnih sredstava predviđenih domaćim zakonima (vidjeti *Kudla*, gore citiran, stavci 157.-158. i *Wasserman protiv Rusije* (broj 2), br. 21071/05, stavak 45, 10. travnja 2008. godine).

37. Ustavni sud podsjeća da je odredbama članka 1. Zakona o prekršajima propisano da se tim zakonom uređuju pravila prekršajnog postupka, te da je odredbama članka 108. istog zakona propisana dvostupnost postupka, na način da se protiv odluke donesene u prvom stupnju može izjaviti žalba ako ovim zakonom nije drugačije propisano. Dalje, Ustavni sud ukazuje da je odredbama članka 204. Zakona o prekršajima propisano da se žalba može izjaviti u roku od osam dana od dana dostave rješenja o prekršaju. Stoga će redovni sud prilikom postupanja po žalbi ispitati i pravodobnost podnesene žalbe (članak 206). Dakle, preduvjet za odlučivanje o žalbi jeste da je podnesena pravodobno, to jeste da je podnesena u roku od osam dana od dana dostave rješenja o prekršaju.

38. Pored toga, Ustavni sud ukazuje na odredbe članka 139. Zakona o prekršajima kojima je propisano: (1) "Učinitelju prekršaja će se osobno dostaviti (...) odluka od čije dostave počinje da teče rok za priziv; (7) Ako poštanski dostavljač ustanovi da je primatelj odselio sa date adrese, pokušat će utvrditi novu adresu, te sudbeno pismeno vratiti pošiljaocu sa podacima o

novoj adresi, osim u slučaju ako je nova adresa primatelja u dostavnom području te iste pošte, pri čemu će se pokušati uručenje sudbenog pisma na novoj adresi; (8) Ako je utvrđeno da se počinitelj prekršaja ne nalazi na adresi prijavljenoj u evidenciji o prebivalištu i boravištu državljanina BiH koju vodi mjerodavni organ, dostava pismena će se izvršiti u smislu odredaba članka 145. ovoga zakona". Pored toga, Ustavni sud ukazuje da je odredbama članka 145. Zakona o prekršajima propisano: (1) "Kada okrivljeni u tijeku prekršajnog postupka promijeni adresu, koja je evidentirana kod mjerodavnog organa koji vodi evidenciju o prebivalištu i boravištu državljanina BiH [...] dužan je o tomu odmah obavijestiti sud koji vodi postupak; (2) "Ako okrivljeni ne obavijesti sud o promjeni adrese, a dostavljač ne može da sazna gdje se odselio, sud će odrediti da se sve dalje dostave za njega vrše na oglasnoj ploči suda koji vodi postupak".

39. Shodno navedenom, Ustavni sud smatra da je redovni sud trebao ispitati može li se u okolnostima konkretnog slučaja smatrati da je apelant bio obaviješten na efektivan način o donošenju odluke suda, te je li sud u razumnoj mjeri pokazao marljivost pri pokušaju da kontaktira s apelantom.

40. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da je apelant na usmenom pretresu dao svoju adresu, što je konstatirano u zapisniku, te da je preuzeo i obvezu obavješćavanja suda o njezinoj eventualnoj promjeni. Pored toga, u zapisniku je konstatirano da je apelant suglasan da mu se odluka suda o meritumu spora dostavi putem pošte. Dakle, apelant je znao da će mu putem pošte biti dostavljena odluka suda u prekršajnom postupku koji je vođen protiv njega. Ustavni sud ističe da iz dostavljene dokumentacije proizlazi da je Osnovni sud svoju odluku apelantu uputio putem pošte na adresu koju je apelant dao sudu, ali i da se ta pošiljka vratila sudu uz napomenu da je apelant odselio s dane adrese. Dalje, Ustavni sud navodi da iz dokumentacije u spisu i odgovora redovnih sudova proizlazi da apelant nije promijenio svoju adresu niti je obavijestio redovni sud o eventualnoj namjeri da promijeni adresu.

41. Ustavni sud podsjeća da je člankom 3. Zakona o prebivalištu i boravištu građana BiH ("Službeni glasnik BiH" br. 32/01 i 56/08, u daljnjem tekstu: Zakon o prebivalištu i boravištu) propisano da se pod adresom stanovanja podrazumijevaju naziv ulice i broj kuće ili stana u mjestu u kojem državljanin BiH ima prijavljeno prebivalište ili boravište. Istim zakonom u članku 4. propisano je, pored ostalog, da su prijava i odjava prebivališta kao i adrese stanovanja obvezni za sve državljane, te da državljani mogu imati prijavljeno samo jedno prebivalište na teritoriju BiH. Člankom 6. navedenog zakona određeno je i da državljani koji prijavljuju svoje prebivalište ili boravište nadležnom organu dostavljaju i podatke o ulici i broju kuće ili stana, te da državljani o promjeni kućne adrese obavješćavaju nadležni organ.

42. U okolnostima konkretnog slučaja, redovni sud je zaključio da je apelant promijenio adresu isključivo na temelju konstatacije službenika pošte. Ustavni sud konstatira da je ono što je poštari napisao oboriva pretpostavka koju apelant može istaći samo u žalbi, što je u konkretnom slučaju i uradio. Pored toga, Ustavni sud zapaža da je apelant i u podnesku koji je uputio sudu 21. ožujka 2016. godine ukazao da nije primio navedeno rješenje i da je saznao u pošti da je to rješenje vraćeno sudu. Međutim, tu okolnost prvo Osnovni sud nije ni na koji način ispitao, nego je zdravo za gotovo uzeo kao točno isključivo ono što je napisala pošta, te slijedom toga "vjerovanja" zaključio da je ispunjen i uvjet za dostavu rješenja putem oglasne ploče. Na taj način je Osnovni sud "postavio rok" za izjavljivanje žalbe na rješenje od 1. veljače 2016. godine, a to je bio 10. ožujka 2016. godine, slijedom čega je apelantovu žalbu od 3. svibnja 2016. godine odbacio kao nepravodobnu, učinivši je nedjelotvornim pravnim lijekom.

43. С друге стране, Уставни суд запажа да је апелант показао заинтересаност за одлуку суда, те је због недобивања одлуке čak и Основном суд упutio писмени поднесак 23. оžујка 2016. године којим тражи доставу тог рјешенја, дакле, протеклом око мјесец и по дана од дана када је суд требао донјети одлуку о предметном прекршajном поступку. Коначно, Уставни суд запажа да је апелант на дану адресу примio и рјешенје од 3. свибња 2016. године, а да ни та околност код редовног суда није изазвала било какву сумњу у правилност примјене релевантних одредба Закона о прекршajима приликом доставе одлуке апеланту.

44. Све те околности, према мишлјенју Уставног суда, биле су основа да Окружни суд испита апелантове жалбене наводе, посебно у дијелу који се односи на ваљаност доставе рјешенја од 1. велјаће 2016. године. Дакле, редовни суд се није бавио апелантовим наводима којим побјаја доставу рјешенја. Сlijедом тога, произлази да је редовни суд у конкретном случају с неприхватљивим формализмом примјенио законске одредбе о достави рјешенја, оцjenјујући искључиво наводе поште да је апелант одселио, а није испитао апелантове наводе да се никада није одселио с наведене адресе, те да није било основа да се рјешенје достави путем огласне плоче.

45. Shodno наведеном, Уставни суд закључује да су апелантови наводи о повреди права на дјелотворан правни лијек из чланка 13. Европске конвенције у свеzi с правом на правично суђење из чланка II/3.(e) Устава Bosне и Herцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције утeмeљени.

46. Stoga, Уставни суд сматра да је потребно, с циљем заштите апелантовог уставног права, укинати побјано рјешенје Окружног суда, те предмет вратити Окружном суду како би тај суд донио нову одлуку у складу с гаранциjама из чланка II/3.(e) Устава Bosне и Herцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције те чланка 13. Европске конвенције.

VIII. Закључак

47. Уставни суд закључује да је у конкретном случају дошло до повреде права на дјелотворан правни лијек из чланка 13. Европске конвенције у свеzi с правом на правично суђење из чланка II/3.(e) Устава Bosне и Herцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције када је редовни суд приликом доставе одлуке на коју апелант има право жалбе с неприхватљивим формализмом примјенио законске одредбе о достави, чиме је изостала разумна марљивост редовног суда јер му је била позната *de facto* апелантова адреса.

48. На темелју чланка 59. ст. (1) и (2) и чланка 62. ставак (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

49. Према чланку VI/5. Устава Bosне и Herцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједник

Уставног суда Bosне и Herцеговине

Zlatko M. Knežević, v. г.

Уставни суд Bosне и Herцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 2970/16**, рјешавајући апелацију **Миломира Стојнића**, на основу члана VI/36) Устава Bosне и Herцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Bosне и Herцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Bosне и Herцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, предсједник

Мато Тадић, потпредсједник

Мирсад Теман, потпредсједник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 11. октобра 2018. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Миломира Стојнића**.

Утврђује се повреда права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези с правом на правично суђење из члана II/3e) Устава Bosне и Herцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Рјешенје Окружног суда у Добоју број 85 0 Пр 050635 16 Пжп од 6. јуна 2012. године.

Предмет се враћа Окружном суду у Добоју који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом 13 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези са чланом II/3e) Устава Bosне и Herцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Добоју да у року од 90 дана од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Bosне и Herцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Bosне и Herцеговине.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Bosне и Herцеговине", "Службеним новинама Федерације Bosне и Herцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Bosне и Herцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Миломир Стојнић (у даљњем тексту: апелант) из Добоја поднио је 11. јула 2016. године апелацију Уставном суду Bosне и Herцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешенја Окружног суда у Добоју (у даљњем тексту: Окружни суд) број 85 0 Пр 050635 16 Пжп од 6. јуна 2016. године (у даљњем тексту: рјешенје Окружног суда) и рјешенја Основног суда у Добоју (у даљњем тексту: Основни суд) бр. 85 0 Пр 050635 15 Пр од 3. маја 2016. године и 85 0 Пр 050635 16 Пр од 1. фебруара 2016. године (у даљњем тексту: рјешенје од 3. маја 2016. године и рјешенје од 1. фебруара).

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Окружног суда и Основног суда те Управе за индиректно опорезивање Bosне и Herцеговине – Регионални центар Тузла (у даљњем тексту: Управа) као подносиоца захтјева за покретање прекршajног поступка против апеланта затражено је 29. септембра 2017. године да доставе одговор на апелацију.

3. Сви позвани су доставили одговоре на апелацију.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

5. Основни суд је рјешенјем од 1. фебруара 2016. године апеланта ("настањеног у мјесту Љескове Воде 30, град Добој") ослободио одговорности да је радњама наведеним у изреци рјешенја, употребом мотоцикла марке KYMCO ZING 125 починио прекршaj из члана 17 у вези са чланом 8 став (3) у вези са ставом (1) тачка а) Закона о царинским прекршajима БиХ (тачка I). Основни суд је на основу члана 61 ст. 2 и 3 Закона о прекршajима Републике Српске (у даљњем тексту: Закон о прекршajима) изрекао заштитну мјеру – одузимање мотоцикла марке KYMCO

ZING 125, 125 cm (тачка II). У рјешењу је садржана и поука о правном лијеку – против рјешења може се изјавити жалба у року од осам дана од дана пријема рјешења.

6. Против рјешења од 1. фебруара 2016. године апелант је 3. маја 2016. године поднио жалбу.

7. Одлучујући о благовремености жалбе, Основни суд је донио рјешење од 3. маја 2016. године којим је жалбу апеланта [из Добоја, Љескове Воде број 30] одбацио као неблаговремену. Основни суд је навео да је оспорено рјешење од 1. фебруара 2016. године упутио апеланту путем поште "на адресу која је евидентирана као адреса његовог пребивалишта", али да је на враћеној пошиљци забиљежено да је апелант одселио с наведене адресе не обавијестивши суд о евентуалној промјени адресе боравишта, односно пребивалишта. Слиједом тога, Основни суд је извршио доставу рјешења путем огласне табле 23. фебруара 2016. године, с роком објављивања од осам дана, тако да је последњи дан рока за изјављивање жалбе истекао 10. марта 2016. године. Будући да је апелант изјавио жалбу након истека рока из члана 204 Закона о прекршајима, Основни суд је жалбу одбацио као неблаговремену.

8. Против рјешења од 3. маја 2016. године апелант је 6. маја 2016. године поднио жалбу.

9. Окружни суд је рјешењем од 6. јуна 2012. године жалбу апеланта [из Добоја, Љескове Воде број 30] одбио као неосновану и потврдио рјешење од 3. маја 2016. године. Окружни суд је навео да апелант у жалби оспорава да му је уручено рјешење од 1. фебруара 2016. године и да је навео како је провјером код надлежне поште сазнао да се пошиљка с рјешењем вратила суду јер је он, наводно, одселио с дате адресе. Достављање путем огласне табле суда сматра незаконитим. У вези с тим, Окружни суд је навео да је извршио увид у првостепени спис и утврдио да је Основни суд најприје покушао да достави апеланту рјешење о прекршају путем поште, и то на адресу која је евидентирана као адреса његовог пребивалишта. Међутим, на враћеној пошиљци забиљежено је да је апелант одселио с наведене адресе не обавијестивши суд о евентуалној промјени адресе боравишта, односно пребивалишта, због чега је тај суд, правилно, на основу члана 139 ЗОП-а, путем огласне табле 23. фебруара 2016. године извршио достављање рјешења, с роком објављивања од осам дана, тако да је последњи дан рока за изјављивање жалбе истекао 10. марта 2016. године. С обзиром на то да апелант није изјавио жалбу у законском року, то је, према закључку Окружног суда, Основни суд правилно, у смислу члана 212 став 2 Закона о прекршајима, жалбу одбацио као неблаговремену. Коначно, Окружни суд је истакао да апелант ничим није доказао наводе којим доводи у питање информацију поштанског достављача да је одселио с дате адресе, па се ти његови наводи нису могли ни оцијенити приликом одлучивања о жалби на првостепено рјешење.

10. Уставни суд констатује да је Основни суд уз одговор на апелацију Уставном суду доставио записник с усменог претреса из предметног прекршајног поступка одржаног 29. јануара 2016. године (у даљњем тексту: записник). Даље, апелант је у прилогу апелације доставио, између осталог, "захтјев за достављање пресуде у предмету број 85 0 Пр 050635 15 Пр" који је упутио Основном суду 21. марта 2016. године, жалбу на рјешење од 1. фебруара 2016. године која је у Основном суду примљена 3. маја 2016. године, те жалбу на рјешење од 3. маја 2016. године која је у Основном суду примљена 6. маја 2016. године.

11. Уставни суд констатује да из записника произлази да је апелант на усменом претресу дао личне податке о себи, међу којим је и податак да је настањен у мјесту "Љескове

Воде број 30 – град Добој" те упозорење суда на апелантову обавезу да у случају промјене адресе суду одмах достави податке о новој адреси. Такође, у записнику је констатовано да је уз сагласност странака одлучено да се рочиште за изрицање одлуке неће одржати, него су странке сагласне да ће им суд "писменим путем" доставити препис рјешења.

12. Из апелантовог поднеска на којем се налази презентат пријемног печата Основног суда од 21. марта 2016. године произлази да апелант "у вези с предметом број 85 0 Пр 050635 15 Пр" обавјештава Основни суд да је од рочишта протекло 45 дана, а да није добио "оčekивану пресуду". Даље, апелант је у поднеску истакао да је стално код куће и да је ишао до писарнице суда да се распита о пресуди, те да му је саопштено да је достава покушана, али је враћена јер му пресуду нису могли доставити. Истакао је да је отишао и у пошту у Станарима гдје су му појаснили да су пошиљку вратили јер му је нису могли уручити будући да "на наведеној адреси не борави и да је одселио". Навео је да су му у пошти појаснили да је прије два мјесеца запослен нови поштар. Слиједом тога, апелант је од Основног суда тражио да му се "поново достави пресуда јер још увијек борави на наведеној адреси коју није напуштао". Напоменуо је да му није јасно на основу чега је пошта донијела закључак да је одселио и да не борави на наведеној адреси (Љескове Воде број 30).

13. Из жалбе коју је апелант поднио Окружном суду путем Основног суда (на којој се налази презентат пријемног печата Основног суда од 3. маја 2016. године) произлази да је апелант навео да му је у писарници Основног суда тек 27. априла 2016. године уручено рјешење од 1. фебруара 2016. године.

14. Из жалбе коју је апелант изјавио Окружном суду против рјешења од 3. маја 2016. године путем Основног суда, на којој се налази презентат пријемног печата Основног суда од 6. маја 2016. године, произлази да је апелант, између осталог, истакао: "[...] 5. маја 2016. године запримио сам решење Основног суда којим суд одбацује моју жалбу на решење број 85 0 Пр 050635 15 Пр од 1. фебруара 2016. као неблаговремену. [...] Спорно решење 85 0 Пр 050635 15 Пр од 1. фебруара 2016. ми је достављено путем писарнице Основног суда 27. априла 2016. године како сам и навео у жалби. Спорно решење ми није уручено путем поште нити сам обавештен о пристиглој пошиљци. На огласној табли Основног суда није било истакнуто спорно решење. Обратио сам се 17. марта 2016. у писарницу Основног суда где сам обавештен да ми је покушана достава спорног решења али да је исто враћено. Службеница ме је обавестила да је предмет истакнут на огласној табли Основног суда. Рекао сам службеници у писарници да на огласној табли нема мог предмета. Упућен сам од госпође у писарници Основног суда да поднесем захтев за поновно достављање решења. Дана 21. марта 2016. године доставио сам у писарницу Основног суда захтев којим сам тражио да ми се достави спорно решење. Након 30 дана од достављања захтева на који ми није одговорено, отишао сам поново до писарнице Основног суда где ми је службеница покушала наћи спорни предмет. Након дужег чекања службеница ми је рекла да не може пронаћи спорни предмет те да дођем за седам дана. Дошао сам након седам дана и обавештен сам да госпођа која је преузела тражење спорног предмета није ту и да дођем сутра, 27. априла 2016. Дошао сам у заказано време те ми је након сат времена чекања уручено по први пут решење Основног суда од 1. фебруара 2016. године. [...] Из свега наведеног видљиво је да је неоснована одлука Основног суда који је одбацио моју жалбу као неблаговремену. Нетачна је информација да сам одселио са

горе наведене адресе што доказује и уз жалбу достављена копија обавести Уставног суда од 25. априла 2016. и запримање Вашег решења од 3. маја 2016. У прилог Вам достављам копију мог захтева од 21. марта 2016. достављену у писарницу Основног суда."

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

15. Апелант сматра да му је у предметном прекршајном поступку повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), као и права из чл. II/3а), б), ц) и д) Устава Босне и Херцеговине те члана 2 став 1, члана 3, члана 4 став 1, члана 5 став 1, члана 7 став 1 и члана 13 Европске конвенције. Прво, апелант опширно оспорава мериторну одлуку Основног суда у дијелу којим му је изречена заштитна мјера – одузимање мотоцикла, као и поступак пред Основним судом који је претходно доношењу те одлуке. Даље, апелант наводи да му рјешење од 1. фебруара 2016. године није достављено у складу са законом до 27. априла 2016. године када му је, "на његову интервенцију", достављено путем писарнице наведеног суда. Жалбу је благовремено поднио 3. маја 2016. године, али је истог дана Основни суд жалбу одбио као неблаговремену. Уложио је поново жалбу у којој је доказивао својим захтјевом од 21. марта 2016. године да му до 27. априла 2016. године Основни суд није доставио спорно рјешење, нити је одговорио на његов захтјев. Истиче да је у образложењу оспореног рјешења од 3. маја 2016. године Окружни суд навео да апелант достављање путем огласне табле сматра незаконитим, што није тачно јер му суд спорно рјешење није доставио односно "није истакао на огласној табли нити је о спорном рјешењу обавијештен." Својим поступцима Основни и Окружни суд оспоравају му право на правично суђење и правичан и дјелотворан правни лијек. Напомиње да је одлуку суда "чекао из страха од велике новчане казне којом ми је судија претио на првом претресу", те да је након 45 дана чекања, а да му одлука суда није достављена, отишао да се информише о том предмету у писарницу суда. Даље, апелант понавља наводе које је истакао у жалби од 6. маја 2016. године у дијелу који се тиче "трагања" за рјешењем (цитирани у претходном дијелу ове одлуке). Истиче да "Суд нити службеници у писарници нису тражили посебно доказивање" његовог пребивалишта. Наглашава да све вријеме трају преписке с омбудсманом за људска права у Сарајеву и они нису имали проблема с достављањем преписки, нити да је Уставни суд у предмету број АП 1777/16 од 20. априла 2016. године имао проблема с достављањем обавјештења о пријему његове апелације у том предмету. Посебно је нејасно, како је апелант навео, да је само Основни суд имао проблем с достављањем, и то само рјешења од 1. фебруара 2016. године јер сви остали списи тог суда апеланту уредно пристижу управо на ту адресу.

б) Одговор на апелацију

16. Основни суд је навео историјат предметног поступка те је без упуштања у апелационе наводе истакао да су наводи апелације неосновани.

17. Окружни суд сматра да је апелација неоснована и истиче да у свему остаје при образложењу датом у оспореном рјешењу, уз напомену да је због очигледне омашке у писању донио рјешење о исправци рјешења од 6. јуна 2016. године. Сматра да његовим рјешењем нису повријеђена апелантова права прописана Уставом Босне и Херцеговине и чл. 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 13 Европске конвенције.

18. Управа је навела околности због којих је одлука суда о одузимању мотоцикла законита.

V. Релевантни прописи

19. **Закон о прекршајима Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске" број 63/14) у релевантном дијелу гласи:

Предмет Закона

Члан 1.

Овим законом уређују се: [...] прекршајни поступак [...].

Двостепеност прекршајног поступка

Члан 108.

Против одлуке донесене у првом степену може се изјавити жалба ако овим законом није другачије прописано.

Обавезно лично достављање

Члан 139. ст. (1), (7) и (8)

(1) Учиниоцу прекршаја ће се лично доставити и [...] одлука од чијег достављања почиње да тече рок за жалбу.

(7) Ако поштански достављач установи да је прималац одселио са дате адресе, покушаће утврдити нову адресу, те судско писмено вратити пошљаци са подацима о новој адреси, осим у случају ако је нова адреса примаоца у доставном подручју те исте поште, при чему ће се покушати уручење судског писма на новој адреси.

(8) Ако је утврђено да се починилац прекршаја не налази на адреси пријављеној у евиденцији о пребивалишту и боравишту држављана БиХ коју води надлежни орган, достављање писмена ће се извршити у смислу одредаба члана 145. овог закона.

Промјена пребивалишта, односно борава или сједишта

Члан 145.

(1) Када окривљени у току прекршајног поступка промијени адресу, која је евидентирана код надлежног органа који води евиденцију о пребивалишту и боравишту држављана БиХ, односно регистровану адресу сједишта правног лица код надлежног суда, дужан је да о томе одмах обавијести суд који води поступак.

(2) Ако окривљени не обавијести суд о промјени адресе, а достављач не може да сазна гдје се одселио, суд ће одредити да се сва даља достављања за њега врше на огласној табли суда који води поступак.

(3) Достављање се сматра извршеним по истеку осам дана од дана стављања писмена на огласну таблу суда који води поступак.

Рокови за подношење жалбе

Члан 204.

Жалба се може изјавити у року од осам дана од дана доставе рјешења о прекршају.

Поступање по жалби првостепеног суда

Члан 206.

Неблаговремену, непотпуну или недозвољену жалбу, суд ће одбацити рјешењем.

Битне повреде прекршајног поступка

Члан 209.

Битне повреде прекршајног поступка постоје, ако:

[...]

7) је суд пропустио да примијени или је погрешно примијенио одредбе овог закона, а које су имале штетне посљедице за жалиоца.

VI. Допустивост

20. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону

надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

21. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

22. Уставни суд запажа да апелант оспорава рјешење Окружног суда од 6. маја 2016. године јер сматра да му је повријеђено право на правично суђење у односу на приступ суду и право на ефективни правни лијек. У прилог овој тврдњи апелант је истакао да је погрешан став Основног суда, а потом и Окружног суда да му је рјешење од 1. фебруара 2016. године достављено прије 27. априла 2016. године будући да он није одселио с адресе која је у Основном суду евидентирана. Дакле, апелант оспорава вријеме пријема рјешења од 1. фебруара 2016. године које је Основни суд разматрао приликом испитивања благовремености апелантове жалбе на то рјешење, због чега је онемогућен и да користи правне лијекове на начин и у роковима прописаним законом.

23. У вези с тим, Уставни суд указује да из стања списка неспорно произлази да је апелант путем писарнице Основног суда рјешење од 1. фебруара 2016. године примио 27. априла 2016. године, те да су у даљњем току предметног поступка донесена процесна рјешења из којих произлази да су у тим одлукама редовни судови испитивали формалну допуштеност апелантове жалбе против наведеног рјешења, под претпоставком да је жалбу поднио неблаговремено, па ће стога, с обзиром на специфичност конкретног предмета, Уставни суд испитати апелантове тврдње у односу на рјешење од 3. маја 2016. године и рјешење Окружног суда.

24. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је рјешење Окружног суда против којег нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Имајући у виду специфичне околности конкретног случаја, Уставни суд закључује да је апелација допуштена.

25. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

26. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, те члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

VII. Меритум

27. Апелант сматра да је у предметном поступку због поступања Основног суда и Окружног суда дошло до повреде права из члана II/3а), б), ц), д) и е) Устава Босне и Херцеговине, те члана 2 став 1, члана 3, члана 4 став 1, члана 5 став 1, члана 6 став 1, члана 7 став 1 и члана 13 Европске конвенције. Међутим, Уставни суд запажа да се срж апелантових навода односи на наводе о повреди права из члана 13 Европске конвенције у вези с правом из члана 6 став 1 уз Европску конвенцију, па ће стога Уставни суд прво испитати тај дио апелационих навода.

Право на дјелотворан правни лијек у вези с правом на правично суђење

28. Члан 13 Европске конвенције гласи:

Свако коме су повријеђена права и слободе који су предвиђени у овој конвенцији има право на дјелотворан правни лијек пред домаћим властима, без обзира на то да ли

су повреду учинила лица која су поступала у службеном својству.

29. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

30. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. [...]

31. Из апелантових навода произлази да он, у суштини, сматра да му је право на правично суђење повријеђено због начина достављања првостепеног – мериторног рјешења, што је за посљедицу имало да је жалба коју је поднио против тог мериторног рјешења одбачена као неблаговремена.

32. У вези с тим, Уставни суд подсјећа на тумачење Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), према којем право приступа суду из члана 6 став 1 Европске конвенције није апсолутно право него може подлијегати ограничењима; допуштеност ограничења се имплицитно подразумијева с обзиром на то да право приступа суду, по самој својој природи, захтијева законско уређење у оквиру државе које може варирати у смислу времена и мјеста, у складу с потребама и ресурсима заједнице и појединаца. Државе уговорнице уживају одређену слободу процјене у погледу овог законског уређивања, али на Суду је да донесе коначну одлуку о томе да ли су испуњени захтјеви Конвенције. Ограничења права на приступ суду у складу су са чланом 6 Европске конвенције само ако не ограничавају или не умањују приступ суду страна у поступку на такав начин или у толикој мјери да то доводи у питање саму суштину тога права; коначно, таква ограничења неће бити у складу са чланом 6 став 1 Европске конвенције ако немају легитиман циљ или ако не постоји разуман однос пропорционалности између примјењених средстава и циља који се настоји постићи (види *Ashingdane против Уједињеног Краљевства*, 28. мај 1985. године, § 57, серија А, број 93). Надаље, задатак Суда није да заузме мјесто домаћих судова. Првенствено је на домаћим органима власти, а посебно на судовима, да ријеше проблеме у вези с тумачењем домаћих закона. Улога Суда ограничена је на то да утврди да ли су учинци таквог тумачења у складу с Конвенцијом (види *Edificaciones March Gallego S. A. против Шпаније*, 19. фебруар 1998. године, § 33, Извјештаји о пресудама и одлукама 1998-I). Ово се посебно односи на тумачење правила процесне природе у оквиру судова, попут временских рокова за подношење докумената или подношење жалби (види, између осталог, *Pérez de Rada Cavanilles против Шпаније*, 28. октобар 1998. године, § 43, Извјештаји 1998-VIII).

33. Када је ријеч о предметном случају, Суд прије свега напомиње да услов подношења жалбе суду у законском року није сам по себи противан члану 6 став 1 Европске конвенције. Суд је у бројним приликама истакао да тај услов служи легитимном циљу правилног функционисања правосудја те нарочито сврси поштовања принципа правне сигурности (види, *mutatis mutandis*, горе цитирани предмет *Pérez de Rada Cavanilles*, § 45 и *Miragall Escolano* и други против Шпаније, број 38366/97, § 33, ЕСЉП 2000-I).

34. Даље, Уставни суд подсјећа да је одредбама члана 13 Европске конвенције прописано да свако коме су повријеђена права и слободе који су предвиђени у овој конвенцији има право на дјелотворан правни лијек пред домаћим властима, без обзира на то да ли су повреду учинила лица која су поступала у службеном својству. У конкретном случају, Уставни суд примјећује да је апелант имао на располагању правно средство – жалбу којом је могао оспорити основаност изречене заштитне мјере одузимања мотоцикла, што је и користио. Међутим, Уставни суд уочава да Окружни суд није испитао срж апелантове жалбе, то јест да није испитао мериторно донесену одлуку, него је његова одлука, као и одлука Основног суда, била испитивање формалне допустивости поднесене жалбе. Стога, Уставни суд треба да утврди да ли су правна средства на која је апелант имао право била "дјелотворна" било у смислу спречавања наводне повреде његовог права на правично суђење или трајања те повреде (види, *mutatis mutandis*, *Kudla* против Пољске [ГЦ], број 30210/96, став 158, ECHR 2000-XI). Будући да, дакле, члан 13 Европске конвенције тражи да правно средство буде "дјелотворно", то се поставља питање да ли је то био случај у конкретним околностима, с обзиром на чињеницу да редовни суд сматра да је рјешење од 1. фебруара 2016. године апеланту достављено путем огласне табле 23. фебруара 2016. године с роком објављивања од осам дана, тако да је последњи дан рока за изјављивање жалбе истекао 10. марта 2016. године, те је стога његова жалба одбачена као неблаговремена. Уставни суд понавља да правно средство чије увођење налаже члан 13 Европске конвенције мора бити "дјелотворно" и у пракси и у праву. Међутим, такво је средство потребно само за приговоре који се могу сматрати "доказивима" на основу Европске конвенције (види *Metropolitan Church of Bessarabia and Others* против Молдавије, број 45701/99, § 137, ECHR 2001-XII).

35. Уставни суд понавља да је обезбјеђивање дјелотворног правног лијека из члана 13 Европске конвенције једно од основних процесних јемстава у свим правним поступцима. Гаранцијом права на правни лијек јемчи се право свим лицима да изјављивањем жалбе или другог прописаног правног лијека, под једнаким условима, траже од надлежног органа да преиспита акт којим је одлучено о њиховим правима, обавезама или на закону заснованом интересу. Даље, Уставни суд понавља да је право на приступ суду (*access to court*) једно од најважнијих права садржаних у одредбама члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине, којим се свакоме гарантује право на правично и јавно суђење у разумном року пред независним, непристрасним и законом установљеним судом.

36. Члан 13 Европске конвенције заузима посебно мјесто не само у оквиру Конвенције већ у cjелокупном систему европске заштите људских права јер директно обавезује државу уговорницу да штити људска права у оквиру сопственог правног система. Уставни суд подсјећа да члан 13 Европске конвенције изричито прописује обавезу држава да, сходно члану 1 Европске конвенције, штите људска права и основне слободе, првенствено у оквиру сопственог правног система. Овај члан стога захтијева да држава пропише домаће правно средство за поступање по "доказивој притужби" у односу на Конвенцију и да на одговарајући начин отклони кршење (види *Kudla* против Пољске [ГЦ], број 30210/96, став 152, ECHR 2000-XI). Обим обавезе државе уговорнице према члану 13 Европске конвенције варира зависно од природе апликантове тужбе; "дјелотворност правног средства" тумачена у смислу члана 13 не зависи од извјесности повољног исхода за апликанта. Истовремено, правни лијек загарантован чланом 13 мора

бити "дјелотворан" и у пракси и према закону, у смислу спречавања наводног кршења или његовог настављања или обезбјеђања одговарајућег отклањања кршења које се већ догодило. Уколико само по себи једно правно средство не испуњава захтјеве из члана 13 Европске конвенције, то може учинити скуп правних средстава предвиђених домаћим законима (видјети *Kudla*, горе цитиран, ставови 157-158 и *Wasserman* против Русије (број 2), бр. 21071/05, став 45, 10. април 2008. године).

37. Уставни суд подсјећа да је одредбама члана 1 Закона о прекршајима прописано да се тим законом уређују правила прекршајног поступка, те да је одредбама члана 108 истог закона прописана двостепеност поступка, на начин да се против одлуке донесене у првом степену може изјавити жалба ако овим законом није другачије прописано. Даље, Уставни суд указује да је одредбама члана 204 Закона о прекршајима прописано да се жалба може изјавити у року од осам дана од дана достављања рјешења о прекршају. Стога ће редовни суд приликом поступања по жалби испитати и благовременост поднесене жалбе (члан 206). Дакле, предуслов за одлучивање о жалби јесте да је поднесена благовремено, то јесте да је поднесена у року од осам дана од дана достављања рјешења о прекршају.

38. Поред тога, Уставни суд указује на одредбе члана 139 Закона о прекршајима којима је прописано: (1) "Учиниоцу прекршаја ће се лично доставити (...) одлука од чијег достављања почиње да тече рок за жалбу; (7) Ако поштански достављач установи да је прималац одселио са дате адресе, покушаће утврдити нову адресу, те судско писмено вратити пошљаоцу са подацима о новој адреси, осим у случају ако је нова адреса примаоца у доставном подручју те исте поште, при чему ће се покушати уручење судског писма на новој адреси; (8) Ако је утврђено да се починилац прекршаја не налази на адреси пријављеној у евиденцији о пребивалишту и боравишту држављана БиХ коју води надлежни орган, достављање писмена ће се извршити у смислу одредаба члана 145 овог закона". Поред тога, Уставни суд указује да је одредбама члана 145 Закона о прекршајима прописано: (1) "Када окривљени у току прекршајног поступка промијени адресу, која је евидентирана код надлежног органа који води евиденцију о пребивалишту и боравишту држављана БиХ [...] дужан је да о томе одмах обавијести суд који води поступак; (2) "Ако окривљени не обавијести суд о промјени адресе, а достављач не може да сазна гдје се одселио, суд ће одредити да се сва даља достављања за њега врше на огласној табли суда који води поступак".

39. Сходно наведеном, Уставни суд сматра да је редовни суд требао испитати да ли се у околностима конкретног случаја може сматрати да је апелант био обавијештен на ефективан начин о доношењу одлуке суда, те да ли је суд у разумној мјери показао марљивост при покушају да контактира с апелантом.

40. У вези с тим, Уставни суд запажа да је апелант на усменом претресу дао своју адресу, што је констатовано у записнику, те да је преузео и обавезу обавјештавања суда о њеној евентуалној промјени. Поред тога, у записнику је констатовано да је апелант сагласан да му се одлука суда о меритуму спора достави путем поште. Дакле, апелант је знао да ће му путем поште бити достављена одлука суда у прекршајном поступку који је вођен против њега. Уставни суд истиче да из достављене документације произлази да је Основни суд своју одлуку апеланту упутио путем поште на адресу коју је апелант дао суду, али и да се та пошљка вратила суду уз напомену да је апелант одселио с дате адресе. Даље, Уставни суд наводи да из документације у

спису и одговора редовних судова произлази да апелант није промијенио своју адресу нити је обавијестио редовни суд о евентуалној намјери да промијени адресу.

41. Уставни суд подсјећа да је чланом 3 Закона о пребивалишту и боравишту грађана БиХ ("Службени гласник БиХ" бр. 32/01 и 56/08, у даљњем тексту: Закон о пребивалишту и боравишту) прописано да се под адресом становања подразумевају назив улице и број куће или стана у мјесту у којем држављанин БиХ има пријављено пребивалиште или боравање. Истим законом у члану 4 прописано је, поред осталог, да су пријављивање и одјављивање пребивалишта као и адресе становања обавезни за све држављане, те да држављани могу имати пријављено само једно пребивалиште на територији БиХ. Чланом 6 наведеног закона одређено је и да држављани који пријављују своје пребивалиште или боравање надлежном органу достављају и податке о улици и броју куће или стана, те да држављани о промјени кућне адресе обавјештавају надлежни орган.

42. У околностима конкретног случаја, редовни суд је закључио да је апелант промијенио адресу искључиво на основу констатације службеника поште. Уставни суд констатује да је оно што је поштар написао оборива претпоставка коју апелант може истаћи само у жалби, што је у конкретног случају и урадио. Поред тога, Уставни суд запажа да је апелант и у поднеску који је упутио суду 21. марта 2016. године указао да није примио наведено рјешење и да је сазнао у пошти да је то рјешење враћено суду. Међутим, ту околност прво Основни суд није ни на који начин испитао, него је здраво за готово узео као тачно искључиво оно што је написала пошта, те слиједом тога "вјеровања" закључио да је испуњен и услов за достављање рјешења путем огласне табле. На тај начин је Основни суд "поставио рок" за изјављивање жалбе на рјешење од 1. фебруара 2016. године, а то је био 10. март 2016. године, слиједом чега је апелантову жалбу од 3. маја 2016. године одбацио као неблаговремену, учинивши је недјелотворним правним лијеком.

43. С друге стране, Уставни суд запажа да је апелант показао заинтересованост за одлуку суда, те је због недобијања одлуке чак и Основном суд упутио писмени поднесак 23. марта 2016. године којим тражи достављање тог рјешења, дакле, протеком око мјесец и по дана од дана када је суд требао донијети одлуку о предметном прекршајном поступку. Коначно, Уставни суд запажа да је апелант на дату адресу примио и рјешење од 3. маја 2016. године, а да ни та околност код редовног суда није изазвала било какву сумњу у правилност примјене релевантних одредаба Закона о прекршајима приликом достављања одлуке апеланту.

44. Све те околности, према мишљењу Уставног суда, биле су основ да Окружни суд испита апелантове жалбене наводе, посебно у дијелу који се односи на ваљаност достављања рјешења од 1. фебруара 2016. године. Дакле, редовни суд се није бавио апелантовим наводима којим оспорава достављање рјешења. Слиједом тога, произлази да је редовни суд у конкретног случају с неприхватљивим формализмом примијенио законске одредбе о достављању рјешења, одијењујући искључиво наводе поште да је апелант одселио, а није испитао апелантове наводе да се никада није одселио с наведене адресе, те да није било основа да се рјешење достави путем огласне табле.

45. Сходно наведеном, Уставни суд закључује да су апелантови наводи о повреди права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције у вези с правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције основани.

46. Стога, Уставни суд сматра да је потребно, с циљем заштите апелантовог уставног права, укинути оспорено рјешење Окружног суда, те предмет вратити Окружном суду како би тај суд донио нову одлуку у складу с гаранцијама из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције те члана 13 Европске конвенције.

VIII. Закључак

47. Уставни суд закључује да је у конкретног случају дошло до повреде права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције у вези с правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када је редовни суд приликом достављања одлуке на коју апелант има право жалбе с неприхватљивим формализмом примијенио законске одредбе о достављању, чиме је изостала разумна марљивост редовног суда јер му је била позната *de facto* апелантова адреса.

48. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

49. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2970/16**, рјешавајући апелацију **Milomira Stojnića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – преčišćени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik
Mato Tadić, potpredsjednik
Mirsad Čeman, potpredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudija
Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. oktobra 2018. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Milomira Stojnića**.

Utvrđuje se povreda prava na дјелотворан правни лијек из члана 13. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези с правом на правично суђење из члана II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Ukida se Рјешење Окружног суда у Добоју број 85 0 Pr 050635 16 Pžp од 6. јуна 2012. године.

Predmet se враћа Окружном суду у Добоју који је дужан да по hitnom поступку donese novu одлуку у складу са чланом 13. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези са чланом II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Nalaže se Окружном суду у Добоју да у року од 90 дана од дана dostavljanja ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке, у складу са чланом 72. став (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. Milomir Stojnić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Doboja podnio je 11. jula 2016. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Okružnog suda u Doboju (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 85 0 Pr 050635 16 Pžp od 6. juna 2016. godine (u daljnjem tekstu: rješenje Okružnog suda) i rješenja Osnovnog suda u Doboju (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) br. 85 0 Pr 050635 15 Pr od 3. maja 2016. godine i 85 0 Pr 050635 16 Pr od 1. februara 2016. godine (u daljnjem tekstu: rješenje od 3. maja 2016. godine i rješenje od 1. februara).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda i Osnovnog suda te Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine – Regionalni centar Tuzla (u daljnjem tekstu: Uprava) kao podnosioca zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv apelanta zatraženo je 29. septembra 2017. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Svi pozvani su dostavili odgovore na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Osnovni sud je rješenjem od 1. februara 2016. godine apelanta ("nastanjenog u mjestu Ljeskove Vode 30, grad Doboje") oslobodio odgovornosti da je radnjama navedenim u izreci rješenja, upotrebom motocikla marke KYMCO ZING 125 počinio prekršaj iz člana 17. u vezi sa članom 8. stav (3) u vezi sa stavom (1) tačka a) Zakona o carinskim prekršajima BiH (tačka I). Osnovni sud je na osnovu člana 61. st. 2. i 3. Zakona o prekršajima Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Zakon o prekršajima) izrekao zaštitnu mjeru – oduzimanje motocikla marke KYMCO ZING 125, 125 cm (tačka II). U rješenju je sadržana i pouka o pravnom lijeku – protiv rješenja može se izjaviti žalba u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

6. Protiv rješenja od 1. februara 2016. godine apelant je 3. maja 2016. godine podnio žalbu.

7. Odlučujući o blagovremenosti žalbe, Osnovni sud je donio rješenje od 3. maja 2016. godine kojim je žalbu apelanta [iz Doboja, Ljeskove Vode broj 30] odbacio kao neblagovremenu. Osnovni sud je naveo da je osporeno rješenje od 1. februara 2016. godine uputio apelantu putem pošte "na adresu koja je evidentirana kao adresa njegovog prebivališta", ali da je na vraćenoj pošiljci zabilježeno da je apelant odselio s navedene adrese ne obavijestivši sud o eventualnoj promjeni adrese boravišta, odnosno prebivališta. Slijedom toga, Osnovni sud je izvršio dostavu rješenja putem oglasne ploče 23. februara 2016. godine, s rokom objavljivanja od osam dana, tako da je posljednji dan roka za izjavljivanje žalbe istekao 10. marta 2016. godine. Budući da je apelant izjavio žalbu nakon isteka roka iz člana 204. Zakona o prekršajima, Osnovni sud je žalbu odbacio kao neblagovremenu.

8. Protiv rješenja od 3. maja 2016. godine apelant je 6. maja 2016. godine podnio žalbu.

9. Okružni sud je rješenjem od 6. juna 2012. godine žalbu apelanta [iz Doboja, Ljeskove Vode broj 30] odbio kao neosnovanu i potvrdio rješenje od 3. maja 2016. godine. Okružni sud je naveo da apelant u žalbi osporava da mu je uručeno rješenje od 1. februara 2016. godine i da je naveo kako je provjerom kod nadležne pošte saznao da se pošiljka s rješenjem vratila sudu jer je on, navodno, odselio s date adrese. Dostavljanje putem oglasne ploče suda smatra nezakonitim. U vezi s tim, Okružni sud je naveo da je izvršio uvid u prvostepeni

spis i utvrdio da je Osnovni sud najprije pokušao dostaviti apelantu rješenje o prekršaju putem pošte, i to na adresu koja je evidentirana kao adresa njegovog prebivališta. Međutim, na vraćenoj pošiljci zabilježeno je da je apelant odselio s navedene adrese ne obavijestivši sud o eventualnoj promjeni adrese boravišta, odnosno prebivališta, zbog čega je taj sud, pravilno, na osnovu člana 139. ZOP-a, putem oglasne ploče 23. februara 2016. godine izvršio dostavljanje rješenja, s rokom objavljivanja od osam dana, tako da je posljednji dan roka za izjavljivanje žalbe istekao 10. marta 2016. godine. S obzirom na to da apelant nije izjavio žalbu u zakonskom roku, to je, prema zaključku Okružnog suda, Osnovni sud pravilno, u smislu člana 212. stav 2. Zakona o prekršajima, žalbu odbacio kao neblagovremenu. Konačno, Okružni sud je istakao da apelant ničim nije dokazao navode kojim dovodi u pitanje informaciju poštanskog dostavljača da je odselio s date adrese, pa se ti njegovi navodi nisu mogli ni ocijeniti prilikom odlučivanja o žalbi na prvostepeno rješenje.

10. Ustavni sud konstatira da je Osnovni sud uz odgovor na apelaciju Ustavnom sudu dostavio zapisnik s usmenog pretresa iz predmetnog prekršajnog postupka održanog 29. januara 2016. godine (u daljnjem tekstu: zapisnik). Dalje, apelant je u prilogu apelacije dostavio, između ostalog, "zahtjev za dostavljanje presude u predmetu broj 85 0 Pr 050635 15 Pr" koji je uputio Osnovnom sudu 21. marta 2016. godine, žalbu na rješenje od 1. februara 2016. godine koja je u Osnovnom sudu primljena 3. maja 2016. godine, te žalbu na rješenje od 3. maja 2016. godine koja je u Osnovnom sudu primljena 6. maja 2016. godine.

11. Ustavni sud konstatira da iz zapisnika proizlazi da je apelant na usmenom pretresu dao lične podatke o sebi, među kojim je i podatak da je nastanjen u mjestu "Ljeskove Vode broj 30 – grad Doboje" te upozorenje suda na apelantovu obavezu da u slučaju promjene adrese sudu odmah dostavi podatke o novoj adresi. Također, u zapisniku je konstatirano da je uz saglasnost stranaka odlučeno da se ročište za izricanje odluke neće održati, nego su stranke saglasne da će im sud "pismenim putem" dostaviti prijepis rješenja.

12. Iz apelantovog podneska na kojem se nalazi prezentat prijemnog pečata Osnovnog suda od 21. marta 2016. godine proizlazi da apelant "u vezi s predmetom broj 85 0 Pr 050635 15 Pr" obavještava Osnovni sud da je od ročišta proteklo 45 dana, a da nije dobio "očekivanu presudu". Dalje, apelant je u podnesku istakao da je stalno kod kuće i da je išao do pisarnice suda da se raspita o presudi, te da mu je saopšteno da je dostava pokušana, ali je vraćena jer mu presudu nisu mogli dostaviti. Istakao je da je otišao i u poštu u Stanarima gdje su mu pojasnili da su pošiljku vratili jer mu je nisu mogli uručiti budući da "na navedenoj adresi ne boravi i da je odselio". Naveo je da su mu u pošti pojasnili da je prije dva mjeseca zaposlen novi poštari. Slijedom toga, apelant je od Osnovnog suda tražio da mu se "ponovo dostavi presuda jer još uvijek boravi na navedenoj adresi koju nije napuštao". Napomenuo je da mu nije jasno na osnovu čega je pošta donijela zaključak da je odselio i da ne boravi na navedenoj adresi (Ljeskove Vode broj 30).

13. Iz žalbe koju je apelant podnio Okružnom sudu putem Osnovnog suda (na kojoj se nalazi prezentat prijemnog pečata Osnovnog suda od 3. maja 2016. godine) proizlazi da je apelant naveo da mu je u pisarnici Osnovnog suda tek 27. aprila 2016. godine uručeno rješenje od 1. februara 2016. godine.

14. Iz žalbe koju je apelant izjavio Okružnom sudu protiv rješenja od 3. maja 2016. godine putem Osnovnog suda, na kojoj se nalazi prezentat prijemnog pečata Osnovnog suda od 6. maja 2016. godine, proizlazi da je apelant, između ostalog, istakao: "[...] 5. maja 2016. godine zaprimio sam rješenje Osnovnog suda kojim sud odbacuje moju žalbu na rješenje broj 85 0 Pr 050635 15 Pr od 1. februara 2016. kao neblagovremenu. [...] Sporno rješenje

85 0 Pr 050635 15 Pr od 1. februara 2016. mi je dostavljeno putem pisarnice Osnovnog suda 27. aprila 2016. godine kako sam i naveo u žalbi. Sporno rešenje mi nije uručeno putem pošte niti sam obavešten o pristigloj pošiljci. Na oglasnoj tabli Osnovnog suda nije bilo istaknuto sporno rešenje. Obratio sam se 17. marta 2016. u pisarnicu Osnovnog suda gde sam obavešten da mi je pokušana dostava spornog rešenja ali da je isto vraćeno. Službenica me je obavestila da je predmet istaknut na oglasnoj tabli Osnovnog suda. Rekao sam službenici u pisarnici da na oglasnoj tabli nema mog predmeta. Upućen sam od gospođe u pisarnici Osnovnog suda da podnesem zahtev za ponovno dostavljanje rešenja. Dana 21. marta 2016. godine dostavio sam u pisarnicu Osnovnog suda zahtev kojim sam tražio da mi se dostavi sporno rešenje. Nakon 30 dana od dostavljanja zahteva na koji mi nije odgovoreno, otišao sam ponovo do pisarnice Osnovnog suda gde mi je službenica pokušala naći sporni predmet. Nakon dužeg čekanja službenica mi je rekla da ne može pronaći sporni predmet te da dođem za sedam dana. Došao sam nakon sedam dana i obavešten sam da gospođa koja je preuzela traženje spornog predmeta nije tu i da dođem sutra, 27. aprila 2016. Došao sam u zakazano vreme te mi je nakon sat vremena čekanja uručeno po prvi put rešenje Osnovnog suda od 1. februara 2016. godine. [...] Iz svega navedenog vidljivo je da je neosnovana odluka Osnovnog suda koji je odbacio moju žalbu kao neblagovremenu. Netačna je informacija da sam odselio sa gore navedene adrese što dokazuje i uz žalbu dostavljena kopija obavesti Ustavnog suda od 25. aprila 2016. i zaprimanje Vašeg rešenja od 3. maja 2016. U prilog Vam dostavljam kopiju mog zahteva od 21. marta 2016. dostavljen u pisarnicu Osnovnog suda."

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

15. Apelant smatra da mu je u predmetnom prekršajnom postupku povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), kao i prava iz čl. II/3.a), b), c) i d) Ustava Bosne i Hercegovine te člana 2. stav 1, člana 3, člana 4. stav 1, člana 5. stav 1, člana 7. stav 1. i člana 13. Evropske konvencije. Prvo, apelant opširno osporava meritornu odluku Osnovnog suda u dijelu kojim mu je izrečena zaštitna mjera – oduzimanje motocikla, kao i postupak pred Osnovnim sudom koji je prethodio donošenju te odluke. Dalje, apelant navodi da mu rešenje od 1. februara 2016. godine nije dostavljeno u skladu sa zakonom do 27. aprila 2016. godine kada mu je, "na njegovu intervenciju", dostavljeno putem pisarnice navedenog suda. Žalbu je blagovremeno podnio 3. maja 2016. godine, ali je istog dana Osnovni sud žalbu odbio kao neblagovremenu. Uložio je ponovo žalbu u kojoj je dokazivao svojim zahtjevom od 21. marta 2016. godine da mu do 27. aprila 2016. godine Osnovni sud nije dostavio sporno rešenje, niti je odgovorio na njegov zahtjev. Ističe da je u obrazloženju osporenog rešenja od 3. maja 2016. godine Okružni sud naveo da apelant dostavljanje putem oglasne ploče smatra nezakonitim, što nije tačno jer mu sud sporno rešenje nije dostavio odnosno "nije istakao na oglasnoj ploči niti je o spornom rešenju obaviješten." Svojim postupcima Osnovni i Okružni sud osporavaju mu pravo na pravično suđenje i pravičan i djelotvoran pravni lijek. Napominje da je odluku suda "čekao iz straha od velike novčane kazne kojom mi je sudija pretio na prvom pretresu", te da je nakon 45 dana čekanja, a da mu odluka suda nije dostavljena, otišao da se informira o tom predmetu u pisarnicu suda. Dalje, apelant ponavlja navode koje je istakao u žalbi od 6. maja 2016. godine u dijelu koji se tiče "traganja" za rešenjem (citirani u prethodnom dijelu ove odluke). Ističe da

"Sud niti službenici u pisarnici nisu tražili posebno dokazivanje" njegovog prebivališta. Naglašava da sve vrijeme traju prepiske s ombudsmanom za ljudska prava u Sarajevu i oni nisu imali problema s dostavljanjem prepiski, niti da je Ustavni sud u predmetu broj AP 1777/16 od 20. aprila 2016. godine imao problema s dostavljanjem obavještenja o prijemu njegove apelacije u tom predmetu. Posebno je nejasno, kako je apelant naveo, da je samo Osnovni sud imao problem s dostavljanjem, i to samo rešenja od 1. februara 2016. godine jer svi ostali spisi tog suda apelantu uredno pristižu upravo na tu adresu.

b) Odgovor na apelaciju

16. Osnovni sud je naveo historijat predmetnog postupka te je bez upuštanja u apelacione navode istakao da su navodi apelacije neosnovani.

17. Okružni sud smatra da je apelacija neosnovana i ističe da u svemu ostaje pri obrazloženju datom u osporenom rešenju, uz napomenu da je zbog očigledne omaške u pisanju donio rešenje o ispravci rešenja od 6. juna 2016. godine. Smatra da njegovim rešenjem nisu povrijeđena apelantova prava propisana Ustavom Bosne i Hercegovine i čl. 2, 3, 4, 5, 6, 7. i 13. Evropske konvencije.

18. Uprava je navela okolnosti zbog kojih je odluka suda o oduzimanju motocikla zakonita.

V. Relevantni propisi

19. **Zakon o prekršajima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 63/14) u relevantnom dijelu glasi:

Predmet Zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se: [...] prekršajni postupak [...].

Dvostepenost prekršajnog postupka

Član 108.

Protiv odluke donesene u prvom stepenu može se izjaviti žalba ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Obavezno osobno dostavljanje

Član 139. st. (1), (7) i (8)

(1) Učiniocu prekršaja će se osobno dostaviti i [...] odluka od čijeg dostavljanja počinje da teče rok za žalbu.

(7) Ako poštanski dostavljač ustanovi da je primalac odselio sa date adrese, pokušat će utvrditi novu adresu, te sudsko pismeno vratiti pošiljaocu sa podacima o novoj adresi, osim u slučaju ako je nova adresa primaoca u dostavnom području te iste pošte, pri čemu će se pokušati uručenje sudskog pisma na novoj adresi.

(8) Ako je utvrđeno da se počinilac prekršaja ne nalazi na adresi prijavljenoj u evidenciji o prebivalištu i boravištu državljanina BiH koju vodi nadležni organ, dostavljanje pismena će se izvršiti u smislu odredaba člana 145. ovog zakona.

Promjena prebivališta, odnosno boravišta ili sjedišta

Član 145.

(1) Kada okrivljeni u toku prekršajnog postupka promijeni adresu, koja je evidentirana kod nadležnog organa koji vodi evidenciju o prebivalištu i boravištu državljanina BiH, odnosno registriranu adresu sjedišta pravnog lica kod nadležnog suda, dužan je da o tome odmah obavijesti sud koji vodi postupak.

(2) Ako okrivljeni ne obavijesti sud o promjeni adrese, a dostavljač ne može da sazna gdje se odselio, sud će odrediti da se sva dalja dostavljanja za njega vrše na oglasnoj tabli suda koji vodi postupak.

(3) Dostavljanje se smatra izvršenim po isteku osam dana od dana stavljanja pismena na oglasnu tablu suda koji vodi postupak.

*Rokovi za podnošenje žalbe**Član 204.*

Žalba se može izjaviti u roku od osam dana od dana dostave rješenja o prekršaju.

*Postupanje po žalbi prvostepenog suda**Član 206.*

Nepravovremenu, nepotpunu ili nedozvoljenu žalbu, sud će odbaciti rješenjem.

*Bitne povrede prekršajnog postupka**Član 209.*

Bitne povrede prekršajnog postupka postoje, ako:

[...]

7) je sud propustio da primijeni ili je pogrešno primijenio odredbe ovog zakona, a koje su imale štetne posljedice za žalioca.

VI. Dopustivost

20. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

21. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

22. Ustavni sud zapaža da apelant osporava rješenje Okružnog suda od 6. maja 2016. godine jer smatra da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje u odnosu na pristup sudu i pravo na efektivni pravni lijek. U prilog ovoj tvrdnji apelant je istakao da je pogrešan stav Osnovnog suda, a potom i Okružnog suda da mu je rješenje od 1. februara 2016. godine dostavljeno prije 27. aprila 2016. godine budući da on nije odselio s adrese koja je u Osnovnom sudu evidentirana. Dakle, apelant osporava vrijeme prijema rješenja od 1. februara 2016. godine koje je Osnovni sud razmatrao prilikom ispitivanja blagovremenosti apelantove žalbe na to rješenje, zbog čega je onemogućen i da koristi pravne lijekove na način i u rokovima propisanim zakonom.

23. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da iz stanja spisa nesporno proizlazi da je apelant putem pisarnice Osnovnog suda rješenje od 1. februara 2016. godine primio 27. aprila 2016. godine, te da su u daljnjem toku predmetnog postupka donesena procesna rješenja iz kojih proizlazi da su u tim odlukama redovni sudovi ispitivali formalnu dopuštenost apelantove žalbe protiv navedenog rješenja, pod pretpostavkom da je žalbu podnio neblagovremeno, pa će stoga, s obzirom na specifičnost konkretnog predmeta, Ustavni sud ispitati apelantove tvrdnje u odnosu na rješenje od 3. maja 2016. godine i rješenje Okružnog suda.

24. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je rješenje Okružnog suda protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Imajući u vidu specifične okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud zaključuje da je apelacija dopustiva.

25. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

26. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

27. Apelant smatra da je u predmetnom postupku zbog postupanja Osnovnog suda i Okružnog suda došlo do povrede prava iz člana II/3.a), b), c), d) i e) Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 2. stav 1, člana 3, člana 4. stav 1, člana 5. stav 1, člana 6. stav 1, člana 7. stav 1. i člana 13. Evropske konvencije. Međutim, Ustavni sud zapaža da se srž apelantovih navoda odnosi na navode o povredi prava iz člana 13. Evropske konvencije u vezi s pravom iz člana 6. stav 1. uz Evropsku konvenciju, pa će stoga Ustavni sud prvo ispitati taj dio apelacionih navoda.

Pravo na djelotvoran pravni lijek u vezi s pravom na pravično suđenje

28. Član 13. Evropske konvencije glasi:

Svako kome su povrijeđena prava i slobode koji su predviđeni u ovoj konvenciji ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred domaćim vlastima, bez obzira na to da li su povredu učinile osobe koje su postupale u službenom svojstvu.

29. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

30. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

31. Iz apelantovih navoda proizlazi da on, u suštini, smatra da mu je pravo na pravično suđenje povrijeđeno zbog načina dostavljanja prvostepenog – meritornog rješenja, što je za posljedicu imalo da je žalba koju je podnio protiv tog meritornog rješenja odbačena kao neblagovremena.

32. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća na tumačenje Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), prema kojem pravo pristupa sudu iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije nije apsolutno pravo nego može podlijegati ograničenjima; dopuštenost ograničenja se implicitno podrazumijeva s obzirom na to da pravo pristupa sudu, po samoj svojoj prirodi, zahtijeva zakonsko uređenje u okviru države koje može varirati u smislu vremena i mjesta, u skladu s potrebama i resursima zajednice i pojedinaca. Države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene u pogledu ovog zakonskog uređivanja, ali na Sudu je da donese konačnu odluku o tome da li su ispunjeni zahtjevi Konvencije. Ograničenja prava na pristup sudu u skladu su sa članom 6. Evropske konvencije samo ako ne ograničavaju ili ne umanjuju pristup sudu strana u postupku na takav način ili u tolikoj mjeri da to dovodi u pitanje samu suštinu toga prava; konačno, takva ograničenja neće biti u skladu sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije ako nemaju legitiman cilj ili ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između primijenjenih sredstava i cilja koji se nastoji postići (vidi *Ashingdane protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 28. maj 1985. godine, § 57, serija A, broj 93). Nadalje, zadatak Suda nije da zauzme mjesto domaćih sudova. Prvenstveno je na domaćim organima vlasti, a posebno na sudovima, da riješe probleme u vezi s tumačenjem domaćih zakona. Uloga Suda ograničena je na to da utvrdi jesu li su učinci takvog tumačenja u skladu s Konvencijom (vidi *Edificaciones March Gallego S. A. protiv Španije*, 19. februar 1998. godine, § 33, Izvještaji o presudama i odlukama 1998-I). Ovo se posebno odnosi na tumačenje pravila procesne prirode u okviru sudova, poput vremenskih rokova za podnošenje dokumenata ili podnošenje žalbi (vidi, između ostalog, *Pérez de Rada Cavanilles protiv Španije*, 28. oktobar 1998. godine, § 43, Izvještaji 1998-VIII).

33. Kada je riječ o predmetnom slučaju, Sud prije svega napominje da uvjet podnošenja žalbe sudu u zakonskom roku nije sam po sebi protivan članu 6. stav 1. Evropske konvencije. Sud je u brojnim prilikama istakao da taj uvjet služi legitimnom cilju pravilnog funkcioniranja pravosuđa te naročito svrsi poštovanja principa pravne sigurnosti (vidi, *mutatis mutandis*, gore citirani predmet *Pérez de Rada Cavanilles*, § 45. i *Miragall Escolano i drugi protiv Španije*, broj 38366/97, § 33, ESLJP 2000-I).

34. Dalje, Ustavni sud podsjeća da je odredbama člana 13. Evropske konvencije propisano da svako kome su povrijeđena prava i slobode koji su predviđeni u ovoj konvenciji ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred domaćim vlastima, bez obzira na to da li su povredu učinila lica koja su postupala u službenom svojstvu. U konkretnom slučaju, Ustavni sud primjećuje da je apelant imao na raspolaganju pravno sredstvo – žalbu kojom je mogao osporiti osnovanost izrečene zaštitne mjere oduzimanja motocikla, što je i koristio. Međutim, Ustavni sud uočava da Okružni sud nije ispitao srž apelantove žalbe, to jest da nije ispitao meritorno donesenu odluku, nego je njegova odluka, kao i odluka Osnovnog suda, bila ispitivanje formalne dopustivosti podnesene žalbe. Stoga, Ustavni sud treba utvrditi jesu li pravna sredstva na koja je apelant imao pravo bila "djelotvorna" bilo u smislu sprečavanja navodne povrede njegovog prava na pravično suđenje ili trajanja te povrede (vidi, *mutatis mutandis*, *Kudla protiv Poljske* [GC], broj 30210/96, stav 158, ECHR 2000-XI). Budući da, dakle, član 13. Evropske konvencije traži da pravno sredstvo bude "djelotvorno", to se postavlja pitanje je li to bio slučaj u konkretnim okolnostima, s obzirom na činjenicu da redovni sud smatra da je rješenje od 1. februara 2016. godine apelantu dostavljeno putem oglasne ploče 23. februara 2016. godine s rokom objavljivanja od osam dana, tako da je posljednji dan roka za izjavljivanje žalbe istekao 10. marta 2016. godine, te je stoga njegova žalba odbačena kao neblagovremena. Ustavni sud ponavlja da pravno sredstvo čije uvođenje nalaže član 13. Evropske konvencije mora biti "djelotvorno" i u praksi i u pravu. Međutim, takvo je sredstvo potrebno samo za prigovore koji se mogu smatrati "dokazivima" na osnovu Evropske konvencije (vidi *Metropolitan Church of Bessarabia and Others protiv Moldavije*, broj 45701/99, § 137, ECHR 2001-XII).

35. Ustavni sud ponavlja da je osiguravanje djelotvornog pravnog lijeka iz člana 13. Evropske konvencije jedno od osnovnih procesnih jamstava u svim pravnim postupcima. Garancijom prava na pravni lijek jamči se pravo svim licima da izjavljivanjem žalbe ili drugog propisanog pravnog lijeka, pod jednakim uvjetima, traže od nadležnog organa da preispita akt kojim je odlučeno o njihovim pravima, obavezama ili na zakonu zasnovanom interesu. Dalje, Ustavni sud ponavlja da je pravo na pristup sudu (*access to court*) jedno od najvažnijih prava sadržanih u odredbama člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, kojim se svakome garantira pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.

36. Član 13. Evropske konvencije zauzima posebno mjesto ne samo u okviru Konvencije već u cjelokupnom sistemu evropske zaštite ljudskih prava jer direktno obavezuje državu ugovornicu da štiti ljudska prava u okviru vlastitog pravnog sistema. Ustavni sud podsjeća da član 13. Evropske konvencije izričito propisuje obavezu država da, shodno članu 1. Evropske konvencije, štite ljudska prava i osnovne slobode, prvenstveno u okviru vlastitog pravnog sistema. Ovaj član stoga zahtijeva da država propiše domaće pravno sredstvo za postupanje po "dokazivoj pritužbi" u odnosu na Konvenciju i da na odgovarajući način otkloni kršenje (vidi *Kudla protiv Poljske* [GC], broj 30210/96, stav 152, ECHR 2000-XI). Obim obaveze države ugovornice prema članu 13. Evropske konvencije varira zavisno od prirode aplikantove tužbe; "djelotvornost pravnog

sredstva" tumačena u smislu člana 13. ne zavisi od izvjesnosti povoljnog ishoda za aplikanta. Istovremeno, pravni lijek zajamčen članom 13. mora biti "djelotvoran" i u praksi i prema zakonu, u smislu sprječavanja navodnog kršenja ili njegovog nastavljanja ili osiguranja odgovarajućeg otklanjanja kršenja koje se već dogodilo. Ukoliko samo po sebi jedno pravno sredstvo ne ispunjava zahtjeve iz člana 13. Evropske konvencije, to može učiniti skup pravnih sredstava predviđenih domaćim zakonima (vidjeti *Kudla*, gore citiran, stavovi 157-158. i *Wasserman protiv Rusije* (broj 2), br. 21071/05, stav 45, 10. april 2008. godine).

37. Ustavni sud podsjeća da je odredbama člana 1. Zakona o prekršajima propisano da se tim zakonom uređuju pravila prekršajnog postupka, te da je odredbama člana 108. istog zakona propisana dvostepenost postupka, na način da se protiv odluke donesene u prvom stepenu može izjaviti žalba ako ovim zakonom nije drugačije propisano. Dalje, Ustavni sud ukazuje da je odredbama člana 204. Zakona o prekršajima propisano da se žalba može izjaviti u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja o prekršaju. Stoga će redovni sud prilikom postupanja po žalbi ispitati i blagovremenost podnesene žalbe (član 206). Dakle, preduvjet za odlučivanje o žalbi jeste da je podnesena blagovremeno, to jeste da je podnesena u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja o prekršaju.

38. Pored toga, Ustavni sud ukazuje na odredbe člana 139. Zakona o prekršajima kojima je propisano: (1) "Učiniocu prekršaja će se osobno dostaviti (...) odluka od čijeg dostavljanja počinje da teče rok za žalbu; (7) Ako poštanski dostavljač ustanovi da je primalac odselio sa date adrese, pokušat će utvrditi novu adresu, te sudske pismeno vratiti pošiljaocu sa podacima o novoj adresi, osim u slučaju ako je nova adresa primaoca u dostavnom području te iste pošte, pri čemu će se pokušati uručenje sudske pisma na novoj adresi; (8) Ako je utvrđeno da se počinilac prekršaja ne nalazi na adresi prijavljenoj u evidenciji o prebivalištu i boravištu državljana BiH koju vodi nadležni organ, dostavljanje pismena će se izvršiti u smislu odredaba člana 145. ovog zakona". Pored toga, Ustavni sud ukazuje da je odredbama člana 145. Zakona o prekršajima propisano: (1) "Kada okrivljeni u toku prekršajnog postupka promijeni adresu, koja je evidentirana kod nadležnog organa koji vodi evidenciju o prebivalištu i boravištu državljana BiH [...] dužan je da o tome odmah obavijesti sud koji vodi postupak; (2) "Ako okrivljeni ne obavijesti sud o promjeni adrese, a dostavljač ne može da sazna gdje se odselio, sud će odrediti da se sva dalja dostavljanja za njega vrše na oglasnoj tabli suda koji vodi postupak".

39. Shodno navedenom, Ustavni sud smatra da je redovni sud trebao ispitati da li se u okolnostima konkretnog slučaja može smatrati da je apelant bio obaviješten na efektivan način o donošenju odluke suda, te da li je sud u razumnoj mjeri pokazao marljivost pri pokušaju da kontaktira s apelantom.

40. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da je apelant na usmenom pretresu dao svoju adresu, što je konstatirano u zapisniku, te da je preuzeo i obavezu obavješćavanja suda o njenoj eventualnoj promjeni. Pored toga, u zapisniku je konstatirano da je apelant saglasan da mu se odluka suda o meritumu spora dostavi putem pošte. Dakle, apelant je znao da će mu putem pošte biti dostavljena odluka suda u prekršajnom postupku koji je vođen protiv njega. Ustavni sud ističe da iz dostavljene dokumentacije proizlazi da je Osnovni sud svoju odluku apelantu uputio putem pošte na adresu koju je apelant dao sudu, ali i da se ta pošiljka vratila sudu uz napomenu da je apelant odselio s date adrese. Dalje, Ustavni sud navodi da iz dokumentacije u spisu i odgovora redovnih sudova proizlazi da apelant nije promijenio svoju adresu niti je obavijestio redovni sud o eventualnoj namjeri da promijeni adresu.

41. Ustavni sud podsjeća da je članom 3. Zakona o prebivalištu i boravištu građana BiH ("Službeni glasnik BiH" br.

32/01 i 56/08, u daljnjem tekstu: Zakon o prebivalištu i boravištu) propisano da se pod adresom stanovanja podrazumijevaju naziv ulice i broj kuće ili stana u mjestu u kojem državljani BiH ima prijavljeno prebivalište ili boravište. Istim zakonom u članu 4. propisano je, pored ostalog, da su prijavljivanje i odjavljivanje prebivališta kao i adrese stanovanja obavezni za sve državljane, te da državljani mogu imati prijavljeno samo jedno prebivalište na teritoriji BiH. Članom 6. navedenog zakona određeno je i da državljani koji prijavljuju svoje prebivalište ili boravište nadležnom organu dostavljaju i podatke o ulici i broju kuće ili stana, te da državljani o promjeni kućne adrese obavještavaju nadležni organ.

42. U okolnostima konkretnog slučaja, redovni sud je zaključio da je apelant promijenio adresu isključivo na osnovu konstatacije službenika pošte. Ustavni sud konstatira da je ono što je poštara napisao oboriva pretpostavka koju apelant može istaći samo u žalbi, što je u konkretnom slučaju i uradio. Pored toga, Ustavni sud zapaža da je apelant i u podnesku koji je uputio sudu 21. marta 2016. godine ukazao da nije primio navedeno rješenje i da je saznao u pošti da je to rješenje vraćeno sudu. Međutim, tu okolnost prvo Osnovni sud nije ni na koji način ispitao, nego je zdravo za gotovo uzeo kao tačno isključivo ono što je napisala pošta, te slijedom toga "vjerovanja" zaključio da je ispunjen i uvjet za dostavljanje rješenja putem oglasne ploče. Na taj način je Osnovni sud "postavio rok" za izjavljivanje žalbe na rješenje od 1. februara 2016. godine, a to je bio 10. mart 2016. godine, slijedom čega je apelantovu žalbu od 3. maja 2016. godine odbacio kao neblagovremenu, učinivši je nedjelotvornim pravnim lijekom.

43. S druge strane, Ustavni sud zapaža da je apelant pokazao zainteresiranost za odluku suda, te je zbog nedobijanja odluke čak i Osnovnom sud uputio pismeni podnesak 23. marta 2016. godine kojim traži dostavljanje tog rješenja, dakle, protekom oko mjesec i po dana od dana kada je sud trebao donijeti odluku o predmetnom prekršajnom postupku. Konačno, Ustavni sud zapaža da je apelant na datu adresu primio i rješenje od 3. maja 2016. godine, a da ni ta okolnost kod redovnog suda nije izazvala bilo kakvu sumnju u pravilnost primjene relevantnih odredaba Zakona o prekršajima prilikom dostavljanja odluke apelantu.

44. Sve te okolnosti, prema mišljenju Ustavnog suda, bile su osnov da Okružni sud ispita apelantove žalbene navode, posebno u dijelu koji se odnosi na valjanost dostavljanja rješenja od 1. februara 2016. godine. Dakle, redovni sud se nije bavio apelantovim navodima kojim osporava dostavljanje rješenja. Slijedom toga, proizlazi da je redovni sud u konkretnom slučaju s neprihvatljivim formalizmom primijenio zakonske odredbe o dostavljanju rješenja, ocjenjujući isključivo navode pošte da je apelant odselio, a nije ispitao apelantove navode da se nikada nije odselio s navedene adrese, te da nije bilo osnova da se rješenje dostavi putem oglasne ploče.

45. Shodno navedenom, Ustavni sud zaključuje da su apelantovi navodi o povredi prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije u vezi s pravom na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije osnovani.

46. Stoga, Ustavni sud smatra da je potrebno, s ciljem zaštite apelantovog ustavnog prava, ukinuti osporeno rješenje Okružnog suda, te predmet vratiti Okružnom sudu kako bi taj sud donio novu odluku u skladu s garancijama iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije te člana 13. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

47. Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do povrede prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13.

Evropske konvencije u vezi s pravom na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je redovni sud prilikom dostavljanja odluke na koju apelant ima pravo žalbe s neprihvatljivim formalizmom primijenio zakonske odredbe o dostavljanju, čime je izostala razumna marljivost redovnog suda jer mu je bila poznata *de facto* apelantova adresa.

48. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

49. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević, s. r.

1087

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2987/16**, rješavajući apelaciju **Branka Lipovca**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine - prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik
Mato Tadić, dopredsjednik
Mirsad Čeman, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. listopada 2018. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija Branka Lipovca podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH broj 65 0 P 042467 15 Rev od 10. svibnja 2016. godine i Presude Kantonalnog suda u Sara

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Branko Lipovac (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa Amir Šapčanin, odvjetnik iz Sarajeva, podnio je 14. srpnja 2016. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 65 0 P 042467 15 Rev od 10. svibnja 2016. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 65 0 P 042467 10 Gž od 5. rujna 2012. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog i Kantonalnog suda, te od Federacije BiH (u daljnjem tekstu: tužena) zatraženo je 30. kolovoza 2018. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni sud, Kantonalni sud i tužena su dostavili odgovore na apelaciju u razdoblju od 5. do 14. rujna 2018. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

5. Presudom Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 65 0 P 042467 08 P od 19. svibnja 2010. godine utvrđeno je da je ugovor o kupoprodaji nekretnina-stana u Sarajevu, Bulevar Meše Selimovića broj 29 (u daljnjem tekstu: predmetni stan), zaključen 11. veljače 1992. godine između apelanta i države SFRJ - SSNO - Vojne ustanove za upravljanje

SFJNA Beograd, kao pravnog prednika tužene, pravovaljan, pa je tužena dužna trpjeti da se apelant uknjiži u knjigu položenih ugovora Zemljišnoknjižnog ureda Općinskog suda kao vlasnik sa dijelom I/I uz naknadu troškova parničnog postupka, kako je precizirano u izreci, sve u roku od 30 dana po pravomoćnosti presude pod prijetnjom izvršenja. U protivnom navedena presuda će služiti kao osnova za uknjižbu.

6. U obrazloženju presude Općinski sud je naveo da je predmet konkretnog spora apelantov zahtjev za utvrđenje pravne valjanosti ugovora o kupoprodaji predmetnog stana i zahtjev za zemljišnoknjižni upis prava vlasništva na predmetnom stanu. Dalje je navedeno da je u dokaznom postupku utvrđeno da su predmetni kupoprodajni ugovor ovjerali 13. odnosno 12. veljače 1992. godine Općinski sud i Gradska uprava društvenih prihoda - Odjeljenje Novo Sarajevo. Također je utvrđeno da je apelant u cijelosti isplatio kupoprodajnu cijenu, te da je predmetni stan napustio početkom svibnja 1992. godine. Dalje je utvrđeno da predmetni stan koristi O. A. na temelju rješenja i ugovora o korištenju stana. Također je utvrđeno da apelant u predmetnom postupku nije dokazao da je u upravnom postupku ostvario povrat predmetnog stana, odnosno apelantov zahtjev za povrat u posjed predmetnog stana je pravomoćno odbijen u upravnom postupku pred tijelima uprave i Kantonalnim sudom. Imajući u vidu utvrđeno činjenično stanje, Općinski sud je smatrao da je apelant zaključio pravno obavezujući ugovor o kupovini predmetnog stana, pa je, stoga, sud udovoljio apelantovom tužbenom zahtjevu u cijelosti. Prema mišljenju Općinskog suda, svaka druga odluka predstavljala bi kršenje apelantovih imovinskih prava zaštićenih člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Navedeno je da apelant nakon 14. prosinca 1995. godine nije ostao u oružanim snagama izvan teritorija BiH, te da nije riješio stambeno pitanje iz istog fonda, ili u novoutemeljenim stambenim fondovima oružanih snaga država nastalih iz bivše SFRJ. Točno je da apelant nije u posjedu predmetnog stana, ali njegovo pravo na posjed, kako je zaključio Općinski sud, jače je od prava na posjed nositelja stanarskog prava na predmetnom stanu koji je u posjed predmetnog stana ušao na temelju akta tužene, a koji predstavlja kršenje apelantovih imovinskih prava. Prema mišljenju Općinskog suda, čl. 39a. i 39c. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (u daljnjem tekstu: Zakon o prodaji) nisu spojivi sa člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

7. Tužena se žalila protiv navedene prvostupanske presude. Odlučujući o prizivu Kantonalni sud je Presudom broj 65 0 P 042467 10 Gž od 5. rujna 2012. godine priziv tužene djelomično uvažio i prvostupajnsku presudu preinačio tako što je odbio kao neutemeljen dio apelantovog tužbenog zahtjeva kojim je tražio da se obveže tužena da trpi da se apelant uknjiži u knjigu položenih ugovora Zemljišnoknjižnog ureda Općinskog suda kao vlasnik na predmetnom stanu sa dijelom I/I i da, u protivnom, navedena presuda služi kao osnova za uknjižbu (stavak I. izreke). Stavkom II. izreke određeno je da svaka stranka snosi svoje troškove parničnog postupka, a stavkom III. je potvrđena prvostupajnska presuda u preostalom dijelu.

8. U obrazloženju presude Kantonalni sud je naveo da je priziv tužene djelomično utemeljen. Polazeći od odredbe članka 39. Zakona o prodaji, Kantonalni sud je zaključio da je prvostupajnski sud pravilno utvrdio da je predmetni kupoprodajni ugovor pravno valjan. Međutim, kako je dalje navedeno, iz spisa predmeta se može na pouzdan način utvrditi da apelant nije dokazao da je u posjedu predmetnog stana, odnosno da je legalni korisnik stana kako bi mu se moglo priznati pravo vlasništva na predmetnom stanu prema članku 39a. Zakona o prodaji. Stoga, apelantu ne pripada pravo na uknjižbu predmetnog stana. Prema

ocjeni Kantonalnog suda, navedeni zakon je u cijelosti usuglašen sa člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Obzirom na to da se iz spisa predmeta može zaključiti da apelant nije dobio drugi stan iz istog stambenog fonda iz kojeg je dobio predmetni stan, Kantonalni sud je zaključio da apelantu pripadaju prava iz članka 39e. Zakona o prodaji.

9. Apelant je protiv navedene presude Kantonalnog suda izjavio reviziju Vrhovnom sudu, koji je Presudom broj 65 0 P 042467 15 Rev od 10. svibnja 2016. godine apelantovu reviziju odbio kao neutemeljenu.

10. U obrazloženju presude Vrhovni sud je naveo da je drugostupajnski sud pravilno primijenio materijalno pravo kada je djelomično preinačio prvostupajnsku presudu i odbio apelantov tužbeni zahtjev za uknjižbu prava vlasništva na predmetnom stanu u zemljišnoj knjizi. Polazeći od članka 39a. Zakona o prodaji, Vrhovni sud je istaknuo da moraju biti kumulativno ispunjena dva uvjeta da bi se apelant, sukladno citiranom članku, mogao upisati kao vlasnik predmetnog stana, tj. da je prije 6. travnja 1992. godine zaključio pravno obavezujući ugovor o otkupu stana sa Saveznim sekretarijatom za narodnu odbranu (SSNO) i da taj stan koristi zakonito. Vrhovni sud je zaključio da u konkretnoj parnici nisu kumulativno ispunjena dva navedena uvjeta. Dalje je navedeno da su oba nižestupajnska suda pravilno utvrdila da je predmetni kupoprodajni ugovor pravno obavezujući u smislu navedenih odredaba članka 39. Zakona o prodaji. Međutim, nije ispunjen drugi uvjet iz citiranog članka 39a. Zakona o prodaji kako bi apelant na temelju predmetnog ugovora mogao steći pravo na uknjižbu prava vlasništva na predmetnom stanu. Apelant nije dokazao da je zakoniti posjednik predmetnog stana pri nepobitnoj činjenici da je tijekom rata napustio predmetni stan i da nije ostvario povrat predmetnog stana u upravnom postupku. Zakonito korištenje znači posjed stana koji se temelji na valjanoj pravnoj osnovi, što apelant nije dokazao. Vrhovni sud je, dalje, naveo da je neutemeljen i revizijski prigovor o pogrešnoj primjeni materijalnog prava putem navoda revizije da drugostupajnski sud nije primijenio Europsku konvenciju, koja se primjenjuje u našem pravnom sustavu izravno i koja ima supremaciju nad drugim zakonima. Vrhovni sud je smatrao da je drugostupajnski sud pravilno zaključio da se u konkretnom slučaju primjenjuju odredbe Zakona o prodaji i da je navedeni zakon u cijelosti usuglašen sa člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za što je u obrazloženju naveo razloge.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant smatra da mu je pobijanim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, pravo na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Apelant povredu navedenih prava vidi u pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Smatra da je Općinski sud donio pravilnu odluku kada je u cijelosti usvojio tužbeni zahtjev. Prema apelantovom mišljenju, Kantonalni i Vrhovni sud su pogrešno primijenili materijalno pravo kada su odbili njegov zahtjev za uknjižbu vlasništva a koje mu pripada sukladno članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

b) Odgovor na apelaciju

12. Vrhovni sud je u odgovoru na apelaciju istaknuo da ostaje pri razlozima danim u odluci tog suda koja je donesena sukladno važećim procesnim i materijalnim zakonima Federacije BiH, Ustava BiH i Europske konvencije. Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena.

13. Kantonalni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da su navodi apelacije neutemeljeni, da je taj sud svoju odluku donio nakon što je ispitao pobijanu presudu u okviru navoda iz priziva tužene i u granicama propisanim člankom 221. Zakona o parničnom postupku, te da je detaljno naveo razloge za svoje odlučanje.

14. Tužena je u odgovoru navela da pobijanim odlukama nisu povrijeđena apelantova prava na koja je ukazao u apelaciji. Istaknula je da apelant nema legalan posjed na predmetnom stanu, odnosno da je podnosio zahtjev za vraćanje u posjed Upravi za stambena pitanja Kantona Sarajevo, te da je postupak okončan tako što je odbijen apelantov zahtjev za vraćanje u posjed stana. Naime, u postupku je utvrđeno da je apelant ostao u oružanim snagama izvan teritorija BiH nakon 19. svibnja 1992. godine, pa se, u smislu odredbe članka 3a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, ne smatra izbjeglom i raseljenom osobom. Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

15. **Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06, 45/07, 51/07, 72/08, 23/09 i 5/10) u relevantnom dijelu glasi:

Član 39.

Nosilac prava iz kupoprodajnog ugovora zaključenog sa bivšim SSNO-om, na osnovu Zakona o stambenom obezbjeđenju u JNA ("Službeni list SFRJ", broj 84/90) i podzakonskih akata za njegovo provođenje, na stan koji je na raspolaganju Federalnom ministarstvu odbrane zaključio je pravno obavezujući ugovor ako je zaključio pisani ugovor o otkupu stana do 06. aprila 1992. godine i ugovor dostavio na ovjeru nadležnoj poreskoj službi, te ukoliko je kupoprodajna cijena utvrđena u skladu sa tada važećim zakonom i cijenu izmirio u cijelosti u ugovorenom roku.

Član 39a.

Ako nosilac stanarskog prava na stanu koji je na raspolaganju Vlade Federacije Bosne i Hercegovine taj stan koristi legalno, i ako je prije 6. aprila 1992. godine zaključio pravno obavezujući ugovor o otkupu stana sa Saveznim sekretarijatom za narodnu odbranu (SSNO) u skladu sa zakonima navedenim u članu 39. ovog zakona, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine izdaje nalog da se nosilac stanarskog prava uknjiži kao vlasnik stana u nadležnom sudu.

Član 39e.

Nosilac prava iz kupoprodajnog ugovora koji je zaključio pravno obavezujući ugovor iz člana 39. stav 1. Zakona, a koji je napustio stan u Federaciji Bosne i Hercegovine i nakon toga iz istog stambenog fonda ili novoformiranih stambenih fondova oružanih snaga država nastalih iz bivše SFRJ stekao novo stanarsko pravo ili pravo koje odgovara tom pravu, sticanjem novog stana raskinut je ugovor o otkupu stana u Federaciji Bosne i Hercegovine, te nema pravo na upis prava vlasništva na tom stanu.

Umjesto prava na upis vlasništva nosiocu prava iz kupoprodajnog ugovora iz stava (1) ovog člana pripada naknada iz stava (3) ovog člana.

Nosilac prava iz kupoprodajnog ugovora koji je zaključio pravno obavezujući ugovor iz člana 39. stav 1. Zakona, koji je nakon 14. decembra 1995. godine ostao u službi u oružanim snagama van teritorije Bosne i Hercegovine, a nije stekao novo stanarsko pravo ili pravo koje odgovara tom pravu, umjesto upisa prava vlasništva po zaključenom ugovoru ima pravo na naknadu od Federacije Bosne i Hercegovine u iznosu sredstava

uplaćenih po ugovoru uvećanih za pripadajuću kamatu po viđenju.

Nosilac prava iz kupoprodajnog ugovora koji je zaključio pravno obavezujući ugovor o otkupu stana iz člana 39. stav 1. Zakona za čiji stan je sadašnji korisnik, u skladu sa važećim zakonima, zaključio ugovor o korištenju stana ili ugovor o otkupu stana, umjesto upisa prava vlasništva na stanu, ima pravo na naknadu od Federacije Bosne i Hercegovine, utvrđenu na način iz stava 3. ovog člana, izuzev nosioca prava kupoprodajnog ugovora iz stava 1. ovog člana.

Napomena: Ustavni sud je Rješenjem o neizvršenju broj U 15/11 od 16. siječnja 2013. godine, koje je objavljeno u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 11/13 od 12. veljače 2013. godine, utvrdio da Parlament Federacije Bosne i Hercegovine nije izvršio Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 15/11 od 30. ožujka 2012. godine, pa je utvrđeno da odredba članka 39e. st. 3. i 4. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06, 45/07, 51/07, 72/08, 23/09 i 5/10) u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje naknade prestaje važiti narednog dana od dana objave te odluke u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine".

VI. Dopustivost

16. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

18. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 65 0 P 042467 15 Rev od 10. svibnja 2016. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, apelant je pobijanu presudu primio 1. lipnja 2016. godine, a apelacija je podnesena 14. srpnja 2016. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

19. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

20. Apelant pobija osporene odluke tvrdeći da su mu tim odlukama povrijeđena prava iz članka II/3.(e), (f) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. i članka 8. Europske konvencije, te članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

21. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2., što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke.

22. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom.

23. Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju radi o sporu građanskopravne naravi u kojem je apelant tražio da se utvrdi pravna valjanost kupoprodajnog ugovora i izvrši uknjižba prava vlasništva u zemljišne knjige, te apelant u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

24. Dalje, Ustavni sud ističe da apelant osporava odluke Vrhovnog i Kantonalnog suda, tvrdeći da su donesene na temelju pogrešne primjene materijalnog prava.

25. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda, zadaća ovih sudova nije da preispituju zaključke redovitih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadaća redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadaća Ustavnog suda je ispitati jesu li, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

26. Ustavni sud će se, dakle, iznimno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovitog suda kako u postupku utvrđivanja činjenica, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. travnja 2005. godine, stavak 26). U kontekstu navedenog Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje, i, *mutatis mutandis*, Europski sud, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. travnja 2013. godine, točka 24). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, obzirom na pitanja koja apelant postavlja, ispitati je li osporena odluka utemeljena na proizvoljnoj primjeni prava.

27. Ustavni sud zapaža da su u predmetnom postupku apelantov zahtjev da se utvrdi da je zaključio pravno obvezujući ugovor kojim je otkupio predmetni stan usvojila sva tri suda. Međutim, u odnosu na drugi dio tužbenog zahtjeva kojim je apelant tražio utvrđenje prava vlasništva i upis tog prava u zemljišne knjige, odbijen je kao neutemeljen pobijanim odlukama donesenim u prizivnom i revizijskom postupku. Pri tome Ustavni sud zapaža da su Kantonalni i Vrhovni sud u pobijanim odlukama dali detaljna obrazloženja zašto su zaključili da u konkretnom slučaju nisu ispunjeni kumulativni uvjeti iz članka 39a. Zakona o prodaji da bi se apelant mogao upisati kao vlasnik predmetnog stana. Imajući u vidu utvrđene činjenice da apelant nije dokazao da ima legalan posjed na predmetnom stanu, te pozivajući se na relevantne odredbe Zakona o prodaji, Ustavni sud smatra da su redoviti sudovi u pobijanim odlukama dali jasna obrazloženja zašto su odbili dio apelantovog zahtjeva za utvrđenje prava vlasništva i upis u zemljišne knjige, a koja Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Također, Ustavni sud zapaža

da su sudovi u pobijanim odlukama detaljno obrazložili zbog čega apelant, umjesto upisa prava vlasništva, od tužene ima pravo na novčanu naknadu sukladno članku 39e. Zakona o prodaji. Imajući u vidu činjenice konkretnog predmeta, Ustavni sud smatra da ovakav zaključak redovitih sudova u cijelosti korespondira sa relevantnim stajalištima Europskog suda u svezi sa ovim pitanjem (vidi, *mutatis mutandis*, *Mara Mandić i dr. protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 27. svibnja 2014. godine, stavak 66) i Ustavnog suda (vidi, *mutatis mutandis*, Odluku o dopustivosti i meritumu broj *AP 630/15* od 7. rujna 2017. godine, točka 29. i dalje, te druge odluke u kojim je Ustavni sud razmatrao apelacije osoba koje su imale zaključen ugovor o otkupu tzv. vojnih stanova) iz kojih proizlazi da ove osobe imaju pravo na naknadu sukladno Zakonu o prodaji stanova.

28. Pored toga, Ustavni sud zapaža da je u predmetu broj *AP 1895/15* utvrdio povredu prava na imovinu apelanta i njegove supruge Milene Lipovac i da je odluku dostavio Vladi Federacije BiH, koja je dužna apelantima u roku od tri mjeseca od podnošenja zahtjeva osigurati prava sukladno standardima Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj *U 15/11* od 30. ožujka 2012. godine, objavljene u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 37/12. U citiranom predmetu apelant je podnio apelaciju protiv odluka kojima je u upravnom postupku, u konačnici, odbijen apelantov zahtjev za povrat u posjed predmetnog stana. Ustavni sud je zaključio da postoji kršenje prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, jer su javne vlasti miješanjem u imovinu apelanata, koje je bilo zakonito i imalo legitiman cilj, ne utvrđujući činjenice u pogledu ispunjenja uvjeta da im njihovo predratno stanarsko pravo bude kompenzirano putem odgovarajuće naknade, na apelante stavile prevelik teret, odnosno nije postignuta pravična ravnoteža između zaštite imovine apelanata i zahtjeva javnog interesa (vidi Odluku o dopustivosti i meritumu broj *AP 1895/15* od 11. listopada 2017. godine, točka 26, dostupna na www.ustavnisud.ba).

29. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da pobijanim odlukama nije prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Pravo na dom

30. U pogledu apelantovih navoda da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, Ustavni sud ističe da je osnovni cilj članka 8. Europske konvencije zaštita pojedinaca od arbitrarnih miješanja vlasti u njihova prava garantirana člankom 8. Europske konvencije (vidi, Europski sud, *Kroon protiv Nizozemske*, presuda od 27. listopada 1994. godine, Serija A, 297-C, stavak 31).

31. Ustavni sud iz pobijanih presuda zaključuje da je u postupku utvrđeno da je apelant predmetni stan koristio do svibnja 1992. godine, da predmetni stan koristi O.A. na temelju rješenja i ugovora sa tuženom i da je apelantov zahtjev za povrat predmetnog stana u upravnom postupku pravomoćno odbijen. Iz navedenog proizlazi da je veza sa stanom, kao apelantovim domom, prekinuta u svibnju 1992. godine, a pobijanim odlukama, zbog neispunjenja pretpostavki za stjecanje prava vlasništva na stanu u smislu odredaba Zakona o prodaji, ni na koji način nije izvršeno miješanje u apelantovo pravo na dom, budući da je o tom pravu faktički odlučivano u postupku povrata predmetnog stana, a odluke donesene u tom postupku nisu predmet ove apelacije. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su apelantovi navodi o kršenju prava iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, također, neutemeljeni.

Pravo na imovinu

32. U svezi sa navodima koji se tiču prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud zapaža da apelant i ove navode dovodi u kontekst proizvoljne primjene materijalnog prava, što je Ustavni sud već obrazložio u prethodnim tačkama ove odluke, u okviru razmatranja prava na pravično suđenje. Obzirom na to, Ustavni sud, zbog istih razloga, zaključuje da su neutemeljeni i navodi apelacije o kršenju prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Ovo tim prije što je, kako je već konstatirano, Ustavni sud u Odluci broj AP 1895/15 utvrdio povredu navedenog prava u kontekstu odluka donesenih u upravnom postupku.

VIII. Zaključak

33. Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Evropske konvencije kada u obrazloženju pobijanih odluka nema ničega što ukazuje na proizvoljnu primjenu relevantnih propisa na apelantovu štetu, te kada su redoviti sudovi za svoju odluku dali jasne razloge.

34. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Evropske konvencije kada je apelantov tužbeni zahtjev odbijen zbog neispunjenja pretpostavki za stjecanje prava vlasništva na stanu u smislu materijalno-pravnih odredaba Zakona o prodaji kojima ni na koji način nije izvršeno miješanje u apelantovo pravo na dom.

35. Ustavni sud zaključuje da nema povrede apelantovog prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju koje je u konkretnim okolnostima dovedeno u svezu sa pogrešnom primjenom materijalnog prava zbog istih razloga koji su navedeni u svezi sa pravom na pravično suđenje.

36. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

37. Sukladno članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Zlatko M. Knežević, v. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **АП 2987/16**, rješavajući apelaciju **Бранка Липовца**, na osnovu члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине - пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Ћеман, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 11. октобра 2018. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Бранка Липовца** поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације БиХ број 65 0 П 042467 15 Рев од 10. маја 2016. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број 65 0 П 042467 10 Гж од 5. септембра 2012. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и

Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ**I. Увод**

1. Бранко Липовац (у даљњем тексту: апелант), којег заступа Амир Шапчанин, адвокат из Сарајева, поднио је 14. јула 2016. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације БиХ (у даљњем тексту: Врховни суд) број 65 0 П 042467 15 Рев од 10. маја 2016. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 65 0 П 042467 10 Гж од 5. септембра 2012. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног и Кантоналног суда, те од Федерације БиХ (у даљњем тексту: тужена) затражено је 30. августа 2018. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Врховни суд, Кантонални суд и тужена су доставили одговоре на апелацију у периоду од 5. до 10. септембра 2018. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин:

5. Пресудом Општинског суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Општински суд) број 65 0 П 042467 08 П од 19. маја 2010. године утврђено је да је уговор о купопродаји непокретности-стана у Сарајеву, Булевар Меше Селимовића број 29 (у даљњем тексту: предметни стан), закључен 11. фебруара 1992. године између апеланта и државе СФРЈ - ССНО - Војне установе за управљање СФЈНА Београд, као правног предника тужене, правоваљан, па је тужена дужна да трпи да се апелант укњижи у књигу положених уговора Земљишно-књижног уреда Општинског суда као сопственик са дијелом 1/1 уз накнаду трошкова парничног поступка, како је прецизирано у изреци, све у року од 30 дана по правоснажности пресуде под пријетњом извршења. У противном наведена пресуда ће служити као основ за укњижбу.

6. У образложењу пресуде Општински суд је навео да је предмет конкретног спора апелантов захтјев за утврђење правне ваљаности уговора о купопродаји предметног стана и захтјев за земљишно-књижни упис права својине на предметном стану. Даље је наведено да је у доказном поступку утврђено да су предметни купопродајни уговор овјерили 13, односно 12. фебруара 1992. године Општински суд и Градска управа друштвених прихода - Одјељење Ново Сарајево. Такође је утврђено да је апелант у цијелости исплатио купопродајну цијену, те да је предметни стан напустио почетком маја 1992. године. Даље је утврђено да предметни стан користи О. А. на основу рјешења и уговора о коришћењу стана. Такође је утврђено да апелант у предметном поступку није доказао да је у управном поступку остварио поврат предметног стана, односно апелантов захтјев за поврат у посјед предметног стана је правоснажно одбијен у управном поступку пред органима управе и Кантоналним судом. Имајући у виду утврђено чињенично стање, Општински суд је сматрао да је апелант закључио правно обавезујући уговор о куповини предметног стана, па је, стога, суд удовољио апелантовом тужбеном захтјеву у цијелости. Према мишљењу Општинског суда, свака друга одлука представљала би кршење апелантових

имовинских права заштићених чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Наведено је да апелант након 14. децембра 1995. године није остао у оружаним снагама ван територије БиХ, те да није ријешио стамбено питање из истог фонда, или у новооснованим стамбеним фондовима оружаних снага држава насталих из бивше СФРЈ. Тачно је да апелант није у посједу предметног стана, али његово право на посјед, како је закључио Општински суд, јаче је од права на посјед носиоца станарског права на предметном стану који је у посјед предметног стана ушао на основу акта тужене, а који представља кршење апелантових имовинских права. Према мишљењу Општинског суда, чл. 39а. и 39ц. Закона о продаји станова на којима постоји станарско право (у даљњем тексту: Закон о продаји) нису спојиви са чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

7. Тужена се жалила против наведене првостепене пресуде. Одлучујући о жалби Кантонални суд је Пресудом број 65 0 П 042467 10 Гж од 5. септембра 2012. године жалбу тужене дјелимично уважио и првостепену пресуду преиначио тако што је одбио као неоснован дио апелантовог тужбеног захтјева којим је тражио да се обавезе тужена да трпи да се апелант укњижи у књигу положених уговора Земљишнокњижног уреда Општинског суда као сопственик на предметном стану са дијелом 1/1 и да, у противном, наведена пресуда служи као основ за укњижбу (став I изреке). Ставом II изреке одређено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка, а ставом III је потврђена првостепена пресуда у преосталом дијелу.

8. У образложењу пресуде Кантонални суд је навео да је жалба тужене дјелимично основана. Полазећи од одредбе члана 39 Закона о продаји, Кантонални суд је закључио да је првостепени суд правилно утврдио да је предметни купопродајни уговор правно ваљан. Међутим, како је даље наведено, из списка предмета може да се на поуздан начин утврди да апелант није доказао да је у посједу предметног стана, односно да је легални корисник стана да би му се могло признати право својине на предметном стану према члану 39а. Закона о продаји. Стога, апеланту не припада право на укњижбу предметног стана. Према оцјени Кантоналног суда, наведени закон је у цијелости усаглашен са чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. С обзиром на то да се из списка предмета може закључити да апелант није добио други стан из истог стамбеног фонда из којег је добио предметни стан, Кантонални суд је закључио да апеланту припадају права из члана 39е. Закона о продаји.

9. Апелант је против наведене пресуде Кантоналног суда изјавио ревизију Врховном суду, који је Пресудом број 65 0 П 042467 15 Рев од 10. маја 2016. године апелантову ревизију одбио као неосновану.

10. У образложењу пресуде Врховни суд је навео да је другостепени суд правилно примијенио материјално право када је дјелимично преиначио првостепену пресуду и одбио апелантов тужбени захтјев за укњижбу права својине на предметном стану у земљишној књизи. Полазећи од члана 39а. Закона о продаји, Врховни суд је истакао да морају бити кумулативно испуњена два услова да би апелант, у складу са цитираним чланом, могао да се упише као сопственик предметног стана, тј. да је прије 6. априла 1992. године закључио правно обавезујући уговор о откупу стана са Савезним секретаријатом за народну одбрану (СНО) и да тај стан користи законито. Врховни суд је закључио да у конкретној парници нису кумулативно испуњена два наведена услова. Даље је наведено да су оба нижестепена суда правилно утврдила да је предметни купопродајни

уговор правно обавезујући у смислу наведених одредаба члана 39 Закона о продаји. Међутим, није испуњен други услов из цитираног члана 39а. Закона о продаји да би апелант на основу предметног уговора могао да стекне право на укњижбу права својине на предметном стану. Апелант није доказао да је законити посједник предметног стана при неспорној чињеници да је током рата напустио предметни стан и да није остварио поврат предметног стана у управном поступку. Законито коришћење значи посјед стана који се заснива на ваљаном правном основу, што апелант није доказао. Врховни суд је, даље, навео да је неоснован и ревизиони приговор о погрешној примјени материјалног права путем навода ревизије да другостепени суд није примијенио Европску конвенцију, која се примјењује у нашем правном систему директно и која има супремацију над другим законима. Врховни суд је сматрао да је другостепени суд правилно закључио да се у конкретном случају примјењују одредбе Закона о продаји и да је наведени закон у цијелости усаглашен са чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за шта је у образложењу навео разлоге.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

11. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, право на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апелант повреду наведених права види у погрешној примјени материјалног права. Сматра да је Општински суд донио правилну одлуку када је у цијелости усвојио тужбени захтјев. Према апелантовом мишљењу, Кантонални и Врховни суд су погрешно примијенили материјално право када су одбили његов захтјев за укњижбу својине а које му припада сходно члану 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

б) Одговор на апелацију

12. Врховни суд је у одговору на апелацију истакао да остаје при разлозима датим у одлуци тог суда која је донесена у складу с важећим процесним и материјалним законима Федерације БиХ, Устава БиХ и Европске конвенције. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

13. Кантонални суд је у одговору на апелацију навео да су наводи апелације неосновани, да је тај суд своју одлуку донио након што је испитао побијану пресуду у оквиру навода из жалбе тужене и у границама прописаним чланом 221 Закона о парничном поступку, те да је детаљно навео разлоге за своје одлучење.

14. Тужена је у одговору навела да оспореним одлукама нису повријеђена апелантова права на која је указао у апелацији. Истакла је да апелант нема легалан посјед на предметном стану, односно да је подносио захтјев за враћање у посјед Управи за стамбена питања Кантона Сарајево, те да је поступак окончан тако што је одбијен апелантов захтјев за враћање у посјед стана. Наиме, у поступку је утврђено да је апелант остао у оружаним снагама ван територије БиХ након 19. маја 1992. године, па се, у смислу одредбе члана 3а. Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима, не сматра избјеглим и расељеним лицем. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

15. **Закон о продаји станова на којима постоји станарско право** ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" бр. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06, 45/07, 51/07, 72/08, 23/09 и 5/10) у релевантном дијелу гласи:

Члан 39.

Носилац права из купопродајног уговора закљученог са бившим ССНО-ом, на основу Закона о стамбеном обезбјеђењу у ЈНА ("Службени лист СФРЈ", број 84/90) и подзаконских аката за његово провођење, на стан који је на располагању Федералном министарству одбране закључио је правно обавезујући уговор ако је закључио писани уговор о откупу стана до 06. априла 1992. године и уговор доставио на овјеру надлежној пореској служби, те уколико је купопродајна цијена утврђена у складу са тада важећим законом и цијену измирио у цијелости у уговореном року.

Члан 39а.

Ако носилац станарског права на стану који је на располагању Владе Федерације Босне и Херцеговине тај стан користи легално, и ако је прије 6. априла 1992. године закључио правно обавезујући уговор о откупу стана са Савезним секретаријатом за народну одбрану (ССНО) у складу са законима наведеним у члану 39. овог закона, Влада Федерације Босне и Херцеговине издаје налог да се носилац станарског права укњижи као власник стана у надлежном суду.

Члан 39е.

Носилац права из купопродајног уговора који је закључио правно обавезујући уговор из члана 39. став 1. Закона, а који је напустио стан у Федерацији Босне и Херцеговине и након тога из истог стамбеног фонда или новоформираних стамбених фондова оружаних снага држава насталих из бивше СФРЈ стекао ново станарско право или право које одговара том праву, стицањем новог стана раскинут је уговор о откупу стана у Федерацији Босне и Херцеговине, те нема право на упис права власништва на том стану.

Умјесто права на упис власништва носиоцу права из купопродајног уговора из става (1) овог члана припада накнада из става (3) овог члана.

Носилац права из купопродајног уговора који је закључио правно обавезујући уговор из члана 39. став 1. Закона, који је након 14. децембра 1995. године остао у служби у оружаним снагама ван територије Босне и Херцеговине, а није стекао ново станарско право или право које одговара том праву, умјесто уписа права власништва по закљученом уговору има право на накнаду од Федерације Босне и Херцеговине у износу средстава уплаћених по уговору увећаних за припадајућу камату по виђењу.

Носилац права из купопродајног уговора који је закључио правно обавезујући уговор о откупу стана из члана 39. став 1. Закона за чији стан је садашњи корисник, у складу са важећим законима, закључио уговор о кориштењу стана или уговор о откупу стана, умјесто уписа права власништва на стану, има право на накнаду од Федерације Босне и Херцеговине, утврђену на начин из става 3. овог члана, изузев носиоца права купопродајног уговора из става 1. овог члана.

Напомена: Уставни суд је Рјешењем о неизвршењу број У 15/11 од 16. јануара 2013. године, које је објављено у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 11/13 од 12. фебруара 2013. године, утврдио да Парламент Федерације Босне и Херцеговине није извршио Одлуку Уставног суда Босне и Херцеговине број У 15/11 од 30. марта 2012. године,

на је утврђено да одредба члана 39е. ст. 3 и 4 Закона о продаји станова на којима постоји станарско право ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" бр. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06, 45/07, 51/07, 72/08, 23/09 и 5/10) у дијелу који се односи на утврђивање накнаде престаје да важи наредног дана од дана објављивања те одлуке у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине".

VI. Допустивост

16. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

17. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку којег је користио.

18. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број 65 0 П 042467 15 Рев од 10. маја 2016. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, апелант је оспорену пресуду примио 1. јуна 2016. године, а апелација је поднесена 14. јула 2016. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због којег апелација није допустива.

19. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

20. Апелант побија оспорене одлуке тврдећи да су му тим одлукама повријеђена права из члана II/3е), ф) и к) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 и члана 8 Европске конвенције, те члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

21. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

22. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.

23. Уставни суд запажа да се у конкретном случају ради о спору грађанскоправне природе у којем је апелант тражио да се утврди правна ваљаност купопродајног уговора и изврши укњижба права својине у земљишне књиге, те апелант у предметном поступку ужива гаранције права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

24. Даље, Уставни суд истиче да апелант оспорава одлуке Врховног и Кантоналног суда, тврдећи да су донесене на основу погрешне примјене материјалног права.

25. У вези с тим, Уставни суд указује на то да, према пракси Европског суда и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види, Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допуствости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, уопштено, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види, Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли су, евентуално, повријеђена или занемарена уставна права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

26. Уставни суд ће се, дакле, изузетно упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примијенили позитивноправне прописе када је очигледно да је у одређеном поступку дошло до произвољног поступања редовног суда како у поступку утврђивања чињеница, тако и примјене релевантних позитивноправних прописа (види, Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26). У контексту наведеног Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може да води правичном поступку (види, Уставни суд, Одлука број АП 1293/05 од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље, и, *mutatis mutandis*, Европски суд, *Анђелковић против Србије*, пресуда од 9. априла 2013. године, тачка 24). Имајући у виду наведено, Уставни суд ће у конкретном случају, с обзиром на питања која апелант поставља, испитати да ли је оспорена одлука заснована на произвољној примјени права.

27. Уставни суд запажа да су у предметном поступку апелантов захтјев да се утврди да је закључио правно обавезујући уговор којим је откупио предметни стан усвојила сва три суда. Међутим, у односу на други дио тужбеног захтјева којим је апелант тражио утврђење права својине и упис тог права у земљишне књиге, одбијен је као неоснован оспореним одлукама донесеним у жалбеном и ревизионом поступку. При томе Уставни суд запажа да су Кантонални и Врховни суд у оспореним одлукама дали детаљна образложења зашто су закључили да у конкретном случају нису испуњени кумулативни услови из члана 39а. Закона о продаји да би апелант могао да се упише као сопственик предметног стана. Имајући у виду утврђене чињенице да апелант није доказао да има легалан посјед на предметном стану, те позивајући се на релевантне одредбе Закона о продаји, Уставни суд сматра да су редовни судови у оспореним одлукама дали јасна образложења зашто су одбили дио апелантовог захтјева за утврђење права својине и упис у земљишне књиге, а која Уставни суд не сматра произвољним. Такође, Уставни суд запажа да су судови у оспореним одлукама детаљно образложили због чега апелант, умјесто уписа права својине, од тужене има право на новчану накнаду сходно члану 39е. Закона о продаји. Имајући у виду чињенице конкретног предмета, Уставни суд сматра да овакав закључак редовних судова у цијелости кореспондира са релевантним становиштима Европског суда у вези са овим питањем (види, *mutatis mutandis*, *Мара Мандић и др. против Босне и Херцеговине*, одлука од 27. маја

2014. године, став 66) и Уставног суда (види, *mutatis mutandis*, Одлуку о допуствости и меритуму број АП 630/15 од 7. септембра 2017. године, тачка 29 и даље, те друге одлуке у којим је Уставни суд разматрао апелације лица која су имала закључен уговор о откупу тзв. војних станова) из којих произилази да ова лица имају право на надокнаду у складу са Законом о продаји станова.

28. Поред тога, Уставни суд запажа да је у предмету број АП 1895/15 утврдио повреду права на имовину апеланта и његове супруге Милене Липовац и да је одлуку доставио Влади Федерације БиХ, која је дужна да апелантима у року од три мјесеца од подношења захтјева обезбиједи права у складу са стандардима Одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине број У 15/11 од 30. марта 2012. године, објављене у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 37/12. У цитираном предмету апелант је поднио апелацију против одлука којима је у управном поступку, у коначници, одбијен апелантов захтјев за поврат у посјед предметног стана. Уставни суд је закључио да постоји кршење права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, јер су јавне власти мијешањем у имовину апеланата, које је било законито и имало легитиман циљ, не утврђујући чињенице у погледу испуњења услова да им њихово предатно станарско право буде компензовано путем одговарајуће накнаде, на апеланте ставиле превелик терет, односно није постигнута правична равнотежа између заштите имовине апеланата и захтјева јавног интереса (види Одлуку о допуствости и меритуму број АП 1895/15 од 11. октобра 2017. године, тачка 26, доступна на www.ustavnisud.ba).

29. Имајући у виду све наведено, Уставни суд закључује да оспореним одлукама није прекршено апелантово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Право на дом

30. У погледу апелантових навода да му је оспореним одлукама повријеђено право на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције, Уставни суд истиче да је основни циљ члана 8 Европске конвенције заштита појединаца од арбитрарних мијешања власти у њихова права гарантована чланом 8 Европске конвенције (види, Европски суд, *Kroon против Холандије*, пресуда од 27. октобра 1994. године, Серија А, 297-Ц, став 31).

31. Уставни суд из оспорених пресуда закључује да је у поступку утврђено да је апелант предметни стан користио до маја 1992. године, да предметни стан користи О.А. на основу рјешења и уговора са туженом и да је апелантов захтјев за поврат предметног стана у управном поступку правоснажно одбијен. Из наведеног произилази да је веза са станом, као апелантовим домом, прекинута у мају 1992. године, а оспореним одлукама, због неиспуњења претпоставки за стицање права својине на стану у смислу одредаба Закона о продаји, ни на који начин није извршено мијешање у апелантово право на дом, будући да је о том праву фактички одлучивано у поступку поврата предметног стана, а одлуке донесене у том поступку нису предмет ове апелације. Стога, Уставни суд закључује да су апелантови наводи о кршењу права из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције, такође, неосновани.

Право на имовину

32. У вези са наводима који се тичу права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд

запажа да апелант и ове наводе доводи у контекст произвољне примјене материјалног права, што је Уставни суд већ образложио у претходним тачкама ове одлуке, у оквиру разматрања права на правично суђење. С обзиром на то, Уставни суд, због истих разлога, закључује да су неосновани и наводи апелације о кршењу права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Ово тим прије што је, како је већ констатовано, Уставни суд у Одлуци број АП 1895/15 утврдио повреду наведеног права у контексту одлука донесених у управном поступку.

VIII. Закључак

33. Уставни суд закључује да не постоји повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када у образложењу оспорених одлука нема ничега што указује на произвољну примјену релевантних прописа на апелантову штету, те када су редовни судови за своју одлуку дали јасне разлоге.

34. Уставни суд закључује да нема кршења права на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције када је апелантов тужбени захтјев одбијен због неиспуњења претпоставки за стицање права својине на стану у смислу материјалноправних одредаба Закона о продаји којима ни на који начин није извршено мијешање у апелантово право на дом.

35. Уставни суд закључује да нема повреду апелантовог права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију које је у конкретним околностима доведено у везу са погрешном примјеном материјалног права због истих разлога који су наведени у вези са правом на правично суђење.

36. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

37. У складу са чланом VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **АП 2987/16**, рјешавајући апелацију **Branka Lipovca**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка b) и члана 59. ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине - преčišчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, предсједник

Мато Тодић, потпредсједник

Мирсад Ћеман, потпредсједник

Валерија Галић, суткиња

Модраг Симић, судија

Сеада Палавић, суткиња

на сједници одржаној 11. октобра 2018. године донио је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Одбија се као неоснована апелација **Branka Lipovca** поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације БиХ број 65 0 P 042467 15 Rev од 10. маја 2016. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број 65 0 P 042467 10 Gž од 5. септембра 2012. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и

Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Branko Lipovac (у даљњем тексту: апелант), којег заступа Amir Šapčanin, адвокат из Сарајева, поднио је 14. јула 2016. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације БиХ (у даљњем тексту: Врховни суд) број 65 0 P 042467 15 Rev од 10. маја 2016. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 65 0 P 042467 10 Gž од 5. септембра 2012. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. Правила Уставног суда, од Врховног и Кантоналног суда, те од Федерације БиХ (у даљњем тексту: тужена) затражено је 30. августа 2018. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Врховни суд, Кантонални суд и тужена су доставили одговоре на апелацију у периоду од 5. до 10. септембра 2018. године.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу се сумирати на слjedeћи начин:

5. Пресудом Опćинског суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Опćински суд) број 65 0 P 042467 08 P од 19. маја 2010. године утврђено је да је уговор о купопродаји некретнина-стана у Сарајеву, Булевар Меће Селимовића број 29 (у даљњем тексту: предметни стан), закључен 11. фебруара 1992. године између апеланта и државе СФРЈ - ССНО - Војне установе за управљање СФЈНА Београд, као правног предника тужене, правоваљан, па је тужена дужна да трпи да се апелант укњижи у књигу položenih уговора Земљишнокњижног уреда Опćинског суда као власник са дијелом 1/1 уз накнаду трошкова парничног поступка, како је прецизирано у изјечи, све у року од 30 дана по правоснажности пресуде под пријетњом извршења. У противном наведена пресуда ће служити као основ за укњижбу.

6. У образложењу пресуде Опćински суд је навео да је предмет конкретног спора апелантов захтјев за утврђење правне ваљаности уговора о купопродаји предметног стана и захтјев за земљишнокњижни упис права власништва на предметном стану. Дале је наведено да је у доказном поступку утврђено да су предметни купопродајни уговор овјерили 13. односно 12. фебруара 1992. године Опćински суд и Градска управа друштвених прихода - Одјелjenje Ново Сарајево. Такође је утврђено да је апелант у цијелости исплатио купопродајну цијену, те да је предметни стан напустио почетком маја 1992. године. Дале је утврђено да предметни стан користи О. А. на основу рјешења и уговора о кориштењу стана. Такође је утврђено да апелант у предметном поступку није доказао да је у управном поступку остварио поврат предметног стана, односно апелантов захтјев за поврат у посјед предметног стана је правомоћно одбијен у управном поступку пред органима управе и Кантоналним судом. Имајући у виду утврђено чињенично стање, Опćински суд је сматрао да је апелант закључио правно обавезујући уговор о куповини предметног стана, па је, стога, суд удовољио апелантовом тужбеном захтјеву у цијелости. Према мишљењу Опćинског суда, свака друга одлука представљала би кршење апелантових имовинских права заштићених чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Наведено је да апелант након 14. децембра 1995. године није остао у оружаном снагама изван територије БиХ, те да није ријешио стамбено питање из истог фонда, или у новотемелjenim стамбеним фондovima оружаном

snaga država nastalih iz bivše SFRJ. Tačno je da apelant nije u posjedu predmetnog stana, ali njegovo pravo na posjed, kako je zaključio Općinski sud, jače je od prava na posjed nosioca stanarskog prava na predmetnom stanu koji je u posjed predmetnog stana ušao na osnovu akta tužene, a koji predstavlja kršenje apelantovih imovinskih prava. Prema mišljenju Općinskog suda, čl. 39a. i 39c. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (u daljnjem tekstu: Zakon o prodaji) nisu spojivi sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

7. Tužena se žalila protiv navedene prvostepene presude. Odlučujući o žalbi Kantonalni sud je Presudom broj 65 0 P 042467 10 Gž od 5. septembra 2012. godine žalbu tužene djelimično uvažio i prvostepenu presudu preinačio tako što je odbio kao neosnovan dio apelantovog tužbenog zahtjeva kojim je tražio da se obaveže tužena da trpi da se apelant uknjiži u knjigu položenih ugovora Zemljišnoknjižnog ureda Općinskog suda kao vlasnik na predmetnom stanu sa dijelom I/I i da, u protivnom, navedena presuda služi kao osnov za uknjižbu (stav I izreke). Stavom II izreke određeno je da svaka stranka snosi svoje troškove parničnog postupka, a stavom III je potvrđena prvostepena presuda u preostalom dijelu.

8. U obrazloženju presude Kantonalni sud je naveo da je žalba tužene djelimično osnovana. Polazeći od odredbe člana 39. Zakona o prodaji, Kantonalni sud je zaključio da je prvostepeni sud pravilno utvrdio da je predmetni kupoprodajni ugovor pravno valjan. Međutim, kako je dalje navedeno, iz spisa predmeta se može na pouzdan način utvrditi da apelant nije dokazao da je u posjedu predmetnog stana, odnosno da je legalni korisnik stana da bi mu se moglo priznati pravo vlasništva na predmetnom stanu prema članu 39a. Zakona o prodaji. Stoga, apelantu ne pripada pravo na uknjižbu predmetnog stana. Prema ocjeni Kantonalnog suda, navedeni zakon je u cijelosti usaglašen sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. S obzirom na to da se iz spisa predmeta može zaključiti da apelant nije dobio drugi stan iz istog stambenog fonda iz kojeg je dobio predmetni stan, Kantonalni sud je zaključio da apelantu pripadaju prava iz člana 39e. Zakona o prodaji.

9. Apelant je protiv navedene presude Kantonalnog suda izjavio reviziju Vrhovnom sudu, koji je Presudom broj 65 0 P 042467 15 Rev od 10. maja 2016. godine apelantovu reviziju odbio kao neosnovanu.

10. U obrazloženju presude Vrhovni sud je naveo da je drugostepeni sud pravilno primijenio materijalno pravo kada je djelimično preinačio prvostepenu presudu i odbio apelantov tužbeni zahtjev za uknjižbu prava vlasništva na predmetnom stanu u zemljišnoj knjizi. Polazeći od člana 39a. Zakona o prodaji, Vrhovni sud je istakao da moraju biti kumulativno ispunjena dva uvjeta da bi se apelant, u skladu sa citiranim članom, mogao upisati kao vlasnik predmetnog stana, tj. da je prije 6. aprila 1992. godine zaključio pravno obavezujući ugovor o otkupu stana sa Saveznim sekretarijatom za narodnu odbranu (SSNO) i da taj stan koristi zakonito. Vrhovni sud je zaključio da u konkretnoj parnici nisu kumulativno ispunjena dva navedena uvjeta. Dalje je navedeno da su oba nižestepena suda pravilno utvrdila da je predmetni kupoprodajni ugovor pravno obavezujući u smislu navedenih odredaba člana 39. Zakona o prodaji. Međutim, nije ispunjen drugi uvjet iz citiranog člana 39a. Zakona o prodaji da bi apelant na osnovu predmetnog ugovora mogao steći pravo na uknjižbu prava vlasništva na predmetnom stanu. Apelant nije dokazao da je zakoniti posjednik predmetnog stana pri nespornoj činjenici da je tokom rata napustio predmetni stan i da nije ostvario povrat predmetnog stana u upravnom postupku. Zakonito korištenje znači posjed stana koji se zasniva na valjanom pravnom osnovu, što apelant nije dokazao. Vrhovni sud je, dalje, naveo da je neosnovan i revizijski prigovor o pogrešnoj

primjeni materijalnog prava putem navoda revizije da drugostepeni sud nije primijenio Evropsku konvenciju, koja se primjenjuje u našem pravnom sistemu direktno i koja ima supremaciju nad drugim zakonima. Vrhovni sud je smatrao da je drugostepeni sud pravilno zaključio da se u konkretnom slučaju primjenjuju odredbe Zakona o prodaji i da je navedeni zakon u cijelosti usaglašen sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za šta je u obrazloženju naveo razloge.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na dom iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Apelant povredu navedenih prava vidi u pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Smatra da je Općinski sud donio pravilnu odluku kada je u cijelosti usvojio tužbeni zahtjev. Prema apelantovom mišljenju, Kantonalni i Vrhovni sud su pogrešno primijenili materijalno pravo kada su odbili njegov zahtjev za uknjižbu vlasništva a koje mu pripada shodno članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

b) Odgovor na apelaciju

12. Vrhovni sud je u odgovoru na apelaciju istakao da ostaje pri razlozima datim u odluci tog suda koja je donesena u skladu s važećim procesnim i materijalnim zakonima Federacije BiH, Ustava BiH i Evropske konvencije. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

13. Kantonalni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da su navodi apelacije neosnovani, da je taj sud svoju odluku donio nakon što je ispitao pobijanu presudu u okviru navoda iz žalbe tužene i u granicama propisanim članom 221. Zakona o parničnom postupku, te da je detaljno naveo razloge za svoje odlučenje.

14. Tužena je u odgovoru navela da osporenim odlukama nisu povrijeđena apelantova prava na koja je ukazao u apelaciji. Istakla je da apelant nema legalan posjed na predmetnom stanu, odnosno da je podnosio zahtjev za vraćanje u posjed Upravi za stambena pitanja Kantona Sarajevo, te da je postupak okončan tako što je odbijen apelantov zahtjev za vraćanje u posjed stana. Naime, u postupku je utvrđeno da je apelant ostao u oružanim snagama izvan teritorije BiH nakon 19. maja 1992. godine, pa se, u smislu odredbe člana 3a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, ne smatra izbjeglim i raseljenim licem. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

15. **Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06, 45/07, 51/07, 72/08, 23/09 i 5/10) u relevantnom dijelu glasi:

Član 39.

Nosilac prava iz kupoprodajnog ugovora zaključenog sa bivšim SSNO-om, na osnovu Zakona o stambenom obezbjeđenju u JNA ("Službeni list SFRJ", broj 84/90) i podzakonskih akata za njegovo provođenje, na stan koji je na raspolaganju Federalnom ministarstvu odbrane zaključio je pravno obavezujući ugovor ako je zaključio pisani ugovor o otkupu stana do 06. aprila 1992. godine i ugovor dostavio na ovjeru nadležnoj poreskoj službi, te ukoliko je kupoprodajna cijena utvrđena u skladu sa tada važećim zakonom i cijenu izmirio u cijelosti u ugovorenom roku.

Član 39a.

Ako nosilac stanarskog prava na stanu koji je na raspolaganju Vlade Federacije Bosne i Hercegovine taj stan koristi legalno, i ako je prije 6. aprila 1992. godine zaključio pravno obavezujući ugovor o otkupu stana sa Saveznim sekretarijatom za narodnu odbranu (SSNO) u skladu sa zakonima navedenim u članu 39. ovog zakona, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine izdaje nalog da se nosilac stanarskog prava uknjiži kao vlasnik stana u nadležnom sudu.

Član 39e.

Nosilac prava iz kupoprodajnog ugovora koji je zaključio pravno obavezujući ugovor iz člana 39. stav 1. Zakona, a koji je napustio stan u Federaciji Bosne i Hercegovine i nakon toga iz istog stambenog fonda ili novoformiranih stambenih fondova oružanih snaga država nastalih iz bivše SFRJ stekao novo stanarsko pravo ili pravo koje odgovara tom pravu, sticanjem novog stana raskinut je ugovor o otkupu stana u Federaciji Bosne i Hercegovine, te nema pravo na upis prava vlasništva na tom stanu.

Umjesto prava na upis vlasništva nosiocu prava iz kupoprodajnog ugovora iz stava (1) ovog člana pripada naknada iz stava (3) ovog člana.

Nosilac prava iz kupoprodajnog ugovora koji je zaključio pravno obavezujući ugovor iz člana 39. stav 1. Zakona, koji je nakon 14. decembra 1995. godine ostao u službi u oružanim snagama van teritorije Bosne i Hercegovine, a nije stekao novo stanarsko pravo ili pravo koje odgovara tom pravu, umjesto upisa prava vlasništva po zaključenom ugovoru ima pravo na naknadu od Federacije Bosne i Hercegovine u iznosu sredstava uplaćenih po ugovoru uvećanih za pripadajuću kamatu po viđenju.

Nosilac prava iz kupoprodajnog ugovora koji je zaključio pravno obavezujući ugovor o otkupu stana iz člana 39. stav 1. Zakona za čiji stan je sadašnji korisnik, u skladu sa važećim zakonima, zaključio ugovor o korištenju stana ili ugovor o otkupu stana, umjesto upisa prava vlasništva na stanu, ima pravo na naknadu od Federacije Bosne i Hercegovine, utvrđenu na način iz stava 3. ovog člana, izuzev nosioca prava kupoprodajnog ugovora iz stava 1. ovog člana.

Napomena: Ustavni sud je Rješenjem o neizvršenju broj U 15/11 od 16. januara 2013. godine, koje je objavljeno u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 11/13 od 12. februara 2013. godine, utvrdio da Parlament Federacije Bosne i Hercegovine nije izvršio Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 15/11 od 30. marta 2012. godine, pa je utvrđeno da odredba člana 39e. st. 3. i 4. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99/7/00, 32/01, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06, 45/07, 51/07, 72/08, 23/09 i 5/10) u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje naknade prestaje da važi narednog dana od dana objavljivanja te odluke u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine".

VI. Dopustivost

16. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

18. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 65 0 P 042467 15 Rev od 10. maja 2016. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, apelant je osporenu presudu primio 1. juna 2016. godine, a apelacija je podnesena 14. jula 2016. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

19. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

20. Apelant pobija osporene odluke tvrdeći da su mu tim odlukama povrijeđena prava iz člana II/3.e), f) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. i člana 8. Evropske konvencije, te člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

21. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

22. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom.

23. Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju radi o sporu građanskopravne prirode u kojem je apelant tražio da se utvrdi pravna valjanost kupoprodajnog ugovora i izvrši uknjižba prava vlasništva u zemljišne knjige, te apelant u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

24. Dalje, Ustavni sud ističe da apelant osporava odluke Vrhovnog i Kantonalnog suda, tvrdeći da su donesene na osnovu pogrešne primjene materijalnog prava.

25. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituirá redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

26. Dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda kako u postupku utvrđivanja činjenica, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 26). U kontekstu navedenog Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni

relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje, i, *mutatis mutandis*, Evropski sud, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, tačka 24). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelant postavlja, ispitati da li je osporena odluka zasnovana na proizvoljnoj primjeni prava.

27. Ustavni sud zapaža da su u predmetnom postupku apelantov zahtjev da se utvrdi da je zaključio pravno obavezujući ugovor kojim je otkupio predmetni stan usvojila sva tri suda. Međutim, u odnosu na drugi dio tužbenog zahtjeva kojim je apelant tražio utvrđenje prava vlasništva i upis tog prava u zemljišne knjige, odbijen je kao neosnovan osporenim odlukama donesenim u žalbenom i revizionom postupku. Pri tome Ustavni sud zapaža da su Kantonalni i Vrhovni sud u osporenim odlukama dali detaljna obrazloženja zašto su zaključili da u konkretnom slučaju nisu ispunjeni kumulativni uvjeti iz člana 39a. Zakona o prodaji da bi se apelant mogao upisati kao vlasnik predmetnog stana. Imajući u vidu utvrđene činjenice da apelant nije dokazao da ima legalan posjed na predmetnom stanu, te pozivajući se na relevantne odredbe Zakona o prodaji, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi u osporenim odlukama dali jasna obrazloženja zašto su odbili dio apelantovog zahtjeva za utvrđenje prava vlasništva i upis u zemljišne knjige, a koja Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Također, Ustavni sud zapaža da su sudovi u osporenim odlukama detaljno obrazložili zbog čega apelant, umjesto upisa prava vlasništva, od tužene ima pravo na novčanu naknadu shodno članu 39e. Zakona o prodaji. Imajući u vidu činjenice konkretnog predmeta, Ustavni sud smatra da ovakav zaključak redovnih sudova u cijelosti korespondira sa relevantnim stavovima Evropskog suda u vezi sa ovim pitanjem (vidi, *mutatis mutandis*, *Mara Mandić i dr. protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 27. maja 2014. godine, stav 66) i Ustavnog suda (vidi, *mutatis mutandis*, Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP 630/15 od 7. septembra 2017. godine, tačka 29. i dalje, te druge odluke u kojim je Ustavni sud razmatrao apelacije lica koja su imala zaključen ugovor o otkupu tzv. vojnih stanova) iz kojih proizlazi da ova lica imaju pravo na nadoknadu u skladu sa Zakonom o prodaji stanova.

28. Pored toga, Ustavni sud zapaža da je u predmetu broj AP 1895/15 utvrdio povredu prava na imovinu apelanta i njegove supruge Milene Lipovac i da je odluku dostavio Vladi Federacije BiH, koja je dužna da apelantima u roku od tri mjeseca od podnošenja zahtjeva osigura prava u skladu sa standardima Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 15/11 od 30. marta 2012. godine, objavljene u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 37/12. U citiranom predmetu apelant je podnio apelaciju protiv odluka kojima je u upravnom postupku, u konačnici, odbijen apelantov zahtjev za povrat u posjed predmetnog stana. Ustavni sud je zaključio da postoji kršenje prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, jer su javne vlasti miješanjem u imovinu apelanata, koje je bilo zakonito i imalo legitiman cilj, ne utvrđujući činjenice u pogledu ispunjenja uvjeta da im njihovo predratno stanarsko pravo bude kompenzirano putem odgovarajuće naknade, na apelante stavile prevelik teret, odnosno nije postignuta pravična ravnoteža između zaštite imovine apelanata i zahtjeva javnog interesa (vidi Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP 1895/15 od 11. oktobra 2017. godine, tačka 26, dostupna na www.ustavnisud.ba).

29. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da osporenim odlukama nije prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na dom

30. U pogledu apelantovih navoda da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na dom iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije, Ustavni sud ističe da je osnovni cilj člana 8. Evropske konvencije zaštita pojedinaca od arbitrarnih miješanja vlasti u njihova prava garantirana članom 8. Evropske konvencije (vidi, Evropski sud, *Kroon protiv Holandije*, presuda od 27. oktobra 1994. godine, Serija A, 297-C, stav 31).

31. Ustavni sud iz osporenih presuda zaključuje da je u postupku utvrđeno da je apelant predmetni stan koristio do maja 1992. godine, da predmetni stan koristi O.A. na temelju rješenja i ugovora sa tuženom i da je apelantov zahtjev za povrat predmetnog stana u upravnom postupku pravomoćno odbijen. Iz navedenog proizlazi da je veza sa stanom, kao apelantovim domom, prekinuta u maju 1992. godine, a osporenim odlukama, zbog neispunjenja pretpostavki za stjecanje prava vlasništva na stanu u smislu odredaba Zakona o prodaji, ni na koji način nije izvršeno miješanje u apelantovo pravo na dom, budući da je o tom pravu faktički odlučivano u postupku povrata predmetnog stana, a odluke donesene u tom postupku nisu predmet ove apelacije. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su apelantovi navodi o kršenju prava iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije, također, neosnovani.

Pravo na imovinu

32. U vezi sa navodima koji se tiču prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud zapaža da apelant i ove navode dovodi u kontekst proizvoljne primjene materijalnog prava, što je Ustavni sud već obrazložio u prethodnim tačkama ove odluke, u okviru razmatranja prava na pravično suđenje. S obzirom na to, Ustavni sud, zbog istih razloga, zaključuje da su neosnovani i navodi apelacije o kršenju prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Ovo tim prije što je, kako je već konstatirano, Ustavni sud u Odluci broj AP 1895/15 utvrdio povredu navedenog prava u kontekstu odluka donesenih u upravnom postupku.

VIII. Zaključak

33. Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada u obrazloženju osporenih odluka nema ničega što ukazuje na proizvoljnu primjenu relevantnih propisa na apelantovu štetu, te kada su redovni sudovi za svoju odluku dali jasne razloge.

34. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na dom iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije kada je apelantov tužbeni zahtjev odbijen zbog neispunjenja pretpostavki za stjecanje prava vlasništva na stanu u smislu materijalno-pravnih odredaba Zakona o prodaji kojima ni na koji način nije izvršeno miješanje u apelantovo pravo na dom.

35. Ustavni sud zaključuje da nema povrede apelantovog prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju koje je u konkretnim okolnostima dovedeno u vezu sa pogrešnom primjenom materijalnog prava zbog istih razloga koji su navedeni u vezi sa pravom na pravično suđenje.

36. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

37. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević, s. r.

1088

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 3130/16**, rješavajući apelaciju **Fisa d.o.o. Vitez**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Čeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. listopada 2018. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Fisa d.o.o. Vitez**, podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 51 0 P 053511 15 Rev od 26. svibnja 2016. godine i Presude Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 51 0 P 053511 14 Gž 2 od 25. rujna 2014. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. Fis d.o.o. Vitez (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa Mehmed Spaho, odvjetnik iz Sarajeva, podnio je 22. srpnja 2016. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 51 0 P 053511 15 Rev od 26. svibnja 2016. godine i Presude Kantonalnog suda u Novom Travniku (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 51 0 P 053511 14 Gž 2 od 25. rujna 2014. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda i Kantonalnog suda, kao i od Srednjobosanskog kantona - Ministarstvo unutarnjih poslova (u daljnjem tekstu: tuženi) zatraženo je 3. rujna 2018. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni i Kantonalni sud i tuženi su dostavili odgovore na apelaciju u razdoblju od 6. do 17. rujna 2018. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Presudom Općinskog suda u Travniku (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 51 0 P 053511 13 P 2 od 7. travnja 2014. godine obavezan je tuženi apelantu naknaditi materijalnu štetu u ukupnom iznosu od 1.964.955,60 KM, i to na ime izgubljene dobiti za razdoblje od 9. listopada 2008. do 31. prosinca 2008. godine iznos od 1.056.236,10 KM, a za razdoblje od 1. siječnja 2009. do 31. ožujka 2009. godine iznos od 744.633,00 KM, potom na ime gubitka rejtinga, ugleda, brenda i slogana tvrtke iznos od 158.255,16 KM, na ime materijalne štete za troškove liječenja apelantovog uposlenika J. Š. iznos od 4.817,18 KM i na ime materijalne štete na apelantovom objektu iznos od 1.014,34 KM, sve sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podnošenja tužbe pa do isplate, kao i da apelantu naknadi troškove postupka u iznosu od 3.326,62 KM (stavak I. izreke). Stavkom II. izreke odbijen je kao neutemeljen preostali dio apelantovog tužbenog zahtjeva za naknadu štete na ime izgubljene dobiti, gubitka rejtinga, ugleda, brenda i slogana

tvrtke, troškova liječenja uposlenika J. Š. i štete na objektu, preko dosuđenog iznosa, kao i dio tužbenog zahtjeva koji se odnosi na kamatu na dodatno zaduženje u iznosu od 115.602,13 KM i gubitka stečenih kondicija kod dobavljača u iznosu od 379.520,34 KM.

6. U obrazloženju presude je istaknuto da je predmet konkretnog spora potraživanje naknade materijalne štete (na ime izgubljene dobiti, gubitka rejtinga, ugleda, brenda i slogana tvrtke, troškova liječenja uposlenika, štete na objektu i gubitka stečenih kondicija kod dobavljača) koju je apelant pretrpio kao posljedicu štetnog događaja od 9. listopada 2008. godine kada je u njegovom poslovnom prodajnom objektu Fis u Vitezu došlo do eksplozije postavljene eksplozivne naprave.

7. U provedenom dokaznom postupku Općinski sud je utvrdio da se 9. listopada 2008. godine u apelantovom prodajnom poslovnom objektu u Vitezu desio štetni događaj, odnosno da je došlo do aktiviranja eksplozivne naprave, kojom prilikom je smrtno stradao apelantov uposlenik Z. B., a da je teške tjelesne ozljede zadobio uposlenik koji je radio na poslovima osiguranja i zaštite J. Š. Nadalje je utvrđeno da je na apelantovom objektu nastala materijalna šteta, kao i da je došlo do ozljeđivanja i drugih kupaca u objektu. Također je utvrđeno da su eksplozivnu napravu pripremili i postavili S. Đ. i A. I. Utvrđeno je da je protiv navedenih osoba vođen kazneni postupak, da su oni pravomoćnim presudama Suda Bosne i Hercegovine od 4. ožujka 2010. i 11. svibnja 2010. godine proglašeni krivim i osuđeni na kaznu zatvora za teško kazneno djelo protiv opće sigurnosti ljudi i imovine iz članka 328. st. 1. i 2, a u svezi s kaznenim djelom izazivanje opće opasnosti iz članka 323. st. 1. i 3. Kaznenog zakona FBiH (u daljnjem tekstu: KZFBiH), u svezi sa člankom 31. KZFBiH i člankom 7. Zakona o Sudu BiH. U postupku je dalje utvrđeno da je nekoliko dana prije eksplozije, a po telefonskoj dojavi nepoznate osobe "da je u prodajnom objektu apelanta 'Fis' u Vitezu postavljena eksplozivna naprava", apelant obavijestio MUPSBK, potom da su pripadnici navedenog MUP-a izvršili pregled apelantovog poslovnog objekta, te da prilikom pregleda nije pronađena eksplozivna naprava. Dalje je utvrđeno da su nekoliko dana poslije navedenog pregleda, 9. listopada 2008. godine, osobe S. Đ. i A. I. postavile eksplozivnu napravu u apelantov prodajni poslovni objekt, da su apelantovi uposlenici koji rade na osiguranju objekta pronašli u objektu postavljenu eksplozivnu napravu (sumnjiv paket), te da o pronalasku istog (eksplozivne naprave) apelantovi uposlenici nisu obavijestili tuženog odnosno MUPSBK. Utvrđeno je da su apelantovi uposlenici koji rade na osiguranju objekta iz apelantovog prodajnog objekta pokušali iznijeti eksplozivnu napravu, kojom prilikom je došlo do njezinog aktiviranja i nastanka štetnih posljedica (smrti jednog uposlenika, teže povrede uposlenika J. Š., kao i materijalne štete na objektu). Polazeći od tako utvrđenog činjeničnog stanja, Općinski sud je zaključio da za nastalu štetu u konkretnom slučaju odgovara šira društvena zajednica, država odnosno njezin organ u smislu odredbe članka 180. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), što je u konkretnom slučaju tuženi (SBK/KSB) i njegovi organi u smislu članka 2. i članka 12. stavak 1. točka 6. Zakona o unutarnjim poslovima. Prema ocjeni Općinskog suda, postavljanje eksplozivne naprave u apelantovom poslovnom objektu se može podvesti pod akt nasilja, kako to predviđa članak 180. ZOO i za koji odgovornost snosi društveno-politička zajednica čiji je organ bio dužan to spriječiti. Općinski sud je smatrao da navodi tuženog u konkretnoj pravnoj stvari da su poznati učinitelji kaznenog djela ne oslobađaju tuženog objektivne odgovornosti. Cijeneći činjenicu da su apelantovi uposlenici pristupili uklanjanju sumnjivog paketa bez obavješćavanja MUP-a o njegovom postojanju, Općinski sud je zaključio da je apelantov doprinos nastanku štete i štetnih posljedica u omjeru 30 %.

8. Tuženi se žalio protiv navedene presude Općinskog suda. Odlučujući o žalbi, Kantonalni sud je Presudom broj 51 0 P 053511 14 Gž 2 od 25. rujna 2014. godine žalbu tuženog usvojio i prvostupanjsku presudu u stavku prvom izreke za dosuđujući dio tužbenog zahtjeva na ime materijalne štete preinačio tako što je u cijelosti odbijen apelantov postavljeni tužbeni zahtjev (stavak I. izreke). Istom presudom apelant je obavezan tuženom naknaditi troškove postupka u iznosu od 63,00 KM (stavak II. izreke).

9. U obrazloženju presude Kantonalni sud je istaknuo da je tuženi u žalbi utemeljeno ukazao da prvostupanjski sud nije pravilno primijenio odredbu članka 180. stavak 1. ZOO, što je za posljedicu imalo donošenje nezakonite odluke. Kantonalni sud je smatrao utemeljenim prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tuženog. Dalje je utvrdio da šteta apelanta nastala na objektu, kao i ostali vidovi štete dejstvom eksploziva koji su podmetnule poznate osobe ne predstavljaju akt nasilja iz kojeg bi proizlazila posebna odgovornost društveno-političke zajednice (tuženog) po članku 180. stavak 1. ZOO. Istaknuto je da je navedenom odredbom propisana izričita odgovornost društveno-političke zajednice za štetu koju je pretrpjela fizička, a ne pravna osoba. Stoga, apelant kao pravna osoba ne može zahtijevati naknadu štete od društveno-političke zajednice po načelu objektivne odgovornosti iz osnova propisanih člankom 180. stavak 1. ZOO. Kantonalni sud je također istaknuo da apelant na temelju odredaba čl. 154., 155. i 158. ZOO ima pravo od počinitelja navedenih kaznenih djela zahtijevati naknadu štete po osnovi utvrđene krivnje.

10. Apelant je protiv navedene presude Kantonalnog suda izjavio reviziju. Odlučujući o reviziji, Vrhovni sud je Presudom broj 51 0 P 053511 15 Rev od 26. svibnja 2016. godine apelantovu reviziju odbio kao neutemeljenu.

11. U obrazloženju presude Vrhovni sud je naveo da je, suprotno navodima revizije, drugostupanjski sud pravilno prihvatio utemeljenim prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tuženog. I prema ocjeni tog suda, neutemeljeno je apelantovo stajalište da se odgovornost tuženog za predmetnu štetu u okolnostima predmetnog slučaja može utemeljiti na zakonskoj odredbi članka 180. stavak 1. ZOO. Prigovore revizije o pogrešnoj primjeni materijalnog prava kroz navode da tuženi odgovara kao društveno-politička zajednica za sva oštećenja nad apelantovom imovinom i da je odgovornost tuženog za nastalu materijalnu štetu iz ovakvih štetnih događaja objektivna uslijed propusta organa tuženog da poduzme radnje s ciljem zaštite osoba, imovine i dr. Vrhovni sud je smatrao neutemeljenim. Istaknuto je da je točan navod u apelantovoj reviziji da Zakon o unutarnjim poslovima Srednjobosanskog kantona propisuje da su u nadležnosti Kantonalnog ministarstva unutarnjih poslova i poslovi zaštite od požara i eksplozija, ali apelant pri tome gubi iz vida utvrđenu činjenicu da on na dan štetnog događaja nije o pronalasku eksplozivne naprave obavijestio tuženog odnosno MUPSBK da poduzme radnje iz svoje nadležnosti, a bio je dužan to učiniti s ciljem zaštite svoje imovine i osoba. Iz navedenog razloga, kako je zaključio Vrhovni sud, nema ni eventualne odgovornosti tuženog za predmetnu štetu u smislu odredbe članka 154. ZOO, a u svezi sa čl. 172. i 173. istog zakona. Prema ocjeni Vrhovnog suda, za utuženu štetu tuženi ne može odgovarati po općim propisima o naknadi štete osnovom odgovornosti iz članka 154. stavak 1. ZOO kod nesporne činjenice da su predmetnu štetu počinile poznate osobe koje su proglašene krivim i pravomoćno osuđene. Točan je revizijski navod da je apelantu uslijed aktiviranja eksplozivne naprave u njegovom prodajnom objektu nastala šteta i da apelant po propisima domaćeg zakonodavstva uživa pravnu zaštitu, ali on gubi iz vida činjenicu da označeni tuženi nije pasivno legitimiran, odnosno da se radi o promašenoj pasivnoj legitimaciji i zahtjev za naknadu tražene štete u skladu s važećim domaćim

zakonodavstvom tužitelj može eventualno postaviti prema odgovornim osobama.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelant smatra da mu je osporenim presudama prekršeno pravo na slobodu i sigurnost osobe iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i pravo na zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije. Kršenje navedenih prava apelant vidi u pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni materijalnog prava, zbog čega je u predmetnom postupku apelantov tužbeni zahtjev u konačnici odbijen zbog nedostatka pasivne legitimacije. U svezi s tim, apelant smatra da je Općinski sud u konkretnom slučaju pravilno odlučio kada je odgovornost tuženog utemeljio na odredbama članka 180. ZOO i čl. 2. i 12. stavak 1. točka 6. Zakona o unutarnjim poslovima. Nasuprot tome, prema apelantovom mišljenju, osporene presude Kantonalnog i Vrhovnog suda su utemeljene na pogrešnom tumačenju članka 180. ZOO. Apelant smatra da je Kantonalni sud proizvoljno tumačio članak 180. ZOO kada je naveo da je navedenom odredbom propisana odgovornost društveno-političke zajednice za štetu koju je pretrpjela fizička osoba, a ne i pravna osoba, što je u konkretnom slučaju apelant. Apelant, također, smatra da sudovi u osporenim odlukama nisu cijenili odredbe Zakona o unutarnjim poslovima SBK kojima je utvrđena izričita nadležnost Kantonalnog MUP-a na sprječavanju akata nasilja i terora na području kantona.

b) Odgovor na apelaciju

13. Vrhovni sud je u odgovoru na apelaciju istaknuo da ostaje pri razlozima danim u odluci tog suda, te da su apelantove tvrdnje o povredi prava na koja se pozvao u apelaciji neutemeljene. Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena.

14. Kantonalni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da odlukom tog suda nisu povrijeđena apelantova prava na koja se pozvao u apelaciji. Istaknuto je da je taj sud svoju odluku donio pravilnom primjenom materijalnog prava, dajući za nju razloge koji su navedeni u odluci. Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena.

15. Tuženi je u odgovoru na apelaciju naveo da je u situaciji kakva se desila sporne prilike u apelantovom poslovnom centru apelant imao obvezu prema svom unutarnjem propisu (Pravilniku) pozvati policiju, prijavljujući pri tome slučaj kakav su primijetili, tj. sumnjivu napravu. Nakon takve prijave upućene MUP-u Travnik, MUP poduzima radnje predviđene propisima, i to prvo ispražnjenje objekta, pa ostale radnje predviđene u okviru procedure postupanja i unutarnjeg propisa apelanta, kao i propisa općenito (Zakon i drugi propisi). Međutim, apelant je par dana prije tog slučaja imao lažnu dojavu o eksplozivnoj napravi povodom koje je postupljeno u skladu s Pravilnikom, kao i propisima MUPSBK, kada je došlo do ispražnjenja objekta, koje poslodavci nerado čine, i upravo zbog toga apelantovi uposlenici su predmetni slučaj "uzeli u svoje ruke", primijetili eksplozivnu napravu i sami je uklanjali s police kada se desio nesretan slučaj. Procedura postupanja u takvim i sličnim situacijama uglavnom se odnosi na prijavu apelanta MUPSBK koji vrši ispražnjenje objekta i ostale propisane radnje, a nakon toga Civilna zaštita vrši deaktivaciju naprave. Međutim, apelant nije proslijedio prijavu MUPSBK, računajući da se i taj put radi o lažnoj dojavi.

Apelantovim Pravilnikom decidirano je regulirano postupanje poslodavca i cjelokupna procedura, te postupanje MUP-a i Civilne zaštite u konkretnoj situaciji. Tuženi je predložio da se apelacija odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

16. U **Zakonu o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89; "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93, 13/94 i "Službene novine FBiH" br. 29/03 i 42/11) relevantne odredbe glase:

Član 180. st. 1, 2, 3. i 4.

1) *Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičkog lica usljed akta nasilja ili terora, kao i prilikom javnih demonstracija i manifestacija, odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni da spriječe takvu štetu.*

2) *Organizatori, učesnici, podstrekači i pomagači u aktima nasilja ili terora, javnim demonstracijama i manifestacijama koje su usmjerene na podriivanje ustavom utvrđenog društvenog uređenja, nemaju pravo na naknadu štete po ovom osnovu.*

3) *Društveno politička zajednica ima pravo i obavezu da zahtijeva naknadu isplaćenog iznosa od lica koje je štetu prouzrokovalo.*

4) *To pravo zastarijeva u rokovima propisanim za zastarijelost potraživanja naknade štete.*

17. U **Zakonu o unutaršnjim poslovima Županije Središnja Bosna** ("Službene novine Županije Središnja Bosna" br. 3/97, 8/02, 10/102, 2/03 i 4/05) relevantne odredbe glase:

Članak 2. stavak 1. točka 6.

Unutarnji poslovi iz nadležnosti Županije su

6. *Poslovi i zadaci u vezi sa: [...] nadgledanjem provođenja pravila o zaštiti od požara i eksplozija [...]*

Članak 12. stavak 1. točka 6.

U vršenju nadležnosti iz članka 2 ovog zakona Ministarstvo naročito:

[...]

6. *neposredno sudjeluje u vršenju poslova i zadataka zaštite života i osobne sigurnosti građana, kao i zaštitu objekata i drugih materijalnih dobara u slučaju opće opasnosti ili kad je javni red i mir narušen u većem opsegu, kao i u slučaju terorističkog i drugog nasilnog djelovanja, odnosno oružane pobune,*

[...]

VI. Dopustivost

18. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

20. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 51 0 P 053511 15 Rev od 26. svibnja 2016. godine, protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, apelant je osporenu presudu primio 29. lipnja 2016. godine, a apelacija je podnesena 22. srpnja 2016. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki drugi formalni razlog

zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

21. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelant pobija osporene odluke tvrdeći da su mu tim odlukama povrijeđena prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije, članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

23. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

24. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom.

25. Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju radi o sporu građansko-pravne prirode u kojem je apelant potraživao naknadu materijalne štete, te apelant u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

26. Nadalje, Ustavni sud zapaža da apelant osporava navedene presude redovnih sudova, tvrdeći da su osporene presude donesene na temelju pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešnom primjenom materijalnog prava.

27. Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije preispitivati zaključke redovnih sudova glede činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati jesu li, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

28. Ustavni sud će se, dakle, iznimno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda kako u postupku utvrđivanja činjenica tako i primjene relevantnih pozitivno-pravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. travnja 2005. godine, stavak 26.). U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje i, *mutatis mutandis*, Europski sud, *Anđelković protiv Srbije*, presuda od 9. travnja 2013. godine,

točka 24.). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelant postavlja, ispitati jesu li osporene odluke utemeljene na proizvoljno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni prava.

29. Dovodeći navedena stajališta u vezu s činjenicama konkretnog predmeta, Ustavni sud zapaža da su u predmetnom parničnom postupku redovni sudovi odlučivali na tri sudske instance, te da su u konačnici Kantonalni i Vrhovni sud donijeli odluke kojima je apelantov tužbeni zahtjev odbijen zbog nedostatka pasivne legitimacije na strani označenog tuženog. Ustavni sud dalje zapaža da je apelant u izjavljenoj reviziji istaknuo prigovore protiv drugostupanjske odluke, o kojima je Vrhovni sud odlučivao i dao razloge za svoju odluku. Pri tome, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud, potvrđujući drugostupanjsku presudu, dao razloge zašto apelantovi revizijski prigovori ne mogu dovesti do drugačijeg rješenja konkretne pravne stvari. Ustavni sud, također, zapaža da apelant i u apelacijskim navodima ponavlja svoje tvrdnje koje je već isticao u parničnom postupku i o kojima su redovni sudovi u osporenim odlukama dali obrazloženja koja Ustavni sud ne smatra proizvoljnim.

30. U odnosu na apelantove navode da je Vrhovni sud u konačnici izveo pogrešan pravni zaključak da tuženi nije pasivno legitimiran iako prema članku 180. ZOO postoji objektivna odgovornost tuženog za nastalu materijalnu štetu zbog predmetnog štetnog događaja, Ustavni sud ističe da se država glede objektivne odgovornosti u smislu članka 180. ZOO ne obvezuje na naknadu štete zbog krivnje, ne traži se njezino dokazivanje, odnosno ne polazi se od pretpostavke njezinog postojanja. ZOO samo zahtijeva da je šteta nastala uslijed akta nasilja ili terora koji je usmjeren prema državi, a ne i da je njegov izvršitelj poznat i da je za takav akt proglašen odgovornim, s obzirom na to da se na odgovornost za štetu poziva država, a ne sam izvršitelj akta nasilja ili terora. Budući da odgovara po načelu objektivne odgovornosti, država se može osloboditi odgovornosti samo ako dokaže da je šteta nastala isključivim djelovanjem oštećenog (*mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 466/14 od 11. siječnja 2017. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba, točka 35.). U svezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud, u svojoj odluci kao konačnoj odluci u konkretnoj pravnoj stvari, odlučujući o apelantovim navodima da se odgovornost tuženog za predmetnu štetu u okolnostima predmetnog slučaja može utemeljiti na odredbi članka 180. ZOO, prije svega, cijenio utvrđenu činjenicu da apelant na dan štetnog događaja nije o pronalasku eksplozivne naprave obavijestio tuženog odnosno njegov nadležni organ, što je bio dužan učiniti s ciljem zaštite svoje imovine i osoba, te da je to, zapravo, ključni razlog na kojem je utemeljeno odlučenje u osporenim odlukama. Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud, pri tome, imao u vidu i relevantne odredbe Kantonalnog zakona o unutarnjim poslovima prema kojima je apelant bio dužan obavijestiti tuženog odnosno MUPSBK radi poduzimanja radnji iz njegove nadležnosti. Imajući u vidu utvrđeno činjenično stanje, relevantne odredbe ZOO i Zakona o unutarnjim poslovima na koje se pozvao Vrhovni sud, Ustavni sud u obrazloženju koje je Vrhovni sud dao za svoju odluku ne nalazi elemente proizvoljne primjene prava. Ustavni sud, također, smatra da je Vrhovni sud u osporenoj odluci detaljno obrazložio na kojim je sve relevantnim propisima utemeljio osporenu odluku, te da je o tome dao detaljna i jasna obrazloženja koja se ne mogu smatrati proizvoljnim ili suprotnim pravu na obrazloženu odluku iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da u činjenicama apelantovog slučaja ne postoje, u smislu navedenih stajališta Europskog i Ustavnog suda, razlozi koji bi mogli biti

temelj da Ustavni sud svojim tumačenjem zamijeni dano tumačenje redovnih sudova.

31. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da je predmetni postupak proveden uz garancije koje pruža članak 6. stavak 1. Europske konvencije, te da shodno tome osporenim odlukama nije prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Pravo na imovinu

32. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Ustavni sud zapaža da apelant ove navode veže za pogrešno utvrđeno činjenično stanje i proizvoljnu primjenu materijalnog prava, koje je Ustavni sud u prethodnim točkama ove odluke ocijenio neutemeljenim. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da su apelantovi navodi o kršenju prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, također, neutemeljeni.

Nediskriminacija

33. Ustavni sud nadalje zapaža da apelant smatra da je u konkretnom slučaju došlo do kršenja članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije. U svezi s tim, Ustavni sud primjećuje da se apelant nije izjasnio u svezi s kojim pravom smatra da je diskriminiran, ali da iz navoda apelacije proizlazi kako smatra da je diskriminiran u odnosu na pravo na pravično suđenje. U konkretnom slučaju, Ustavni sud primjećuje da apelant, osim paušalnih navoda o kršenju navedenog prava, nije ponudio bilo kakav argument koji bi upućivao na to da je u predmetnom postupku na bilo koji način diskriminiran u smislu da je uopće drugačije tretiran, odnosno da je bez razumnog opravdanja drugačije tretiran u odnosu na druge osobe u identičnoj situaciji. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da su apelantovi navodi o diskriminaciji paušalni, a eventualna proizvoljnost i diskriminirajuća primjena zakona nije očigledna. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su navodi o kršenju prava na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na pravično suđenje neutemeljeni.

Ostali navodi

34. U odnosu na navode o povredi prava na slobodu i sigurnost osobe iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije, Ustavni sud zapaža da se navedena prava odnose na zaštitu pojedinca od arbitrnog uhićenja i fizičkog lišenja slobode. Budući da se u konkretnom slučaju ne radi o pravima koja su zagwarantirana člankom II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 5. Europske konvencije, Ustavni sud zaključuje da predmetna apelacija ne pokreće pitanja prema navedenim člancima Ustava BiH i Europske konvencije.

VIII. Zaključak

35. Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada u obrazloženju osporenih odluka nema ničega što ukazuje na pogrešno utvrđeno činjenično stanje i proizvoljnu primjenu relevantnih propisa na apelantovu štetu, te kada su redovni sudovi za svoje odluke dali jasne razloge.

36. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada apelant kršenje navedenog prava dovodi u vezu s pogrešno utvrđenim činjeničnim stanjem i proizvoljnom primjenom materijalnog prava, a Ustavni sud je zaključio da nije bilo proizvoljnosti u tom pogledu.

37. Također, u odnosu na apelanta nije prekršena zabrana diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada apelant, osim navoda o povredi ovog prava, nije ponudio relevantne argumente i razloge koji bi ukazivali na vjerovatnoću da je diskriminiran po zabranjenoj osnovi.

38. Konačno, nema povrede prava koja su zagarantirana člankom II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 5. Europske konvencije kada apelacija uopće ne pokreće pitanja prema navedenim člancima jer u konkretnom slučaju nije riječ o zahtjevu za zaštitu pojedinca od arbitrarnog uhićenja i fizičkog lišenja slobode.

39. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

40. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević, v. g.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 3130/16**, рјешавајући апелацију **Фиса д.о.о. Витез**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Ђеман, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 11. октобра 2018. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Фиса д.о.о. Витез**, поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 51 0 П 053511 15 Рев од 26. маја 2016. године и Пресуде Кантоналног суда у Новом Травнику број 51 0 П 053511 14 Гж 2 од 25. септембра 2014. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Фис д.о.о. Витез (у даљњем тексту: апелант), којег заступа Мехмед Спахо, адвокат из Сарајева, поднио је 22. јула 2016. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Врховног суда Федерације БиХ (у даљњем тексту: Врховни суд) број 51 0 П 053511 15 Рев од 26. маја 2016. године и Пресуде Кантоналног суда у Новом Травнику (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 51 0 П 053511 14 Гж 2 од 25. септембра 2014. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда и Кантоналног суда, као и од Средњобосанског кантона - Министарство унутрашњих

послова (у даљњем тексту: тужени) затражено је 3. септембра 2018. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Врховни и Кантонални суд и тужени су доставили одговоре на апелацију у периоду од 6. до 17. септембра 2018. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

5. Пресудом Општинског суда у Травнику (у даљњем тексту: Општински суд) број 51 0 П 053511 13 П 2 од 7. априла 2014. године обавезан је тужени да апеланту накнади материјалну штету у укупном износу од 1.964.955,60 КМ, и то на име изгубљене добити за период од 9. октобра 2008. до 31. децембра 2008. године износ од 1.056.236,10 КМ, а за период од 1. јануара 2009. до 31. марта 2009. године износ од 744.633,00 КМ, затим на име губитка рејтинга, угледа, бренда и слогана фирме износ од 158.255,16 КМ, на име материјалне штете за трошкове лијечења апелантовог запосленика Ј. Ш. износ од 4.817,18 КМ и на име материјалне штете на апелантовом објекту износ од 1.014,34 КМ, све са законском затезном каматом почев од дана подношења тужбе па до исплате, као и да апеланту накнади трошкове поступка у износу од 3.326,62 КМ (став I изреке). Ставом II изреке одбијен је као неоснован преостали дио апелантовог тужбеног захтјева за накнаду штете на име изгубљене добити, губитка рејтинга, угледа, бренда и слогана фирме, трошкова лијечења запосленика Ј. Ш. и штете на објекту, преко досуђеног износа, као и дио тужбеног захтјева који се односи на камату на додатно задужење у износу од 115.602,13 КМ и губитка стечених кондиција код добављача у износу од 379.520,34 КМ.

6. У образложењу пресуде је истакнуто да је предмет конкретног спора потраживање накнаде материјалне штете (на име изгубљене добити, губитка рејтинга, угледа, бренда и слогана фирме, трошкова лијечења запосленика, штете на објекту и губитка стечених кондиција код добављача) коју је апелант претрпио као посљедицу штетног догађаја од 9. октобра 2008. године када је у његовом пословном продајном објекту Фис у Витезу дошло до експлозије постављене експлозивне направе.

7. У спроведеном доказном поступку Општински суд је утврдио да се 9. октобра 2008. године у апелантовом продајном пословном објекту у Витезу десило штетни догађај, односно да је дошло до активирања експлозивне направе, којом приликом је смртно страдао апелантов запосленик З. Б., а да је тешке тјелесне повреде задобио запосленик који је радио на пословима осигурања и заштите Ј. Ш. Надаље је утврђено да је на апелантовом објекту настала материјална штета, као и да је дошло до повређивања и других купаца у објекту. Такође је утврђено да су експлозивну направу припремили и поставили С. Ђ. и А. И. Утврђено је да је против наведених лица вођен кривични поступак, да су они правоснажним пресудама Суда Босне и Херцеговине од 4. марта 2010. и 11. маја 2010. године проглашени кривим и осуђени на казну затвора за тешко кривично дјело против опште безбједности људи и имовине из члана 328 ст. 1 и 2, а у вези с кривичним дјелом изазивање опште опасности из члана 323 ст. 1 и 3 Кривичног закона БиХ (у даљњем тексту: КЗФБиХ), у вези са чланом 31 КЗФБиХ и чланом 7 Закона о Суду БиХ. У поступку је даље утврђено да је неколико дана прије експлозије, а по телефонској дојави непознатог лица "да је у продајном објекту апеланта 'Фис' у Витезу постављена експлозивна направа", апелант обавијестио МУПСБК, затим да су

припадници наведеног МУП-а извршили преглед апелантовог пословног објекта, те да приликом прегледа није пронађена експлозивна направа. Даље је утврђено да су неколико дана послје наведеног прегледа, 9. октобра 2008. године, лица С. Ђ. и А. И. поставила експлозивну направу у апелантов продајни пословни објекат, да су апелантови запосленици који раде на обезбјеђењу објекта пронашли у објекту постављену експлозивну направу (сумњив пакет), те да о проналаску истог (експлозивне направе) апелантови запосленици нису обавијестили туженог односно МУПСКБ. Утврђено је да су апелантови запосленици који раде на обезбјеђењу објекта из апелантовог продајног објекта покушали изнијети експлозивну направу, којом приликом је дошло до њеног активирања и настанка штетних посљедица (смрти једног запосленика, теже повреде запосленика Ј. Ш., као и материјалне штете на објекту). Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, Општински суд је закључио да за настану штету у конкретном случају одговара шира друштвена заједница, држава односно њен орган у смислу одредбе члана 180 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО), што је у конкретном случају тужени (СБК/КСБ) и његови органи у смислу члана 2 и члана 12 став 1 тачка 6 Закона о унутрашњим пословима. Према оцјени Општинског суда, постављање експлозивне направе у апелантовом пословном објекту се може подвести под акт насиља, како то предвиђа члан 180 ЗОО и за који одговорност сноси друштвено-политичка заједница чији је орган био дужан да то спријечи. Општински суд је сматрао да наводи туженог у конкретној правној ствари да су познати учиниоци кривичног дјела не ослобађају туженог објективне одговорности. Цијенећи чињеницу да су апелантови запосленици приступили уклањању сумњивог пакета без обавјештавања МУП-а о његовом постојању, Општински суд је закључио да је апелантов допринос настанку штете и штетних посљедица у омјеру 30 %.

8. Тужени се жалио против наведене пресуде Општинског суда. Одлучујући о жалби, Кантонални суд је Пресудом број 51 0 П 053511 14 Гж 2 од 25. септембра 2014. године жалбу туженог усвојио и првостепену пресуду у ставу првом изреке за досуђујући дио тужбеног захтјева на име материјалне штете преиначио тако што је у цијелости одбијен апелантов постављени тужбени захтјев (став I изреке). Истом пресудом обавезан је апелант да туженом накнади трошкове поступка у износу од 63,00 КМ (став II изреке).

9. У образложењу пресуде Кантонални суд је истакао да је тужени у жалби основано указао да првостепени суд није правилно примијенио одредбу члана 180 став 1 ЗОО, што је за посљедицу имало доношење незаконите одлуке. Кантонални суд је сматрао основаним приговор недостатка пасивне легитимације на страни туженог. Даље је утврдио да штета апеланта настала на објекту, као и остали видови штете дејством експлозива који су подметнула позната лица не представљају акт насиља из којег би произлазила посебна одговорност друштвено-политичке заједнице (туженог) по члану 180 став 1 ЗОО. Истакнуто је да је наведеном одредбом прописана изричита одговорност друштвено-политичке заједнице за штету коју је претрпјело физичко, а не правно лице. Стога, апелант као правно лице не може да захтијева накнаду штете од друштвено-политичке заједнице по принципу објективне одговорности из основа прописаних чланом 180 став 1 ЗОО. Кантонални суд је такође истакао да апелант на основу одредаба чл. 154, 155 и 158 ЗОО има право од починилаца наведених кривичних дјела захтијевати накнаду штете по основу утврђене кривице.

10. Апелант је против наведене пресуде Кантоналног суда изјавио ревизију. Одлучујући о ревизији, Врховни суд је Пресудом број 51 0 П 053511 15 Рев од 26. маја 2016. године апелантову ревизију одбио као неосновану.

11. У образложењу пресуде Врховни суд је навео да је, супротно наводима ревизије, другостепени суд правилно прихватио основаним приговор недостатка пасивне легитимације на страни туженог. И према оцјени тог суда, неоснован је апелантов став да се одговорност туженог за предметну штету у околностима предметног случаја може засновати на законској одредби члана 180 став 1 ЗОО. Приговоре ревизије о погрешној примјени материјалног права кроз наводе да тужени одговара као друштвено-политичка заједница за сва оштећења над апелантовом имовином и да је одговорност туженог за настану материјалну штету из оваквих штетних догађаја објективна усљед пропуста органа туженог да предузме радње с циљем заштите лица, имовине и др. Врховни суд је сматрао неоснованим. Истакнуто је да је тачан навод у апелантовој ревизији да Закон о унутрашњим пословима Средњобосанског кантона прописује да су у надлежности Кантоналног министарства унутрашњих послова и послови заштите од пожара и експлозија, али апелант при томе губи из вида утврђену чињеницу да он на дан штетног догађаја није о проналаску експлозивне направе обавијестио туженог односно МУПСКБ да предузме радње из своје надлежности, а био је дужан да то учини с циљем заштите своје имовине и лица. Из наведеног разлога, како је закључио Врховни суд, нема ни евентуалне одговорности туженог за предметну штету у смислу одредбе члана 154 ЗОО, а у вези са чл. 172 и 173 истог закона. Према оцјени Врховног суда, за утужену штету тужени не може одговарати по општим прописима о накнади штете основом одговорности из члана 154 став 1 ЗОО код неспорне чињенице да су предметну штету починила позната лица која су проглашена кривим и правоснажно осуђена. Тачан је ревизиони навод да је апеланту усљед активирања експлозивне направе у његовом продајном објекту настала штета и да апелант по прописима домаћег законодавства ужива правну заштиту, али он губи из вида чињеницу да означени тужени није пасивно легитимисан, односно да се ради о промашеној пасивној легитимацији и захтјев за накнаду тражене штете у складу с важећим домаћим законодавством тужилац може евентуално поставити према одговорним лицима.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

12. Апелант сматра да му је оспореним пресудама прекршено право на личну слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и право на забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције. Кршење наведених права апелант види у погрешно утврђеном чињеничном стању и произвољној примјени материјалног права, због чега је у предметном поступку апелантов тужбени захтјев у коначници одбијен због недостатка пасивне легитимације. У вези с тим, апелант сматра да је Општински суд у конкретном случају правилно одлучио када је одговорност туженог засновао на одредбама члана 180 ЗОО и чл. 2 и 12 став 1 тачка 6 Закона о унутрашњим пословима. Насупрот томе, према апелантовом

мишљењу, оспорене пресуде Кантоналног и Врховног суда су засноване на погрешном тумачењу члана 180 ЗОО. Апелант сматра да је Кантонални суд произвољно тумачио члан 180 ЗОО када је навео да је наведеном одредбом прописана одговорност друштвено-политичке заједнице за штету коју је претрпјело физичко лице, а не и правно лице, што је у конкретном случају апелант. Апелант, такође, сматра да судови у оспореним одлукама нису цијенили одредбе Закона о унутрашњим пословима СБК којима је утврђена изричита надлежност Кантоналног МУП-а на спречавању аката насиља и терора на подручју кантона.

б) Одговор на апелацију

13. Врховни суд је у одговору на апелацију истакао да остаје при разлозима датим у одлуци тог суда, те да су апелантове тврдње о повреди права на која се позвао у апелацији неосноване. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

14. Кантонални суд је у одговору на апелацију навео да одлуком тог суда нису повријеђена апелантова права на која се позвао у апелацији. Истакнуто је да је тај суд своју одлуку донио правилном примјеном материјалног права, дајући за њу разлоге који су наведени у одлуци. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

15. Тужени је у одговору на апелацију навео да је у ситуацији каква се десила спорне прилике у апелантовом пословном центру апелант имао обавезу према свом унутрашњем пропису (Правилнику) да позове полицију, пријављујући при томе случај какав су примијетили, тј. сумњиву нараву. Након такве пријаве упућене МУП-у Травник, МУП предузима радње предвиђене прописима, и то прво испражњење објекта, па остале радње предвиђене у оквиру процедуре поступања и унутрашњег прописа апеланта, као и прописа генерално (Закон и други прописи). Међутим, апелант је пар дана прије тог случаја имао лажну дојаву о експлозивној направи поводом које је поступљено у складу с Правилником, као и прописима МУПСБК, када је дошло до испражњења објекта, које послодавци нерадо чине, и управо због тога апелантови запосленици су предметни случај "узели у своје руке", примијетили експлозивну нараву и сами је уклањали с полице када се десио несретан случај. Процедура поступања у таквим и сличним ситуацијама углавном се односи на пријаву апеланта МУПСБК који врши испражњење објекта и остале прописане радње, а након тога Цивилна заштита врши деактивацију нараве. Међутим, апелант није проследио пријаву МУПСБК, рачунајући да се и тај пут ради о лажној дојави. Апелантовим Правилником децидирано је регулисано поступање послодавца и цјелокупна процедура, те поступање МУП-а и Цивилне заштите у конкретној ситуацији. Тужени је предложио да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

16. У **Закону о облигационим односима** ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89; "Службени лист РБиХ" бр. 2/92, 13/93, 13/94 и "Службене новине ФБиХ" бр. 29/03 и 42/11) релевантне одредбе гласе:

Члан 180. ст. 1, 2, 3. и 4.

1) *За штету насталу смрћу, тјелесном повредом или оштећењем, односно уништењем имовине физичког лица услед акта насиља или терора, као и приликом јавних демонстрација и манифестација, одговара друштвено-политичка заједница чији су органи по важећим прописима били дужни да спријече такву штету.*

2) *Организатори, учесници, подстрекачи и помагачи у актима насиља или терора, јавним демонстрацијама и манифестацијама које су усмјерене на подривање уставом утврђеног друштвеног уређења, немају право на накнаду штете по овом основу.*

3) *Друштвено политичка заједница има право и обавезу да захтијева накнаду исплаћеног износа од лица које је штету проузроковало.*

4) *То право застаријева у роковима прописаним за застарјелост потраживања накнаде штете.*

17. У **Закону о унутрашњим пословима Средњобосанског кантона** ("Службене новине Средњобосанског кантона" бр. 3/97, 8/02, 10/102, 2/03 и 4/05) релевантне одредбе гласе:

Члан 2. став 1. тачка 6.

Унутрашњи послови из надлежности Кантона су:

6. *Послови и задаци у вези са: [...] надгледањем спровођења правила о заштити од пожара и експлозија [...]*

Члан 12. став 1. тачка 6.

У вршењу надлежности из члана 2. овог закона Министарство нарочито:

[...]

6. *непосредно учествује у вршењу послова и задатака заштите живота и личне сигурности грађана, заштите објеката и других материјалних добара у случају опће опасности или кад је јавни ред и мир нарушен у већем обиму, као и у случају терористичког и другог насилног дјеловања, односно оружане побуне,*

[...]

VI. Допустивост

18. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

19. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њом побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

20. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број 51 0 П 053511 15 Рев од 26. маја 2016. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, апелант је оспорену пресуду примио 29. јуна 2016. године, а апелација је поднесена 22. јула 2016. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки други формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

21. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

22. Апелант побија оспорене одлуке тврдећи да су му тим одлукама повријеђена права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције, члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/4

Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције.

Право на правично суђење

23. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

24. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.

25. Уставни суд запажа да се у конкретном случају ради о спору грађанско-правне природе у којем је апелант потраживао накнаду материјалне штете, те апелант у предметном поступку ужива гаранције права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

26. Надаље, Уставни суд запажа да апелант оспорава наведене пресуде редовних судова, тврдећи да су оспорене пресуде донесене на основу погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешном примјеном материјалног права.

27. Уставни суд указује на то да, према пракси Европског суда и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допуствости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли су, евентуално, повријеђена или занемарена уставна права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

28. Уставни суд ће се, дакле, изузетно упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примјенили позитивно-правне прописе када је очигледно да је у одређеном поступку дошло до произвољног поступања редовног суда како у поступку утврђивања чињеница тако и примјене релевантних позитивно-правних прописа (види Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26). У контексту наведеног, Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити ка правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број АП 1293/05 од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље и, *mutatis mutandis*, Европски суд, *Анђелковић против Србије*, пресуда од 9. априла 2013. године, тачка 24). Имајући у виду наведено, Уставни суд ће у конкретном случају, с обзиром на питања која апелант поставља, испитати да ли су оспорене одлуке засноване на произвољно утврђеном чињеничном стању и произвољној примјени права.

29. Доводећи наведене ставове у везу с чињеницама конкретног предмета, Уставни суд запажа да су у предметном парничном поступку редовни судови одлучивали на три судске инстанце, те да су у коначници Кантонални и Врховни суд донијели одлуке којима је апелантов тужбени захтјев одбијен због недостатка пасивне легитимације на страни означеног туженог. Уставни суд даље запажа да је апелант у изјављеној ревизији истакао приговоре против другостепене одлуке, о којима је Врховни суд одлучивао и дао разлоге за своју одлуку. При томе, Уставни суд запажа да је Врховни суд, потврђујући другостепену пресуду, дао разлоге зашто апелантови ревизиони приговори не могу довести до другачијег рјешења конкретне правне ствари. Уставни суд, такође, запажа да апелант и у апелационим наводима понавља своје тврдње које је већ истицао у парничном поступку и о којима су редовни судови у оспореним одлукама дали образложења која Уставни суд не сматра произвољним.

30. У односу на апелантове наводе да је Врховни суд у коначници извео погрешан правни закључак да тужени није пасивно легитимисан иако према члану 180 ЗОО постоји објективна одговорност туженог за насталу материјалну штету због предметног штетног догађаја, Уставни суд истиче да се држава у погледу објективне одговорности у смислу члана 180 ЗОО не обавезује на накнаду штете због кривице, не тражи се њено доказивање, односно не полази се од претпоставке њеног постојања. ЗОО само захтијева да је штета настала услед акта насиља или терора који је усмјерен према држави, а не и да је његов извршилац познат и да је за такав акт проглашен одговорним, с обзиром на то да се на одговорност за штету позива држава, а не сам извршилац акта насиља или терора. Будући да одговара по принципу објективне одговорности, држава се може ослободити одговорности само ако докаже да је штета настала искључивим дјеловањем оштећеног (*mutatis mutandis*, Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број АП 466/14 од 11. јануара 2017. године, доступна на www.ustavnisud.ba, тачка 35). У вези с наведеним, Уставни суд запажа да је Врховни суд, у својој одлуци као коначној одлуци у конкретној правној ствари, одлучујући о апелантовим наводима да се одговорност туженог за предметну штету у околностима предметног случаја може засновати на одредби члана 180 ЗОО, прије свега, цијенио утврђену чињеницу да апелант на дан штетног догађаја није о проналаску експлозивне направе обавијестио туженог односно његов надлежни орган, што је био дужан да учини с циљем заштите своје имовине и лица, те да је то, заправо, кључни разлог на којем је засновано одлучење у оспореним одлукама. Уставни суд запажа да је Врховни суд, при томе, имао у виду и релевантне одредбе Кантоналног закона о унутрашњим пословима према којима је апелант био дужан да обавијести туженог односно МУПСКБ ради предузимања радњи из његове надлежности. Имајући у виду утврђено чињенично стање, релевантне одредбе ЗОО и Закона о унутрашњим пословима на које се позвао Врховни суд, Уставни суд у образложењу које је Врховни суд дао за своју одлуку не налази елементе произвољне примјене права. Уставни суд, такође, сматра да је Врховни суд у оспореној одлуци детаљно образложио на којим је све релевантним прописима засновао оспорену одлуку, те да је о томе дао детаљна и јасна образложења која се не могу сматрати произвољним или супротним праву на образложену одлуку из члана 6 став 1 Европске конвенције. С обзиром на то, Уставни суд сматра да у чињеницама апелантовог случаја не постоје, у смислу наведених ставова Европског и Уставног

суда, разлози који би могли бити основ да Уставни суд својим тумачењем замијени дато тумачење редовних судова.

31. Имајући у виду све наведено, Уставни суд закључује да је предметни поступак проведен уз гаранције које пружа члан 6 став 1 Европске конвенције, те да сходно томе оспореним одлукама није прекршено апелантово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Право на имовину

32. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Уставни суд запажа да апелант ове наводе веже за погрешно утврђено чињенично стање и произвољну примјену материјалног права, које је Уставни суд у претходним тачкама ове одлуке оцијенио неоснованим. С обзиром на то, Уставни суд сматра да су апелантови наводи о кршењу права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, такође, неосновани.

Недискриминација

33. Уставни суд надаље запажа да апелант сматра да је у конкретном случају дошло до кршења члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције. У вези с тим, Уставни суд примјећује да се апелант није изјаснио у вези с којим правом сматра да је дискриминисан, али да из навода апелације произлази како сматра да је дискриминисан у односу на право на правично суђење. У конкретном случају, Уставни суд примјећује да апелант, осим паушалних навода о кршењу наведеног права, није понудио било какав аргумент који би упућивао на то да је у предметном поступку на било који начин дискриминисан у смислу да је уопште другачије третиран, односно да је без разумног оправдања другачије третиран у односу на друга лица у идентичној ситуацији. С обзиром на то, Уставни суд сматра да су апелантови наводи о дискриминацији паушални, а евентуална произвољност и дискриминациона примјена закона није очигледна. Стога, Уставни суд закључује да су наводи о кршењу права на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на правично суђење неосновани.

Остали наводи

34. У односу на наводе о повреди права на личну слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције, Уставни суд запажа да се наведена права односе на заштиту појединца од арбитрарног хапшења и физичког лишења слободе. Будући да се у конкретном случају не ради о правима која су загарантована чланом II/3д) Устава Босне и Херцеговине и чланом 5 Европске конвенције, Уставни суд закључује да предметна апелација не покреће питања према наведеним члановима Устава БиХ и Европске конвенције.

VIII. Закључак

35. Уставни суд закључује да не постоји повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када у образложењу оспорених одлука нема ничега што указује на погрешно утврђено чињенично стање и произвољну примјену релевантних прописа на апелантову штету, те када су редовни судови за своје одлуке дали јасне разлоге.

36. Уставни суд закључује да нема повреде права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када апелант

кршење наведеног права доводи у везу с погрешно утврђеним чињеничним стањем и произвољном примјеном материјалног права, а Уставни суд је закључио да није било произвољности у том погледу.

37. Такође, у односу на апеланта није прекршена забрана дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када апелант, осим навода о повреди овог права, није понудио релевантне аргументе и разлоге који би указивали на вјероватноћу да је дискриминисан по забрањеном основу.

38. Коначно, нема повреде права која су загарантована чланом II/3д) Устава Босне и Херцеговине и чланом 5 Европске конвенције када апелација уопште не покреће питања према наведеним члановима јер у конкретном случају није ријеч о захтјеву за заштиту појединца од арбитрарног хапшења и физичког лишења слободе.

39. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

40. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 3130/16**, rješavajući apelaciju **Fisa d.o.o. Vitez**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik
Mato Tadić, potpredsjednik
Mirsad Čeman, potpredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudija
Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. oktobra 2018. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Fisa d.o.o. Vitez**, podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 51 0 P 053511 15 Rev od 26. maja 2016. godine i Presude Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 51 0 P 053511 14 Gž 2 od 25. septembra 2014. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Fis d.o.o. Vitez (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa Mehmed Spaho, advokat iz Sarajeva, podnio je 22. jula 2016. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 51 0 P 053511 15 Rev od 26. maja 2016. godine i Presude Kantonalnog suda u Novom Travniku (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 51 0 P 053511 14 Gž 2 od 25. septembra 2014. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda i Kantonalnog suda, kao i od Srednjobosanskog kantona - Ministarstvo unutrašnjih poslova (u daljnjem tekstu:

tuženi) zatraženo je 3. septembra 2018. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni i Kantonalni sud i tuženi su dostavili odgovore na apelaciju u periodu od 6. do 17. septembra 2018. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Presudom Općinskog suda u Travniku (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 51 0 P 053511 13 P 2 od 7. aprila 2014. godine obavezan je tuženi da apelantu naknadi materijalnu štetu u ukupnom iznosu od 1.964.955,60 KM, i to na ime izgubljene dobiti za period od 9. oktobra 2008. do 31. decembra 2008. godine iznos od 1.056.236,10 KM, a za period od 1. januara 2009. do 31. marta 2009. godine iznos od 744.633,00 KM, zatim na ime gubitka rejtinga, ugleda, brenda i slogana firme iznos od 158.255,16 KM, na ime materijalne štete za troškove liječenja apelantovog zaposlenika J. Š. iznos od 4.817,18 KM i na ime materijalne štete na apelantovom objektu iznos od 1.014,34 KM, sve sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podnošenja tužbe pa do isplate, kao i da apelantu naknadi troškove postupka u iznosu od 3.326,62 KM (stav I izreke). Stavom II izreke odbijen je kao neosnovan preostali dio apelantovog tužbenog zahtjeva za naknadu štete na ime izgubljene dobiti, gubitka rejtinga, ugleda, brenda i slogana firme, troškova liječenja zaposlenika J. Š. i štete na objektu, preko dosuđenog iznosa, kao i dio tužbenog zahtjeva koji se odnosi na kamatu na dodatno zaduženje u iznosu od 115.602,13 KM i gubitka stečenih kondicija kod dobavljača u iznosu od 379.520,34 KM.

6. U obrazloženju presude je istaknuto da je predmet konkretnog spora potraživanje naknade materijalne štete (na ime izgubljene dobiti, gubitka rejtinga, ugleda, brenda i slogana firme, troškova liječenja zaposlenika, štete na objektu i gubitka stečenih kondicija kod dobavljača) koju je apelant pretprio kao posljedicu štetnog događaja od 9. oktobra 2008. godine kada je u njegovom poslovnom prodajnom objektu Fis u Vitezu došlo do eksplozije postavljene eksplozivne naprave.

7. U provedenom dokaznom postupku Općinski sud je utvrdio da se 9. oktobra 2008. godine u apelantovom prodajnom poslovnom objektu u Vitezu desio štetni događaj, odnosno da je došlo do aktiviranja eksplozivne naprave, kojom prilikom je smrtno stradao apelantov zaposlenik Z. B., a da je teške tjelesne povrede zadobio zaposlenik koji je radio na poslovima osiguranja i zaštite J. Š. Nadalje je utvrđeno da je na apelantovom objektu nastala materijalna šteta, kao i da je došlo do povređivanja i drugih kupaca u objektu. Također je utvrđeno da su eksplozivnu napravu pripremili i postavili S. Đ. i A. I. Utvrđeno je da je protiv navedenih lica vođen krivični postupak, da su oni pravomoćnim presudama Suda Bosne i Hercegovine od 4. marta 2010. i 11. maja 2010. godine proglašeni krivim i osuđeni na kaznu zatvora za teško krivično djelo protiv opće sigurnosti ljudi i imovine iz člana 328. st. 1. i 2, a u vezi s krivičnim djelom izazivanje opće opasnosti iz člana 323. st. 1. i 3. Krivičnog zakona FBiH (u daljnjem tekstu: KZFBiH), u vezi sa članom 31. KZFBiH i članom 7. Zakona o Sudu BiH. U postupku je dalje utvrđeno da je nekoliko dana prije eksplozije, a po telefonskoj dojavi nepoznatog lica "da je u prodajnom objektu apelanta 'Fis' u Vitezu postavljena eksplozivna naprava", apelant obavijestio MUPSBK, zatim da su pripadnici navedenog MUP-a izvršili pregled apelantovog poslovnog objekta, te da prilikom pregleda nije pronađena eksplozivna naprava. Dalje je utvrđeno da su nekoliko dana poslije navedenog pregleda, 9. oktobra 2008. godine, lica S. Đ. i A. I. postavila eksplozivnu napravu u apelantov prodajni poslovni objekt, da su apelantovi zaposlenici koji rade na osiguranju objekta pronašli u objektu postavljenu

eksplozivnu napravu (sumnjiv paket), te da o pronalasku istog (eksplozivne naprave) apelantovi zaposlenici nisu obavijestili tuženog odnosno MUPSBK. Utvrđeno je da su apelantovi zaposlenici koji rade na osiguranju objekta iz apelantovog prodajnog objekta pokušali iznijeti eksplozivnu napravu, kojom prilikom je došlo do njenog aktiviranja i nastanka štetnih posljedica (smrti jednog zaposlenika, teže povrede zaposlenika J. Š., kao i materijalne štete na objektu). Polazeći od tako utvrđenog činjeničnog stanja, Općinski sud je zaključio da za nastalu štetu u konkretnom slučaju odgovara šira društvena zajednica, država odnosno njen organ u smislu odredbe člana 180. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), što je u konkretnom slučaju tuženi (SBK/KSB) i njegovi organi u smislu člana 2. i člana 12. stav 1. tačka 6. Zakona o unutrašnjim poslovima. Prema ocjeni Općinskog suda, postavljanje eksplozivne naprave u apelantovom poslovnom objektu se može podvesti pod akt nasilja, kako to predviđa član 180. ZOO i za koji odgovornost snosi društveno-politička zajednica čiji je organ bio dužan to spriječiti. Općinski sud je smatrao da navodi tuženog u konkretnoj pravnoj stvari da su poznati učinioci krivičnog djela ne oslobađaju tuženog objektivne odgovornosti. Cijeneći činjenicu da su apelantovi zaposlenici pristupili uklanjanju sumnjivog paketa bez obavješćavanja MUP-a o njegovom postojanju, Općinski sud je zaključio da je apelantov doprinos nastanku štete i štetnih posljedica u omjeru 30 %.

8. Tuženi se žalio protiv navedene presude Općinskog suda. Odlučujući o žalbi, Kantonalni sud je Presudom broj 51 0 P 053511 14 Gž 2 od 25. septembra 2014. godine žalbu tuženog usvojio i prvostepenu presudu u stavu prvom izreke za dosuđujući dio tužbenog zahtjeva na ime materijalne štete preinačio tako što je u cijelosti odbijen apelantov postavljeni tužbeni zahtjev (stav I izreke). Istom presudom obavezan je apelant da tuženom naknadi troškove postupka u iznosu od 63,00 KM (stav II izreke).

9. U obrazloženju presude Kantonalni sud je istakao da je tuženi u žalbi osnovano ukazao da prvostepeni sud nije pravilno primijenio odredbu člana 180. stav 1. ZOO, što je za posljedicu imalo donošenje nezakonite odluke. Kantonalni sud je smatrao osnovanim prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tuženog. Dalje je utvrdio da šteta apelanta nastala na objektu, kao i ostali vidovi štete dejstvom eksploziva koji su podmetnula poznata lica ne predstavljaju akt nasilja iz kojeg bi proizlazila posebna odgovornost društveno-političke zajednice (tuženog) po članu 180. stav 1. ZOO. Istaknuto je da je navedenom odredbom propisana izričita odgovornost društveno-političke zajednice za štetu koju je pretrpjelo fizičko, a ne pravno lice. Stoga, apelant kao pravno lice ne može zahtijevati naknadu štete od društveno-političke zajednice po principu objektivne odgovornosti iz osnova propisanih članom 180. stav 1. ZOO. Kantonalni sud je također istakao da apelant na osnovu odredaba čl. 154, 155. i 158. ZOO ima pravo od počinitelja navedenih krivičnih djela zahtijevati naknadu štete po osnovu utvrđene krivice.

10. Apelant je protiv navedene presude Kantonalnog suda izjavio reviziju. Odlučujući o reviziji, Vrhovni sud je Presudom broj 51 0 P 053511 15 Rev od 26. maja 2016. godine apelantovu reviziju odbio kao neosnovanu.

11. U obrazloženju presude Vrhovni sud je naveo da je, suprotno navodima revizije, drugostepeni sud pravilno prihvatio osnovanim prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tuženog. I prema ocjeni tog suda, neosnovan je apelantov stav da se odgovornost tuženog za predmetnu štetu u okolnostima predmetnog slučaja može zasnovati na zakonskoj odredbi člana 180. stav 1. ZOO. Prigovore revizije o pogrešnoj primjeni materijalnog prava kroz navode da tuženi odgovara kao društveno-politička zajednica za sva oštećenja nad apelantovom imovinom i da je odgovornost tuženog za nastalu materijalnu

štetu iz ovakvih štetnih događaja objektivna uslijed propusta organa tuženog da preduzme radnje s ciljem zaštite lica, imovine i dr. Vrhovni sud je smatrao neosnovanim. Istaknuto je da je tačan navod u apelantovoj reviziji da Zakon o unutrašnjim poslovima Srednjobosanskog kantona propisuje da su u nadležnosti Kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova i poslovi zaštite od požara i eksplozija, ali apelant pri tome gubi iz vida utvrđenu činjenicu da on na dan štetnog događaja nije o pronalasku eksplozivne naprave obavijestio tuženog odnosno MUPSBK da preduzme radnje iz svoje nadležnosti, a bio je dužan to učiniti s ciljem zaštite svoje imovine i lica. Iz navedenog razloga, kako je zaključio Vrhovni sud, nema ni eventualne odgovornosti tuženog za predmetnu štetu u smislu odredbe člana 154. ZOO, a u vezi sa čl. 172. i 173. istog zakona. Prema ocjeni Vrhovnog suda, za utuženu štetu tuženi ne može odgovarati po općim propisima o naknadi štete osnovom odgovornosti iz člana 154. stav 1. ZOO kod nesporne činjenice da su predmetnu štetu počinila poznata lica koja su proglašena krivim i pravomoćno osuđena. Tačan je revizioni navod da je apelantu uslijed aktiviranja eksplozivne naprave u njegovom prodajnom objektu nastala šteta i da apelant po propisima domaćeg zakonodavstva uživa pravnu zaštitu, ali on gubi iz vida činjenicu da označeni tuženi nije pasivno legitimiran, odnosno da se radi o promašenoj pasivnoj legitimaciji i zahtjev za naknadu tražene štete u skladu s važećim domaćim zakonodavstvom tužilac može eventualno postaviti prema odgovornim licima.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelant smatra da mu je osporenim presudama prekršeno pravo na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i pravo na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije. Kršenje navedenih prava apelant vidi u pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni materijalnog prava, zbog čega je u predmetnom postupku apelantov tužbeni zahtjev u konačnici odbijen zbog nedostatka pasivne legitimacije. U vezi s tim, apelant smatra da je Općinski sud u konkretnom slučaju pravilno odlučio kada je odgovornost tuženog zasnovao na odredbama člana 180. ZOO i čl. 2. i 12. stav 1. tačka 6. Zakona o unutrašnjim poslovima. Nasuprot tome, prema apelantovom mišljenju, osporene presude Kantonalnog i Vrhovnog suda su zasnovane na pogrešnom tumačenju člana 180. ZOO. Apelant smatra da je Kantonalni sud proizvoljno tumačio član 180. ZOO kada je naveo da je navedenom odredbom propisana odgovornost društveno-političke zajednice za štetu koju je pretrpjelo fizičko lice, a ne i pravno lice, što je u konkretnom slučaju apelant. Apelant, također, smatra da sudovi u osporenim odlukama nisu cijenili odredbe Zakona o unutrašnjim poslovima SBK kojima je utvrđena izričita nadležnost Kantonalnog MUP-a na sprečavanju akata nasilja i terora na području kantona.

b) Odgovor na apelaciju

13. Vrhovni sud je u odgovoru na apelaciju istakao da ostaje pri razlozima datim u odluci tog suda, te da su apelantove tvrdnje o povredi prava na koja se pozvao u apelaciji neosnovane. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

14. Kantonalni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da odlukom tog suda nisu povrijeđena apelantova prava na koja se pozvao u apelaciji. Istaknuto je da je taj sud svoju odluku donio pravilnom primjenom materijalnog prava, dajući za nju razloge

koji su navedeni u odluci. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

15. Tuženi je u odgovoru na apelaciju naveo da je u situaciji kakva se desila sporne prilike u apelantovom poslovnom centru apelant imao obavezu prema svom unutrašnjem propisu (Pravilniku) pozvati policiju, prijavljujući pri tome slučaj kakav su primijetili, tj. sumnjivu napravu. Nakon takve prijave upućene MUP-u Travnik, MUP preduzima radnje predviđene propisima, i to prvo ispražnjenje objekta, pa ostale radnje predviđene u okviru procedure postupanja i unutrašnjeg propisa apelanta, kao i propisa općenito (Zakon i drugi propisi). Međutim, apelant je par dana prije tog slučaja imao lažnu dojavu o eksplozivnoj napravi povodom koje je postupljeno u skladu s Pravilnikom, kao i propisima MUPSBK, kada je došlo do ispražnjenja objekta, koje poslodavci nerado čine, i upravo zbog toga apelantovi zaposlenici su predmetni slučaj "uzeli u svoje ruke", primijetili eksplozivnu napravu i sami je uklanjali s police kada se desio nesretan slučaj. Procedura postupanja u takvim i sličnim situacijama uglavnom se odnosi na prijavu apelanta MUPSBK koji vrši ispražnjenje objekta i ostale propisane radnje, a nakon toga Civilna zaštita vrši deaktivaciju naprave. Međutim, apelant nije proslijedio prijavu MUPSBK, računajući da se i taj put radi o lažnoj dojavi. Apelantovim Pravilnikom deciderano je regulirano postupanje poslodavca i cjelokupna procedura, te postupanje MUP-a i Civilne zaštite u konkretnoj situaciji. Tuženi je predložio da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

16. U Zakonu o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89; "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93, 13/94 i "Službene novine FBiH" br. 29/03 i 42/11) relevantne odredbe glase:

Član 180. st. 1, 2, 3. i 4.

1) Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičkog lica usljed akta nasilja ili terora, kao i prilikom javnih demonstracija i manifestacija, odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni da spriječe takvu štetu.

2) Organizatori, učesnici, podstrekači i pomagači u aktima nasilja ili terora, javnim demonstracijama i manifestacijama koje su usmjerene na podrivanje ustavom utvrđenog društvenog uređenja, nemaju pravo na naknadu štete po ovom osnovu.

3) Društveno politička zajednica ima pravo i obavezu da zahtijeva naknadu isplaćenog iznosa od lica koje je štetu prouzrokovalo.

4) To pravo zastarijeva u rokovima propisanim za zastarjelost potraživanja naknade štete.

17. U Zakonu o unutrašnjim poslovima Srednjobosanskog kantona ("Službene novine Srednjobosanskog kantona" br. 3/97, 8/02, 10/102, 2/03 i 4/05) relevantne odredbe glase:

Član 2. stav 1. tačka 6.

Unutrašnji poslovi iz nadležnosti Kantona su:

6. Poslovi i zadaci u vezi sa: [...] nadgledanjem provođenja pravila o zaštiti od požara i eksplozija [...]

Član 12. stav 1. tačka 6.

U vršenju nadležnosti iz člana 2 ovog zakona Ministarstvo naročito:

[...]

6. neposredno učestvuje u vršenju poslova i zadataka zaštite života i lične sigurnosti građana, zaštite objekata i drugih materijalnih dobara u slučaju opće opasnosti ili kad je javni red i mir narušen u većem obimu, kao i u slučaju terorističkog i drugog nasilnog djelovanja, odnosno oružane pobune,

[...]

VI. Dopustivost

18. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njom pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

20. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 51 O P 053511 15 Rev od 26. maja 2016. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, apelant je osporenu presudu primio 29. juna 2016. godine, a apelacija je podnesena 22. jula 2016. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

21. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelant pobija osporene odluke tvrdeći da su mu tim odlukama povrijeđena prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije, člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

23. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

24. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom.

25. Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju radi o sporu građansko-pravne prirode u kojem je apelant potraživao naknadu materijalne štete, te apelant u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

26. Nadalje, Ustavni sud zapaža da apelant osporava navedene presude redovnih sudova, tvrdeći da su osporene presude donesene na osnovu pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešnom primjenom materijalnog prava.

27. Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su

izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminaciona.

28. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda kako u postupku utvrđivanja činjenica tako i primjene relevantnih pozitivno-pravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 26). U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje i, *mutatis mutandis*, Evropski sud, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, tačka 24). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelant postavlja, ispitati da li su osporene odluke zasnovane na proizvoljno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni prava.

29. Dovodeći navedene stavove u vezu s činjenicama konkretnog predmeta, Ustavni sud zapaža da su u predmetnom parničnom postupku redovni sudovi odlučivali na tri sudske instance, te da su u konačnici Kantonalni i Vrhovni sud donijeli odluke kojima je apelantov tužbeni zahtjev odbijen zbog nedostatka pasivne legitimacije na strani označenog tuženog. Ustavni sud dalje zapaža da je apelant u izjavljenoj reviziji istakao prigovore protiv drugostepene odluke, o kojima je Vrhovni sud odlučivao i dao razloge za svoju odluku. Pri tome, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud, potvrđujući drugostepenu presudu, dao razloge zašto apelantovi revizionni prigovori ne mogu dovesti do drugačijeg rješenja konkretne pravne stvari. Ustavni sud, također, zapaža da apelant i u apelacionim navodima ponavlja svoje tvrdnje koje je već isticao u parničnom postupku i o kojima su redovni sudovi u osporenim odlukama dali obrazloženja koja Ustavni sud ne smatra proizvoljnim.

30. U odnosu na apelantove navode da je Vrhovni sud u konačnici izveo pogrešan pravni zaključak da tuženi nije pasivno legitimiran iako prema članu 180. ZOO postoji objektivna odgovornost tuženog za nastalu materijalnu štetu zbog predmetnog štetnog događaja, Ustavni sud ističe da se država u pogledu objektivne odgovornosti u smislu člana 180. ZOO ne obavezuje na naknadu štete zbog krivice, ne traži se njeno dokazivanje, odnosno ne polazi se od pretpostavke njenog postojanja. ZOO samo zahtijeva da je šteta nastala uslijed akta nasilja ili terora koji je usmjeren prema državi, a ne i da je njegov izvršilac poznat i da je za takav akt proglašen odgovornim, s obzirom na to da se na odgovornost za štetu poziva država, a ne sam izvršilac akta nasilja ili terora. Budući da odgovara po principu objektivne odgovornosti, država se može osloboditi odgovornosti samo ako dokaže da je šteta nastala isključivim djelovanjem oštećenog (*mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 466/14 od 11. januara 2017. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba, tačka 35). U vezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud, u svojoj odluci kao konačnoj odluci u konkretnoj pravnoj stvari, odlučujući o apelantovim navodima da se odgovornost tuženog za predmetnu štetu u okolnostima predmetnog slučaja može zasnovati na odredbi člana 180. ZOO, prije svega, cijenio utvrđenu činjenicu da apelant na dan štetnog događaja nije o pronalasku eksplozivne naprave obavijestio tuženog odnosno njegov nadležni organ, što je bio dužan učiniti s ciljem zaštite

Predmet se vraća Okružnom sudu u Doboju koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku u skladu sa člankom

II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Okružnom sudu u Doboju da u skladu sa člankom 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Marijan Savić (u daljnjem tekstu: apelant), odvjetnik iz Teslića, podnio je 21. srpnja 2016. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Okružnog suda u Doboju (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 87 0 Pr 019568 16 Pžp 2 od 8. lipnja 2016. godine i Rješenja Osnovnog suda u Tesliću (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 87 0 Pr 019568 15 Pr od 9. ožujka 2016. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda i Osnovnog suda zatraženo je 8. svibnja 2018. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Okružni sud i Osnovni sud dostavili su odgovor na apelaciju 14. odnosno 16. svibnja 2018. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelacijskih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Rješenjem Osnovnog suda broj 87 0 Pr 019568 15 Pr od 9. ožujka 2016. godine konstatirano je da je apelant kao odvjetnik okrivljenog Z. P. u žalbi izjavljenoj na rješenje tog suda od 17. veljače 2016. godine uvrijedio sud navodeći da je "došlo do bezobraznosti radnika" i "dobili bezobrazan odgovor", te "da se nauče uposlenici kako se trebaju ponašati", pa mu je primjenom članka 61. Zakona o kaznenom postupku RS (u daljnjem tekstu: ZKPRS), u svezi sa člankom 105. stavak 3. Zakona o prekršajima, izrečena novčana kazna u iznosu od 500,00 KM, koju je apelant dužan platiti u roku od 30 dana od pravomoćnosti rješenja u korist proračuna RS, a po pravomoćnosti rješenja rješenje će biti dostavljeno Advokatskoj komori RS (sve preciznije navedeno u dispozitivu rješenja).

6. Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizlazi da je rješenjem Osnovnog suda od 17. veljače 2016. godine odbijen prijedlog okrivljenog Z. P. za vraćanje u prijašnje stanje koji je podnesen posredstvom apelanta, njegovog punomoćnika, protiv kojeg je apelant izjavio žalbu u kojoj je naveo da je "došlo i do bezobraznosti radnika" i "da se nauče uposlenici kako se trebaju ponašati", te "dobili bezobrazan odgovor". Osnovni sud je takve apelantove navode u žalbi ocijenio kao uvredu, prije svega za radnike osiguranja suda, a time i čitavog suda.

7. U svezi s tim, Osnovni sud je naveo da se riječ "bezobrazan" u jezicima naroda Bosne i Hercegovine odnosi na nekoga tko voli zlostupotrebljavati i maltretirati druge ili tko tjera svoje, a za ostale ga baš briga, te na ljude koji zbog nedostatka obraza ne mogu svoje ponašanje dovesti u red. Osnovni sud je naveo da je uvjeren da su radnici suda postupali na razini povjerenih zadataka, dok činjenicu prisustva pretresu utvrđuje sudac na samom usmenom pretresu. Navodi "da se nauče uposlenici kako se trebaju ponašati", prema ocjeni Osnovnog suda, također su uvredljivi za sud jer se iz tih navoda može zaključiti da u sudu rade neodgojene osobe koje ne znaju pravila bontona, a ni pravila profesionalnog bontona, iako je činjenica da

su sve te osobe prošle kvalitetnu obuku za obavljanje poslova, a eventualne žalbe na njihovo ponašanje je trebalo uputiti njihovim nadređenim, pri čemu je naglašeno da zadatak radnika osiguranja suda nije da na hodniku poduzimaju bilo koju radnju za koju je zadužen sudac. Osnovni sud je zaključio da su radnici suda postupali u skladu sa svojim ovlastima i zadacima.

8. Osnovni sud je potom naglasio da apelant na navedeni način, posebno koristeći pridjev "bezobrazan" na više mjesta u žalbi, implicira da se radnici suda ponašaju nenormalno i da ne znaju raditi svoj posao, čak da vrše zlostupotrebe i ne omogućavaju normalnu komunikaciju sa sudionicima postupka, pa na taj način apelant očigledno i svjesno vrijeđa sud, njegov ugled i dostojanstvo. Naglašeno je još da radnici suda imaju ljudska prava kao i svi građani, a naredbe primaju isključivo od svojih starješina, a sve u skladu s pravilnikom koji regulira obujam njihovih poslova i zadataka.

9. Potom se Osnovni sud pozvao na odredbu članka 61. ZKPRS koja propisuje mogućnost novčanog kažnjavanja stranaka u postupku koje u podnesku ili usmeno vrijeđaju sud, kao što je to apelant na opisani način učinio u žalbi, pri čemu je taj sud ocijenio da je novčana kazna u iznosu od 500,00 KM adekvatna kako bi se postigla svrha kažnjavanja i čiji je cilj uspostava normalne korespondencije između stranaka i suda uz dužno poštovanje kodeksa ponašanja svih sudionika u postupku.

10. Osnovni sud je još naveo da je u rješenju od 17. veljače 2016. godine opomenuo apelanta da nije uputno u podnescima koristiti riječ "bezobrazan" i tome slične riječi, te ga je upozorio i na način pisanja podnesaka koji zahtijeva poštovanje pravila korespondencije uz opasku da taj sud boldiranje i uvećanje teksta smatra kao svojevrsan vid galame na onoga kome je podnesak upućen, a to je u konkretnom slučaju sud, što, također, na svojevrsan način vrijeđa sud.

11. Rješenjem Okružnog suda broj 87 0 Pr 019568 16 Pžp 2 od 8. lipnja 2016. godine odbijena je apelantova žalba podnesena protiv pobijanog rješenja koje je tim rješenjem potvrđeno.

12. Nakon što je ispitao pobijano rješenje u svjetlu žalbenih prigovora, Okružni sud je žalbu ocijenio neutemeljenom jer izneseni prigovori ne dovode u pitanje pravilnost pobijanog rješenja. Prema ocjeni Okružnog suda, prvostupanjski sud je pravilno postupio kada je primijenio odredbu članka 61. ZKPRS, koja se shodno članku 105. stavak 3. Zakona o prekršajima primjenjuje i u prekršajnom postupku, jer je apelant u žalbi uvrijedio sud na način da je naveo "da se nauče uposlenici kako se trebaju ponašati", "i da je došlo do bezobraznosti radnika", "te dobili bezobrazan odgovor". Prema ocjeni Okružnog suda, izrečena novčana kazna je adekvatna da bi se postigla svrha kažnjavanja, s obzirom na to da je apelant i u ranijim podnescima upućivao neadekvatne komentare u svezi s radom suda, te da je bio opomenut da se takva komunikacija više neće tolerirati. Što se tiče žalbenih navoda da je pobijanim rješenjem apelantu povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), Okružni sud je naveo da taj prigovor nije ocijenio jer apelant nije naveo u čemu se sastoji ta povreda.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

13. Apelant smatra da je pobijanim rješenjima povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije, te pravo na djelotvoran pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije. U apelaciji se navodi da Osnovni sud apelantu nije mogao izreći novčanu kaznu zbog vrijeđanja suda primjenjujući odredbu

članka 61. ZKPRS iz razloga što apelant u konkretnom predmetu nije vrijeđao sud, već je Osnovni sud izveo zaključak da je apelant spornim navodima (pretpostavljanjem) povrijedio dignitet i autoritet suda. U svezi s tim, apelant je podsjetio da ZKPRS propisuje mogućnost novčanog kažnjavanja za vrijeđanje suda (ne i ostalih subjekata i sudionika u postupku). Navodi da Osnovni sud smatra da vrijeđanje bilo kojeg radnika suda vrijeđa sud, a u podnesku niti jednom riječju nije upućena uvreda za sud. Apelant smatra da takvo ograničenje zagaranirane slobode izražavanja nije u skladu sa zakonom kao jednim od kumulativnih uvjeta da bi se ograničila sloboda izražavanja. Prema apelantovoj ocjeni, navodi koji su izneseni u žalbi ne predstavljaju uvredu radnika, a i ako predstavljaju uvredu radniku (što apelant ne smatra), takvi navodi ne mogu vrijeđati sud. Predloženo je da se apelacija usvoji, da se utvrdi kršenje prava na slobodu izražavanja, te da se, shodno tome, pobijana rješenja ukinu i predmet vrati na ponovno odlučivanje u skladu sa člankom 10. Europske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

14. Okružni sud je naveo da su navodi iz apelacije neutemeljeni jer se njima samo pobija izrečena kazna, bez navođenja konkretnih razloga o povredama prava na koja se pozvao, zbog čega taj sud smatra da je apelacija neutemeljena i da je kao takvu treba odbiti.

15. Osnovni sud je naveo da je postupak proveden poštujući norme procesnog prava, te da je na utvrđeno činjenično stanje primijenio relevantne norme materijalnog prava iz kojih razloga je taj sud predložio da se apelacija odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

16. U **Zakonu o krivičnom postupku Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 53/12), u tekstu koji je važio u relevantnom razdoblju, bitne odredbe glase:

Članak 61.

Sud će novčanom kaznom do 5.000 KM kazniti tužitelja, branitelja, punomoćnika, zakonskog zastupnika i oštećenog koji u podnesku ili usmeno vrijeđa sud. Protiv rješenja o kažnjavanju dopušten je priziv. O kažnjavanju tužitelja izvještava se Visoki sudbeni i tužiteljski savjet, a o kažnjavanju odvjetnika obavijestit će se mjerodavna odvjetnička komora.

17. U **Zakonu o prekršajima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 63/14), u tekstu koji je važio u relevantnom razdoblju, bitne odredbe glase:

Pravično vođenje postupka

Članak 105. stavak (3)

(3) *Ako ovim zakonom nisu uređena pojedina pitanja prekršajnog postupka, na ta pitanja shodno se primjenjuju odredbe Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske: Temeljna načela, Mjesna mjerodavnost, Spajanje i razdvajanje postupka, Prenošenje mjesne mjerodavnosti, Posljedice nemjerodavnosti, Izuzeće, Branitelj, Podnesci i zapisnici, Rokovi, Troškovi krivičnog postupka, Imovinskopравни zahtjevi, Pretresanje stana, prostorija i osoba, Privremeno oduzimanje predmeta i imovine, Ispitivanje osumnjičenog, Saslušanje svjedoka, Uviđaj i rekonstrukcija, Vještačenje, Glavni pretres, Priziv na presudu prvostupanskog suda, Postupak protiv pravnih osoba, Postupak za primjenu mjera sigurnosti, za oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i za opozivanje uvjetne osude, Postupak za pružanje međunarodne pravne pomoći, Postupak za naknadu štete, rehabilitaciju i ostvarivanje drugih prava osoba bez temelja osuđenih i neutemeljeno lišenih slobode.*

VI. Dopustivost

18. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u

pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

20. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Rješenje Okružnog suda broj 87 0 Pr 019568 16 Pžp 2 od 8. lipnja 2016. godine protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, iz raspoloživih dokumenata nije vidljivo kada je apelant točno primio pobijano rješenje, ali s obzirom na datum donošenja rješenja (8. lipnja 2016. godine) i datum podnošenja apelacije (21. srpnja 2016. godine), jasno je da je apelacija podnesena pravovremeno, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

21. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelant pobija osporena rješenja tvrdeći da su tim rješenjima povrijeđena njegova prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 10. Europske konvencije i članka 13. Europske konvencije.

Pravo na slobodu izražavanja

23. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

h) Slobodu izražavanja.

24. Članak 10. Europske konvencije glasi:

1. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo obuhvaća slobodu vlastitog mišljenja, primanja i priopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad radio, televizijskih i kinematografskih poduzeća.

2. Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprječavanja otkrivanja informacija dobivenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva.

25. Ustavni sud zapaža da konkretna apelacija pokreće pitanje jesu li redovni sudovi opravdano, u smislu članka 61. ZKPRS, izrekli novčanu kaznu apelantu zbog vrijeđanja suda. Naime, apelant je kao branitelj okrivljenog Z. P. u njegovo ime podnio žalbu na rješenje u prekršajnom postupku, te je u podnesku sudu (žalbi na rješenje kojim je odbijen prijedlog za povrat u prijašnje stanje) iznio navode o radnicima suda koji rade na osiguranju, što je sud okvalificirao kao uvredu suda. Apelant smatra da ni na koji način nije uvrijedio sud i da stoga nije bilo mjesta primjeni članka 61. ZKPRS, te da su redovni sudovi na taj

način povrijedili njegovo pravo iz članka 10. Europske konvencije.

26. Shodno iznesenim prigovorima, Ustavni sud će ispitati je li u konkretnom slučaju pobijanim odlukama povrijeđeno apelantovo pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine odnosno članka 10. Europske konvencije.

27. Ustavni sud naglašava da je sloboda izražavanja *conditio sine qua non* funkcioniranja i opstanka svakog demokratskog društva i garancija svih drugih ljudskih prava i sloboda. Svaka restrikcija, uvjet, ograničenje ili bilo koja vrsta miješanja u slobodu izražavanja mogu se primijeniti samo na određeno ostvarivanje ove slobode, a sadržaj prava na slobodu izražavanja uvijek ostaje netaknut.

28. Ustavni sud ističe da članak 10. Europske konvencije prvim stavkom definira zaštićene slobode, a drugi stavak propisuje okolnosti pod kojima se javna vlast može miješati u uživanje slobode izražavanja. Ovaj članak štiti ne samo informacije i ideje koje su primljene pozitivno, ili se smatraju bezopasnim, ili prema njima nema stava, već i one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju, i to je ono što zahtijeva tolerantnost i pluralizam bez kojih nema demokratskog društva (vidi Europski sud, *Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. prosinca 1976. godine). Dalje, Ustavni sud ističe da ovaj članak ne garantira potpuno neograničenu slobodu izražavanja, te da izvršavanje te slobode nosi sa sobom "dužnosti i odgovornosti" (vidi Europski sud, *Europapress Holding d.o.o. protiv Hrvatske*, presuda od 22. rujna 2009. godine). Kao što je navedeno u članku 10. stavak 2. Europske konvencije, sloboda izražavanja je ograničena izuzecima koji se moraju strogo tumačiti, a potreba da se postave bilo kakva ograničenja mora biti uvjerljivo utvrđena (vidi Europski sud, *Skalka protiv Poljske*, broj 43425/98, stavak 32, 27. svibnja 2003. godine).

29. Ustavni sud podsjeća da stavak 2. članka 10. Europske konvencije zahtijeva da svako ograničenje prava na slobodu izražavanja mora biti "predviđeno zakonom". Razlog za to je da osoba mora imati mogućnost da predvidi s osnovanom sigurnošću posljedice svog djelovanja. To predstavlja zaštitu od proizvoljnosti u nametanju ograničenja prava na slobodu izražavanja. Istim člankom je predviđeno da svako ograničavanje prava na slobodu izražavanja bude "neophodno u demokratskom društvu" radi zaštite određenih interesa. Ovi interesi uključuju, kako je navedeno u stavku 2. članka 10. Europske konvencije, i održavanje autoriteta i nepristranosti sudstva. Prema tome, čak i kad se ograničavanjem prava žele zaštititi, npr. autoritet i nepristranost sudstva, ono se mora svesti na mjeru neophodnu u demokratskom društvu. To znači da ograničavanje prava ne smije prelaziti preko onog što se smatra neophodnim da bi se zaštitio određeni interes. Suštinski je važno da određeni cilj bude jasan, što znači da država mora biti u stanju jasno ukazati na razlog ometanja prava i na koji način je to ometanje doprinijelo postizanju cilja, u konkretnom slučaju zaštititi autoriteta i nepristranosti sudskih organa.

30. Ustavni sud, isto tako, podsjeća da se prilikom odlučivanja sporna izražavanja i izjave moraju sagledavati u kontekstu različitih aspekata pri čemu se bitna razlika povlači između činjeničnih izjava i vrijednosnih sudova. Stoga redovni sudovi imaju obvezu da na temelju provedenih dokaza i njihovom ocjenom u okolnostima svakog konkretnog slučaja naprave jasnu razliku između činjenica i mišljenja jer se postojanje činjenice može dokazati, a za istinu se na temelju vrijednosne ocjene ne može dati dokaz (vidi Europski sud, *Lingens protiv Austrije*, presuda od 8. srpnja 1986. godine, serija A, broj 103, stavak 46; i Ustavni sud, Odluka broj AP 1005/04 od 2. prosinca 2005. godine). Pri tome treba naglasiti da i mišljenje mora imati činjeničnu osnovu koja ga može potkrijepiti, jer u suprotnom može biti pretjerano (vidi Europski sud, *Feldek protiv*

Slovačke, presuda od 12. srpnja 2001. godine, predstavka broj 29032/95).

31. Izraz "autoritet suda" podrazumijeva da je javnost prihvatila sudove u cjelini kao odgovarajući forum za rješavanje pravnih sporova (vidi Europski sud, *Worm protiv Austrije*, 29. kolovoza 1997. godine, stavak 40, Izvješće 1997-V). S druge strane, specifičan status odvjetniku pruža središnju poziciju u provođenju pravde kao posrednika između javnosti i suda, pa stoga odvjetnici imaju ključnu ulogu u osiguranju da sudovi, čija je temeljna misija u jednom društvu utemeljena na vladavini prava, uživaju povjerenje javnosti (vidi, između ostalih, *Nikula protiv Finske*, broj 31611/96, stavak 45, ECHR 2002-II). Odvjetnici uživaju i ekskluzivna prava i povlastice u pogledu argumenata koje koriste na sudu, pa se stoga sloboda izražavanja primjenjuje i na odvjetnike. Ne obuhvaća se samo sadržaj ideja i informacija koje se izražavaju, već i oblik u kojem se one prenose (vidi *Foglia protiv Švicarske*, broj 35865/04, stavak 85, 13. prosinca 2007. godine). Stoga, iako odvjetnici imaju pravo davati javno izjašnjenje o funkcioniranju pravosuđa, njihova kritika ne može prijeći određene granice (*op. cit. Foglia protiv Švicarske*, stavak 86). Pri tome treba razlikovati izražava li se odvjetnik u sudnici ili izvan sudnice, javno. Što se tiče ponašanja u sudnici načelo pravednosti se zalaže za slobodnu, pa čak i silu razmjene argumenata između stranaka (vidi, *op. cit. Nikula protiv Finske*, stavak 49), pri čemu treba imati u vidu da se primjedbe ne ponavljaju izvan sudnice, te da tužitelj koji je stranka u postupku mora tolerirati vrlo značajnu kritiku branitelja, čak i ako su neki od izraza neprikladni, pod uvjetom da se ne odnose na njegove opće profesionalne ili druge kvalitete (vidi, *op. cit. Nikula protiv Finske*, st. 51-52).

32. Vraćajući se na konkretan predmet, Ustavni sud primjećuje da je iz pobijanih odluka vidljivo da su redovni sudovi izrekli apelantu novčanu kaznu od 500,00 KM, ocijenivši da određeni navodi iz podneska upućenog sudu (žalba protiv rješenja kojim je odbijen prijedlog za povrat u prijašnje stanje) predstavljaju vrijeđanje suda, pa je, shodno tome, nesporno došlo do miješanja u apelantovo pravo na slobodu izražavanja. U svezi s pitanjem je li miješanje bilo zakonito, Ustavni sud zapaža da je Osnovni sud u pobijanom rješenju zaključio da navodi iz žalbe "došlo do bezobraznosti radnika", "dobili bezobrazan odgovor" i "da se nauče uposlenici kako se trebaju ponašati" koje je apelant uputio radnicima koji rade na osiguranju suda zapravo vrijeđaju sud jer je apelant koristio neprikladne riječi kao što je riječ "bezobrazan" na više mjesta. Navedeno, kako je ocijenio prvostupanjski sud, upućuje na zaključak da su se radnici ponašali nenormalno, pojasnivši još da se taj izraz koristi za ljude koji vole zloupotrebjavati i maltretirati druge ljude, a da su radnici suda sigurno obavili svoj zadatak u skladu sa svojim ovlastima i da su postupali u skladu s pravilnikom o načinu postupanja, a da je eventualnu žalbu na njihov rad apelant mogao uputiti nadređenima. Potom je Osnovni sud naveo da navodi iz žalbe "da se nauče uposlenici kako se trebaju ponašati" vrijeđaju sud jer taj dio teksta upućuje na zaključak da u sudu rade neodgojene osobe koje ne znaju ni pravila profesionalnog bontona, iako je činjenica da su sve te osobe prošle kvalitetnu obuku za obavljanje poslova. Ustavni sud zapaža da je Okružni sud u pobijanom rješenju prihvatio razloge koje je dao Osnovni sud, složivši se s nižestupanjskim sudom da sporni navodi predstavljaju uvredu za sud i da je izrečena novčana kazna u iznosu od 500,00 KM, u skladu sa člankom 61. ZKPRS, adekvatna za postizanje svrhe kažnjavanja čiji je cilj uspostava normalne korespondencije između stranaka i suda uz dužno poštovanje kodeksa ponašanja svih sudonika u postupku.

33. Imajući u vidu dana obrazloženja redovnih sudova, prva dilema koja se postavlja pred Ustavni sud, a u svezi sa zakonitošću miješanja u apelantovu slobodu izražavanja, jeste

uklapa li se apelantovo sporno izražavanje koje je upućeno radnicima koji rade na osiguranju suda u odredbu članka 61. ZKPRS koja govori o novčanom kažnjavanju sudionika u postupku u slučaju uvrede suda. Međutim, ne ulazeći dublje u tu analizu, posebno uzimajući u obzir da su primjena i tumačenje zakona u nadležnosti redovnih sudova, Ustavni sud prihvata tumačenje redovnih sudova da se sporno izražavanje može dovesti u svezu sa člankom 61. ZKPRS. Dakle, prihvatajući stav redovnih sudova da se apelantovo sporno izražavanje uklapa u citiranu odredbu, Ustavni sud zapaža da redovni sudovi prilikom odlučivanja nisu ispitali apelantove navode u kontekstu cijelog teksta žalbe, niti su apelantovo izražavanje sagledali iz više aspekata, shodno standardima na koje je Ustavni sud prethodno ukazao (vidi točku 30. obrazloženja). Naime, Ustavni sud zapaža da je Osnovni sud apelantovo sporno izražavanje izvukao iz konteksta analizirajući isključivo pojedine riječi, npr. riječ "bezobrazan", pri tome tumačeći smisao iznesenih navoda baveći se pojašnjenjem šta znači riječ "bezobrazan" i šta je apelant zapravo tim izrazom htio reći, pri čemu su radnici suda koji rade na osiguranju, prema stavu redovnih sudova, sigurno postupali profesionalno i po pravilniku. U kontekstu izraza "bezobrazan" koji je redovnim sudovima bio posebno sporan, Ustavni sud podsjeća na ranije izražen stav u ovoj odluci da članak 10. Europske konvencije štiti ne samo informacije i ideje koje su primljene pozitivno, ili se smatraju bezopasnim, ili prema njima nema stava, već i one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju, i to je ono što zahtijeva tolerantnost i pluralizam bez kojih nema demokratskog društva (*op. cit., Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva*). Ustavni sud zapaža da je apelant sporne navode iznio u žalbi na rješenje kojim je odbijen prijedlog za povrat u prijašnje stanje, pa je moguće da je apelant spornim izražavanjem odnosno korištenjem izraza "bezobrazan" pokušao naglasiti odnosno ukazati na eventualne razloge koji su doveli do propuštanja određene procesne radnje. Navedeno je samo pretpostavka Ustavnog suda jer iz raspoloživih dokumenata nije vidljiva pozadina konkretnog slučaja jer se Osnovni sud prilikom odlučivanja nije bavio mogućim razlozima koji su naveli apelanta na takvo izražavanje. Usto, Ustavni sud posebno naglašava da Osnovni sud prilikom odlučivanja sporno izražavanje nije kvalificirao na način da napravi jasnu razliku između činjenica i vrijednosnog suda, a što je bilo neophodno kada se razmatra pitanje prava na slobodu izražavanja (vidjeti točku 30. ove odluke). Budući da je zadatak redovnih sudova da na temelju provedenih dokaza i njihovom ocjenom u okolnostima svakog konkretnog slučaja naprave jasnu razliku između činjenica i mišljenja, a što su redovni sudovi u konkretnom slučaju propustili učiniti, Ustavni sud, s obzirom na ostale propuste redovnih sudova na koje je prethodno ukazao, neće preuzeti ulogu redovnih sudova, niti će se upustiti u tu ocjenu.

34. Konačno, Ustavni sud naglašava da Okružni sud odlučujući o apelantovoj žalbi nije uočio propuste Osnovnog suda na koje je apelant ukazao tražeći da se sporno izražavanje sagleda u svjetlu članka 10. Europske konvencije smatrajući da mu je rješenjem Osnovnog suda o novčanom kažnjavanju prekršeno pravo na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije, a što je obvezivalo taj sud da prigovor razmotri u kontekstu toga prava shodno standardima na koje je Ustavni sud ukazao u ovoj odluci.

35. Ustavni sud naglašava da je prilikom odlučivanja imao u vidu i navode redovnih sudova da je apelant u ranijim podnescima koristio neprikladne izraze i da ga je sud na to upozorio, ali da ta okolnost, s obzirom na propuste redovnih sudova u konkretnom slučaju, nije *per se* mogla dovesti do drugačijeg zaključka u ovom slučaju jer su predmet apelacijskog razmatranja bila isključivo pobijana rješenja.

36. Shodno svemu navedenom, Ustavni sud smatra da redovni sudovi svoje odluke nisu utemeljili na prihvatljivoj analizi svih relevantnih okolnosti i činjenica koje su bile važne u konkretnom slučaju, pa se stoga čini da su redovni sudovi na arbitran način primijenili predmetnu zakonsku odredbu i da miješanje u apelantovo pravo na slobodu izražavanja nije bilo "u skladu sa zakonom" jer se razlozi koje su redovni sudovi naveli u svojim odlukama ne mogu smatrati relevantnim i dovoljnim da se miješanje opravda.

37. Stoga, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju pobijanim odlukama povrijeđeno apelantovo pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije.

Ostali navodi

38. S obzirom na to da je Ustavni sud u prethodnim točkama ove odluke već utvrdio da je pobijanim odlukama povrijeđeno apelantovo pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati i apelantove navode o kršenju prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te iz članka 13. Europske konvencije.

VIII. Zaključak

39. Ustavni sud zaključuje da je u okolnostima konkretnog slučaja došlo do kršenja apelantovog prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije u situaciji kada su redovni sudovi apelantovo izražavanje u svezi s postupanjem radnika na osiguranju suda okvalificirali kao vrijeđanje suda, za što su mu izrekli novčanu kaznu, a da u pobijanim rješenjima nisu u dovoljnoj mjeri objektivno te u skladu sa standardima članka 10. Europske konvencije analizirali sadržaj spornog izražavanja, čime je došlo do nezakonitog miješanja u apelantovo pravo na slobodu izražavanja.

40. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

41. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 3148/16**, рјешавајући апелацију **Маријана Савића**, на основу члана VI/3(б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – прецишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Ћеман, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 11. октобра 2018. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Маријана Савића**.

Утврђује се повреда права из члана II/3(х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Рјешење Окружног суда у Добоју број 87 0 Пр 019568 16 Пжп 2 од 8. јуна 2016. године.

Предмет се враћа Окружном суду у Добоју који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3х) Устава Босне и Херцеговине и чланом 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Добоју да у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине у року од 90 дана од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Маријан Савић (у даљњем тексту: апелант), адвокат из Теслића, поднио је 21. јула 2016. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешења Окружног суда у Добоју (у даљњем тексту: Окружни суд) број 87 0 Пр 019568 16 Пжп 2 од 8. јуна 2016. године и Рјешења Основног суда у Теслићу (у даљњем тексту: Основни суд) број 87 0 Пр 019568 15 Пр од 9. марта 2016. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Окружног суда и Основног суда затражено је 8. маја 2018. године да доставе одговор на апелацију.

3. Окружни суд и Основни суд доставили су одговор на апелацију 14. односно 16. маја 2018. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелационих навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

5. Рјешењем Основног суда број 87 0 Пр 019568 15 Пр од 9. марта 2016. године констатовано је да је апелант као адвокат окривљеног З. П. у жалби изјављеној на рјешење тог суда од 17. фебруара 2016. године увриједио суд наводећи да је "дошло до безобразности радника" и "добили безобразан одговор", те "да се науче запосленици како треба да се понашају", па му је примјеном члана 61 Закона о кривичном поступку РС (у даљњем тексту: ЗКПРС), у вези са чланом 105 став 3 Закона о прекршајима, изречена новчана казна у износу од 500,00 КМ, коју је апелант дужан да плати у року од 30 дана од правоснажности рјешења у корист буџета РС, а по правоснажности рјешења рјешење ће бити достављено Адвокатској комори РС (све прецизније наведено у диспозитиву рјешења).

6. Из образложења оспореног рјешења произлази да је рјешењем Основног суда од 17. фебруара 2016. године одбијен приједлог окривљеног З. П. за враћање у пређашње стање који је поднесен посредством апеланта, његовог пуномоћника, против којег је апелант изјавио жалбу у којој је навео да је "дошло и до безобразности радника" и "да се науче запосленици како треба да се понашају", те "добили безобразан одговор". Основни суд је такве апелантове наводе у жалби оцијенио као увреду, прије свега за раднике обезбјеђења суда, а тиме и читавог суда.

7. У вези с тим, Основни суд је навео да се ријеч "безобразан" у језицима народа Босне и Херцеговине односи на некога ко воли да злоупотребљава и малтретира друге или

ко гјера своје, а за остале га баш брига, те на људе који због недостатка образа не могу своје понашање довести у ред. Основни суд је навео да је увјерен да су радници суда поступали на нивоу повјерених задатака, док чињеницу присуства претреса утврђује судија на самом усменом претресу. Наводи "да се науче запосленици како треба да се понашају", према оцјени Основног суда, такође су увредљиви за суд јер из тих навода може да се закључи да у суду раде неваспитана лица која не знају правила бонтонa, а ни правила професионалног бонтонa, иако је чињеница да су сва та лица прошла квалитетну обуку за обављање послова, а евентуалне жалбе на њихово понашање је требало упутити њиховим надређеним, при чему је наглашено да задатак радника обезбјеђења суда није да на ходнику предузимају било коју радњу за коју је задужен судија. Основни суд је закључио да су радници суда поступали у складу са својим овлашћењима и задацима.

8. Основни суд је потом нагласио да апелант на наведени начин, посебно користећи пријдев "безобразан" на више мјеста у жалби, имплицира да се радници суда понашају ненормално и да не знају радити свој посао, чак да врше злоупотребе и не омогућавају нормалну комуникацију с учесницима поступка, па на тај начин апелант очигледно и свјесно вријеђа суд, његов углед и достојанство. Наглашено је још да радници суда имају људска права као и сви грађани, а наредбе примају искључиво од својих старјешина, а све у складу с правилником који регулише обим њихових послова и задатака.

9. Потом се Основни суд позвао на одредбу члана 61 ЗКПРС која прописује могућност новчаног кажњавања странака у поступку које у поднеску или усмено вријеђају суд, као што је то апелант на описани начин учинио у жалби, при чему је тај суд оцијенио да је новчана казна у износу од 500,00 КМ адекватна како би се постигла сврха кажњавања и чији је циљ успостављање нормалне кореспонденције између странака и суда уз дужно поштовање кодекса понашања свих учесника у поступку.

10. Основни суд је још навео да је у рјешењу од 17. фебруара 2016. године опоменуо апеланта да није упутно у поднесцима користити ријеч "безобразан" и томе сличне ријечи, те га је упозорио и на начин писања поднесака који захтијева поштовање правила кореспонденције уз опаску да тај суд болдирање и увећање текста сматра као својеврстан вид галаме на онога коме је поднесак упућен, а то је у конкретном случају суд, што, такође, на својеврстан начин вријеђа суд.

11. Рјешењем Окружног суда број 87 0 Пр 019568 16 Пжп 2 од 8. јуна 2016. године одбијена је апелантова жалба поднесена против оспореног рјешења које је тим рјешењем потврђено.

12. Након што је испитао оспорено рјешење у свјетлу жалбених приговора, Окружни суд је жалбу оцијенио неоснованом јер изнесени приговори не доводе у питање правилност оспореног рјешења. Према оцјени Окружног суда, првостепени суд је правилно поступио када је примијенио одредбу члана 61 ЗКПРС, која се сходно члану 105 став 3 Закона о прекршајима примјењује и у прекршајном поступку, јер је апелант у жалби увриједио суд на начин да је навео "да се науче запосленици како треба да се понашају", "и да је дошло до безобразности радника", "те добили безобразан одговор". Према оцјени Окружног суда, изречена новчана казна је адекватна да би се постигла сврха кажњавања, с обзиром на то да је апелант и у ранијим поднесцима упућивао неадекватне коментаре у вези с радом суда, те да је био опоменут да се таква комуникација више неће толерисати. Што се тиче жалбених навода да је

оспореним рјешењем апеланту повријеђено право на слободу изражавања из члана 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), Окружни суд је навео да тај приговор није оцијенио јер апелант није навео у чему се састоји та повреда.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

13. Апелант сматра да је оспореним рјешењима повријеђено његово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције, те право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције. У апелацији се наводи да Основни суд апеланту није могао изрећи новчану казну због вријеђања суда примјењујући одредбу члана 61 ЗКПРС из разлога што апелант у конкретном предмету није вријеђао суд, већ је Основни суд извео закључак да је апелант спорним наводима (претпостављањем) повриједио дигнитет и ауторитет суда. У вези с тим, апелант је подсјетио да ЗКПРС прописује могућност новчаног кажњавања за вријеђање суда (не и осталих субјеката и учесника у поступку). Наводи да Основни суд сматра да вријеђање било којег радника суда вријеђа суд, а у поднеску нити једном ријечју није упућена увреда за суд. Апелант сматра да такво ограничење загарантоване слободе изражавања није у складу са законом као једним од кумулативних услова да би се ограничила слобода изражавања. Према апелантовој оцјени, наводи који су изнесени у жалби не представљају увреду радника, а и ако представљају увреду раднику (што апелант не сматра), такви наводи не могу да вријеђају суд. Предложено је да се апелација усвоји, да се утврди кршење права на слободу изражавања, те да се, сходно томе, оспорена рјешења укину и предмет врати на поновно одлучивање у складу са чланом 10 Европске конвенције.

б) Одговор на апелацију

14. Окружни суд је навео да су наводи из апелације неосновани јер се њима само оспорава изречена казна, без навођења конкретних разлога о повредама права на која се позвао, због чега тај суд сматра да је апелација неоснована и да је као такву треба одбити.

15. Основни суд је навео да је поступак спроведен поштујући норме процесног права, те да је на утврђено чињенично стање примјенио релевантне норме материјалног права из којих разлога је тај суд предложио да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

16. У **Закону о кривичном поступку Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске" број 53/12), у тексту који је важио у релевантном периоду, битне одредбе гласе:

Члан 61.

Суд ће новчаном казном до 5.000 КМ казнити тужиоца, браниоца, пуномоћника, законског заступника и оштећеног који у поднеску или усмено вријеђа суд. Против рјешења о кажњавању допуштена је жалба. О кажњавању тужиоца извјештава се Високи судски и тужилачки савјет, а о кажњавању адвоката обавијестиће се надлежна адвокатска комора.

17. У **Закону о прекршајима Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске" број 63/14), у тексту који је важио у релевантном периоду, битне одредбе гласе:

Правично вођење поступка

Члан 105. став (3)

(3) Ако овим законом нису уређена поједина питања прекршајног поступка, на та питања сходно се примјењују одредбе Закона о кривичном поступку Републике Српске: Основна начела, Мјесна надлежност, Спајање и раздвајање поступка, Преношење мјесне надлежности, Посљедице ненадлежности, Изузеће, Бранилац, Поднесци и записници, Рокови, Трошкови кривичног поступка, Имовинскоправни захтјеви, Претресање стана, просторија и лица, Привремено одузимање предмета и имовине, Испитивање осумњиченог, Саслушање свједока, Увиђај и реконструкција, Вјештачење, Главни претрес, Жалба на пресуду првостепеног суда, Поступак против правних лица, Поступак за примјену мјера безбједности, за одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом и за опозивање условне осуде, Поступак за пружање међународне правне помоћи, Поступак за накнаду штете, рехабилитацију и остваривање других права лица без основа осуђених и неосновано лишених слободе.

VI. Допустивост

18. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

19. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

20. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Рјешење Окружног суда број 87 0 Пр 019568 16 Пжп 2 од 8. јуна 2016. године против којег нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, из расположивих докумената није видљиво када је апелант тачно примио оспорено рјешење, али с обзиром на датум доношења рјешења (8. јуни 2016. године) и датум подношења апелације (21. јули 2016. године), јасно је да је апелација поднесена благовремено, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки други формални разлог због којег апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

21. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

22. Апелант побија оспорена рјешења тврдећи да су тим рјешењима повријеђена његова права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине, члана 10 Европске конвенције и члана 13 Европске конвенције.

Право на слободу изражавања

23. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

х) Слободу изражавања.

24. Члан 10 Европске конвенције гласи:

1. Свако има право на слободу изражавања. Ово право обухвата слободу сопственог мишљења, примања и саопштавања информација и идеја без мијешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад радио, телевизијских и кинематографских предузећа.

2. Пошто остваривање ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности, оно се може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама прописаним законом и неопходним у демократском друштву у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, ради спречавања нерета или криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања откривања информација добијених у повјерењу, или ради очувања ауторитета и непристрасности судства.

25. Уставни суд запажа да конкретна апелација покреће питање да ли су редовни судови оправдано, у смислу члана 61 ЗКПРС, изrekli новчану казну апеланту због врљежања суда. Наиме, апелант је као бранилац окривљеног З. П. у његово име поднио жалбу на решење у прекршајном поступку, те је у поднеску суду (жалби на решење којим је одбијен приједлог за поврат у пређашње стање) изнио наводе о радницима суда који раде на обезбјеђењу, што је суд оквалификовао као увреду суда. Апелант сматра да ни на који начин није увриједио суд и да стога није било мјеста примјени члана 61 ЗКПРС, те да су редовни судови на тај начин повриједили његово право из члана 10 Европске конвенције.

26. Сходно изнесеним приговорима, Уставни суд ће испитати да ли је у конкретном случају оспореним одлукама повријеђено апелантово право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине односно члана 10 Европске конвенције.

27. Уставни суд наглашава да је слобода изражавања *conditio sine qua non* функционисања и опстанка сваког демократског друштва и гаранција свих других људских права и слобода. Свака рестрикција, услов, ограничење или било која врста мијешања у слободу изражавања могу се примијенити само на одређено остваривање ове слободе, а садржај права на слободу изражавања увијек остаје нетакнут.

28. Уставни суд истиче да члан 10 Европске конвенције првим ставом дефинише заштићене слободе, а други став прописује околности под којима се јавна власт може мијешати у уживање слободе изражавања. Овај члан штити не само информације и идеје које су примљене позитивно, или се сматрају безопасним, или према њима нема става, већ и оне које врљежају, шокирају и узнемиравају, и то је оно што захтијева толерантност и плурализам без којих нема демократског друштва (види Европски суд, *Handyside против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 7. децембра 1976. године). Даље, Уставни суд истиче да овај члан не гарантује потпуно неограничену слободу изражавања, те да извршавање те слободе носи са собом "дужности и одговорности" (види Европски суд, *Europapress Holding d.o.o. против Хрватске*, пресуда од 22. септембра 2009. године). Као што је наведено у члану 10 став 2 Европске конвенције, слобода изражавања је ограничена изузецима који се морају строго тумачити, а потреба да се поставе било каква ограничења мора бити увјерљиво утврђена (види Европски суд, *Skalka против Пољске*, број 43425/98, став 32, 27. мај 2003. године).

29. Уставни суд подсјећа да став 2 члана 10 Европске конвенције захтијева да свако ограничење права на слободу изражавања мора бити "предвиђено законом". Разлог за то је

да лице мора имати могућност да предвиди с основаном сигурношћу последице свог дјеловања. То представља заштиту од произвољности у наметању ограничења права на слободу изражавања. Истим чланом је предвиђено да свако ограничавање права на слободу изражавања буде "неопходно у демократском друштву" ради заштите одређених интереса. Ови интереси укључују, како је наведено у ставу 2 члана 10 Европске конвенције, и одржавање ауторитета и непристрасности судства. Према томе, чак и кад се ограничавањем права желе заштитити, нпр. ауторитет и непристрасност судства, оно се мора свести на мјеру неопходну у демократском друштву. То значи да ограничавање права не смије прелазити преко оног што се сматра неопходним да би се заштитио одређени интерес. Суштински је важно да одређени циљ буде јасан, што значи да држава мора бити у стању јасно указати на разлог ометања права и на који начин је то ометање допринијело постизању циља, у конкретном случају заштити ауторитета и непристрасности судских органа.

30. Уставни суд, исто тако, подсјећа да се приликом одлучења спорна изражавања и изјаве морају сагледавати у контексту различитих аспеката при чему се битна разлика повлачи између чињеничних изјава и вриједносних судова. Стога редовни судови имају обавезу да на основу спроведених доказа и њиховом оцјеном у околностима сваког конкретног случаја направе јасну разлику између чињеница и мишљења јер се постојање чињенице може доказати, а за истину се на основу вриједносне оцјене не може дати доказ (види Европски суд, *Lingens против Аустрије*, пресуда од 8. јула 1986. године, серија А, број 103, став 46; и Уставни суд, Одлука број АП 1005/04 од 2. децембра 2005. године). При томе треба нагласити да и мишљење мора имати чињенични основ који га може поткријепити, јер у супротном може бити претјерано (види Европски суд, *Feldek против Словачке*, пресуда од 12. јула 2001. године, представка број 29032/95).

31. Израз "ауторитет суда" подразумијева да је јавност прихватила судове у цјелини као одговарајући форум за рјешавање правних спорова (види Европски суд, *Worm против Аустрије*, 29. август 1997. године, став 40, Извјештај 1997-V). С друге стране, специфичан статус адвокату пружа централну позицију у спровођењу правде као посредника између јавности и суда, па стога адвокати имају кључну улогу у обезбјеђењу да судови, чија је основна мисија у једном друштву заснована на владавини права, уживају повјерење јавности (види, између осталих, *Nikula против Финске*, број 31611/96, став 45, ECHR 2002-II). Адвокати уживају и ексклузивна права и повластице у погледу аргумената које користе на суду, па се стога слобода изражавања примјењује и на адвокате. Не обухвата се само садржај идеја и информација које се изражавају, већ и облик у којем се оне преносе (види *Foglia против Швајцарске*, број 35865/04, став 85, 13. децембар 2007. године). Стога, иако адвокати имају право да дају јавно изјашњење о функционисању правосуђа, њихова критика не може да пређе одређене границе (*op. cit. Foglia против Швајцарске*, став 86). При томе треба разликовати да ли се адвокат изражава у судници или ван суднице, јавно. Што се тиче понашања у судници начело праведности се залаже за слободну, па чак и силу размјене аргумената између странака (види, *op. cit. Nikula против Финске*, став 49), при чему треба имати у виду да се примједбе не понављају ван суднице, те да тужилац који је странка у поступку мора толерисати врло значајну критику браниоца, чак и ако су неки од израза неприкладни, под условом да се не односе на

његове опште професионалне или друге квалитете (види, *op. cit. Nukula protiv Финске*, ст. 51-52).

32. Враћајући се на конкретан предмет, Уставни суд примјећује да је из оспорених одлука видљиво да су редовни судови изrekli апеланту новчану казну од 500,00 KM, оцијенивши да одређени наводи из поднеска упућеног суду (жалба против рјешења којим је одбијен приједлог за поврат у пређашње стање) представљају вријећање суда, па је, сходно томе, неспорно дошло до мијешања у апелантово право на слободу изражавања. У вези с питањем да ли је мијешање било законито, Уставни суд запажа да је Основни суд у оспореном рјешењу закључио да наводи из жалбе "дошло до безобразности радника", "добили безобразан одговор" и "да се науче запосленици како треба да се понашају" које је апелант упутио радницима који раде на обезбјеђењу суда заправо вријећају суд јер је апелант користио неприкладне ријечи као што је ријеч "безобразан" на више мјеста. Наведено, како је оцијенио првостепени суд, упућује на закључак да су се радници понашали ненормално, појаснивши још да се тај израз користи за људе који воле да злоупотребљавају и малтретирају друге људе, а да су радници суда сигурно обавили свој задатак у складу са својим овлашћењима и да су поступали у складу с правилником о начину поступања, а да је евентуалну жалбу на њихов рад апелант могао упутити надређенима. Потом је Основни суд навео да наводи из жалбе "да се науче запосленици како треба да се понашају" вријећају суд јер тај дио текста упућује на закључак да у суду раде неваспитана лица која не знају ни правила професионалног бонтона, иако је чињеница да су сва та лица прошла квалитетну обуку за обављање послова. Уставни суд запажа да је Окружни суд у оспореном рјешењу прихватио разлоге које је дао Основни суд, сложивши се с нижестепеним судом да спорни наводи представљају увреду за суд и да је изречена новчана казна у износу од 500,00 KM, у складу са чланом 61 ЗКПРС, адекватна за постизање сврхе кажњавања чији је циљ успостављање нормалне кореспонденције између странака и суда уз дужно поштовање кодекса понашања свих учесника у поступку.

33. Имајући у виду дата образложења редовних судова, прва дилема која се поставља пред Уставни суд, а у вези са законитошћу мијешања у апелантово слободу изражавања, јесте да ли се апелантово спорно изражавање које је упућено радницима који раде на обезбјеђењу суда уклапа у одредбу члана 61 ЗКПРС која говори о новчаном кажњавању учесника у поступку у случају увреде суда. Међутим, не улазећи дубље у ту анализу, посебно узимајући у обзир да су примјена и тумачење закона у надлежности редовних судова, Уставни суд прихвата тумачење редовних судова да се спорно изражавање може довести у везу са чланом 61 ЗКПРС. Дакле, прихватајући став редовних судова да се апелантово спорно изражавање уклапа у цитирану одредбу, Уставни суд запажа да редовни судови приликом одлучења нису испитали апелантове наводе у контексту цијелог текста жалбе, нити су апелантово изражавање сагледали из више аспеката, сходно стандардима на које је Уставни суд претходно указао (види тачку 30 образложења). Наиме, Уставни суд запажа да је Основни суд апелантово спорно изражавање извукао из контекста анализирајући искључиво поједине ријечи, нпр. ријеч "безобразан", при томе тумачећи смисао изнесених навода бавећи се појашњењем шта значи ријеч "безобразан" и шта је апелант заправо тим изразом хтио да каже, при чему су радници суда који раде на обезбјеђењу, према ставу редовних судова, сигурно поступали професионално и по правилнику. У контексту израза "безобразан" који је редовним судовима био посебно

споран, Уставни суд подсјећа на раније изражен став у овој одлуци да члан 10 Европске конвенције штити не само информације и идеје које су примљене позитивно, или се сматрају безбедним, или према њима нема става, већ и оне које вријећају, шокирају и узнемиравају, и то је оно што захтијева толерантност и плурализам без којих нема демократског друштва (*op. cit., Handyside protiv Уједињеног Краљевства*). Уставни суд запажа да је апелант спорне наводе изнио у жалби на рјешење којим је одбијен приједлог за поврат у пређашње стање, па је могуће да је апелант спорним изражавањем односно коришћењем израза "безобразан" покушао да нагласи односно укаже на евентуалне разлоге који су довели до пропуштања одређене процесне радње. Наведено је само претпоставка Уставног суда јер из расположивих докумената није видљива позадина конкретног случаја јер се Основни суд приликом одлучења није бавио могућим разлозима који су навели апеланта на такво изражавање. Уз то, Уставни суд посебно наглашава да Основни суд приликом одлучења спорно изражавање није квалификовао на начин да направи јасну разлику између чињеница и вриједносног суда, а што је било неопходно када се разматра питање права на слободу изражавања (видјети тачку 30 ове одлуке). Будући да је задатак редовних судова да на основу спроведених доказа и њиховом оцјеном у околностима сваког конкретног случаја направе јасну разлику између чињеница и мишљења, а што су редовни судови у конкретном случају пропустили да учине, Уставни суд, с обзиром на остале пропусте редовних судова на које је претходно указао, неће преузети улогу редовних судова, нити ће се упустити у ту оцјену.

34. Коначно, Уставни суд наглашава да Окружни суд одлучујући о апелантовој жалби није уочио пропусте Основног суда на које је апелант указао тражећи да се спорно изражавање сагледа у свјетлу члана 10 Европске конвенције сматрајући да му је рјешењем Основног суда о новчаном кажњавању прекршено право на слободу изражавања из члана 10 Европске конвенције, а што је обавезивало тај суд да приговор размотри у контексту тога права сходно стандардима на које је Уставни суд указао у овој одлуци.

35. Уставни суд наглашава да је приликом одлучења имао у виду и наводе редовних судова да је апелант у ранијим поднесцима користио неприкладне изразе и да га је суд на то упозорио, али да та околност, с обзиром на пропусте редовних судова у конкретном случају, није *per se* могла да доведе до другачијег закључка у овом случају јер су предмет апелационог разматрања била искључиво оспорена рјешења.

36. Сходно свему наведеном, Уставни суд сматра да редовни судови своје одлуке нису засновали на прихватљивој анализи свих релевантних околности и чињеница које су биле важне у конкретном случају, па се стога чини да су редовни судови на арбитраран начин примијенили предметну законску одредбу и да мијешање у апелантово право на слободу изражавања није било "у складу са законом" јер се разлози које су редовни судови навели у својим одлукама не могу сматрати релевантним и довољним да се мијешање оправда.

37. Стога, Уставни суд сматра да је у конкретном случају оспореним одлукама повријеђено апелантово право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

Остали наводи

38. С обзиром на то да је Уставни суд у претходним тачкама ове одлуке већ утврдио да је оспореним одлукама

повријеђено апелантово право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није потребно посебно разматрати и апелантове наводе о кршењу права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, те из члана 13 Европске конвенције.

VIII. Закључак

39. Уставни суд закључује да је у околностима конкретног случаја дошло до кршења апелантовог права на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције у ситуацији када су редовни судови апелантово изражавање у вези с поступањем радника на обезбјеђењу суда оквалификовали као вријеђање суда, за што су му изrekli новчану казну, а да у оспореним рјешењима нису у довољној мјери објективно те у складу са стандардима члана 10 Европске конвенције анализирали садржај спорног изражавања, чиме је дошло до незаконитог мијешања у апелантово право на слободу изражавања.

40. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

41. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник

Уставног суда Босне и Херцеговине

Златко М. Кнежевић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **AP 3148/16**, рјешавајући апелацију **Marijana Savića**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка б), члана 59. ст. (1) и (2) и члана 62. став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčišчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, предсједник

Мато Тодић, потпредсједник

Мирсад Ћеман, потпредсједник

Валерија Галић, судкиња

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судкиња

на сједници одржаној 11. октобра 2018. године доnio је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Усваја се апелација **Marijana Savića**.

Утврђује се повреда права из члана II/3.h) Устава Босне и Херцеговине и члана 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Рјешење Окружног суда у Добоју број 87 0 Pr 019568 16 Pžp 2 од 8. јуна 2016. године.

Предмет се враћа Окружном суду у Добоју који је дужан да по hitnom поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3.h) Устава Босне и Херцеговине и чланом 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Добоју да у складу са чланом 72. став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине у року од 90 дана од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Marijan Savić (у daljnjem tekstu: apelant), advokat iz Teslića, podnio je 21. jula 2016. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (у daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Okružnog suda u Doboju (у daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 87 0 Pr 019568 16 Pžp 2 од 8. јуна 2016. године и Rješenja Osnovnog suda u Tesliću (у daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 87 0 Pr 019568 15 Pr од 9. marta 2016. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. Pravila Ustavnog suda, од Okružnog suda и Osnovnog suda zatraženo je 8. maja 2018. године да dostave odgovor на apelaciju.

3. Okružni sud и Osnovni sud dostavili su odgovor на apelaciju 14. odnosno 16. maja 2018. године.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze из apelacionih navoda и dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati на sljedeći način.

5. Rješenjem Osnovnog suda broj 87 0 Pr 019568 15 Pr од 9. marta 2016. године konstatirano je да је apelant као advokat okrivljenog Z. P. у žalbi izjavljenoj на rješenje tog suda од 17. februara 2016. године uvrijedio суд navodeći да је "došlo до bezobraznosti radnika" и "dobili bezobrazan odgovor", те "da se nauče uposlenici како треба да се понашају", па му је primjenom члана 61. Zakona о krivičnom postupku RS (у daljnjem tekstu: ZKPRS), у vezi са чланом 105. став 3. Zakona о prekršajima, izrečena novčana kazna у износу од 500,00 KM, коју је apelant dužan platiti у року од 30 дана од pravosnažnosti rješenja у korist budžeta RS, а по pravosnažnosti rješenja rješenje će biti dostavljeno Advokatskoj komori RS (sve preciznije navedeno у dispozitivu rješenja).

6. Iz obrazloženja osporenog rješenja proizlazi да је rješenjem Osnovnog suda од 17. februara 2016. године odbijen prijedlog okrivljenog Z. P. за vraćanje у prijašnje stanje који је podnesen posredstvom apelanta, njegovog punomoćnika, protiv којег је apelant izjavio žalbu у којој је naveo да је "došlo и do bezobraznosti radnika" и "da se nauče uposlenici како треба да се понашају", те "dobili bezobrazan odgovor". Osnovni sud је takve apelantove navode у žalbi ocijenio као uvredu, prije svega за radnike osiguranja suda, а time и čitavog suda.

7. U vezi с tim, Osnovni sud је naveo да се riječ "bezobrazan" у jezicima naroda Bosne и Hercegovine odnosi на nekoga ко voli да злоупотребљава и maltretira druge или ко tjera svoje, а за ostale га baš briga, те на ljude који zbog nedostatka obraza не могу svoje понашање довести у red. Osnovni sud је naveo да је uvjeren да су radnici suda postupali на nivou povjerenih zadataka, dok činjenicu prisustva pretresu utvrđuje sudija на samom usmenom pretresu. Navodi "da se nauče uposlenici како треба да се понашају", prema ocjeni Osnovnog suda, također су uvredljivi за суд jer се из tih navoda može zaključiti да у sudu rade neodgojena lica која не znaju pravila bontona, а ni pravila profesionalnog bontona, iako је činjenica да су sva ta lica prošla kvalitetnu obuku за obavljanje poslova, а eventualne žalbe на njihovo понашање је trebalo uputiti njihovim nadređenim, pri čemu је naglašeno да zadatak radnika osiguranja suda nije да на hodniku preduzimaju bilo коју radnju за коју је zadužen sudija. Osnovni sud је zaključio да су radnici suda postupali у складу са svojim ovlaštenjima и zadacima.

8. Osnovni sud је potom naglasio да apelant на navedeni način, posebno koristeći pridjev "bezobrazan" на više mjesta у žalbi, implicira да се radnici suda понашају nenormalno и да не znaju raditi svoj posao, čak да vrše злоупотребе и не omogućavaju normalnu komunikaciju с učesnicima postupka, па на taj način

apelant očigledno i svjesno vrijeđa sud, njegov ugled i dostojanstvo. Naglašeno je još da radnici suda imaju ljudska prava kao i svi građani, a naredbe primaju isključivo od svojih starješina, a sve u skladu s pravilnikom koji regulira obim njihovih poslova i zadataka.

9. Potom se Osnovni sud pozvao na odredbu člana 61. ZKPRS koja propisuje mogućnost novčanog kažnjavanja stranaka u postupku koje u podnesku ili usmeno vrijeđaju sud, kao što je to apelant na opisani način učinio u žalbi, pri čemu je taj sud ocijenio da je novčana kazna u iznosu od 500,00 KM adekvatna kako bi se postigla svrha kažnjavanja i čiji je cilj uspostavljanje normalne korespondencije između stranaka i suda uz dužno poštovanje kodeksa ponašanja svih učesnika u postupku.

10. Osnovni sud je još naveo da je u rješenju od 17. februara 2016. godine opomenuo apelanta da nije uputno u podnescima koristiti riječ "bezobrazan" i tome slične riječi, te ga je upozorio i na način pisanja podnesaka koji zahtijeva poštovanje pravila korespondencije uz opasku da taj sud boldiranje i uvećanje teksta smatra kao svojevrsan vid galame na onoga kome je podnesak upućen, a to je u konkretnom slučaju sud, što, također, na svojevrsan način vrijeđa sud.

11. Rješenjem Okružnog suda broj 87 0 Pr 019568 16 Pžp 2 od 8. juna 2016. godine odbijena je apelantova žalba podnesena protiv osporenog rješenja koje je tim rješenjem potvrđeno.

12. Nakon što je ispitao osporeno rješenje u svjetlu žalbenih prigovora, Okružni sud je žalbu ocijenio neosnovanom jer izneseni prigovori ne dovode u pitanje pravilnost osporenog rješenja. Prema ocjeni Okružnog suda, prvostepeni sud je pravilno postupio kada je primijenio odredbu člana 61. ZKPRS, koja se shodno članu 105. stav 3. Zakona o prekršajima primjenjuje i u prekršajnom postupku, jer je apelant u žalbi uvrijedio sud na način da je naveo "da se nauče uposlenici kako treba da se ponašaju", "i da je došlo do bezobraznosti radnika", "te dobili bezobrazan odgovor". Prema ocjeni Okružnog suda, izrečena novčana kazna je adekvatna da bi se postigla svrha kažnjavanja, s obzirom na to da je apelant i u ranijim podnescima upućivao neadekvatne komentare u vezi s radom suda, te da je bio opomenut da se takva komunikacija više neće tolerirati. Što se tiče žalbenih navoda da je osporenim rješenjem apelantu povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja iz člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), Okružni sud je naveo da taj prigovor nije ocijenio jer apelant nije naveo u čemu se sastoji ta povreda.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

13. Apelant smatra da je osporenim rješenjima povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije, te pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. U apelaciji se navodi da Osnovni sud apelantu nije mogao izreći novčanu kaznu zbog vrijeđanja suda primjenjujući odredbu člana 61. ZKPRS iz razloga što apelant u konkretnom predmetu nije vrijeđao sud, već je Osnovni sud izveo zaključak da je apelant spornim navodima (pretpostavljanjem) povrijedio dignitet i autoritet suda. U vezi s tim, apelant je podsjetio da ZKPRS propisuje mogućnost novčanog kažnjavanja za vrijeđanje suda (ne i ostalih subjekata i učesnika u postupku). Navodi da Osnovni sud smatra da vrijeđanje bilo kojeg radnika suda vrijeđa sud, a u podnesku niti jednom riječju nije upućena uvreda za sud. Apelant smatra da takvo ograničenje zagarantirane slobode izražavanja nije u skladu sa zakonom kao jednim od kumulativnih uvjeta da bi se

ograničila sloboda izražavanja. Prema apelantovoj ocjeni, navodi koji su izneseni u žalbi ne predstavljaju uvredu radnika, a i ako predstavljaju uvredu radniku (što apelant ne smatra), takvi navodi ne mogu da vrijeđaju sud. Predloženo je da se apelacija usvoji, da se utvrdi kršenje prava na slobodu izražavanja, te da se, shodno tome, osporena rješenja ukinu i predmet vrati na ponovno odlučivanje u skladu sa članom 10. Evropske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

14. Okružni sud je naveo da su navodi iz apelacije neosnovani jer se njima samo osporava izrečena kazna, bez navođenja konkretnih razloga o povredama prava na koja se pozvao, zbog čega taj sud smatra da je apelacija neosnovana i da je kao takvu treba odbiti.

15. Osnovni sud je naveo da je postupak proveden poštujući norme procesnog prava, te da je na utvrđeno činjenično stanje primijenio relevantne norme materijalnog prava iz kojih razloga je taj sud predložio da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

16. U **Zakonu o krivičnom postupku Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 53/12), u tekstu koji je važio u relevantnom periodu, bitne odredbe glase:

Član 61.

Sud će novčanom kaznom do 5.000 KM kazniti tužioca, branioca, punomoćnika, zakonskog zastupnika i oštećenog koji u podnesku ili usmeno vrijeđa sud. Protiv rješenja o kažnjavanju dopuštena je žalba. O kažnjavanju tužioca izvještava se Visoki sudski i tužilački savjet, a o kažnjavanju advokata obavijestit će se nadležna advokatska komora.

17. U **Zakonu o prekršajima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 63/14), u tekstu koji je važio u relevantnom periodu, bitne odredbe glase:

Pravično vođenje postupka

Član 105. stav (3)

(3) Ako ovim zakonom nisu uređena pojedina pitanja prekršajnog postupka, na ta pitanja shodno se primjenjuju odredbe Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske: Osnovna načela, Mjesna nadležnost, Spajanje i razdvajanje postupka, Prenosjenje mjesne nadležnosti, Posljedice nenadležnosti, Izuzeće, Branilac, Podnesci i zapisnici, Rokovi, Troškovi krivičnog postupka, Imovinskopравни zahtjevi, Pretresanje stana, prostorija i lica, Privremeno oduzimanje predmeta i imovine, Ispitivanje osumnjičenog, Saslušanje svjedoka, Uvidaj i rekonstrukcija, Vještačenje, Glavni pretres, Žalba na presudu prvostepenog suda, Postupak protiv pravnih lica, Postupak za primjenu mjera sigurnosti, za oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i za opozivanje uvjetne osude, Postupak za pružanje međunarodne pravne pomoći, Postupak za naknadu štete, rehabilitaciju i ostvarivanje drugih prava lica bez osnova osuđenih i neosnovano lišenih slobode.

VI. Dopustivost

18. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

20. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Rješenje Okružnog suda broj 87 0 Pr 019568 16 Pžp 2 od 8. juna 2016. godine protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, iz raspoloživih dokumenata nije vidljivo kada je apelant tačno primio osporeno rješenje, ali s obzirom na datum donošenja rješenja (8. juni 2016. godine) i datum podnošenja apelacije (21. juli 2016. godine), jasno je da je apelacija podnesena blagovremeno, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

21. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelant pobija osporena rješenja tvrdeći da su tim rješenjima povrijeđena njegova prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 10. Evropske konvencije i člana 13. Evropske konvencije.

Pravo na slobodu izražavanja

23. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

h) Slobodu izražavanja.

24. Član 10. Evropske konvencije glasi:

1. *Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo obuhvaća slobodu vlastitog mišljenja, primanja i saopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprečava države da zahtijevaju dozvole za rad radio, televizijskih i kinematografskih preduzeća.*

2. *Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprečavanja otkrivanja informacija dobivenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.*

25. Ustavni sud zapaža da konkretna apelacija pokreće pitanje da li su redovni sudovi opravdano, u smislu člana 61. ZKPRS, izrekli novčanu kaznu apelantu zbog vrijeđanja suda. Naime, apelant je kao branilac okrivljenog Z. P. u njegovo ime podnio žalbu na rješenje u prekršajnom postupku, te je u podnesku sudu (žalbi na rješenje kojim je odbijen prijedlog za povrat u prijašnje stanje) iznio navode o radnicima suda koji rade na osiguranju, što je sud okvalificirao kao uvredu suda. Apelant smatra da ni na koji način nije uvrijedio sud i da stoga nije bilo mjesta primjeni člana 61. ZKPRS, te da su redovni sudovi na taj način povrijedili njegovo pravo iz člana 10. Evropske konvencije.

26. Shodno iznesenim prigovorima, Ustavni sud će ispitati da li je u konkretnom slučaju osporenim odlukama povrijeđeno apelantovo pravo na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine odnosno člana 10. Evropske konvencije.

27. Ustavni sud naglašava da je sloboda izražavanja *conditio sine qua non* funkcioniranja i opstanka svakog demokratskog društva i garancija svih drugih ljudskih prava i sloboda. Svaka restrikcija, uvjet, ograničenje ili bilo koja vrsta miješanja u slobodu izražavanja mogu se primijeniti samo na

određeno ostvarivanje ove slobode, a sadržaj prava na slobodu izražavanja uvijek ostaje netaknut.

28. Ustavni sud ističe da član 10. Evropske konvencije prvim stavom definiše zaštićene slobode, a drugi stav propisuje okolnosti pod kojima se javna vlast može miješati u uživanje slobode izražavanja. Ovaj član štiti ne samo informacije i ideje koje su primljene pozitivno, ili se smatraju bezopasnim, ili prema njima nema stava, već i one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju, i to je ono što zahtijeva tolerantnost i pluralizam bez kojih nema demokratskog društva (vidi Evropski sud, *Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. decembra 1976. godine). Dalje, Ustavni sud ističe da ovaj član ne garantira potpuno neograničenu slobodu izražavanja, te da izvršavanje te slobode nosi sa sobom "dužnosti i odgovornosti" (vidi Evropski sud, *Europapress Holding d.o.o. protiv Hrvatske*, presuda od 22. septembra 2009. godine). Kao što je navedeno u članu 10. stav 2. Evropske konvencije, sloboda izražavanja je ograničena izuzecima koji se moraju strogo tumačiti, a potreba da se postave bilo kakva ograničenja mora biti uvjerljivo utvrđena (vidi Evropski sud, *Skalka protiv Poljske*, broj 43425/98, stav 32, 27. maj 2003. godine).

29. Ustavni sud podsjeća da stav 2. člana 10. Evropske konvencije zahtijeva da svako ograničenje prava na slobodu izražavanja mora biti "predviđeno zakonom". Razlog za to je da lice mora imati mogućnost da predvidi s osnovanom sigurnošću posljedice svog djelovanja. To predstavlja zaštitu od proizvoljnosti u nametanju ograničenja prava na slobodu izražavanja. Istim članom je predviđeno da svako ograničavanje prava na slobodu izražavanja bude "neophodno u demokratskom društvu" radi zaštite određenih interesa. Ovi interesi uključuju, kako je navedeno u stavu 2. člana 10. Evropske konvencije, i održavanje autoriteta i nepristrasnosti sudstva. Prema tome, čak i kad se ograničavanjem prava žele zaštititi, npr. autoritet i nepristrasnost sudstva, ono se mora svesti na mjeru neophodnu u demokratskom društvu. To znači da ograničavanje prava ne smije prelaziti preko onog što se smatra neophodnim da bi se zaštitio određeni interes. Suštinski je važno da određeni cilj bude jasan, što znači da država mora biti u stanju jasno ukazati na razlog ometanja prava i na koji način je to ometanje doprinijelo postizanju cilja, u konkretnom slučaju zaštititi autoriteta i nepristrasnosti sudskih organa.

30. Ustavni sud, isto tako, podsjeća da se prilikom odlučivanja sporna izražavanja i izjave moraju sagledavati u kontekstu različitih aspekata pri čemu se bitna razlika povlači između činjeničnih izjava i vrijednosnih sudova. Stoga redovni sudovi imaju obavezu da na osnovu provedenih dokaza i njihovom ocjenom u okolnostima svakog konkretnog slučaja naprave jasnu razliku između činjenica i mišljenja jer se postojanje činjenice može dokazati, a za istinu se na osnovu vrijednosne ocjene ne može dati dokaz (vidi Evropski sud, *Lingens protiv Austrije*, presuda od 8. jula 1986. godine, serija A, broj 103, stav 46; i Ustavni sud, Odluka broj AP 1005/04 od 2. decembra 2005. godine). Pri tome treba naglasiti da i mišljenje mora imati činjenični osnov koji ga može potkrijepiti, jer u suprotnom može biti pretjerano (vidi Evropski sud, *Feldek protiv Slovačke*, presuda od 12. jula 2001. godine, predstavka broj 29032/95).

31. Izraz "autoritet suda" podrazumijeva da je javnost prihvatila sudove u cjelini kao odgovarajući forum za rješavanje pravnih sporova (vidi Evropski sud, *Worm protiv Austrije*, 29. august 1997. godine, stav 40, Izvještaj 1997-V). S druge strane, specifičan status advokatu pruža centralnu poziciju u provođenju pravde kao posrednika između javnosti i suda, pa stoga advokati imaju ključnu ulogu u osiguranju da sudovi, čija je osnovna misija u jednom društvu zasnovana na vladavini prava, uživaju povjerenje javnosti (vidi, između ostalih, *Nikula protiv Finske*,

broj 31611/96, stav 45, ECHR 2002-II). Advokati uživaju i ekskluzivna prava i povlastice u pogledu argumenata koje koriste na sudu, pa se stoga sloboda izražavanja primjenjuje i na advokate. Ne obuhvata se samo sadržaj ideja i informacija koje se izražavaju, već i oblik u kojem se one prenose (vidi *Foglia protiv Švicarske*, broj 35865/04, stav 85, 13. decembar 2007. godine). Stoga, iako advokati imaju pravo da daju javno izjašnjenje o funkcioniranju pravosuđa, njihova kritika ne može da pređe određene granice (*op. cit. Foglia protiv Švicarske*, stav 86). Pri tome treba razlikovati da li se advokat izražava u sudnici ili van sudnice, javno. Što se tiče ponašanja u sudnici načelo pravednosti se zalaže za slobodnu, pa čak i silu razmjene argumenata između stranaka (vidi, *op. cit. Nukula protiv Finske*, stav 49), pri čemu treba imati u vidu da se primjedbe ne ponavljaju van sudnice, te da tužilac koji je stranka u postupku mora tolerirati vrlo značajnu kritiku branioca, čak i ako su neki od izraza neprikladni, pod uvjetom da se ne odnose na njegove opće profesionalne ili druge kvalitete (vidi, *op. cit. Nukula protiv Finske*, st. 51-52).

32. Vraćajući se na konkretan predmet, Ustavni sud primjećuje da je iz osporenih odluka vidljivo da su redovni sudovi izrekli apelantu novčanu kaznu od 500,00 KM, ocijenivši da određeni navodi iz podneska upućenog sudu (žalba protiv rješenja kojim je odbijen prijedlog za povrat u prijašnje stanje) predstavljaju vrijeđanje suda, pa je, shodno tome, nesporno došlo do miješanja u apelantovo pravo na slobodu izražavanja. U vezi s pitanjem da li je miješanje bilo zakonito, Ustavni sud zapaža da je Osnovni sud u osporenom rješenju zaključio da navodi iz žalbe "došlo do bezobraznosti radnika", "dobili bezobrazan odgovor" i "da se nauče uposlenici kako treba da se ponašaju" koje je apelant uputio radnicima koji rade na osiguranju suda zapravo vrijeđaju sud jer je apelant koristio neprikladne riječi kao što je riječ "bezobrazan" na više mjesta. Navedeno, kako je ocijenio prvostepeni sud, upućuje na zaključak da su se radnici ponašali nenormalno, pojasnivši još da se taj izraz koristi za ljude koji vole da zloupotrebljavaju i maltretiraju druge ljude, a da su radnici suda sigurno obavili svoj zadatak u skladu sa svojim ovlaštenjima i da su postupali u skladu s pravilnikom o načinu postupanja, a da je eventualnu žalbu na njihov rad apelant mogao uputiti nadređenima. Potom je Osnovni sud naveo da navodi iz žalbe "da se nauče uposlenici kako treba da se ponašaju" vrijeđaju sud jer taj dio teksta upućuje na zaključak da u sudu rade neodgojena lica koja ne znaju ni pravila profesionalnog bontona, iako je činjenica da su sva ta lica prošla kvalitetnu obuku za obavljanje poslova. Ustavni sud zapaža da je Okružni sud u osporenom rješenju prihvatio razloge koje je dao Osnovni sud, složivši se s nižestepenim sudom da sporni navodi predstavljaju uvredu za sud i da je izrečena novčana kazna u iznosu od 500,00 KM, u skladu sa članom 61. ZKPRS, adekvatna za postizanje svrhe kažnjavanja čiji je cilj uspostavljanje normalne korespondencije između stranaka i suda uz dužno poštovanje kodeksa ponašanja svih učesnika u postupku.

33. Imajući u vidu data obrazloženja redovnih sudova, prva dilema koja se postavlja pred Ustavni sud, a u vezi sa zakonitošću miješanja u apelantovu slobodu izražavanja, jeste da li se apelantovo sporno izražavanje koje je upućeno radnicima koji rade na osiguranju suda uklapa u odredbu člana 61. ZKPRS koja govori o novčanom kažnjavanju učesnika u postupku u slučaju uvrede suda. Međutim, ne ulazeći dublje u tu analizu, posebno uzimajući u obzir da su primjena i tumačenje zakona u nadležnosti redovnih sudova, Ustavni sud prihvata tumačenje redovnih sudova da se sporno izražavanje može dovesti u vezu sa članom 61. ZKPRS. Dakle, prihvatajući stav redovnih sudova da se apelantovo sporno izražavanje uklapa u citiranu odredbu, Ustavni sud zapaža da redovni sudovi prilikom odlučivanja nisu ispitali apelantove navode u kontekstu cijelog teksta žalbe, niti su apelantovo izražavanje sagledali iz više aspekata, shodno

standardima na koje je Ustavni sud prethodno ukazao (vidi tačku 30. obrazloženja). Naime, Ustavni sud zapaža da je Osnovni sud apelantovo sporno izražavanje izvukao iz konteksta analizirajući isključivo pojedine riječi, npr. riječ "bezobrazan", pri tome tumačeći smisao iznesenih navoda baveći se pojašnjenjem šta znači riječ "bezobrazan" i šta je apelant zapravo tim izrazom htio da kaže, pri čemu su radnici suda koji rade na osiguranju, prema stavu redovnih sudova, sigurno postupali profesionalno i po pravilniku. U kontekstu izraza "bezobrazan" koji je redovnim sudovima bio posebno sporan, Ustavni sud podsjeća na ranije izražen stav u ovoj odluci da član 10. Evropske konvencije štiti ne samo informacije i ideje koje su primljene pozitivno, ili se smatraju bezopasnim, ili prema njima nema stava, već i one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju, i to je ono što zahtijeva tolerantnost i pluralizam bez kojih nema demokratskog društva (*op. cit., Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva*). Ustavni sud zapaža da je apelant sporne navode iznio u žalbi na rješenje kojim je odbijen prijedlog za povrat u prijašnje stanje, pa je moguće da je apelant spornim izražavanjem odnosno korištenjem izraza "bezobrazan" pokušao da naglasi odnosno ukaže na eventualne razloge koji su doveli do propuštanja određene procesne radnje. Navedeno je samo pretpostavka Ustavnog suda jer iz raspoloživih dokumenata nije vidljiva pozadina konkretnog slučaja jer se Osnovni sud prilikom odlučivanja nije bavio mogućim razlozima koji su naveli apelanta na takvo izražavanje. Usto, Ustavni sud posebno naglašava da Osnovni sud prilikom odlučivanja sporno izražavanje nije kvalificirao na način da napravi jasnu razliku između činjenica i vrijednosnog suda, a što je bilo neophodno kada se razmatra pitanje prava na slobodu izražavanja (vidjeti tačku 30. ove odluke). Budući da je zadatak redovnih sudova da na osnovu provedenih dokaza i njihovom ocjenom u okolnostima svakog konkretnog slučaja naprave jasnu razliku između činjenica i mišljenja, a što su redovni sudovi u konkretnom slučaju propustili da učine, Ustavni sud, s obzirom na ostale propuste redovnih sudova na koje je prethodno ukazao, neće preuzeti ulogu redovnih sudova, niti će se upustiti u tu ocjenu.

34. Konačno, Ustavni sud naglašava da Okružni sud odlučujući o apelantovoj žalbi nije uočio propuste Osnovnog suda na koje je apelant ukazao tražeći da se sporno izražavanje sagleda u svjetlu člana 10. Evropske konvencije smatrajući da mu je rješenjem Osnovnog suda o novčanom kažnjavanju prekršeno pravo na slobodu izražavanja iz člana 10. Evropske konvencije, a što je obavezivalo taj sud da prigovor razmotri u kontekstu toga prava shodno standardima na koje je Ustavni sud ukazao u ovoj odluci.

35. Ustavni sud naglašava da je prilikom odlučivanja imao u vidu i navode redovnih sudova da je apelant u ranijim podnescima koristio neprikladne izraze i da ga je sud na to upozorio, ali da ta okolnost, s obzirom na propuste redovnih sudova u konkretnom slučaju, nije *per se* mogla da dovede do drugačijeg zaključka u ovom slučaju jer su predmet apelacionog razmatranja bila isključivo osporena rješenja.

36. Shodno svemu navedenom, Ustavni sud smatra da redovni sudovi svoje odluke nisu zasnovali na prihvatljivoj analizi svih relevantnih okolnosti i činjenica koje su bile važne u konkretnom slučaju, pa se stoga čini da su redovni sudovi na arbitran način primijenili predmetnu zakonsku odredbu i da miješanje u apelantovo pravo na slobodu izražavanja nije bilo "u skladu sa zakonom" jer se razlozi koje su redovni sudovi naveli u svojim odlukama ne mogu smatrati relevantnim i dovoljnim da se miješanje opravda.

37. Stoga, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju osporenim odlukama povrijeđeno apelantovo pravo na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije.

11. Po donošenju oslobađajuće presude apelant se obratio MKSJ zahtjevom za naknadu štete zbog neutemeljenog lišavanja slobode, ali je obaviješten da Statut MKSJ ne predviđa mogućnost davanja materijalnog obeštećenja osobama koje su neutemeljeno optužene i pritvorene. Prije pokretanja predmetnog postupka apelant se istim zahtjevom obratio nadležnim tijelima BiH i FBiH, ali, također, bezuspješno.

Pobijane presude

12. Apelant je tužbenim zahtjevom od tuženih (BiH i FBiH) zatražio da mu solidarno isplate naknadu materijalne i nematerijalne štete u ukupnom iznosu od 1.061.480,00 KM zajedno sa kamatama i troškovima postupka.

13. Odlučujući o tužbi Općinski sud je Presudom broj 65 0 P 064000 14 P 2 od 31. prosinca 2014. godine u cijelosti odbio tužbeni zahtjev, odbivši istodobno zahtjev tuženih za naknadu troškova postupka zbog neutemeljenosti (sve preciznije navedeno u izreci presude).

14. Općinski sud je naveo da osnovu za tužbu prema BiH apelant temelji na činjenici neutemeljenog lišavanja slobode zbog odbijanja BiH da dâ garancije da se apelant brani sa slobode, a u odnosu na FBiH osnovu za tužbu apelant temelji na činjenici da je kazneni postupak pred MKSJ pokrenut na temelju podataka i činjenica koje je prikupio Viši sud u Zenici na okolnosti zločina počinjenog u selu Ahmići u travnju 1993. godine.

15. Sa druge strane, tužene spore osnove tužbenog zahtjeva, kao i visinu iznosa naknade štete istaknuvši prigovore nedostatka pasivne legitimacije, zastare potraživanja i preuranjenosti tužbe. Odlučujući o istaknutim prigovorima, Općinski sud je prigovore u svezi sa zastarom potraživanja i preuranjenosti tužbe odbio, ali je prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tuženih ocijenio kao opravdan.

16. U svezi s tim, Općinski sud se pozvao na odredbe članka 432. Zakona o kaznenom postupku BiH (u daljnjem tekstu: ZKPBiH), te članka 435. Zakona o kaznenom postupku FBiH (u daljnjem tekstu: ZKPFBiH), koje je citirao, pojašnjajući da navedene odredbe propisuju odgovornost tuženih (BiH i FBiH) samo u slučaju kada njihova tijela u radu prouzroče štetu trećoj osobi, odnosno kada pravosudna tijela, zbog neopravdane osude, prouzroče štetu trećoj osobi, a što u konkretnom nije slučaj, pa stoga nema mjesta za primjenu citirane odredbe. Potom je Općinski sud pojasnio da je obveza domaćih sudova da postupaju po zahtjevu MKSJ, provode odluke i naloge Kaznenog tribunala za uhićenje i izručenje osumnjičenih za počinjenje kaznenog djela, koje su propisane Zakonom o izručenju po molbi Međunarodnog suda i Zakonom o izručenju okrivljenih osoba po zahtjevu Međunarodnog suda. Postupajući sukladno navedenim propisima, Vrhovni sud je 17. listopada 1995. godine ustupio predmet MKSJ na daljnji postupak.

17. Općinski sud je, također, istaknuo da je činjenica da se kazneni postupak protiv apelanta vodio pred MKSJ i da je apelant boravio u pritvoru u Den Haagu do donošenja oslobađajuće presude prizivnog vijeća MKSJ. Potom je Općinski sud pojasnio da je MKSJ utemeljen Rezolucijom broj 827 Vijeća sigurnosti UN i da ima status suda UN kojem je i odgovoran za svoj rad, pa budući da MKSJ nije tijelo BiH, prema mišljenju Općinskog suda, tužena BiH nije odgovorna za štetu, odnosno za poduzete radnje MKSJ, pa stoga BiH nije pasivno legitimirana za naknadu štete. Potom, pošto je tijekom postupka utvrđeno da niti jedan sud na području Federacije BiH nije donio odluku o određivanju pritvora apelantu, niti je kazneni postupak proveden pred nekim od sudova u Federaciji BiH, prema ocjeni Općinskog suda, ni tužena FBiH nije pasivno legitimirana da naknadi traženu štetu nastalu apelantovim boravkom u pritvorskoj jedinici MKSJ u Den Haagu, koji je odredio MKSJ.

18. Općinski sud je, dalje, pojasnio da odgovornost za naknadu štete ne proizlazi ni iz odredbe Pravila 106. Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ, jer se navedena odredba odnosi na pravo žrtve kojoj je kaznenim djelom iz nadležnosti MKSJ nanesena šteta da potražuje naknadu (žrtva A), kao i na osobe koje posredstvom žrtve, kao oštećene, imaju pravo potraživati naknadu (žrtva B). Prema ocjeni Općinskog suda, apelant se, u smislu navedenih pravila, ne može smatrati žrtvom, odnosno oštećenim koji bi mogao raspolagati pravom za naknadu štete od

tuženih. Općinski sud je još pojasnio da ni neodobravanje jamstva BiH nije razlog za odgovornost tuženih, jer, prema Pravilu 65. točka c. Pravilnika, jamstvo nije uvjet za puštanje na slobodu, već pretresno vijeće za puštanje na slobodu može odrediti bilo koje uvjete koje smatra primjerenim među kojim je i kaucija. Općinski sud je naveo da u konkretnom slučaju nije došlo ni do kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda iz članka II. Ustava Bosne i Hercegovine, koji određuje osiguranje najvišeg stupnja međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda zagarantiranih Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) svim osobama na teritoriju BiH. Potom je Općinski sud naglasio da apelant ni na temelju članka 5. Europske konvencije nema osnovu potraživati naknadu, jer je lišavanje slobode apelanta u konkretnom slučaju bilo zakonito zbog utemeljenih sumnji da je počinio kazneno djelo za koje je optužen, niti na temelju odredbe članka 13. Europske konvencije, jer se ova odredba odnosi na slučaj kada su povrijeđena prava i slobode priznate Europskom konvencijom. Općinski sud je naglasio da je BiH članica UN od 22. svibnja 1992. godine, pa je prihvatanjem članstva BiH bila obvezna provoditi rezolucije donesene na temelju Poglavlja VII. Povelje UN, te je obvezna poštovati nadležnost MKSJ u suglasnosti sa njegovim Statutom i Pravilima postupka i dokazivanja pred MKSJ (članak 29. Statuta).

19. U okolnostima konkretnog slučaja, kada nema protupravne radnje domaćih državnih tijela, prema ocjeni Općinskog suda, odredbe članka 432. ZKPBiH se ne mogu proširiti i na rad MKSJ, pri čemu je naglašeno da odgovornost za štetu nije predviđena nijednim aktom Haškog tribunala, ni Statutom, a ni Pravilnikom o postupku i dokazima Haškog tribunala, a niti unutarnjim pravom tuženih, pa je tužbeni zahtjev neutemeljen zbog nedostatka pasivne legitimacije na strani tuženih BiH i FBiH.

20. Kantonalni sud je, odlučujući o apelantovom prizivu, donio Presudu broj 65 0 P 064000 15 Gž 2 od 27. svibnja 2015. godine kojom je priziv u cijelosti odbio. Prije svega, Kantonalni sud se osvrnuo na apelantov prigovor da je prvostupanjska presuda donesena povredom odredaba Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), odnosno odredbe članka 8. ZPP, odnosno da je takvo postupanje imalo kao posljedicu pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje ocijenivši ga paušalnim. U svezi s tim, Kantonalni sud je naveo da priziv uopćeno ukazuje na povredu članka 8. ZPP ali da se prizivom ne ukazuje konkretno koja to činjenica u predmetnoj pravnoj stvari nije utvrđena, ili je pogrešno utvrđena, a da je mogla biti od utjecaja na odluku. Prema ocjeni Kantonalnog suda, upravo protivno navodima priziva, prvostupanjski sud je, u smislu odredbe članka 191. stavak 4. ZPP, u obrazloženju pobijane presude naveo izvedene dokaze, te iznio ocjenu dokaza koji su bili od utjecaja na odluku u predmetnoj pravnoj stvari i dao valjane i utemeljene razloge za svojo odluku koju prihvata i taj sud. Navedeno stoga, kako je naglasio Kantonalni sud, što je prvostupanjski sud utvrdio relevantne činjenice koje se odnose na prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tuženih. Iz sadržaja priziva je evidentno da se priziv svodi na pravnu osnovu odgovornosti tuženih za naknadu štete koju je apelant trpio zbog boravka u pritvoru MKSJ.

21. U konkretnom slučaju apelant odgovornost tuženih temelji na činjenici da je kazneni postupak pred MKSJ u Den Haagu vođen isključivo po osnovi pokrenutog postupka pred Višim sudom u Zenici, koji je naknadno preuzeo MKSJ i okončao oslobađajućom presudom, pa su, prema apelantovom mišljenju, tužene pasivno legitimirane, jer je Viši sud u Zenici njihova institucija, a BiH je kao članica UN (Rezolucija broj 757) obvezna prihvatiti odluke MKSJ, pa time, sukladno odredbama članka 432. ZKPBiH i članka 435. ZKPFBiH, i odgovornost za

štetu koju potražuje. Neutemeljenost ovog prigovora Kantonalni sud je detaljno pojasnio na stranama 5. i 6. obrazloženja, naglasivši, između ostalog, da činjenica da MKSJ i nacionalni sudovi imaju istu nadležnost u progonu osoba za kaznena djela označena Statutom Haškog tribunala, s tim što MKSJ ima prvenstvo (čl. 9. i 29. Statuta), prema ocjeni tog suda, ne povlači za sobom nužno i odgovornost za štetu koja je nastupila zbog neutemeljenog lišavanja slobode apelanta pred MKSJ.

22. Sukladno detaljnom obrazloženju Kantonalnog suda, taj sud je zaključio da je, protivno navodima priziva, prvostupajnska presuda donesena na temelju pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja na koje je prvostupajnski sud pravilno primijenio relevantne odredbe materijalnog prava, pa pošto u tijeku postupka i donošenja prvostupajnske presude nisu učinjene povrede odredaba postupka na koje priziv ukazuje, kao ni one na koje sud pazi po službenoj dužnosti, taj sud je, sukladno članku 226. ZPP, odlučio kao u izreci presude.

23. Odlučujući o apelantovoj reviziji, Vrhovni sud je donio Presudu broj 65 0 P 064000 16 Rev od 2. lipnja 2016. godine kojom je reviziju odbio. Vrhovni sud je naglasio da apelant u reviziji i dalje istrajava u isticanju prigovora da je kazneni postupak pred MKSJ u Den Haagu vođen isključivo na temelju postupka koji je pokrenut pred Višim sudom u Zenici, koji je institucija tuženih, a BiH je kao članica UN obvezna prihvatiti presudu MKSJ kojom je apelant oslobođen kaznene odgovornosti. U svezi s tim, Vrhovni sud se na stranama 4. i 5. obrazloženja pozvao na relevantno materijalno pravo na temelju kojega je BiH zasnovala međunarodnu obvezu i uredila izvršenje obveza prema Haškom tribunalu, a ispunjenje tih obveza podrazumijeva lociranje i predaju osumnjičenih Haškom tribunalu, dostavu dokumenata, omogućavanje istrage i uopće priznavanje primata Tribunala u procesuiranju teških kaznenih djela protiv čovječnosti počinjenih na teritoriju bivše SFRJ. Uz to, kako je pojasnio Vrhovni sud, relevantnim propisima u BiH i FBiH nije propisana odgovornost države i entiteta za naknadu štete osobama koje su neopravdano osuđene i osobama koje su bile neutemeljeno lišene slobode u postupcima koji se vode pred MKSJ, što, dalje, znači da konačan ishod kaznenog postupka, koji je u konkretnom slučaju rezultirao donošenjem oslobađajuće presude, ne stvara obvezu tuženim da naknade štetu.

24. Pri tome, kako je naglasio Vrhovni sud, isključena je primjena odredaba članka 432. ZKPBiH i članka 435. ZKPFBiH, jer se ove odredbe primjenjuju samo u slučaju kada tijela BiH i FBiH u radu prouzroče štetu trećoj osobi, odnosno kada pravosudno tijelo, zbog neopravdane osude ili neutemeljenog lišavanja slobode, prouzroči štetu trećoj osobi, a što se u konkretnom slučaju nije dogodilo, pri čemu se navedena odgovornost ne može protezati na radnje koje je poduzeo MKSJ. Navedeno stoga što u postupcima nadležnih tijela entiteta i BiH nije bilo nezakonitosti, odnosno zato što apelant u BiH nije imao status pritvorene osobe, a rješenje o određivanju pritvora i nemogućnost pritvora apelanta su prouzročeni apelantovim postupcima, jer je bio nedostupan sudu.

25. Vrhovni sud je ocijenio neutemeljenim i apelantov prigovor koji odgovornost tuženih dovodi u svezu sa neizdavanjem jamstva. U svezi s tim, prema Pravilu 65. točka c. Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ, jamstvo nije uvjet za puštanje na slobodu, već pretresno vijeće za puštanje na slobodu može odrediti bilo koje uvjete koje smatra primjerenim među kojim je i kaucija. Prema ocjeni Vrhovnog suda, neutemeljeno je i apelantovo pozivanje na kršenje prava zagarantiranih Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom, jer ni tijekom postupka, a ni u reviziji nisu navedeni konkretni razlozi zbog kojih apelant smatra da su mu povrijeđena prava zagarantirana ovim dokumentima, jer ovi razlozi ne mogu biti izostavljeni.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

26. Apelant smatra da je pobijanim presudama povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, pravo na slobodu i sigurnost iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije i pravo na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije. Kršenje prava na pravično suđenje apelant vidi u nepravilnoj primjeni ZPP, ZKPFBiH i Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), što je utjecalo na pravilnost i zakonitost pobijanih odluka, potom, u činjenici da nisu ocijenjeni svi prizivni, odnosno revizijski prigovori, pa je na taj način diskriminiran u pravu na pravično suđenje, da sudovi nisu ponudili relevantno obrazloženje, kao i da je činjenično stanje pogrešno utvrđeno obzirom na proizvoljnu ocjenu dokaza. Apelant tvrdi da pobijane presude ne daju jasno stajalište o postojanju odnosa među strankama, kao ni određena prava i dužnosti iz tog odnosa, niti pravilo materijalnog prava prema kojem je taj odnos razriješen, pa, stoga, ima bitnih nedostataka zbog kojih se ne može ispitati. Povredu prava na slobodu i sigurnost apelant dovodi u svezu sa duljinom trajanja pritvora i činjenicom da taj članak omogućava svakom tko je bio žrtva uhićenja ili lišavanja slobode protivno odredbama tog članka ima pravo na obeštećenje. Prema apelantovoj ocjeni, odgovornost tužene FBiH leži u činjenici što je Viši sud u Zenici, koji je pokrenuo istražni postupak protiv apelanta, ustupio predmet MKSJ koji je ovaj okončao iz čega proizlazi da je MKSJ vodio postupak po zahtjevu nadležnih tijela u BiH, pa je, stoga, neupitna pasivna legitimacija tuženih. Apelant smatra da su u svezi sa odgovornošću tuženih redoviti sudovi proizvoljno primijenili odredbe članka 432. ZKPBiH i članka 435. ZKPFBiH. Potom, pasivna legitimacija tuženih, prema apelantovoj ocjeni, temelji se na činjenici da je apelantov branitelj zatražio od institucija tuženih da daju jamstva da će apelant pristupiti Sudu u Den Haagu kad god ga pozovu (osiguranje nazočnosti optuženog) no tužene su odbile izdati jamstvo iako je apelant ispunjavao sve preduvjete za njegovo izdavanje. Činjenica da se apelant dragovoljno predao Sudu u Den Haagu ne ukazuje da je on odgovoran što je u pritvoru proveo četiri godine. Prema apelantovoj ocjeni, obveza BiH, kao članice UN, jeste da prihvati oslobađajuću presudu MKSJ i da u postupku pred domaćim sudovima, obzirom na nesavršenost Statuta MSKJ, odluči o zahtjevu za naknadu štete u smislu čl. 5. i 13. Europske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

27. Vrhovni sud je predložio da se apelacija odbije kao neutemeljena, zato što je presuda tog suda donesena sukladno zakonu i Ustavu Bosne i Hercegovine i zato što pred tim sudom nije bilo povreda na koje je apelant neutemeljeno pozvao.

28. Kantonalni sud je sve apelacijske prigovore ocijenio neutemeljenim i predložio da se apelacija odbije kao neutemeljena.

29. Općinski sud je naveo da pred tim sudom nisu prekršena prava na koja se apelant u apelaciji neutemeljeno pozvao.

30. Zakonski zastupnik tužene BiH je, između ostalog, naveo da su pobijane presude donesene uz pravilnu primjenu materijalnog prava, polazeći od pravno relevantnih činjenica, pravilno utvrđenih tijekom postupka, dajući za svoje zaključke jasne razloge i obrazloženje, te da je neutemeljena apelantova tvrdnja da je u konkretnom slučaju pogrešno primijenjen ZOO. Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena.

31. Zakonski zastupnik tužene FBiH je prigovore ocijenio kao neutemeljene, predloživši da se apelacija odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

32. U **Zakonu o kaznenom postupku BiH** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 i 72/13) relevantne odredbe glase:

Članak 432.

Naknada štete zbog neopravdane osude

(1) Pravo na naknadu štete zbog neopravdane osude ima osoba kojoj je bila pravomoćno izrečena kaznenopravna sankcija ili koja je proglašena krivom, a oslobođena kazne, a kasnije je povodom izvanrednog pravnog lijeka ponovljen postupak pravomoćno obustavljen ili je pravomoćnom presudom oslobođena optužbe, ili je optužba odbijena, osim u sljedećim slučajevima:

a) ako je do obustave postupka ili presude kojom se optužba odbija došlo jer je u obnovljenom postupku Tužitelj odustao od progona, a do toga je odustanka došlo temeljem nagodbe s osumnjičenikom, odnosno optuženikom,

b) ako je u obnovljenom postupku presudom optužba odbijena zbog nenadležnosti suda, a ovlaštene je tužitelj poduzeo kazneni progon pred nadležnim sudom.

(2) Osuđenik nema pravo na naknadu štete ako je svojim lažnim priznanjem ili na drugi način namjerno prouzročio svoju osudu, osim ako je na to bio prisiljen.

(3) U slučaju osude za kaznena djela u stjecaju, pravo na naknadu štete može se odnositi i na pojedina kaznena djela glede kojih su ispunjeni uvjeti za priznanje naknade.

33. U **Zakonu o kaznenom postupku FBiH** ("Službene novine FBiH" br. 35/03, 37/03 – ispravke, 56/03 – ispravke, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) relevantne odredbe glase:

Članak 435.

Naknada štete zbog neopravdane osude

(1) Pravo na naknadu štete zbog neopravdane osude ima osoba kojoj je bila pravomoćno izrečena kaznenopravna sankcija ili koja je proglašena krivim, a oslobođena od kazne, a kasnije je povodom izvanrednog pravnog lijeka obnovljen postupak pravomoćno obustavljen ili je pravomoćnom presudom oslobođena optužbe, ili je optužba odbijena osim u sljedećim slučajevima:

a) ako je do obustave postupka ili presude kojom se optužba odbija došlo jer je u obnovljenom postupku tužitelj odustao od kaznenog progona, a do toga je odustanka došlo na temelju nagodbe sa osumnjičenikom, odnosno optuženikom,

b) ako je u obnovljenom postupku presudom optužba odbijena zbog nenadležnosti suda, a ovlaštene je tužitelj je poduzeo kazneni progon pred nadležnim sudom.

(2) Osuđenik nema pravo na naknadu štete ako je svojim lažnim priznanjem ili na drugi način namjerno prouzročio svoju osudu, osim ako je na to bio prisiljen.

(3) U slučaju osude za kaznena djela u sticaju, pravo na naknadu štete može se odnositi i na pojedina kaznena djela glede kojih su ispunjeni uvjeti za priznanje naknade.

34. U **Ustavu Bosne i Hercegovine** relevantne odredbe glase:

Članak II/8.

Sve nadležne vlasti u Bosni i Hercegovini surađivat će sa, i omogućiti neograničen pristup: svim međunarodnim mehanizmima za praćenje ljudskih prava utemeljenim za Bosnu i Hercegovinu, nadzornim tijelima utemeljenim bilo kojim međunarodnim sporazumom navedenim u Aneksu I ovom Ustavu;

Međunarodnom sudu za bivšu Jugoslaviju (a posebice će se pokoravati nalogima izdanim temeljem članka 29. Statuta toga suda); i svim drugim organizacijama ovlaštenim od strane Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda s mandatom koji je u svezi sa ljudskim pravima ili humanitarnim pravom.

35. U **Statutu MKSJ**, koji je usvojen 25. svibnja 1993. godine Rezolucijom broj 827 Vijeća sigurnosti UN, relevantne odredbe glase:

Član 1 Nadležnost Međunarodnog suda

Međunarodni sud je nadležan da krivično goni osobe odgovorne za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine, u skladu s odredbama ovog Statuta.

Član 6 Personalna nadležnost

Međunarodni sud ima nadležnost nad fizičkim licima u skladu s odredbama ovog Statuta.

Član 8 Teritorijalna i vremenska nadležnost

Teritorijalna nadležnost Međunarodnog suda obuhvata teritoriju bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, što podrazumijeva njenu kopnenu površinu, zračni prostor i teritorijalne vode. Vremenska nadležnost Međunarodnog suda obuhvata razdoblje od 1. januara 1991. godine.

Član 9 Uporedna nadležnost

1. Međunarodni sud i nacionalni sudovi imaju uporednu nadležnost za krivično gonjenje osoba za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1. januara 1991. godine.

2. Međunarodni sud ima primat nad nacionalnim sudovima. Međunarodni sud može u bilo kojoj fazi postupka formalno zatražiti od nacionalnih sudova da ustupe nadležnost Međunarodnom sudu u skladu s ovim Statutom i Pravilnikom o postupku i dokazima Međunarodnog suda.

Član 15 Pravilnik o postupku i dokazima

Sudije Međunarodnog suda usvajaju pravila o postupku i dokazima za vođenje pretpretresne faze postupka, suđenja i žalbenog postupka, prihvatanje dokaza, zaštitu žrtava i svjedoka i druga relevantna pitanja.

Član 16 Tužilac

1. Tužilac je odgovoran za vođenje istrage i krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1. januara 1991. godine.

2. Tužilac djeluje nezavisno kao zasebni organ Međunarodnog suda. On ne smije tražiti ni primati uputstva ni od koje vlade niti od bilo kojeg drugog izvora.

3. Tužilaštvo se sastoji od tužioca i drugog potrebnog kvalifikovanog osoblja.

4. Tužioca predlaže generalni sekretar, a imenuje Savjet bezbjednosti. Tužilac mora biti osoba visokih moralnih kvaliteta i posjedovati najviši stepen stručnosti i iskustva u vođenju istraga i krivičnog gonjenja u krivičnim predmetima. Tužilac ima mandat od četiri godine i može biti ponovno izabran. Uslovi službe tužioca odgovaraju uslovima službe podsekretara Ujedinjenih nacija.

5. Osoblje Tužilaštva imenuje generalni sekretar na preporuku tužioca.

Član 18 Istraga i priprema optužnice

1. Tužilac pokreće istrage ex officio ili na temelju informacija pribavljenih iz bilo kojeg izvora, posebno od vlada, organa Ujedinjenih nacija, međuvladinih i nevladinih organizacija. Tužilac mora procijeniti informacije koje je primio ili pribavio i odlučiti postoje li dovoljne osnove za pokretanje postupka.

2. Tužilac je ovlašten da ispituje osumnjičene, žrtve i svjedoke, prikuplja dokaze i provodi istragu na licu mjesta. Prilikom obavljanja tih poslova tužilac može, kada je to prikladno, zatražiti pomoć nadležnih državnih vlasti.

3. Prilikom ispitivanja osumnjičeni ima pravo na pomoć pravnog zastupnika po vlastitom izboru, što uključuje pravo da mu se, ako nema dovoljno sredstava da je sam plati, dodijeli besplatna pravna pomoć, kao i na neophodno prevođenje na jezik i s jezika koji govori i razumije.

4. Pošto je utvrdio da *prima facie* postoje osnove za to, tužilac priprema optužnicu koja sadrži sažet prikaz činjenica i krivično djelo ili djela za koja se optuženi tereti prema Statutu. Optužnica se dostavlja sudiji pretresnog vijeća.

Član 29 Saradnja i pravosudna pomoć

1. Države moraju sarađivati s Međunarodnim sudom u istrazi i krivičnom gonjenju osoba optuženih da su počinile teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava.

2. Države moraju bez nepotrebnog odgađanja udovoljiti svakom zahtjevu za pomoć ili nalogu koji je izdalo pretresno vijeće, što, između ostalog, uključuje sljedeće:

- (a) utvrđivanje identiteta i pronalaženje osoba;
- (b) uzimanje iskaza i dostavu dokaza;
- (c) uručenje dokumenata;
- (d) hapšenje ili pritvaranje osoba;
- (e) predaju ili dovođenje optuženih pred Međunarodni sud.

VI. Dopustivost

36. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

37. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

38. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 65 0 P 064000 16 Rev od 2. lipnja 2016. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijanu presudu apelantov opunomoćenik je primio 4. srpnja 2016. godine a apelacija je podnesena 10. kolovoza 2016. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

39. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

40. Apelant pobija presudu Vrhovnog suda tvrdeći da su tom presudom povrijeđena njegova prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije i članka 13. Europske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

41. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke.

42. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom.

43. U konkretnom slučaju postupak koji je apelant vodio pred redovitim sudovima odnosio se na naknadu štete. Prema praksi Ustavnog suda, "Pravo na naknadu štete u traženom iznosu predstavlja pravo privatnog karaktera i, kao takvo, građansko pravo na koje se primjenjuju standardi pravičnog suđenja" (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 428/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 22, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 32/05).

44. Ustavni sud, prije ispitivanja predmetne apelacije, zapaža da je u svojoj dosadašnjoj praksi razmatrao gotovo identično činjenično i pravno pitanje u predmetu broj AP 998/15 (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 998/15 od 25. listopada 2017. godine, st. od 34. do 49, dostupna na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) povodom apelacije Mirjana Kupreškića, koji je, također, oslobođen optužbi pred Haškim tribunalom, gdje je u pritvoru proveo četiri godine i 17 dana. Ustavni sud zapaža da je Mirjan Kupreškić, zbog neutemeljenog lišavanja slobode, vodio parnični postupak protiv BiH i FBiH tražeći isplatu materijalne i nematerijalne štete, što su redoviti sudovi odbili uz obrazloženje da na strani navedenih tuženih ne postoji pasivna legitimacija za štetu koja se potražuje, a da navedeni apelant u tijeku postupka nije dokazao postojanje nezakonitih radnji na strani tuženih koje bi ih eventualno obvezivale na naknadu. Ustavni sud je, odlučujući o apelaciji Mirjana Kupreškića u kontekstu pobijanih presuda i gotovo identičnih apelacijskih prigovora o kršenju prava na pravično suđenje, prava na imovinu, prava na slobodu i sigurnost i prava na učinkovit pravni lijek, utvrdio da ne postoji kršenje navedenih prava odbivši apelaciju kao neutemeljenu. Iz relevantnog dijela citirane odluke Ustavni sud izdvaja: "Ustavni sud zapaža da iz činjeničnog stanja (točka III. ove odluke) proizlazi da su redoviti sudovi na sve tri razine imali jedinstveno stajalište zasnovano na nepobitnim činjenicama iz kojih proizlazi da je postupak pred MKSJ protiv apelanta pokrenut na temelju podataka koje je prikupio Viši sud u Zenici 1993. godine pokretanjem istrage za zločine u selu Ahmići, da je tadašnji Vrhovni sud BiH Rješenjem broj K-8/9 od 17. listopada 1995. godine usvojio molbu MKSJ i tom sudu ustupio sve istrage i kaznene postupke koji se odnose na ozbiljne povrede međunarodnog humanitarnog prava, da je Rješenjem Vrhovnog suda BiH broj K-8/95 od 17. listopada 1995. godine postupak protiv apelanta, koji je započet pred Višim sudom u Zenici, prekinut i ustupljen MKSJ, da je apelant sa još devet osoba dragovoljno otputovao u Nizozemsku i da je apelant u pritvoru MKSJ boravio u razdoblju od 6. listopada 1997. do 23. listopada 2001. godine (do donošenja oslobađajuće presude prizivnog vijeća tog suda). U kontekstu navedenog Ustavni sud zapaža da su, obrazlažući neutemeljenost apelantovog zahtjeva da mu tužene nadoknade štetu zbog neutemeljenog pritvora, sudovi, odlučujući o apelantovoj tužbi, prizivu i reviziji, izveli suglasan zaključak iz kojeg proizlazi da tužene nisu odgovorne za štetu, jer u okolnostima konkretnog slučaja ne postoji uzročna veza između radnji tuženih i štetnih posljedica koje je apelant pretrpio. U svezi s tim je jasno navedeno da se kazneni postupak protiv apelanta, zbog kojeg je u pritvoru proveo četiri godine i 17 dana, vodio i da je okončan pred MKSJ, a ne pred tijelima, odnosno sudovima tuženih." Sukladno navedenom, Ustavni sud je u citiranoj odluci zaključio da nema kršenja prava na pravično

суђење из чланка II/3.(e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције. Уставни суд запажа да у цитраној одлуци није утврђена ни повреда осталих права на која се тај апелант позвао, и то права на слободу и сигурност, права на имовину и права на učinkovit правни lijek (*op. cit.*, AP 998/15, ст. од 43. до 45). Уставни суд у свежи с неутемелјеношћу наводи о кршењу наведених права из цитране одлуке издваја дио који се односи на кршење права на слободу и сигурност: "Уставни суд закључује да побјаним одлукима није прекршено право на слободу и сигурност особа из чланка II/3.(d) Устава Босне и Херцеговине, односно чланка 5. ставак 5. Европске конвенције које је у околностима конкретног случаја доведено у контекст с дужином трајања казненог поступка као основном тузбеног захтјева за накнаду штете и осталим аспектима права на прaviчно суђење, па Уставни суд сматра да су апелантови наводи у погледу наведеног кршења овог права неутемелјени због истих разлога који су наведени у свежи с правом на прaviчно суђење."

45. Пошто предметна апелација покреће готово идентично чињенично и правно питање у контексту идентичних права на која се позива и апелант у предметној апелацији и пошто су редовити судови у конкретном случају своје стајалиште о неутемелјености тузбеног захтјева, противно апелантовим тврдњама, довољно јасно и аргументирано образложили на начин који не оставља дојам произвољности, Уставни суд не види посебан разлог да у околностима конкретног случаја одступи од досадашње праксе, те се, умјесто посебног образложења ове одлуке, у цијелости позива на образложење које је дано у цитраној одлуци.

46. Дакле, подржавајући властиту праксу, при чему је Уставни суд узео у обзир и све релевантне околности конкретног случаја, у конкретном случају због истих разлога закључује да нема кршења права на прaviчно суђење из чланка II/3.(e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције, права на имовину из чланка II/3.(k) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, права на слободу и сигурност из чланка II/3.(d) Устава Босне и Херцеговине и чланка 5. Европске конвенције и чланка 13. Европске конвенције.

VIII. Закључак

44. Уставни суд, подржавајући властиту праксу, закључује да у околностима конкретног случаја нема кршења апелантовог права на прaviчно суђење из чланка II/3.(e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције, ни права на имовину из чланка II/3.(k) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију када су редовити судови odbili апелантов тузбени захтјев за накнаду штете због недостатка пасивне легитимације на страни тузених за што су дали аргументирано образложење које се не чини произвољним у segmentима на које је апелант неутемелјено указао.

45. Нема ни кршења права на слободу и сигурност из чланка II/3.(d) Устава Босне и Херцеговине и чланка 5. Европске конвенције у ситуацији када се побјани поступак за накнаду штете у оквиру којег се расправљало о питању одговорности тузених за потраживану штету не може довести у везу са кршењем наведеног права.

46. Не постоји кршење права на učinkovit правни lijek из чланка 13. Европске конвенције у свежи с правом на прaviчно суђење када је апелант имао могућност користити и када је користио правне lijekove propisane zakonom ishodiвши три мериторне одлуке, а чињеница да су искоришћени правни lijekovi odbijeni *per se* не покреће питање кршења наведеног права.

47. На темелју чланка 59. ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

48. Према чланку VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Zlatko M. Knežević, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 3420/16**, рјешавајући апелацију **Зорана Купрешкића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, предсједник
Мато Тадић, потпредсједник
Мирсад Ђеман, потпредсједник
Валерија Галић, судија
Миодраг Симовић, судија
Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 11. октобра 2018. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Зорана Купрешкића** поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 65 0 П 064000 16 Рев од 2. јуна 2016. године, Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број 65 0 П 064000 15 Гж 2 од 27. маја 2015. године и Пресуде Општинског суда у Сарајеву број 65 0 П 064000 14 П 2 од 31. децембра 2014. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Зоран Купрешкић (у даљњем тексту: апелант) из Витеза, којег заступају Јосип Муселимовић и Ана Приморац, адвокати из Заједничког одвјетничког уреда из Мостара, поднио је 10. августа 2016. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број 65 0 П 064000 16 Рев од 2. јуна 2016. године, Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 65 0 П 064000 15 Гж 2 од 27. маја 2015. године и Пресуде Општинског суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Општински суд) број 65 0 П 064000 14 П 2 од 31. децембра 2014. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда, Кантоналног суда, Општинског суда и законских заступника тужених Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: БиХ) и Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ФБиХ или заједно тужене) затражено је 11. маја 2018. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Врховни суд, Кантонални суд, Општински суд и законски заступници тужених су доставили одговоре на апелацију у периоду од 16. до 25. маја 2018. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апелационих навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин:

Уводне напомене

5. Из расположивих докумената произилази да је Рјешењем Вишег суда у Зеници број Ки-229/93 од 1. септембра 1993. године одређено спровођење истраге против апеланта због сумњи да је починио кривично дјело геноцид из члана 141 Кривичног закона СФРЈ, а наредбом истог суда број Ки-229/93 од 1. септембра 1993. године издата је потјерница за апелантом због тога што је био недоступан државним органима БиХ. Рјешењем истог суда апеланту је одређен притвор по којем ће апелант бити лишен слободе након проналаска по потјерници.

6. Рјешењем Врховног суда БиХ број К-8/95 од 17. октобра 1995. године усвојена је молба Међународног кривичног суда за бившу Југославију (у даљњем тексту: МКСЈ) да се том суду уступе све истраге и кривични поступци који се односе на озбиљне повреде међународног хуманитарног права који се односе на страдање становништва Лашванске долине у периоду од октобра 1992. године до маја 1993. године и који се воде пред Вишим судом у Зеници под бројем Ки-229/93, тако да је предмет уступљен МКСЈ.

7. МКСЈ је као тужилац 2. новембра 1995. године подигао оптужницу против апеланта и других лица због кршења ратног права и обичаја према члану 3 Статута МКСЈ, која је оптужницом од 9. фебруара 1998. године измијењена за злочине против човјечности и кршење ратног права и обичаја због напада на цивиле Ахмића-Шантића.

8. Апелант са још девет лица добровољно се предао МКСЈ и посебним авионом из Сплита отпутовао је у Холандију 6. октобра 1997. године.

9. Из расположивих докумената произилази да је апелант у притвору Хашког трибунала провео од 6. октобра 1997. године до 23. октобра 2001. године, дакле, четири године и 17 дана.

10. Након спроведеног кривичног поступка пред МКСЈ апелант је пресудом тог суда проглашен кривим за прогон као злочин против човјечности и осуђен на казну затвора у трајању од 10 година, а та пресуда је пресудом жалбеног вијећа укинута, тако да је апелант ослобођен оптужби.

11. По доношењу ослобађајуће пресуде апелант се обратио МКСЈ захтјевом за накнаду штете због неоснованог лишавања слободе, али је обавијештен да Статут МКСЈ не предвиђа могућност давања материјалног обезштења лицима која су неосновано оптужена и притворена. Прије покретања предметног поступка апелант се истим захтјевом обратио надлежним органима БиХ и ФБиХ, али, такође, безуспјешно.

Оспорене пресуде

12. Апелант је тужбеним захтјевом од тужених (БиХ и ФБиХ) затражио да му солидарно исплате накнаду материјалне и нематеријалне штете у укупном износу од 1.061.480,00 КМ заједно са каматама и трошковима поступка.

13. Одлучујући о тужби Општински суд је Пресудом број 65 0 П 064000 14 П 2 од 31. децембра 2014. године у цијелости одбио тужбени захтјев, одбивши истовремено захтјев тужених за накнаду трошкова поступка због неоснованости (све прецизније наведено у изреци пресуде).

14. Општински суд је навео да основ за тужбу према БиХ апелант темељи на чињеници неоснованог лишавања слободе због одбијања БиХ да да гаранције да се апелант брани са слободе, а у односу на ФБиХ основ за тужбу апелант темељи на чињеници да је кривични поступак пред МКСЈ покренут на основу података и чињеница које је

прикупио Виши суд у Зеници на околности злочина почињеног у селу Ахмићи у априлу 1993. године.

15. Са друге стране, тужене споре основ тужбеног захтјева, као и висину износа накнаде штете истакнувши приговоре недостатка пасивне легитимације, застаре потраживања и преурањености тужбе. Одлучујући о истакнутим приговорима, Општински суд је приговоре у вези са застаром потраживања и преурањености тужбе одбио, али је приговор недостатка пасивне легитимације на страни тужених оцијенио као оправдан.

16. У вези с тим, Општински суд се позвао на одредбе члана 432 Закона о кривичном поступку БиХ (у даљњем тексту: ЗКПБиХ), те члана 435 Закона о кривичном поступку ФБиХ (у даљњем тексту: ЗКПФБиХ), које је цитирао, појаснивши да наведене одредбе прописују одговорност тужених (БиХ и ФБиХ) само у случају када њихови органи у раду проузрокују штету трећем лицу, односно када правосудни органи, због неоправдане осуде, проузрокују штету трећем лицу, а што у конкретном није случај, па стога нема мјеста за примјену цитиране одредбе. Потом је Општински суд појаснио да је обавеза домаћих судова да поступају по захтјеву МКСЈ, спроводе одлуке и налоге кривичног трибунала за хапшење и изручење осумњичених за почињење кривичног дјела, које су прописане Законом о изручењу по молби Међународног суда и Законом о изручењу окривљених лица по захтјеву Међународног суда. Поступајући у складу са наведеним прописима, Врховни суд је 17. октобра 1995. године уступио предмет МКСЈ на даљњи поступак.

17. Општински суд је, такође, истакао да је чињеница да се кривични поступак против апеланта водио пред МКСЈ и да је апелант боравио у притвору у Ден Хагу до доношења ослобађајуће пресуде жалбеног вијећа МКСЈ. Потом је Општински суд појаснио да је МКСЈ основан Резолуцијом број 827 Савјета безбједности УН и да има статус суда УН коме је и одговоран за свој рад, па будући да МКСЈ није орган БиХ, према мишљењу Општинског суда, тужена БиХ није одговорна за штету, односно за предузете радње МКСЈ, па стога БиХ није пасивно легитимисана за накнаду штете. Потом, пошто је током поступка утврђено да нити један суд на подручју Федерације БиХ није донио одлуку о одређивању притвора апеланту, нити је кривични поступак спроведен пред неким од судова у Федерацији БиХ, према оцјени Општинског суда, ни тужена ФБиХ није пасивно легитимисана да накнади тражену штету насталу апелантовим боравком у притворској јединици МКСЈ у Ден Хагу, који је одредио МКСЈ.

18. Општински суд је, даље, појаснио да одговорност за накнаду штете не произилази ни из одредбе Правила 106. Правилника о поступку и доказима МКСЈ, јер се наведена одредба односи на право жртве којој је кривичним дјелом из надлежности МКСЈ нанесена штета да потражује накнаду (жртва А), као и на лица која посредством жртве, као оштећена, имају право да потражују накнаду (жртва Б). Према оцјени Општинског суда, апелант, у смислу наведених правила, не може да се сматра жртвом, односно оштећеним који би могао да располаже правом за накнаду штете од тужених. Општински суд је још појаснио да ни неодобравање јемства БиХ није разлог за одговорност тужених, јер, према Правилу 65 тачка ц. Правилника, јемство није услов за пуштање на слободу, већ претресно вијеће за пуштање на слободу може да одреди било које услове које сматра примјереним међу којим је и кауција. Општински суд је навео да у конкретном случају није дошло ни до кршења људских права и основних слобода из члана II Устава Босне и Херцеговине, који одређује обезбјеђење највишег степена

међународно признатих људских права и основних слобода загарантованих Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) свим лицима на територији БиХ. Потом је Општински суд нагласио да апелант ни на основу члана 5 Европске конвенције нема основ да потражује накнаду, јер је лишавање слобода апеланта у конкретном случају било законито због основаних сумњи да је починио кривично дјело за које је оптужен, нити на основу одредбе члана 13 Европске конвенције, јер се ова одредба односи на случај када су повријеђена права и слобода признате Европском конвенцијом. Општински суд је нагласио да је БиХ чланица УН од 22. маја 1992. године, па је прихватањем чланства БиХ била обавезна да спроводи резолуције донесене на основу Главе VII. Повеле УН, те је обавезна да поштује надлежност МКСЈ у сагласности са његовим Статутом и Правилима поступка и доказивања пред МКСЈ (члан 29 Статута).

19. У околностима конкретног случаја, када нема противправне радње домаћих државних органа, према оцјени Општинског суда, одредбе члана 432 ЗКПБиХ не могу да се прошире и на рад МКСЈ, при чему је наглашено да одговорност за штету није предвиђена ниједним актом Хашког трибунала, ни Статутом, а ни Правилником о поступку и доказима Хашког трибунала, а нити унутрашњим правом тужених, па је тужбени захтјев неоснован због недостатка пасивне легитимације на страни тужених БиХ и ФБиХ.

20. Кантонални суд је, одлучујући о апелантовој жалби, донио Пресуду број 65 0 П 064000 15 Гж 2 од 27. маја 2015. године којом је жалбу у цијелости одбио. Прије свега, Кантонални суд се осврнуо на апелантов приговор да је првостепена пресуда донесена повредом одредаба Закона о парничном поступку (у даљњем тексту: ЗПП), односно одредбе члана 8 ЗПП, односно да је такво поступање имало као посљедицу погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање оцијенивши га паушалним. У вези с тим, Кантонални суд је навео да жалба уопштено указује на повреду члана 8 ЗПП али да се жалбом не указује конкретно која то чињеница у предметној правној ствари није утврђена, или је погрешно утврђена, а да је могла бити од утицаја на одлуку. Према оцјени Кантоналног суда, управо супротно наводима жалбе, првостепени суд је, у смислу одредбе члана 191 став 4 ЗПП, у образложењу оспорене пресуде навео изведене доказе, те изнио оцјену доказа који су били од утицаја на одлуку у предметној правној ствари и дао ваљане и основане разлоге за своју одлуку коју прихвата и тај суд. Наведено стога, како је нагласио Кантонални суд, што је првостепени суд утврдио релевантне чињенице које се односе на приговор недостатка пасивне легитимације на страни тужених. Из садржине жалбе је евидентно да се жалба своди на правни основ одговорности тужених за накнаду штете коју је апелант трпио због боравка у притвору МКСЈ.

21. У конкретном случају апелант одговорност тужених заснива на чињеници да је кривични поступак пред МКСЈ у Ден Хагу вођен искључиво по основу покренутог поступка пред Вишим судом у Зеници, који је накнадно преузео МКСЈ и окончао ослобађајућом пресудом, па су, према апелантовом мишљењу, тужене пасивно легитимисане, јер је Виши суд у Зеници њихова институција, а БиХ је као чланица УН (Резолуција број 757) обавезна да прихвати одлуке МКСЈ, па тиме, сходно одредбама члана 432 ЗКПБиХ и члана 435 ЗКПФБиХ, и одговорност за штету коју потражује. Неоснованост овог приговора Кантонални суд је детаљно појаснио на странама 5 и 6 образложења, нагласивши, између осталог, да чињеница да МКСЈ и

национални судови имају исту надлежност у прогону лица за кривична дјела означена Статутом Хашког трибунала, с тим што МКСЈ има првенство (чл. 9 и 29 Статута), према оцјени тог суда, не повлачи за собом нужно и одговорност за штету која је наступила због неоснованог лишавања слобода апеланта пред МКСЈ.

22. Сходно детаљном образложењу Кантоналног суда, тај суд је закључио да је, противно наводима жалбе, првостепена пресуда донесена на основу правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања на које је првостепени суд правилно примијенио релевантне одредбе материјалног права, па пошто у току поступка и доношења првостепене пресуде нису учињене повреде одредаба поступка на које жалба указује, као ни оне на које суд пази по службеној дужности, тај суд је, у складу са чланом 226 ЗПП, одлучио као у изреци пресуде.

23. Одлучујући о апелантовој ревизији, Врховни суд је донио Пресуду број 65 0 П 064000 16 Рев од 2. јуна 2016. године којом је ревизију одбио. Врховни суд је нагласио да апелант у ревизији и даље истрајава у истицању приговора да је кривични поступак пред МКСЈ у Ден Хагу вођен искључиво на основу поступка који је покренут пред Вишим судом у Зеници, који је институција тужених, а БиХ је као чланица УН обавезна да прихвати пресуду МКСЈ којом је апелант ослобођен кривичне одговорности. У вези с тим, Врховни суд се на странама 4 и 5 образложења позвао на релевантно материјално право на основу кога је БиХ засновала међународну обавезу и уредила извршење обавеза према Хашком трибуналу, а испуњење тих обавеза подразумијева ложирање и предају осумњичених Хашком трибуналу, достављање докумената, омогућавање истраге и уопште признавање примата Трибунала у процесуирању тешких кривичних дјела против човјечности почињених на територији бивше СФРЈ. Уз то, како је појаснио Врховни суд, релевантним прописима у БиХ и ФБиХ није прописана одговорност државе и ентитета за накнаду штете лицима која су неоправдано осуђена и лицима која су била неосновано лишена слобода у поступцима који се воде пред МКСЈ, што, даље, значи да коначан исход кривичног поступка, који је у конкретном случају резултирао доношењем ослобађајуће пресуде, не ствара обавезу туженим да накнаде штету.

24. При томе, како је нагласио Врховни суд, искључена је примјена одредаба члана 432 ЗКПБиХ и члана 435 ЗКПФБиХ, јер се ове одредбе примјењују само у случају када органи БиХ и ФБиХ у раду проузрокују штету трећем лицу, односно када правосудни орган, због неоправдане осуде или неоснованог лишавања слобода, проузрокује штету трећем лицу, а што се у конкретном случају није догодило, при чему наведена одговорност не може да се протеже на радње које је предузео МКСЈ. Наведено стога што у поступцима надлежних органа ентитета и БиХ није било незаконитости, односно зато што апелант у БиХ није имао статус притвореног лица, а рјешење о одређивању притвора и немогућност притварања апеланта су проузроковани апелантовим поступцима, јер је био недоступан суду.

25. Врховни суд је оцијенио неоснованим и апелантов приговор који одговорност тужених доводи у везу са неиздавањем јемства. У вези с тим, према Правилу 65 тачка ц. Правилника о поступку и доказима МКСЈ, јемство није услов за пуштање на слободу, већ претресно вијеће за пуштање на слободу може да одреди било које услове које сматра примјереним међу којим је и кауција. Према оцјени Врховног суда, неосновано је и апелантово позивање на кршење права загарантованих Уставом Босне и Херцеговине

и Европском конвенцијом, јер ни током поступка, а ни у ревизији нису наведени конкретни разлози због којих апелант сматра да су му повријеђена права загарантована овим документима, јер ови разлози не могу бити изостављени.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

26. Апелант сматра да је оспореним пресудама повријеђено његово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, право на слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције и право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције. Кршење права на правично суђење апелант види у неправилној примјени ЗПП, ЗКПФБиХ и Закона о облигационим односима (у даљем тексту: ЗОО), што је утицало на правилност и законитост оспорених одлука, затим, у чињеници да нису оцијењени сви жалбени, односно ревизиони приговори, па је на тај начин дискриминисан у праву на правично суђење, да судови нису понудили релевантно образложење, као и да је чињенично стање погрешно утврђено с обзиром на произвољну оцјену доказа. Апелант тврди да оспорене пресуде не дају јасно становиште о постојању односа међу странкама, као ни одређена права и дужности из тог односа, нити правило материјалног права према којем је тај однос развијен, па, стога, има битних недостатака због којих не може да се испита. Повреду права на слободу и безбједност апелант доводи у везу са дужином трајања притвора и чињеницом да тај члан омогућава сваком ко је био жртва хапшења или лишавања слободе противно одредбама тог члана има право на обештећење. Према апелантовој оцјени, одговорност тужене ФБиХ лежи у чињеници што је Виши суд у Зеници, који је покренуо истражни поступак против апеланта, уступио предмет МКСЈ који је овај окончао из чега произилази да је МКСЈ водио поступак по захтјеву надлежних органа у БиХ, па је, стога, неупитна пасивна легитимација тужених. Апелант сматра да су у вези са одговорношћу тужених редовни судови произвољно примјенили одредбе члана 432 ЗКПБиХ и члана 435 ЗКПФБиХ. Потом, пасивна легитимација тужених, према апелантовој оцјени, темељи се на чињеници да је апелантов бранилац затражио од институција тужених да дају јемства да ће апелант приступити Суду у Ден Хагу кад год га позову (обезбјеђење присуства оптуженог) но тужене су одбиле да издају јемство иако је апелант испуњавао све предуслове за његово издавање. Чињеница да се апелант добровољно предао Суду у Ден Хагу не указује да је он одговоран што је у притвору провео четири године. Према апелантовој оцјени, обавеза БиХ, као чланице УН, јесте да прихвати ослобађајућу пресуду МКСЈ и да у поступку пред домаћим судовима, с обзиром на несавршеност Статута МСКЈ, одлучи о захтјеву за накнаду штете у смислу чл. 5 и 13 Европске конвенције.

б) Одговор на апелацију

27. Врховни суд је предложио да се апелација одбије као неоснована, зато што је пресуда тог суда донесена у складу са законом и Уставом Босне и Херцеговине и зато што пред тим судом није било повреда на које је апелант неосновано указао.

28. Кантонални суд је све апелационе приговоре оцијенио неоснованим и предложио да се апелација одбије као неоснована.

29. Општински суд је навео да пред тим судом нису прекршена права на која се апелант у апелацији неосновано позвао.

30. Законски заступник тужене БиХ је, између осталог, навео да су оспорене пресуде донесене уз правилну примјену материјалног права, полазећи од правно релевантних чињеница, правилно утврђених током поступка, дајући за своје закључке јасне разлоге и образложење, те да је неоснована апелантова тврдња да је у конкретном случају погрешно примјењен ЗОО. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

31. Законски заступник тужене ФБиХ је приговоре оцијенио као неосноване, предложивши да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

32. У **Закону о кривичном поступку БиХ** ("Службени гласник БиХ" бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 и 72/13) релевантне одредбе гласе:

Члан 432.

Накнада штете због неоправдане осуде

(1) *Право на накнаду штете због неоправдане осуде има лице којем је била правоснажно изречена кривичноправна санкција или које је оглашено кривим, а ослобођено од казне, а касније је поводом ванредног правног лијека поновљени поступак правоснажно обустављен или је правоснажном пресудом ослобођено од оптужбе, или је оптужба одбијена, осим у сљедећим случајевима:*

а) ако је до обуставе поступка или пресуде којом се оптужба одбија дошло због тога што је у поновљеном поступку Тужилац одустао од кривичног гоњења, а до одустанка је дошло на основу споразума с осумњиченим, односно оптуженим,

б) ако је у поновљеном поступку пресудом оптужба одбијена због ненадлежности суда, а овлашћени Тужилац је предузео кривично гоњење пред надлежним судом.

(2) *Осуђени нема право на накнаду штете ако је својим лажним признањем или на други начин намјерно проузроковао своју осуду, осим ако је на то био принуђен.*

(3) *У случају осуде за кривична дјела у стицају, право на накнаду штете може се односити и на поједина кривична дјела у погледу којих су испуњени услови за признање накнаде.*

33. У **Закону о кривичном поступку ФБиХ** ("Службене новине ФБиХ" бр. 35/03, 37/03 – исправке, 56/03 – исправке, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 и 59/14) релевантне одредбе гласе:

Члан 435.

Надокнада штете због неоправдане осуде

(1) *Право на надокнаду штете због неоправдане осуде има лице којем је била правоснажно изречена кривичноправна санкција или које је проглашено кривим, а ослобођено од казне, а касније је поводом ванредног правног лијека поновљени поступак правоснажно обустављен или је правоснажном пресудом ослобођено од оптужбе, или је оптужба одбијена осим у сљедећим случајевима:*

а) ако је до обустављања поступка или пресуде којом се оптужба одбија дошло због тога што је у поновљеном поступку тужилац одустао од кривичног гоњења, а до одустанка је дошло на основу споразума са осумњиченим односно оптуженим,

б) ако је у поновљеном поступку пресудом оптужба одбијена због ненадлежности суда, а овлашћени тужилац је предузео кривично гоњење пред надлежним судом.

(2) Осуђени нема право на надокнаду штете ако је својим лажним признањем или на други начин намјерно проузроковао своју осуду, осим ако је на то био принуђен.

(3) У случају осуде за кривична дјела у стицају, право на надокнаду штете може се односити и на поједина кривична дјела у погледу којих су испуњени услови за признање надокнаде.

34. У Уставу Босне и Херцеговине релевантне одредбе гласе:

Члан II/8.

Све надлежне власти у Босни и Херцеговини ће сарађивати са и омогућити неограничен приступ: свим међународним механизмима за надгледање људских права установљеним за Босну и Херцеговину, надзорним тијелима установљеним било којим од међународних споразума наведених у Анексу I овог Устава; Међународном суду за бившу Југославију (а нарочито ће се повиновати наређењима издатим на основу члана 29. Статута Суда); и свим другим организацијама које овласти Савјет безбједности Уједињених нација, са мандатом који је из подручја људских права и хуманитарног права.

35. У Статуту МКСЈ, који је усвојен 25. маја 1993. године Резолуцијом број 827 Савјета безбједности УН, релевантне одредбе гласе:

Члан 1 Надлежност Међународног суда

Међународни суд је надлежан да кривично гони особе одговорне за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године, у складу с одредбама овог Статута.

Члан 6 Персонална надлежност

Међународни суд има надлежност над физичким лицима у складу с одредбама овог Статута.

Члан 8 Територијална и временска надлежност

Територијална надлежност Међународног суда обухвата територију бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, што подразумева њену копнену површину, зрачни простор и територијалне воде. Временска надлежност Међународног суда обухвата раздобље од 1. јануара 1991. године.

Члан 9 Упоредна надлежност

1. Међународни суд и национални судови имају упоредну надлежност за кривично гоњење особа за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1. јануара 1991. године.

2. Међународни суд има примат над националним судовима. Међународни суд може у било којој фази поступка формално затражити од националних судова да уступе надлежност Међународном суду у складу с овим Статутом и Правилником о поступку и доказима Међународног суда.

Члан 15 Правилник о поступку и доказима

Судије Међународног суда усвајају правила о поступку и доказима за вођење претпретресне фазе поступка, суђења и жалбеног поступка, прихватање доказа, заштиту жртава и свједока и друга релевантна питања.

Члан 16 Тужилац

1. Тужилац је одговоран за вођење истраге и кривично гоњење особа одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1. јануара 1991. године.

2. Тужилац дјелује независно као засебни орган Међународног суда. Он не смије тражити ни примати упутства ни од које владе нити од било којег другог извора.

3. Тужилаштво се састоји од тужиоца и другог потребног квалификованог особља.

4. Тужиоца предлаже генерални секретар, а именује Савјет безбједности. Тужилац мора бити особа високих моралних квалитета и посједовати највиши степен стручности и искуства у вођењу истрага и кривичног гоњења у кривичним предметима. Тужилац има мандат од четири године и може бити поновно изабран. Услови службе тужиоца одговарају условима службе подсекретара Уједињених нација.

5. Особље Тужилаштва именује генерални секретар на препоруку тужиоца.

Члан 18 Истрага и припрема оптужнице

1. Тужилац покреће истраге *ex officio* или на темељу информација прибављених из било којег извора, посебно од влада, органа Уједињених нација, међувладиних и невладиних организација. Тужилац мора процијенити информације које је примио или прибавио и одлучити постоје ли довољне основе за покретање поступка.

2. Тужилац је овлашћен да испитује осумњичене, жртве и свједоке, прикупља доказе и проводи истрагу на лицу мјеста. Приликом обављања тих послова тужилац може, када је то прикладно, затражити помоћ надлежних државних власти.

3. Приликом испитивања осумњичени има право на помоћ правног заступника по властитом избору, што укључује право да му се, ако нема довољно средстава да је сам плати, додијели бесплатна правна помоћ, као и на неопходно превођење на језик и с језика који говори и разумије.

4. Пошто је утврдио да *prima facie* постоје основе за то, тужилац припрема оптужницу која садржи сажет приказ чињеница и кривично дјело или дјела за која се оптужени терети према Статуту. Оптужница се доставља судији претресног вијећа.

Члан 29 Сарадња и правосудна помоћ

1. Државе морају сарађивати с Међународним судом у истрази и кривичном гоњењу особа оптужених да су починиле тешка кршења међународног хуманитарног права.

2. Државе морају без непотребног одгађања удовољити сваком захтјеву за помоћ или налогу који је издало претресно вијеће, што, између осталог, укључује сљедеће:

- (а) утврђивање идентитета и проналажење особа;
- (б) узимање исказа и доставу доказа;
- (ц) уручење докумената;
- (д) хапшење или притварање особа;
- (е) предају или довођење оптужених пред Међународни суд.

VI. Допустивост

36. У складу са чланом VI(36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

37. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побива, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку којег је користио.

38. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број 65 0 П 064000 16 Рев од 2. јуна 2016. године против које нема других

дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелантов пуномоћник је примио 4. јула 2016. године а апелација је поднесена 10. августа 2016. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки други формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

39. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

VII. Меритум

40. Апелант побија пресуду Врховног суда тврдећи да су том пресудом повријеђена његова права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције и члана 13 Европске конвенције.

Право на правично суђење

41. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

42. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.

43. У конкретном случају поступак који је апелант водио пред редовним судовима односио се на накнаду штете. Према пракси Уставног суда, "Право на накнаду штете у траженом износу представља право приватног карактера и, као такво, грађанско право на које се примјењују стандарди правичног суђења" (види, Уставни суд, Одлука број АП 428/04 од 23. марта 2005. године, став 22, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 32/05).

44. Уставни суд, прије испитивања предметне апелације, запажа да је у својој досадашњој пракси разматрао готово идентично чињенично и правно питање у предмету број АП 998/15 (види, Уставни суд, Одлука број АП 998/15 од 25. октобра 2017. године, ст. од 34 до 49, доступна на web-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba) поводом апелације Мирјана Купрешкића, који је, такође, ослобођен оптужби пред Хашким трибуналом, гдје је у притвору провео четири године и 17 дана. Уставни суд запажа да је Мирјан Купрешкић, због неоснованог лишавања слободе, водио парнични поступак против БиХ и ФБиХ тражећи исплату материјалне и нематеријалне штете, што су редовни судови одбили уз образложење да на страни наведених тужених не постоји пасивна легитимација за штету која се потражује, а да наведени апелант у току поступка није доказао постојање незаконитих радњи на страни тужених које би их евентуално обавезивале на накнаду. Уставни суд је, одлучујући о апелацији Мирјана Купрешкића у контексту оспорених пресуда и готово идентичних апелационих приговора о кршењу права на правично суђење, права на имовину, права на слободу и

безбједност и права на дјелотворан правни лијек, утврдио да не постоји кршење наведених права одбивши апелацију као неосновану. Из релевантног дијела цитиране одлуке Уставни суд издваја: "Уставни суд запажа да из чињеничног стања (тачка III ове одлуке) произилази да су редовни судови на сва три нивоа имали јединствено становиште засновано на неспорним чињеницама из којих произилази да је поступак пред МКСЈ против апеланта покренут на основу података које је прикупио Виши суд у Зеници 1993. године покретањем истраге за злочине у селу Ахмићи, да је тадашњи Врховни суд БиХ Рјешењем број К-8/9 од 17. октобра 1995. године усвојио молбу МКСЈ и том суду уступио све истраге и кривичне поступке који се односе на озбиљне повреде међународног хуманитарног права, да је Рјешењем Врховног суда БиХ број К-8/95 од 17. октобра 1995. године поступак против апеланта, који је започет пред Вишим судом у Зеници, прекинут и уступљен МКСЈ, да је апелант са још девет лица добровољно отпутовао у Холандију и да је апелант у притвору МКСЈ боравио у периоду од 6. октобра 1997. до 23. октобра 2001. године (до доношења ослобађајуће пресуде жалбеног вијећа тог суда). У контексту наведеног Уставни суд запажа да су, образлажући неоснованост апелантовог захтјева да му тужене надокнаде штету због неоснованог притвора, судови, одлучујући о апелантовој тужби, жалби и ревизији, извели сагласан закључак из којег произилази да тужене нису одговорне за штету, јер у околностима конкретног случаја не постоји узрочна веза између радњи тужених и штетних последица које је апелант претрпио. У вези с тим је јасно наведено да се кривични поступак против апеланта, због којег је у притвору провео четири године и 17 дана, водио и да је окончан пред МКСЈ, а не пред органима, односно судовима тужених." Сходно наведеном, Уставни суд је у цитираној одлуци закључио да нема кршења права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције. Уставни суд запажа да у цитираној одлуци није утврђена ни повреда осталих права на која се тај апелант позвао, и то права на слободу и безбједност, права на имовину и права на дјелотворан правни лијек (*op. cit.*, АП 998/15, ст. од 43 до 45). Уставни суд у вези с неоснованошћу навода о кршењу наведених права из цитиране одлуке издваја дио који се односи на кршење права на слободу и безбједност: "Уставни суд закључује да оспореним одлукама није прекршено право на слободу и безбједност лица из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине, односно члана 5 став 5 Европске конвенције које је у околностима конкретног случаја доведено у контекст с дужином трајања кривичног поступка као основом тужбеног захтјева за накнаду штете и осталим аспектима права на правично суђење, па Уставни суд сматра да су апелантови наводи у погледу наведеног кршења овог права неосновани због истих разлога који су наведени у вези с правом на правично суђење."

45. Пошто предметна апелација покреће готово идентично чињенично и правно питање у контексту идентичних права на која се позива и апелант у предметној апелацији и пошто су редовни судови у конкретном случају своје становиште о неоснованости тужбеног захтјева, супротно апелантовим тврдњама, довољно јасно и аргументовано образложили на начин који не оставља утисак произвољности, Уставни суд не види посебан разлог да у околностима конкретног случаја одступи од досадашње праксе, те се, умјесто посебног образложења ове одлуке, у цијелости позива на образложење које је дато у цитираној одлуци.

46. Дакле, подржавајући сопствену праксу, при чему је Уставни суд узео у обзир и све релевантне околности конкретних случаја, у конкретном случају због истих разлога закључује да нема кршења права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, права на слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције и члана 13 Европске конвенције.

VIII. Закључак

44. Уставни суд, подржавајући сопствену праксу, закључује да у околностима конкретног случаја нема кршења апелантовог права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, ни права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када су редовни судови одбили апелантов тужбени захтјев за накнаду штете због недостатка пасивне легитимације на страни тужених за шта су дали аргументовано образложење које се не чини произвољним у сегментима на које је апелант неосновано указао.

45. Нема ни кршења права на слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције у ситуацији када се оспорени поступак за накнаду штете у оквиру којег се расправљало о питању одговорности тужених за потраживану штету не може довести у везу са кршењем наведеног права.

46. Не постоји кршење права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције у вези с правом на правично суђење када је апелант имао могућност да користи и када је користио правне лијекове прописане законом исхидивши три мериторне одлуке, а чињеница да су искоришћени правни лијекови одбијени *per se* не покреће питање кршења наведеног права.

47. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

48. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник

Уставног суда Босне и Херцеговине

Златко М. Кнежевић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **AP 3420/16**, рјешавајући апелацију **Zorana Kupreškića**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка b) и члана 59. ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčiшћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, предсједник

Мато Тодић, потпредсједник

Мирсад Ћеман, потпредсједник

Валерија Галић, судкиња

Миодраг Симоновић, судија

Сеада Палаврић, судкиња

на сједници одржаној 11. октобра 2018. године donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Одбија се као неоснована апелација **Zorana Kupreškića** поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 65 0 P 064000 16 Rev од 2. јуна 2016. године, Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број 65 0 P 064000 15 Gž 2 од 27. маја 2015. године и Пресуде Опćинског суда у Сарајеву број 65 0 P 064000 14 P 2 од 31. децембра 2014. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Zoran Kupreškić (у даљњем тексту: апелант) из Витеза, којег заступају Јосип Муслимовић и Ана Приморач, адвокати из Зједничког одвјетничког уреда из Мостара, поднио је 10. августа 2016. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број 65 0 P 064000 16 Rev од 2. јуна 2016. године, Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 65 0 P 064000 15 Gž 2 од 27. маја 2015. године и Пресуде Опćинског суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Опćински суд) број 65 0 P 064000 14 P 2 од 31. децембра 2014. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. Правила Уставног суда, од Врховног суда, Кантоналног суда, Опćинског суда и законских заступника тужених Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: БиХ) и Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: БиХ или заједно тужене) затражено је 11. маја 2018. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Врховни суд, Кантонални суд, Опćински суд и законски заступници тужених су доставили одговоре на апелацију у периоду од 16. до 25. маја 2018. године.

III. Ћинјенично stanje

4. Ћинјенице предмета које произлазе из апелационих навода и докумената предочених Уставном суду могу се сумирати на слједећи начин:

Uvodne napomene

5. Из расположивих докумената произлази да је Рјешенјем Вишег суда у Зеници број Ki-229/93 од 1. септембра 1993. године одређено provoђење истраге против апеланта због сумњи да је почињено кривично дјело геноцид из члана 141. Кривичног закона СФРЈ, а наредбом истог суда број Ki-229/93 од 1. септембра 1993. године издата је потјерница за апелантом због тога што је био недоступан државним органима БиХ. Рјешенјем истог суда апеланту је одређен притвор по којем ће апелант бити лишен слободе након проналазка по потјерници.

6. Рјешенјем Врховног суда БиХ број K-8/95 од 17. октобра 1995. године усвојена је молба Међународног кривичног суда за бившу Југославију (у даљњем тексту: MKSJ) да се том суду уступе све истраге и кривични поступци који се односе на озбиљне повредe међународног хуманитарног права који се односе на страдање становништва Лашванске долине у периоду од октобра 1992. године до маја 1993. године и који се воде пред Вишим судом у Зеници под бројем Ki-229/93, тако да је предмет уступљен MKSJ.

7. MKSJ је као тужитељ 2. новембра 1995. године подигао оптужницу против апеланта и других лица због кршења ратног права и обичаја према члану 3. Статута MKSJ, која је оптужницом од 9. фебруара 1998. године измijenjena за злочине против човјечности и кршење ратног права и обичаја због напада на цивиле Ахмића-Ћантића.

8. Апелант са још девет лица добровољно се предао MKSJ и посебним авионом из Сплита отпутовао је у Холандију 6. октобра 1997. године.

9. Из расположивих докумената произлази да је апелант у притвору Хашког трибунала провео од 6. октобра 1997. године до 23. октобра 2001. године, дакле, четри године и 17 дана.

10. Nakon provedenog krivičnog postupka pred MKSJ apelant je presudom tog suda proglašen krivim za progon kao zločin protiv čovječnosti i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 10 godina, a ta presuda je presudom žalbenog vijeća ukinuta, tako da je apelant oslobođen optužbi.

11. Po donošenju oslobađajuće presude apelant se obratio MKSJ zahtjevom za naknadu štete zbog neosnovanog lišavanja slobode, ali je obaviješten da Statut MKSJ ne predviđa mogućnost davanja materijalnog obeštećenja licima koja su neosnovano optužena i pritvorena. Prije pokretanja predmetnog postupka apelant se istim zahtjevom obratio nadležnim organima BiH i FBiH, ali, također, bezuspješno.

Osposrene presude

12. Apelant je tužbenim zahtjevom od tuženih (BiH i FBiH) zatražio da mu solidarno isplate naknadu materijalne i nematerijalne štete u ukupnom iznosu od 1.061.480,00 KM zajedno sa kamatama i troškovima postupka.

13. Odlučujući o tužbi Općinski sud je Presudom broj 65 0 P 064000 14 P 2 od 31. decembra 2014. godine u cijelosti odbio tužbeni zahtjev, odbivši istovremeno zahtjev tuženih za naknadu troškova postupka zbog neosnovanosti (sve preciznije navedeno u izreci presude).

14. Općinski sud je naveo da osnov za tužbu prema BiH apelant temelji na činjenici neosnovanog lišavanja slobode zbog odbijanja BiH da dâ garancije da se apelant brani sa slobode, a u odnosu na FBiH osnov za tužbu apelant temelji na činjenici da je krivični postupak pred MKSJ pokrenut na osnovu podataka i činjenica koje je prikupio Viši sud u Zenici na okolnosti zločina počinjenog u selu Ahmići u aprilu 1993. godine.

15. Sa druge strane, tužene spore osnov tužbenog zahtjeva, kao i visinu iznosa naknade štete istaknuvši prigovore nedostatka pasivne legitimacije, zastare potraživanja i preuranjenosti tužbe. Odlučujući o istaknutim prigovorima, Općinski sud je prigovore u vezi sa zastarom potraživanja i preuranjenosti tužbe odbio, ali je prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tuženih ocijenio kao opravdan.

16. U vezi s tim, Općinski sud se pozvao na odredbe člana 432. Zakona o krivičnom postupku BiH (u daljnjem tekstu: ZKPBiH), te člana 435. Zakona o krivičnom postupku FBiH (u daljnjem tekstu: ZKPFBiH), koje je citirao, pojasnivši da navedene odredbe propisuju odgovornost tuženih (BiH i FBiH) samo u slučaju kada njihovi organi u radu prouzrokuju štetu trećem licu, odnosno kada pravosudni organi, zbog neopravdane osude, prouzrokuju štetu trećem licu, a što u konkretnom nije slučaj, pa stoga nema mjesta za primjenu citirane odredbe. Potom je Općinski sud pojasnio da je obaveza domaćih sudova da postupaju po zahtjevu MKSJ, provode odluke i naloge krivičnog tribunala za hapšenje i izručenje osumnjičenih za počinjenje krivičnog djela, koje su propisane Zakonom o izručenju po molbi Međunarodnog suda i Zakonom o izručenju okrivljenih lica po zahtjevu Međunarodnog suda. Postupajući u skladu sa navedenim propisima, Vrhovni sud je 17. oktobra 1995. godine ustupio predmet MKSJ na daljnji postupak.

17. Općinski sud je, također, istakao da je činjenica da se krivični postupak protiv apelanta vodio pred MKSJ i da je apelant boravio u pritvoru u Den Hagu do donošenja oslobađajuće presude žalbenog vijeća MKSJ. Potom je Općinski sud pojasnio da je MKSJ osnovan Rezolucijom broj 827 Vijeća sigurnosti UN i da ima status suda UN kome je i odgovoran za svoj rad, pa budući da MKSJ nije organ BiH, prema mišljenju Općinskog suda, tužena BiH nije odgovorna za štetu, odnosno za preduzete radnje MKSJ, pa stoga BiH nije pasivno legitimirana za naknadu štete. Potom, pošto je tokom postupka utvrđeno da niti jedan sud na području Federacije BiH nije donio odluku o određivanju pritvora apelantu, niti je krivični postupak proveden pred nekim

od sudova u Federaciji BiH, prema ocjeni Općinskog suda, ni tužena FBiH nije pasivno legitimirana da naknadi traženu štetu nastalu apelantovim boravkom u pritvorskoj jedinici MKSJ u Den Hagu, koji je odredio MKSJ.

18. Općinski sud je, dalje, pojasnio da odgovornost za naknadu štete ne proizlazi ni iz odredbe Pravila 106. Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ, jer se navedena odredba odnosi na pravo žrtve kojoj je krivičnim djelom iz nadležnosti MKSJ nanesena šteta da potražuje naknadu (žrtva A), kao i na lica koja posredstvom žrtve, kao oštećena, imaju pravo da potražuju naknadu (žrtva B). Prema ocjeni Općinskog suda, apelant se, u smislu navedenih pravila, ne može smatrati žrtvom, odnosno oštećenim koji bi mogao raspolagati pravom za naknadu štete od tuženih. Općinski sud je još pojasnio da ni neodobravanje jamstva BiH nije razlog za odgovornost tuženih, jer, prema Pravilu 65. tačka c. Pravilnika, jamstvo nije uvjet za puštanje na slobodu, već pretresno vijeće za puštanje na slobodu može odrediti bilo koje uvjete koje smatra primjerenim među kojim je i kaucija. Općinski sud je naveo da u konkretnom slučaju nije došlo ni do kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda iz člana II. Ustava Bosne i Hercegovine, koji određuje osiguranje najvišeg stepena međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda zagarantiranih Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) svim licima na teritoriji BiH. Potom je Općinski sud naglasio da apelant ni na osnovu člana 5. Evropske konvencije nema osnov da potražuje naknadu, jer je lišavanje slobode apelanta u konkretnom slučaju bilo zakonito zbog osnovanih sumnji da je počinio krivično djelo za koje je optužen, niti na osnovu odredbe člana 13. Evropske konvencije, jer se ova odredba odnosi na slučaj kada su povrijeđena prava i slobode priznate Evropskom konvencijom. Općinski sud je naglasio da je BiH članica UN od 22. maja 1992. godine, pa je prihvatanjem članstva BiH bila obavezna da provodi rezolucije donesene na osnovu Poglavlja VII. Povelje UN, te je obavezna da poštuje nadležnost MKSJ u saglasnosti sa njegovim Statutom i Pravilima postupka i dokazivanja pred MKSJ (član 29. Statuta).

19. U okolnostima konkretnog slučaja, kada nema protivpravne radnje domaćih državnih organa, prema ocjeni Općinskog suda, odredbe člana 432. ZKPBiH se ne mogu proširiti i na rad MKSJ, pri čemu je naglašeno da odgovornost za štetu nije predviđena nijednim aktom Haškog tribunala, ni Statutom, a ni Pravilnikom o postupku i dokazima Haškog tribunala, a niti unutrašnjim pravom tuženih, pa je tužbeni zahtjev neosnovan zbog nedostatka pasivne legitimacije na strani tuženih BiH i FBiH.

20. Kantonalni sud je, odlučujući o apelantovoj žalbi, donio Presudu broj 65 0 P 064000 15 Gž 2 od 27. maja 2015. godine kojom je žalbu u cijelosti odbio. Prije svega, Kantonalni sud se osvrnuo na apelantov prigovor da je prvostepena presuda donesena povredom odredaba Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), odnosno odredbe člana 8. ZPP, odnosno da je takvo postupanje imalo kao posljedicu pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje ocijenivši ga paušalnim. U vezi s tim, Kantonalni sud je naveo da žalba uopćeno ukazuje na povredu člana 8. ZPP ali da se žalbom ne ukazuje konkretno koja to činjenica u predmetnoj pravnoj stvari nije utvrđena, ili je pogrešno utvrđena, a da je mogla biti od utjecaja na odluku. Prema ocjeni Kantonalnog suda, upravo suprotno navodima žalbe, prvostepeni sud je, u smislu odredbe člana 191. stav 4. ZPP, u obrazloženju osporene presude naveo izvedene dokaze, te iznio ocjenu dokaza koji su bili od utjecaja na odluku u predmetnoj pravnoj stvari i dao valjane i utemeljene razloge za svoju odluku koju prihvata i taj sud. Navedeno stoga, kako je naglasio Kantonalni sud, što je prvostepeni sud utvrdio relevantne činjenice koje se odnose na prigovor nedostatka pasivne

legitimacije na strani tuženih. Iz sadržaja žalbe je evidentno da se žalba svodi na pravni osnov odgovornosti tuženih za naknadu štete koju je apelant trpio zbog boravka u pritvoru MKSJ.

21. U konkretnom slučaju apelant odgovornost tuženih zasniva na činjenici da je krivični postupak pred MKSJ u Den Hagu vođen isključivo po osnovu pokrenutog postupka pred Višim sudom u Zenici, koji je naknadno preuzeo MKSJ i okončao oslobađajućom presudom, pa su, prema apelantovom mišljenju, tužene pasivno legitimirane, jer je Viši sud u Zenici njihova institucija, a BiH je kao članica UN (Rezolucija broj 757) obavezna da prihvati odluke MKSJ, pa time, shodno odredbama člana 432. ZKPBiH i člana 435. ZKPFBiH, i odgovornost za štetu koju potražuje. Neosnovanost ovog prigovora Kantonalni sud je detaljno pojasnio na stranama 5. i 6. obrazloženja, naglasivši, između ostalog, da činjenica da MKSJ i nacionalni sudovi imaju istu nadležnost u progonu lica za krivična djela označena Statutom Haškog tribunala, s tim što MKSJ ima prvenstvo (čl. 9. i 29. Statuta), prema ocjeni tog suda, ne povlači za sobom nužno i odgovornost za štetu koja je nastupila zbog neosnovanog lišavanja slobode apelanta pred MKSJ.

22. Shodno detaljnom obrazloženju Kantonalnog suda, taj sud je zaključio da je, protivno navodima žalbe, prvostepena presuda donesena na osnovu pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja na koje je prvostepeni sud pravilno primijenio relevantne odredbe materijalnog prava, pa pošto u toku postupka i donošenja prvostepene presude nisu učinjene povrede odredaba postupka na koje žalba ukazuje, kao ni one na koje sud pazi po službenoj dužnosti, taj sud je, u skladu sa članom 226. ZPP, odlučio kao u izreci presude.

23. Odlučujući o apelantovoj reviziji, Vrhovni sud je donio Presudu broj 65 0 P 064000 16 Rev od 2. juna 2016. godine kojom je reviziju odbio. Vrhovni sud je naglasio da apelant u reviziji i dalje istrajava u isticanju prigovora da je krivični postupak pred MKSJ u Den Hagu vođen isključivo na osnovu postupka koji je pokrenut pred Višim sudom u Zenici, koji je institucija tuženih, a BiH je kao članica UN obavezna da prihvati presudu MKSJ kojom je apelant oslobođen krivične odgovornosti. U vezi s tim, Vrhovni sud se na stranama 4. i 5. obrazloženja pozvao na relevantno materijalno pravo na osnovu koga je BiH zasnovala međunarodnu obavezu i uredila izvršenje obaveza prema Haškom tribunalu, a ispunjenje tih obaveza podrazumijeva lociranje i predaju osumnjičenih Haškom tribunalu, dostavljanje dokumenata, omogućavanje istrage i uopće priznavanje primata Tribunala u procesuiranju teških krivičnih djela protiv čovječnosti počinjenih na teritoriji bivše SFRJ. Uz to, kako je pojasnio Vrhovni sud, relevantnim propisima u BiH i FBiH nije propisana odgovornost države i entiteta za naknadu štete licima koja su neopravdano osuđena i licima koja su bila neosnovano lišena slobode u postupcima koji se vode pred MKSJ, što, dalje, znači da konačan ishod krivičnog postupka, koji je u konkretnom slučaju rezultirao donošenjem oslobađajuće presude, ne stvara obavezu tuženim da naknade štetu.

24. Pri tome, kako je naglasio Vrhovni sud, isključena je primjena odredaba člana 432. ZKPBiH i člana 435. ZKPFBiH, jer se ove odredbe primjenjuju samo u slučaju kada organi BiH i FBiH u radu prouzrokuju štetu trećem licu, odnosno kada pravosudni organ, zbog neopravdane osude ili neosnovanog lišavanja slobode, prouzrokuje štetu trećem licu, a što se u konkretnom slučaju nije dogodilo, pri čemu se navedena odgovornost ne može protezati na radnje koje je preduzeo MKSJ. Navedeno stoga što u postupcima nadležnih organa entiteta i BiH nije bilo nezakonitosti, odnosno zato što apelant u BiH nije imao status pritvorenog lica, a rješenje o određivanju pritvora i nemogućnost pritvaranja apelanta su prouzrokovani apelantovim postupcima, jer je bio nedostupan sudu.

25. Vrhovni sud je ocijenio neosnovanim i apelantov prigovor koji odgovornost tuženih dovodi u vezu sa neizdavanjem jamstva. U vezi s tim, prema Pravilu 65. tačka c. Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ, jamstvo nije uvjet za puštanje na slobodu, već pretresno vijeće za puštanje na slobodu može odrediti bilo koje uvjete koje smatra primjerenim među kojim je i kaucija. Prema ocjeni Vrhovnog suda, neosnovano je i apelantovo pozivanje na kršenje prava zagaraniranih Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom, jer ni tokom postupka, a ni u reviziji nisu navedeni konkretni razlozi zbog kojih apelant smatra da su mu povrijeđena prava zagaranirana ovim dokumentima, jer ovi razlozi ne mogu biti izostavljeni.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

26. Apelant smatra da je osporenim presudama povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, pravo na slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije i pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. Kršenje prava na pravično suđenje apelant vidi u nepravilnoj primjeni ZPP, ZKPFBiH i Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), što je utjecalo na pravilnost i zakonitost osporenih odluka, zatim, u činjenici da nisu ocijenjeni svi žalbeni, odnosno revizijski prigovori, pa je na taj način diskriminiran u pravu na pravično suđenje, da sudovi nisu ponudili relevantno obrazloženje, kao i da je činjenično stanje pogrešno utvrđeno s obzirom na proizvoljnu ocjenu dokaza. Apelant tvrdi da osporene presude ne daju jasan stav o postojanju odnosa među strankama, kao ni određena prava i dužnosti iz tog odnosa, niti pravilo materijalnog prava prema kojem je taj odnos razriješen, pa, stoga, ima bitnih nedostataka zbog kojih se ne može ispitati. Povredu prava na slobodu i sigurnost apelant dovodi u vezu sa dužinom trajanja pritvora i činjenicom da taj član omogućava svakom ko je bio žrtva hapšenja ili lišavanja slobode protivno odredbama tog člana ima pravo na obeštećenje. Prema apelantovoj ocjeni, odgovornost tužene FBiH leži u činjenici što je Viši sud u Zenici, koji je pokrenuo istražni postupak protiv apelanta, ustupio predmet MKSJ koji je ovaj okončao iz čega proizlazi da je MKSJ vodio postupak po zahtjevu nadležnih organa u BiH, pa je, stoga, neupitna pasivna legitimacija tuženih. Apelant smatra da su u vezi sa odgovornošću tuženih redovni sudovi proizvoljno primijenili odredbe člana 432. ZKPBiH i člana 435. ZKPFBiH. Potom, pasivna legitimacija tuženih, prema apelantovoj ocjeni, temelji se na činjenici da je apelantov branitelj zatražio od institucija tuženih da daju jamstva da će apelant pristupiti Sudu u Den Hagu kad god ga pozovu (osiguranje prisustva optuženog) no tužene su odbile izdati jamstvo iako je apelant ispunjavao sve preduvjete za njegovo izdavanje. Činjenica da se apelant dobrovoljno predao Sudu u Den Hagu ne ukazuje da je on odgovoran što je u pritvoru proveo četiri godine. Prema apelantovoj ocjeni, obaveza BiH, kao članice UN, jeste da prihvati oslobađajuću presudu MKSJ i da u postupku pred domaćim sudovima, s obzirom na nesavršenost Statuta MSKJ, odluči o zahtjevu za naknadu štete u smislu čl. 5. i 13. Evropske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

27. Vrhovni sud je predložio da se apelacija odbije kao neosnovana, zato što je presuda tog suda donesena u skladu sa zakonom i Ustavom Bosne i Hercegovine i zato što pred tim sudom nije bilo povreda na koje je apelant neutemeljeno ukazao.

28. Kantonalni sud je sve apelacione prigovore ocijenio neosnovanim i predložio da se apelacija odbije kao neosnovana.

29. Općinski sud je naveo da pred tim sudom nisu prekršena prava na koja se apelant u apelaciji neosnovano pozvao.

30. Zakonski zastupnik tužene BiH je, između ostalog, naveo da su osporene presude donesene uz pravilnu primjenu materijalnog prava, polazeći od pravno relevantnih činjenica, pravilno utvrđenih tokom postupka, dajući za svoje zaključke jasne razloge i obrazloženje, te da je neosnovana apelantova tvrdnja da je u konkretnom slučaju pogrešno primijenjen ZOO. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

31. Zakonski zastupnik tužene FBiH je prigovore ocijenio kao neosnovane, predloživši da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

32. U **Zakonu o krivičnom postupku BiH** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 i 72/13) relevantne odredbe glase:

Član 432.

Naknada štete zbog neopravdane osude

(1) Pravo na naknadu štete zbog neopravdane osude ima osoba kojoj je bila pravomoćno izrečena krivičnopravna sankcija ili koja je oglašena krivom, a oslobođena od kazne, a kasnije je povodom vanrednog pravnog lijeka ponovljen postupak pravomoćno obustavljen ili je pravomoćnom presudom oslobođena od optužbe, ili je optužba odbijena, osim u sljedećim slučajevima:

a) ako je do obustave postupka ili presude kojom se optužba odbija došlo zbog toga što je u ponovljenom postupku Tužitelj odustao od krivičnog gonjenja, a do odustanka je došlo na osnovu sporazuma s osumnjičenim, odnosno optuženim,

b) ako je u ponovljenom postupku presudom optužba odbijena zbog nenadležnosti suda, a ovlašteni tužitelj je preduzeo krivično gonjenje pred nadležnim sudom.

(2) Osuđeni nema pravo na naknadu štete ako je svojim lažnim priznanjem ili na drugi način namjerno prouzrokovao svoju osudu, osim ako je na to bio prinuđen.

(3) U slučaju osude za krivična djela u stjecaju, pravo na naknadu štete može se odnositi i na pojedina krivična djela u pogledu kojih su ispunjeni uvjeti za priznanje naknade.

33. U **Zakonu o krivičnom postupku FBiH** ("Službene novine FBiH" br. 35/03, 37/03 – ispravke, 56/03 – ispravke, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) relevantne odredbe glase:

Član 435.

Nadoknada štete zbog neopravdane osude

(1) Pravo na nadoknadu štete zbog neopravdane osude ima osoba kojoj je bila pravomoćno izrečena krivičnopravna sankcija ili koja je oglašena krivim, a oslobođena od kazne, a kasnije je povodom vanrednog pravnog lijeka ponovljen postupak pravomoćno obustavljen ili je pravomoćnom presudom oslobođena od optužbe, ili je optužba odbijena osim u sljedećim slučajevima:

a) ako je do obustave postupka ili presude kojom se optužba odbija došlo zbog toga što je u ponovljenom postupku tužitelj odustao od krivičnog gonjenja, a do odustanka je došlo na osnovu sporazuma sa osumnjičenim, odnosno optuženim,

b) ako je u ponovljenom postupku presudom optužba odbijena zbog nenadležnosti suda, a ovlašteni tužitelj je preduzeo krivično gonjenje pred nadležnim sudom.

(2) Osuđeni nema pravo na naknadu štete ako je svojim lažnim priznanjem ili na drugi način namjerno prouzrokovao svoju osudu, osim ako je na to bio prinuđen.

(3) U slučaju osude za krivična djela u stjecaju, pravo na naknadu štete može se odnositi i na pojedina krivična djela u pogledu kojih su ispunjeni uvjeti za priznanje naknade.

34. U **Ustavu Bosne i Hercegovine** relevantne odredbe glase:

Član II/8.

Svi nadležni organi vlasti u Bosni i Hercegovini će sarađivati sa, i obezbijediti neograničen pristup: svim međunarodnim posmatračkim mehanizmima ljudskih prava koji se uspostave za Bosnu i Hercegovinu, nadzornim tijelima koja se uspostave bilo kojim međunarodnim sporazumom navedenim u Aneksu I ovog Ustava; Međunarodnom tribunalu za bivšu Jugoslaviju (a naročito će se pridržavati naredbi koje su izdate po članu 29. Statuta Tribunala); i bilo kojoj drugoj organizaciji ovlaštenoj od strane Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda sa mandatom koji se tiče ljudskih prava ili humanitarnog prava.

35. U **Statutu MKSJ**, koji je usvojen 25. maja 1993. godine Rezolucijom broj 827 Vijeća sigurnosti UN, relevantne odredbe glase:

Član 1 Nadležnost Međunarodnog suda

Međunarodni sud je nadležan da krivično goni osobe odgovorne za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine, u skladu s odredbama ovog Statuta.

Član 6 Personalna nadležnost

Međunarodni sud ima nadležnost nad fizičkim licima u skladu s odredbama ovog Statuta.

Član 8 Teritorijalna i vremenska nadležnost

Teritorijalna nadležnost Međunarodnog suda obuhvata teritoriju bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, što podrazumijeva njenu kopnenu površinu, zračni prostor i teritorijalne vode. Vremenska nadležnost Međunarodnog suda obuhvata razdoblje od 1. januara 1991. godine.

Član 9 Uporedna nadležnost

1. Međunarodni sud i nacionalni sudovi imaju uporednu nadležnost za krivično gonjenje osoba za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1. januara 1991. godine.

2. Međunarodni sud ima primat nad nacionalnim sudovima. Međunarodni sud može u bilo kojoj fazi postupka formalno zatražiti od nacionalnih sudova da ustupe nadležnost Međunarodnom sudu u skladu s ovim Statutom i Pravilnikom o postupku i dokazima Međunarodnog suda.

Član 15 Pravilnik o postupku i dokazima

Sudije Međunarodnog suda usvajaju pravila o postupku i dokazima za vođenje pretpretresne faze postupka, suđenja i žalbenog postupka, prihvatanje dokaza, zaštitu žrtava i svjedoka i druga relevantna pitanja.

Član 16 Tužilac

1. Tužilac je odgovoran za vođenje istrage i krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1. januara 1991. godine.

2. Tužilac djeluje nezavisno kao zasebni organ Međunarodnog suda. On ne smije tražiti ni primati uputstva ni od koje vlade niti od bilo kojeg drugog izvora.

3. Tužilaštvo se sastoji od tužioca i drugog potrebnog kvalifikovanog osoblja.

4. Tužioca predlaže generalni sekretar, a imenuje Savjet bezbjednosti. Tužilac mora biti osoba visokih moralnih kvaliteta i posjedovati najviši stepen stručnosti i iskustva u vođenju istraga i krivičnog gonjenja u krivičnim predmetima. Tužilac ima mandat od četiri godine i može biti ponovno izabran. Uslovi službe

tužioca odgovaraju uslovima službe podsekretara Ujedinjenih nacija.

5. Osoblje Tužilaštva imenuje generalni sekretar na preporuku tužioca.

Član 18 Istraga i priprema optužnice

1. Tužilac pokreće istrage *ex officio* ili na temelju informacija pribavljenih iz bilo kojeg izvora, posebno od vlada, organa Ujedinjenih nacija, međuvladinih i nevladinih organizacija. Tužilac mora procijeniti informacije koje je primio ili pribavio i odlučiti postoje li dovoljne osnove za pokretanje postupka.

2. Tužilac je ovlašten da ispituje osumnjičene, žrtve i svjedoke, prikuplja dokaze i provodi istragu na licu mjesta. Prilikom obavljanja tih poslova tužilac može, kada je to prikladno, zatražiti pomoć nadležnih državnih vlasti.

3. Prilikom ispitivanja osumnjičeni ima pravo na pomoć pravnog zastupnika po vlastitom izboru, što uključuje pravo da mu se, ako nema dovoljno sredstava da je sam plati, dodijeli besplatna pravna pomoć, kao i na neophodno prevođenje na jezik i s jezika koji govori i razumije.

4. Pošto je utvrdio da *prima facie* postoje osnove za to, tužilac priprema optužnicu koja sadrži sažet prikaz činjenica i krivično djelo ili djela za koja se optuženi tereti prema Statutu. Optužnica se dostavlja sudiji pretresnog vijeća.

Član 29 Saradnja i pravosudna pomoć

1. Države moraju sarađivati s Međunarodnim sudom u istrazi i krivičnom gonjenju osoba optuženih da su počinile teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava.

2. Države moraju bez nepotrebnog odgađanja udovoljiti svakom zahtjevu za pomoć ili nalogu koji je izdalo pretresno vijeće, što, između ostalog, uključuje sljedeće:

- (a) utvrđivanje identiteta i pronalaženje osoba;
- (b) uzimanje iskaza i dostavu dokaza;
- (c) uručenje dokumenata;
- (d) hapšenje ili pritvaranje osoba;
- (e) predaju ili dovođenje optuženih pred Međunarodni sud.

VI. Dopustivost

36. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

37. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

38. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 65 O P 064000 16 Rev od 2. juna 2016. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelantov opunomoćenik je primio 4. jula 2016. godine a apelacija je podnesena 10. augusta 2016. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

39. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

40. Apelant pobija presudu Vrhovnog suda tvrdeći da su tom presudom povrijeđena njegova prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije i člana 13. Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

41. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

42. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom.

43. U konkretnom slučaju postupak koji je apelant vodio pred redovnim sudovima odnosio se na naknadu štete. Prema praksi Ustavnog suda, "Pravo na naknadu štete u traženom iznosu predstavlja pravo privatnog karaktera i, kao takvo, građansko pravo na koje se primjenjuju standardi pravičnog suđenja" (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 428/04 od 23. marta 2005. godine, stav 22, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 32/05).

44. Ustavni sud, prije ispitivanja predmetne apelacije, zapaža da je u svojoj dosadašnjoj praksi razmatrao gotovo identično činjenično i pravno pitanje u predmetu broj AP 998/15 (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 998/15 od 25. oktobra 2017. godine, st. od 34. do 49, dostupna na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) povodom apelacije Mirjana Kupreškića, koji je, također, oslobođen optužbi pred Haškim tribunalom, gdje je u pritvoru proveo četiri godine i 17 dana. Ustavni sud zapaža da je Mirjan Kupreškić, zbog neosnovanog lišavanja slobode, vodio pamični postupak protiv BiH i FBiH tražeći isplatu materijalne i nematerijalne štete, što su redovni sudovi odbili uz obrazloženje da na strani navedenih tuženih ne postoji pasivna legitimacija za štetu koja se potražuje, a da navedeni apelant u toku postupka nije dokazao postojanje nezakonitih radnji na strani tuženih koje bi ih eventualno obavezivale na naknadu. Ustavni sud je, odlučujući o apelaciji Mirjana Kupreškića u kontekstu osporenih presuda i gotovo identičnih apelacionih prigovora o kršenju prava na pravično suđenje, prava na imovinu, prava na slobodu i sigurnost i prava na djelotvoran pravni lijek, utvrdio da ne postoji kršenje navedenih prava odbivši apelaciju kao neosnovanu. Iz relevantnog dijela citirane odluke Ustavni sud izdvaja: "Ustavni sud zapaža da iz činjeničnog stanja (tačka III. ove odluke) proizlazi da su redovni sudovi na sva tri nivoa imali jedinstveno stajalište zasnovano na nespornim činjenicama iz kojih proizlazi da je postupak pred MKSJ protiv apelanta pokrenut na osnovu podataka koje je prikupio Viši sud u Zenici 1993. godine pokretanjem istrage za zločine u selu Ahmići, da je tadašnji Vrhovni sud BiH Rješenjem broj K-8/9 od 17. oktobra 1995. godine usvojio molbu MKSJ i tom sudu ustupio sve istrage i krivične postupke koji se odnose na ozbiljne povrede međunarodnog humanitarnog prava, da je Rješenjem Vrhovnog suda BiH broj K-8/95 od 17. oktobra 1995. godine postupak protiv apelanta, koji je započet pred Višim sudom u Zenici, prekinut i ustupljen MKSJ, da je apelant sa još devet lica dobrovoljno otputovao u Holandiju i da je apelant u pritvoru MKSJ boravio u periodu od 6. oktobra 1997. do 23. oktobra 2001. godine (do donošenja oslobađajuće presude žalbenog vijeća tog suda). U kontekstu navedenog Ustavni sud zapaža da

su, obrazlažući neosnovanost apelantovog zahtjeva da mu tužene nadoknade štetu zbog neosnovanog pritvora, sudovi, odlučujući o apelantovoj tužbi, žalbi i reviziji, izveli saglasan zaključak iz kojeg proizlazi da tužene nisu odgovorne za štetu, jer u okolnostima konkretnog slučaja ne postoji uzročna veza između radnji tuženih i štetnih posljedica koje je apelant pretrpio. U vezi s tim je jasno navedeno da se krivični postupak protiv apelanta, zbog kojeg je u pritvoru proveo četiri godine i 17 dana, vodio i da je okončan pred MKSJ, a ne pred organima, odnosno sudovima tuženih." Shodno navedenom, Ustavni sud je u citiranoj odluci zaključio da nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Ustavni sud zapaža da u citiranoj odluci nije utvrđena ni povreda ostalih prava na koja se taj apelant pozvao, i to prava na slobodu i sigurnost, prava na imovinu i prava na djelotvoran pravni lijek (*op. cit.*, AP 998/15, st. od 43. do 45). Ustavni sud u vezi s neosnovanošću navoda o kršenju navedenih prava iz citirane odluke izdvaja dio koji se odnosi na kršenje prava na slobodu i sigurnost: "Ustavni sud zaključuje da osporenim odlukama nije prekršeno pravo na slobodu i sigurnost lica iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člana 5. stav 5. Evropske konvencije koje je u okolnostima konkretnog slučaja dovedeno u kontekst s dužinom trajanja krivičnog postupka kao osnovom tužbenog zahtjeva za naknadu štete i ostalim aspektima prava na pravično suđenje, pa Ustavni sud smatra da su apelantovi navodi u pogledu navodnog kršenja ovog prava neosnovani zbog istih razloga koji su navedeni u vezi s pravom na pravično suđenje."

45. Pošto predmetna apelacija pokreće gotovo identično činjenično i pravno pitanje u kontekstu identičnih prava na koja se poziva i apelant u predmetnoj apelaciji i pošto su redovni sudovi u konkretnom slučaju svoj stav o neosnovanosti tužbenog zahtjeva, suprotno apelantovim tvrdnjama, dovoljno jasno i argumentirano obrazložili na način koji ne ostavlja utisak proizvoljnosti, Ustavni sud ne vidi poseban razlog da u okolnostima konkretnog slučaja odstupa od dosadašnje prakse, te se, umjesto posebnog obrazloženja ove odluke, u cijelosti poziva na obrazloženje koje je dato u citiranoj odluci.

46. Dakle, podržavajući vlastitu praksu, pri čemu je Ustavni sud uzeo u obzir i sve relevantne okolnosti konkretnog slučaja, u konkretnom slučaju zbog istih razloga zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, prava na slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije i člana 13. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

44. Ustavni sud, podržavajući vlastitu praksu, zaključuje da u okolnostima konkretnog slučaja nema kršenja apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, ni prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju kada su redovni sudovi odbili apelantov tužbeni zahtjev za naknadu štete zbog nedostatka pasivne legitimacije na strani tuženih za šta su dali argumentirano obrazloženje koje se ne čini proizvoljnim u segmentima na koje je apelant neosnovano ukazao.

45. Nema ni kršenja prava na slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije u situaciji kada se osporeni postupak za naknadu štete u okviru kojeg se raspravljalo o pitanju odgovornosti tuženih za potraživanu štetu ne može dovesti u vezu sa kršenjem navedenog prava.

46. Ne postoji kršenje prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije u vezi s pravom na pravično suđenje kada je apelant imao mogućnost da koristi i kada je koristio pravne lijekove propisane zakonom ishodišni tri meritorne odluke, a činjenica da su iskorišteni pravni lijekovi odbijeni *per se* ne pokreće pitanje kršenja navedenog prava.

47. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

48. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević, s. r.

1091

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 4077/16, rješavajući apelaciju **Izete Šehagić**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj /94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik
Mato Tadić, dopredsjednik
Mirsad Čeman, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. listopada 2018. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Izete Šehagić**.

Utvrđuje se da je prekršeno pravo na zabranu diskriminacije iz članka 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u svezi sa pravom na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 U 020038 14 U od 23. kolovoza 2016. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Sarajevu, koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku, sukladno članku 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u svezi sa pravom na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu da u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluka se dostavlja Vladi Federacije Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Izeta Šehagić (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Sarajeva, koju zastupa Udruga "Vaša prava BiH" iz Sarajeva, podnijela je 24. listopada 2016. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 09 0 U 020038 14 U od 23. kolovoza 2016. godine, Rješenja Federalnog zavoda za mirovinsko i invalidsko osiguranje Mostar

(u daljnjem tekstu: Federalni zavod) broj FZ3/2-1069534174 od 20. siječnja 2014. godine i Rješenja Federalnog zavoda za mirovinsko i invalidsko osiguranje-Kantonalne administrativne službe u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalna administrativna služba) broj FZ 12/2-35-UP-1-8362/13-1069534174 od 6. studenog 2013. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Federalnog zavoda i Kantonalne administrativne službe zatraženo je 19. srpnja 2018. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud je dostavio odgovor na apelaciju 25. srpnja 2018. godine, a Federalni zavod 22. kolovoza 2018. godine. Kantonalna administrativna služba nije dostavila odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičinih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

5. Apelantica je 24. srpnja 2013. godine podnijela zahtjev Kantonalnoj administrativnoj službi za priznavanje prava na obiteljsku mirovinu nakon smrti Mehmeda Ferhatovića na temelju njihove izvanbračne zajednice.

6. Rješenjem Kantonalne administrativne službe broj FZ 12/2-35-UP-1-8362/13-1069534174 od 6. studenog 2013. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Federalnog zavoda od 20. siječnja 2014. godine, odbijen je kao neutemeljen apelantičin zahtjev za priznavanje prava na obiteljsku mirovinu. Iz obrazloženja rješenja proizlazi da je u provedenom postupku, na temelju izvedenih dokaza i njihove ocjene sukladno odredbama članka 9. Zakona o upravnom postupku (u daljnjem tekstu: ZUP), utvrđeno da je Mehmed Ferhatović, rođen 11. rujna 1950. godine, bio korisnik invalidske mirovine kod Federalnog zavoda, sukladno odredbama Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, počev od 30. rujna 2003. godine i sve do 1. srpnja 2013. godine, kada je umro. Također je utvrđeno da je apelantica živjela u izvanbračnoj zajednici sa umrlim osiguranikom Mehmedom Ferhatovićem. Kantonalna administrativna služba se pozvala na odredbe članka 60. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju kojim je propisano da "obiteljsku mirovinu mogu ostvarivati članovi obitelji: bračni drug, djeca rođena u braku, izvan braka, usvojena, pastorčad koju je osiguranik izdržavao, unučad i druga djeca bez roditelja koju je osiguranik izdržavao do svoje smrti. Obiteljsku mirovinu može ostvariti bračni drug iz rastavljenog braka ako mu je sudskom odlukom utvrđeno pravo na izdržavanje". Ocjenjujući da je citiranim člankom 60. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju propisano da obiteljsku mirovinu može ostvariti bračni drug, kao i rastavljeni bračni drug pod uvjetom da dokaže da mu je sudskom odlukom utvrđeno pravo na izdržavanje, te da navedenim člankom nije bilo priznato pravo na obiteljsku mirovinu u korist izvanbračnog druga, Kantonalna administrativna služba je odbila apelantičin zahtjev kao neutemeljen.

7. Kantonalni sud je u upravnom sporu donio Presudu broj 09 0 U 020038 14 U od 23. kolovoza 2016. godine kojom je tužbu odbio. U obrazloženju presude Kantonalni sud je, između ostalog, naveo da iz podataka upravnog spisa nepobitno proizlazi da je apelantica živjela u izvanbračnoj zajednici sa umrlim Mehmedom Ferhatovićem, pa budući da je odredbama članka 60. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju jasno propisano tko ima pravo na obiteljsku mirovinu, te pošto to pravo nije propisano u korist izvanbračnog druga, Kantonalni sud je zaključio da apelantica ne ispunjava uvjete za stjecanje prava na obiteljsku mirovinu sukladno odredbama članka 60. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju.

8. Naime, Kantonalni sud je citirao odredbe članka 60. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, te, s tim u svezi, zaključio da su tuženi (Federalni zavod) i prvostupanjsko tijelo uprave pravilno utvrdili da apelantica ne ispunjava uvjete za priznavanje prava na obiteljsku mirovinu poslije smrti Mehmeda Ferhatovića, koji je umro 1. srpnja 2013. godine (izvadak iz matične knjige umrlih na ime Mehmeda Ferhatovića, koji se za mjesto Stari Grad Sarajevo vodi pod rednim brojem 164 za 2013. godinu), budući da apelantica nije dokazala da je postojala bračna zajednica između nje i Mehmeda Ferhatovića, te da joj, sukladno tome, uz ispunjavanje i drugih uvjeta propisanih zakonom, pripada pravo na obiteljsku mirovinu, sukladno odredbama članka 60. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju.

9. Pored navedenog, Kantonalni sud je ukazao da apelantičino pozivanje "na Zakon o obiteljskim odnosima (da je izvanbračna zajednica izjednačena sa bračnom zajednicom), te isticanje u tužbi, a i u prizivu da je cilj članka 60. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju da se najbližem krugu obitelji osiguranika osiguraju primanja u slučaju smrti osiguranika, a u koji spada i tužiteljica sukladno odredbi članka 2. Obiteljskog zakona FBiH, prema mišljenju suda, nije moglo utjecati na drugačije rješenje ove upravne stvari "obzirom na to da pojam udovac ili udovica u značenju kako je regulirao Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju pretpostavlja postojanje bračne zajednice do momenta smrti jednog od supružnika, kao mirovinsko-invalidskog osiguranika". Stoga, Kantonalni sud je zaključio da ni apelantičini navodi kojim ukazuje da je izjednačena bračna i izvanbračna zajednica sukladno odredbama Zakona o obiteljskim odnosima nisu od utjecaja na donošenje odluke u apelantičinu korist, jer su u konkretnom slučaju primjenjive odredbe Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju. Obzirom na navedeno, Kantonalni sud je, sukladno odredbama članka 36. st. 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima, odbio tužbu kao neutemeljenu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelantica smatra da joj je pobijanim odlukama povrijeđeno pravo iz članka II/3.(e), (f), (k) i II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, kao i čl. 6, 8. i 14. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), te članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Navodi o povredi navedenih prava svode se na tvrdnje da je na utvrđeno činjenično stanje proizvoljno primijenjeno i protumačeno materijalno pravo. Naime, apelantica smatra da se ona kao izvanbračni partner preminulog osiguranika Mehmeda Ferhatovića, prema svom faktičkom stanju, ne razlikuje od "supruga na papiru". S tim u svezi, apelantica je istaknula da je cilj članka 60. Zakona o mirovinsko-invalidskom osiguranju da se najbližem krugu obitelji preminulog osiguranika primanja u slučaju njegove smrti, te smatra da i ona, kao izvanbračni supružnik, "spada u taj krug", te da ima pravo na obiteljsku mirovinu prema članku 60. Zakona o mirovinsko-invalidskom osiguranju. Apelantica, također, ukazuje da je postupak pred nadležnim upravnim tijelima i Kantonalnim sudom "trajao neopravdano dugo", te smatra da joj je povrijeđeno pravo na pravično suđenje u razumnom roku.

b) Odgovor na apelaciju

11. Kantonalni sud je u odgovoru na apelaciju istaknuo da pred tim sudom nisu povrijeđena apelantičina prava na koja se pozvala u apelaciji, jer je presuda donesena sukladno važećim propisima i na temelju dokumentacije koja se nalazila u spisu. Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena.

12. Federalni zavod MIO je naveo da su pobijane odluke utemeljene na pravilnoj primjeni materijalnog prava, pa samim

tim smatra da nisu povrijeđena ustavna prava na koja apelantica ukazuje u apelaciji.

V. Relevantni propisi

13. **Obiteljski zakon FBiH** ("Službene novine FBiH" br. 35/05, 41/05 i 31/14) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 2.

Obitelj, u smislu ovog zakona, jeste životna zajednica roditelja i djece i drugih krvnih srodnika, srodnika po tazbini, posvojitelja i posvojenaca i osoba iz izvanbračne zajednice ako žive u zajedničkom domaćinstvu.

Članak 3.

Izvanbračna zajednica, u smislu ovog zakona, jeste zajednica života žene i muškarca koji nisu u braku ili izvanbračnoj zajednici sa drugom osobom, koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.

Članak 213.

(1) Međusobno izdržavanje bračnih i izvanbračnih partnera, roditelja i djece i drugih srodnika je njihova dužnost i pravo kada je to predviđeno ovim zakonom.

Članak 224.

Bračni partner koji nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine, a nesposoban je za rad ili se ne može uposliti, ima pravo na izdržavanje od svog bračnog partnera srazmjerno njegovim mogućnostima.

Članak 230.

Izvanbračni partner koji ispunjava uvjete iz čl. 3. i 224. ovog zakona ima pravo na izdržavanje od drugog izvanbračnog partnera nakon prestanka izvanbračne zajednice.

Članak 263.

(1) Imovina koju su izvanbračni partneri stekli radom u izvanbračnoj zajednici koja ispunjava uvjete iz članka 3. ovog zakona smatra se njihovom izvanbračnom stečevinom.

(2) Na imovinu iz stavka 1. ovog članka se primjenjuju odredbe ovog zakona o bračnoj stečevini.

14. **Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju** ("Službene novine FBiH" br. 29/98, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12) u relevantnom djelu glasi:

Članak 2.

Prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja su: pravo na starosnu mirovinu, pravo na invalidsku mirovinu, pravo na obiteljsku mirovinu, prava osiguranika sa promijenjenom radnom sposobnošću, pravo po osnovi fizičke onesposobljenosti.

Članak 60.

Obiteljsku mirovinu mogu ostvariti članovi obitelji: bračni drug; djeca rođena u braku, van braka, usvojena, pastorčad koju je osiguranik izdržavao, umučad i druga djeca bez roditelja koju je osiguranik izdržavao do svoje smrti.

Obiteljsku mirovinu može ostvariti i bračni drug iz razvedenog braka, ako mu je sudskom odlukom utvrđeno pravo na izdržavanje.

15. **Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju** ("Službene novine FBiH" broj 13/18) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 69.

(Članovi obitelji umrlog osiguranika)

Članovima obitelji umrlog osiguranika, odnosno korisnika mirovine smatraju se:

- a) bračni supružnik (udovica, odnosno udovac),*
- b) razvedeni bračni supružnik, ako mu je pravomoćnom presudom suda dosuđeno pravo na izdržavanje,*
- c) dijete, rođeno u braku ili van braka, te usvojeno dijete,*
- d) pastinak, ukoliko ga je umrli osiguranik, odnosno korisnik mirovine izdržavao,*

e) dijete umuče bez oba roditelja ukoliko ga je umrli osiguranik, odnosno korisnik mirovine izdržavao.

VI. Dopustivost

16. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

18. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 09 0 U 020038 14 U od 23. kolovoza 2016. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijanu presudu apelantica je primila 25. kolovoza 2016. godine, a apelacija je podnesena 24. listopada 2016. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

19. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

20. Apelantica pobija osporene odluke tvrdeći da su tim odlukama povrijeđena njezina prava iz članka II/3.(e), (f), (k) i II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, kao i čl. 6, 8. i 14. Europske konvencije, te članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, uključujući i pravo na donošenje odluke u razumnom roku. Obzirom na navode apelacije i činjenicu da se apelantica pozvala na kršenje zabrane diskriminacije iz članka 14. Europske konvencije u svezi sa pravom na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud će razmotriti apelantičine navode u svjetlu članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi sa pravom na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Nediskriminacija u svezi sa pravom na imovinu

21. Članak II/4. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovim člankom ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovom Ustavu, osigurano je za sve osobe u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, vezivanje za neku nacionalnu manjinu, imovina, rođenje ili drugi status.

22. Članak 14. Europske konvencije glasi:

Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj konvenciji osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

23. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2. što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

24. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine sukladno općem interesu, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

25. Apelantica smatra da joj je prekršeno pravo na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na imovinu zbog toga što, kao izvanbračni partner, nije mogla steći pravo na obiteljsku mirovinu po Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju iako je izvanbračna zajednica u potpunosti izjednačena sa bračnom zajednicom prema Obiteljskom zakonu Federacije BiH.

26. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je o gotovo istom pravnom pitanju raspravljao u Odluci broj AP 4207/13 (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4207/13 od 30. rujna 2016. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Naime, u navedenoj odluci prijeporno je bilo može li se apelantu kao ostaviteljičinom izvanbračnom partneru priznati status zakonskog nasljednika prvog nasljednog reda. U toj odluci Ustavni sud je zaključio da su "sudovi primjenom Zakona o nasljeđivanju iz 1980. godine, bez uvažavanja opredjeljenja iz Obiteljskog zakona FBiH iz 2005. godine o dosljednom izjednačavanju izvanbračne zajednice koja traje više od tri godine sa bračnom zajednicom u svim pravima i obvezama, uključujući i imovinska prava, i odbijanjem apelantovog zahtjeva da mu se prizna pravo da kao nasljednik prvog nasljednog reda sudjeluje u ostavinskom postupku, prekršili zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi sa pravom na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju".

27. U navedenoj odluci Ustavni sud je, između ostalog, ukazao da je "OZFBiH donesen 2005. godine i da je zakonodavac, uvažavajući činjenicu da je i ranijim Obiteljskim zakonom izvanbračna zajednica bila izjednačena sa bračnom, ali i razvoj društvenih odnosa općenito, pa tako i obitelji i obiteljskih veza, ovu jednakost dosljedno regulirao u odnosu na sva prava i obveze, uključujući i imovinska prava. S druge strane, ZON, koji je bio na snazi u vrijeme odlučivanja, usvojen je 1980. godine i nije nikada bio promijenjen da bi i u njemu bila priznata jednakost ovih dviju zajednica, pa čak ni nakon što je donesen novi OZFBiH sve do 2014. godine, kada je donesen novi Zakon o nasljeđivanju FBiH. Tim zakonom, u članku 9, eksplicitno je navedeno da ostavitelja nasljeđuje i njegov izvanbračni partner koji je u pravu nasljeđivanja izjednačen s bračnim, ukoliko izvanbračna zajednica ispunjava uvjete propisane u OZFBiH i ako je trajala do smrti ostavitelja".

28. Također, u citiranom predmetu Ustavni sud je imao u vidu da su "predlagač novog ZONFBiH, a potom i zakonodavac koji je takvo rješenje usvojio prepoznali diskrepancu između dva zakona, te zaključili da je takva diskrepanca rezultirala diskriminirajućim tretmanom izvanbračnih partnera, pa su tu diskriminaciju novim propisom otklonili. Ovakvo postupanje je, prema mišljenju Ustavnog suda, u okviru širokog polja slobodne procjene koje država uživa u reguliranju ovih odnosa. Pri tome Ustavni sud naglašava da nije relevantno ocijeniti je li ili nije jedan zakon u odnosu na drugi *lex specialis*. Naime, OZFBiH regulira, između ostalog, pitanje obitelji i obiteljskih odnosa i izjednačava izvanbračnu zajednicu koja je trajala više od tri godine sa bračnom u pravima i obvezama, dok se nasljednim zakonom uređuje pitanje tko od članova obitelji nasljeđuje ostavitelja. U takvoj situaciji razumno je bilo očekivati, a

zakonodavac je takvo očekivanje i potvrdio u novom nasljednom zakonu, da izvanbračni partneri budu izjednačeni sa bračnim i u odnosu na nasljeđivanje".

29. Dalje, Ustavni sud podsjeća da je u citiranoj odluci imao u vidu da je "u vrijeme donošenja pobijanih odluka na snazi bio ZON iz 1980. godine, koji izvanbračnim partnerima nije priznavao pravo na nasljeđivanje. Međutim, prema članku II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, Europska konvencija se primjenjuje izravno i ima prioritet nad svim drugim zakonima. To, između ostalog, znači i da se zakoni koji nisu usuglašeni sa Europskom konvencijom moraju primijeniti na način na koji se neće kršiti prava iz Europske konvencije. Dakle, u situaciji kada je nedvojbeno da je izvanbračna zajednica apelanta i ostaviteljice započela u vrijeme kada je već bio na snazi OZFBiH iz 2005. godine koji ne samo da je preuzeo načelo jednakopravnosti izvanbračne i bračne zajednice iz ranijeg zakona već je i dosljedno izjednačio ove dvije zajednice u pravima i obvezama, da je ta zajednica trajala sve do ostaviteljice smrti, da je sam zakonodavac prilikom donošenja novog nasljednog zakona istaknuo da je različit tretman izvanbračnih i bračnih partnera u oblasti nasljeđivanja bio diskriminirajući, Ustavni sud smatra da ZON iz 1980. godine nije primijenjen uz dosljedno poštivanje 'opredjeljenja iz obiteljskog prava o jednakom tretmanu bračne i izvanbračne zajednice'".

30. Dovodeći navedena stajališta iz citirane Odluke broj AP 4207/13 u svezu sa predmetnim slučajem, Ustavni sud smatra da su ona primjenjiva i u konkretnom slučaju. Naime, Ustavni sud ukazuje da je u pobijanim odlukama nepobitno utvrđeno da je postojala izvanbračna zajednica između apelantice i umrlog Mehmeda Ferhatovića, koja je trajala 17 godina, te da je ispunila uvjete da se smatra izvanbračnom zajednicom u smislu relevantnih odredaba Obiteljskog zakona. Redoviti sud i tijela uprave u pobijanim odlukama dosljedno su ukazivali da je izvanbračna zajednica izjednačena sa bračnom prema Obiteljskom zakonu, ali su zaključili da se pravilnim tumačenjem ove odredbe ne može izvesti zaključak da je ova zajednica u svemu izjednačena sa bračnom zajednicom, već samo u pogledu određenih prava. Pri tome su se pozvali na odredbu članka 60. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, pri tome zaključivši da je navedeni zakon *lex specialis* kojim "nije predviđena mogućnost priznavanja prava na obiteljsku mirovinu izvanbračnom drugu".

31. Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju u vrijeme donošenja pobijanih odluka na snazi bio Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju iz 1998. godine koji ni svojim naknadnim izmjenama nigdje ne spominje, niti daje prava izvanbračnim partnerima. Međutim, Ustavni sud ponovno naglašava da se, prema članku II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, Europska konvencija primjenjuje izravno i da ima prioritet nad svim drugim zakonima. To, između ostalog, znači i da se zakoni koji nisu usuglašeni sa Europskom konvencijom moraju primijeniti na način na koji se neće kršiti prava iz Europske konvencije. Dakle, u situaciji kada je nedvojbeno da je izvanbračna zajednica apelantice i Mehmeda Ferhatovića, kao nositelja osiguranja, započela i trajala u vrijeme kada je na snazi bio OZFBiH iz 2005. godine, koji je i dosljedno izjednačio bračnu i izvanbračnu zajednicu u pravima i obvezama, kao i da je ta zajednica trajala sve do smrti Mehmeda Ferhatovića, Ustavni sud, uvažavajući načela iz citirane Odluke broj AP 4207/13, smatra da Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju iz 1998. godine nije primijenjen uz dosljedno poštivanje "opredjeljenja iz obiteljskog prava o jednakom tretmanu bračne i izvanbračne zajednice". Stoga, Ustavni sud smatra da apelantica ne može snositi štetne posljedice toga što relevantni zakoni nisu ranije harmonizirani kako bi se provelo dosljedno opredjeljenje zakonodavca da se otkloni diskriminacija u tretmanu

изванбрачних и брачних партнера и у односу на остваривање права на обитељску миловину.

32. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да примјена Закона о мировинском и инвалидском осигурању из 1998. године на начин како су то урадили редовити суд и тјела управе у побјиганим одлукана нје имала разумно и објективно оправдање. Због тога је апелантца на дискриминирајући начин лишена могућности стјецанја права на обитељску миловину.

33. Осим тога, Уставни суд наглашава да је 21. велјаће 2018. године у "Службеним новинама БиХ" број 13/18 објављен нови Закон о мировинском и инвалидском осигурању, који, опет, нје узео у обзир изванбрачну заједницу, нити је регулирао стјецанје права изванбрачним партнерима. Стога, Уставни суд сматра да је сврсисходно да се ова одлука достави Влади Федерације БиХ ради хармонизације Закона о мировинском и инвалидском осигурању са Обитељским законом у односу на права и обвезе изванбрачних партнера.

34. Обзиром на то, Уставни суд сматра да је у конкретном случају прекршена забрана дискриминације из чланка II/4. Устава Босне и Херцеговине и чланка 14. Европске конвенције у свежи са правом на имовину из чланка II/3.(к) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Остали наводи

35. Обзиром на закључак о повреди права на недискриминацију из чланка II/4. Устава Босне и Херцеговине и чланка 14. Европске конвенције у свежи са правом на имовину из чланка II/3.(к) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд сматра да нема потребе посебце разматрати и апелантичне наводе о повреди права из чланка II/3.(е), (ф) и (к) Устава Босне и Херцеговине, те чл. 6. и 8. Европске конвенције, као и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

36. Уставни суд закључује да су редовити суд и тјела управе примјеном Закона о мировинском и инвалидском осигурању из 1998. године, без уважаванја опредјеленја из Обитељског закона БиХ из 2005. године о досљедном изједначаванју изванбрачне заједнице, која у конкретном случају траје 17 година, са брачном заједницом у свим правима и обвезама, укључујући и имовинска права, и одбијањем апелантичног захтјева да јој, као члану обитељи умрлог носитеља осигураника, призна право на обитељску миловину, прекршили забрану дискриминације из чланка II/4. Устава Босне и Херцеговине и чланка 14. Европске конвенције у свежи са правом на имовину из чланка II/3.(к) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

37. На темелју чланка 59. ст. (1) и (2) и чланка 62. став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

38. Према чланку VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједник

Уставног суда Босне и Херцеговине
Zlatko M. Knežević, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 4077/16, рјешавајући апелацију **Изете Шехагић**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка 6), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број /94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, предсједник

Мато Тадић, потпредсједник
Мирсад Теман, потпредсједник
Валерија Галић, судија
Миодраг Симовић, судија
Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 11. октобра 2018. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Изете Шехагић**.

Утврђује се да је прекршено право на забрану дискриминације из члана 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези са правом на имовину из члана II/3(к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Кантоналног суда у Сарајеву број 09 0 У 020038 14 У од 23. августа 2016. године.

Предмет се враћа Кантоналном суду у Сарајеву, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку, у складу са чланом 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези са правом на имовину из члана II/3(к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Кантоналном суду да у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлука се доставља Влади Федерације Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Изета Шехагић (у даљњем тексту: апеланткиња) из Сарајева, коју заступа Удружење "Ваша права БиХ" из Сарајева, поднијела је 24. октобра 2016. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 09 0 У 020038 14 У од 23. августа 2016. године, Рјешења Федералног завода за пензијско и инвалидско осигурање Мостар (у даљњем тексту: Федерални завод) број Ф33/2-1069534174 од 20. јануара 2014. године и Рјешења Федералног завода за пензијско и инвалидско осигурање-Кантоналне административне службе у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонална административна служба) број Ф3 12/2-35-УП-1-8362/13-1069534174 од 6. новембра 2013. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Кантоналног суда, Федералног завода и Кантоналне административне службе затражено је 19. јула 2018. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Кантонални суд је доставио одговор на апелацију 25. јула 2018. године, а Федерални завод 22. августа 2018. године. Кантонална административна служба није доставила одговор на апелацију.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин:

5. Апеланткиња је 24. јула 2013. године поднјела захтјев Кантоналној административној служби за признавање права на породичну пензију након смрти Мехмеда Ферхатовића на основу њихове ванбрачне заједнице.

6. Рјешењем Кантоналне административне службе број ФЗ 12/2-35-УП-1-8362/13-1069534174 од 6. новембра 2013. године, које је потврђено Рјешењем Федералног завода од 20. јануара 2014. године, одбијен је као неоснован апеланткињин захтјев за признавање права на породичну пензију. Из образложења рјешења произилази да је у спроведеном поступку, на основу изведених доказа и њихове оцјене у складу са одредбама члана 9 Закона о управном поступку (у даљњем тексту: ЗУП), утврђено да је Мехмед Ферхатовић, рођен 11. септембра 1950. године, био корисник инвалидске пензије код Федералног завода, у складу са одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, почев од 30. септембра 2003. године и све до 1. јула 2013. године, када је умро. Такође је утврђено да је апеланткиња живјела у ванбрачној заједници са умрлим осигураником Мехмедом Ферхатовићем. Кантонална административна служба се позвала на одредбе члана 60 Закона о пензијском и инвалидском осигурању којим је прописано да "породичну пензију могу да остварују чланови породице: брачни друг, дјеца рођена у браку, ван брака, усвојена, пасторчад коју је осигураник издржавао, унучад и друга дјеца без родитеља коју је осигураник издржавао до своје смрти. Породичну пензију може да оствари брачни друг из разведеног брака ако му је судском одлуком утврђено право на издржавање". Оцјењујући да је цитираним чланом 60 Закона о пензијском и инвалидском осигурању прописано да породичну пензију може да остварује брачни друг, као и разведени брачни друг под условом да докаже да му је судском одлуком утврђено право на издржавање, те да наведеним чланом није било признато право на породичну пензију у корист ванбрачног друга, Кантонална административна служба је одбила апеланткињин захтјев као неоснован.

7. Кантонални суд је у управном спору донио Пресуду број 09 0 У 020038 14 У од 23. августа 2016. године којом је тужбу одбио. У образложењу пресуде Кантонални суд је, између осталог, навео да из података управног списка неспорно произилази да је апеланткиња живјела у ванбрачној заједници са умрлим Мехмедом Ферхатовићем, па будући да је одредбама члана 60 Закона о пензијском и инвалидском осигурању јасно прописано ко има право на породичну пензију, те пошто то право није прописано у корист ванбрачног друга, Кантонални суд је закључио да апеланткиња не испуњава услове за стицање права на породичну пензију сходно одредбама члана 60 Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

8. Наиме, Кантонални суд је цитирао одредбе члана 60 Закона о пензијском и инвалидском осигурању, те, с тим у вези, закључио да су тужени (Федерални завод) и првостепени орган управе правилно утврдили да апеланткиња не испуњава услове за признавање права на породичну пензију после смрти Мехмеда Ферхатовића, који је умро 1. јула 2013. године (извод из матичне књиге умрлих на име Мехмеда Ферхатовића, који се за мјесто Стари Град Сарајево води под редним бројем 164 за 2013. годину), будући да апеланткиња није доказала да је постојала брачна заједница између ње и Мехмеда Ферхатовића, те да јој, сходно томе, уз испуњавање и других услова прописаних законом, припада право на породичну пензију, у складу са одредбама члана 60 Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

9. Поред наведеног, Кантонални суд је указао да апеланткињино позивање "на Закон о породичним односима (да је ванбрачна заједница изједначена са брачном заједницом), те истицање у тужби, а и у жалби да је циљ члана 60 Закона о пензијском и инвалидском осигурању да се најближем кругу породице осигураника обезбиједе примања у случају смрти осигураника, а у који спада и тужитеља у складу са одредбом члана 2 Породичног закона ФБиХ, према мишљењу суда, није могло да утиче на другачије рјешење ове управне ствари "с обзиром на то да појам удовац или удовица у значењу како је регулисао Закон о пензијском и инвалидском осигурању претпоставља постојање брачне заједнице до момента смрти једног од супружника, као пензијско-инвалидског осигураника". Стога, Кантонални суд је закључио да ни апеланткињини наводи којим указује да је изједначена брачна и ванбрачна заједница у складу са одредбама Закона о породичним односима нису од утицаја на доношење одлуке у апеланткињину корист, јер су у конкретном случају примјениве одредбе Закона о пензијском и инвалидском осигурању. С обзиром на наведено, Кантонални суд је, у складу са одредбама члана 36 ст. 1 и 2 Закона о управним споровима, одбио тужбу као неосновану.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

10. Апеланткиња сматра да јој је оспореним одлукама повријеђено право из члана II/3е), ф), к) и II/4 Устава Босне и Херцеговине, као и чл. 6, 8 и 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), те члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Наводи о повреди наведених права своди се на тврдње да је на утврђено чињенично стање произвољно примјењено и протумачено материјално право. Наиме, апеланткиња сматра да се она као ванбрачни партнер преминулог осигураника Мехмеда Ферхатовића, према свом фактичком стању, не разликује од "супруге на папиру". С тим у вези, апеланткиња је истакла да је циљ члана 60 Закона о пензијско-инвалидском осигурању да се најближем кругу породице преминулог обезбиједе примања у случају његове смрти, те сматра да и она, као ванбрачни супружник, "спада у тај круг", те да има право на породичну пензију према члану 60 Закона о пензијско-инвалидском осигурању. Апеланткиња, такође, указује да је поступак пред надлежним управним органима и Кантоналним судом "трајао неоправдано дуго", те сматра да јој је повријеђено право на правично суђење у разумном року.

б) Одговор на апелацију

11. Кантонални суд је у одговору на апелацију истакао да пред тим судом нису повријеђена апеланткињина права на која се позвала у апелацији, јер је пресуда донесена у складу са важећим прописима и на основу документације која се налазила у спису. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

12. Федерални завод ПИО је навео да су оспорене одлуке утемељене на правилној примјени материјалног права, па самим тим сматра да нису повријеђена уставна права на која апеланткиња указује у апелацији.

V. Релевантни прописи

13. **Породични закон ФБиХ** ("Службене новине ФБиХ" бр. 35/05, 41/05 и 31/14) у релевантном дијелу гласи:

Члан 2.

Породица, у смислу овог закона, јесте животна заједница родитеља и дјеце и других крвних сродника,

сродника по тазбини, усвојилаца и усвојеника и особа из ванбрачне заједнице ако живе у заједничком домаћинству.

Члан 3.

Ванбрачна заједница, у смислу овог закона, јесте заједница живота жене и мушкарца који нису у браку или ванбрачној заједници са другим лицем, која траје најмање три године или краће ако је у њој рођено заједничко дијете.

Члан 213.

(1) Међусобно издржавање брачних и ванбрачних партнера, родитеља и дјеце и других сродника њихова је дужност и право када је то предвиђено овим Законом.

Члан 224.

Брачни партнер који нема довољно средстава за живот или их не може остварити из своје имовине, а неспособан је за рад или се не може запослити, има право на издржавање од свог брачног партнера сразмјерно његовим могућностима.

Члан 230.

Ванбрачни партнер који испуњава услове из чл. 3. и 224. овог закона има право на издржавање од другог ванбрачног партнера након престанка ванбрачне заједнице.

Члан 263.

(1) Имовина коју су ванбрачни партнери стекли радом у ванбрачној заједници која испуњава услове из члана 3. овог закона сматра се њиховом ванбрачном стечевином.

(2) На имовину из става 1. овог члана примјењују се одредбе овог закона о брачној стечевини.

14. Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службене новине ФБиХ" бр. 29/98, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 и 55/12) у релевантном дјелу гласи:

Члан 2.

Права из пензијског и инвалидског осигурања су: право на старосну пензију, право на инвалидску пензију, право на породичну пензију, права осигураника са промијењеном радном способношћу, право на основу физичке онеспособљености.

Члан 60.

Породичну пензију могу остварити чланови породице: брачни друг; дјеца рођена у браку, ван брака, усвојена, пасторчад коју је осигураник издржавао, унучад и друга дјеца без родитеља коју је осигураник издржавао до своје смрти.

Породичну пензију може остварити и брачни друг из разведеног брака, ако му је судском одлуком утврђено право на издржавање.

15. Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службене новине ФБиХ" број 13/18) у релевантном дијелу гласи:

Члан 69.

(Чланови породице умрлог осигураника)

Члановима породице умрлог осигураника, односно корисника пензије сматрају се:

- а) брачни супружник (удовица, односно удовац),*
- б) разведени брачни супружник, ако му је правоснажном пресудом суда досуђено право на издржавање,*
- ц) дијете, рођено у браку или ван брака, те усвојено дијете,*
- д) пасторак, уколико га је умрли осигураник, односно корисник пензије издржавао,*
- е) дијете унуче без оба родитеља уколико га је умрли осигураник, односно корисник пензије издржавао.*

VI. Допустивост

16. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

17. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку којег је користио.

18. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Кантоналног суда број 09 0 У 020038 14 У од 23. августа 2016. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апеланткиња је примила 25. августа 2016. године, а апелација је поднесена 24. октобра 2016. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

19. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

20. Апеланткиња побија оспорене одлуке тврдећи да су тим одлукама повријеђена њена права из члана II/3е), ф), к) и II/4 Устава Босне и Херцеговине, као и чл. 6, 8 и 14 Европске конвенције, те члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, укључујући и право на доношење одлуке у разумном року. С обзиром на наводе апелације и чињеницу да се апеланткиња позвала на кршење забране дискриминације из члана 14 Европске конвенције у вези са правом на имовину из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд ће размотрити апеланткињине наводе у свјетлу члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези са правом на имовину из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Недискриминација у вези са правом на имовину

21. Члан II/4 Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уживање права и слобода, предвиђених овим чланом или међународним споразумима наведеним у Анексу I овог Устава, обезбијеђено је свим лицима у Босни и Херцеговини без дискриминације по било којој основи као што су пол, раса, боја, језик, вјероисповијест, политичко и друго мишљење, национално или социјално поријекло или повезаност са националном мањином, имовина, рођење или други статус.

22. Члан 14 Европске конвенције гласи:

Уживање права и слобода предвиђених у овој конвенцији обезбјеђује се без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, повезаност с националном мањином, имовина, рођење или други статус.

23. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

к) Право на имовину.

24. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

Свако физичко или правно лице има право на мирно уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим принципима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не умањују право државе да примјењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересом, или да би обезбједила плаћање пореза или других доприноса или казни.

25. Апеланткиња сматра да јој је прекршено право на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на имовину због тога што, као ванбрачни партнер, није могла да стекне право на породичну пензију по Закону о пензијском и инвалидском осигурању иако је ванбрачна заједница у потпуности изједначена са брачном заједницом према Породичном закону Федерације БиХ.

26. У вези с тим, Уставни суд подсјећа да је о готово истом правном питању расправљао у Одлуци број АП 4207/13 (види, Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 4207/13 од 30. септембра 2016. године, доступна на Интернет-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba). Наиме, у наведеној одлуци спорно је било да ли се може апеланту као оставитељчином ванбрачном партнеру признати статус законског наследника првог наследног реда. У тој одлуци Уставни суд је закључио да су "судови примјеном Закона о наслеђивању из 1980. године, без уважавања одређења из Породичног закона ФБиХ из 2005. године о досљедном изједначавању ванбрачне заједнице која траје више од три године са брачном заједницом у свим правима и обавезама, укључујући и имовинска права, и одбијањем апелантовог захтјева да му се призна право да као наследник првог наследног реда учествује у оставинском поступку, прекршили забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези са правом на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију".

27. У наведеној одлуци Уставни суд је, између осталог, указао да је "ПЗФБиХ донесен 2005. године и да је законодавац, уважавајући чињеницу да је и ранијим Породичним законом ванбрачна заједница била изједначена са брачном, али и развој друштвених односа уопштено, па тако и породице и породичних веза, ову једнакост досљедно регулисао у односу на сва права и обавезе, укључујући и имовинска права. С друге стране, ЗОН, који је био на снази у вријеме одлучивања, усвојен је 1980. године и није никада био промијењен да би и у њему била призната једнакост ових двију заједница, па чак ни након што је донесен нови ПЗФБиХ све до 2014. године, када је донесен нови Закон о наслеђивању ФБиХ. Тим законом, у члану 9, експлицитно је наведено да оставиоца наслеђује и његов ванбрачни партнер који је у праву наслеђивања изједначен с брачним, уколико ванбрачна заједница испуњава услове прописане у ПЗФБиХ и ако је трајала до смрти оставиоца".

28. Такође, у цитираном предмету Уставни суд је имао у виду да су "предлагач новог ЗОНФБиХ, а затим и законодавац који је такво рјешење усвојио препознали

дискрепанцу између два закона, те закључили да је таква дискрепанца резултирала дискриминацијом третманом ванбрачних партнера, па су ту дискриминацију новим прописом отклонили. Овакво поступање је, према мишљењу Уставног суда, у оквиру широког поља слободне процјене које држава ужива у регулисању ових односа. При томе Уставни суд наглашава да није релевантно оцијенити да ли је или не један закон у односу на други *lex specialis*. Наиме, ПЗФБиХ регулише, између осталог, питање породице и породичних односа и изједначава ванбрачну заједницу која је трајала више од три године са брачном у правима и обавезама, док се наследним законом уређује питање ко од чланова породице наслеђује оставиоца. У таквој ситуацији разумно је било очекивати, а законодавац је такво очекивање и потврдио у новом наследном закону, да ванбрачни партнери буду изједначени са брачним и у односу на наслеђивање".

29. Даље, Уставни суд подсјећа да је у цитираној одлуци имао у виду да је "у вријеме доношења оспорених одлука на снази био ЗОН из 1980. године, који ванбрачним партнерима није признавао право на наслеђивање. Међутим, према члану II/2 Устава Босне и Херцеговине, Европска конвенција се примјењује директно и има приоритет над свим другим законима. То, између осталог, значи и да закони који нису усаглашени са Европском конвенцијом морају да се примјењују на начин на који се неће кршити права из Европске конвенције. Дакле, у ситуацији када је несумњиво да је ванбрачна заједница апеланта и оставитељице започела у вријеме када је већ био на снази ПЗФБиХ из 2005. године који не само да је преузео принцип равноправности ванбрачне и брачне заједнице из ранијег закона већ је и досљедно изједначио ове двије заједнице у правима и обавезама, да је та заједница трајала све до оставитељчине смрти, да је сам законодавац приликом доношења новог наследног закона истакао да је различит третман ванбрачних и брачних партнера у области наслеђивања био дискриминацијом, Уставни суд сматра да ЗОН из 1980. године није примјењен уз досљедно поштивање 'одређења из породичног права о једнаком третману брачне и ванбрачне заједнице'".

30. Доводећи наведена становишта из цитиране Одлуке број АП 4207/13 у везу са предметним случајем, Уставни суд сматра да су она примјењива и у конкретном случају. Наиме, Уставни суд указује да је у оспореним одлукама неспорно утврђено да је постојала ванбрачна заједница између апеланткиње и умрлог Мехмеда Ферхатовића, која је трајала 17 година, те да је испунила услове да се сматра ванбрачном заједницом у смислу релевантних одредаба Породичног закона. Редовни суд и органи управе у оспореним одлукама досљедно су указивали да је ванбрачна заједница изједначена са брачном према Породичном закону, али су закључили да правилним тумачењем ове одредбе не може да се изведе закључак да је ова заједница у свему изједначена са брачном заједницом, већ само у погледу одређених права. При томе су се позвали на одредбу члана 60 Закона о пензијском и инвалидском осигурању, при томе закључивши да је наведени закон *lex specialis* којим "није предвиђена могућност признавања права на породичну пензију ванбрачном другу".

31. Уставни суд запажа да је у конкретном случају у вријеме доношења оспорених одлука на снази био Закон о пензијском и инвалидском осигурању из 1998. године који ни својим накнадним измјенама нигдје не помиње, нити даје права ванбрачним партнерима. Међутим, Уставни суд поново наглашава да се, према члану II/2 Устава Босне и Херцеговине, Европска конвенција примјењује директно и

да има приоритет над свим другим законима. То, између осталог, значи и да закони који нису усаглашени са Европском конвенцијом морају да се примијене на начин на који се неће кршити права из Европске конвенције. Дакле, у ситуацији када је несумњиво да је ванбрачна заједница апеланткиње и Мехмеда Ферхатовића, као носиоца осигурања, започела и трајала у вријеме када је на снази био ПЗФБиХ из 2005. године, који је и досљедно изједначио брачну и ванбрачну заједницу у правима и обавезама, као и да је та заједница трајала све до смрти Мехмеда Ферхатовића, Уставни суд, уважавајући принципе из цитиране Одлуке број АП 4207/13, сматра да Закон о пензијском и инвалидском осигурању из 1998. године није примијењен уз досљедно поштивање "опредјељења из породичног права о једнаком третману брачне и ванбрачне заједнице". Стога, Уставни суд сматра да апеланткиња не може да сноси штетне посљедице тога што релевантни закони нису раније хармонизовани како би се спровело досљедно опредјељење законодавца да се отклони дискриминација у третману ванбрачних и брачних партнера и у односу на остваривање права на породичну пензију.

32. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да примјена Закона о пензијском и инвалидском осигурању из 1998. године на начин како су то урадили редовни суд и органи управе у оспореним одлукама није имала разумно и објективно оправдање. Због тога је апеланткиња на дискриминишући начин лишена могућности стицања права на породичну пензију.

33. Осим тога, Уставни суд наглашава да је 21. фебруара 2018. године у "Службеним новинама ФБиХ" број 13/18 објављен нови Закон о пензијском и инвалидском осигурању, који, опет, није узео у обзир ванбрачну заједницу, нити је регулисао стицање права ванбрачним партнерима. Стога, Уставни суд сматра да је цјелисходно да се ова одлука достави Влади Федерације БиХ ради хармонизације Закона о пензијском и инвалидском осигурању са Породичним законом у односу на права и обавезе ванбрачних партнера.

34. С обзиром на то, Уставни суд сматра да је у конкретном случају прекршена забрана дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези са правом на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Остали наводи

35. С обзиром на закључак о повреди права на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези са правом на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд сматра да нема потребе да посебно разматра и апеланткињине наводе о повреди права из члана II/3е), ф) и к) Устава Босне и Херцеговине, те чл. 6 и 8 Европске конвенције, као и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

36. Уставни суд закључује да су редовни суд и органи управе примјеном Закона о пензијском и инвалидском осигурању из 1998. године, без уважавања опредјељења из Породичног закона ФБиХ из 2005. године о досљедном изједначавању ванбрачне заједнице, која у конкретном случају траје 17 година, са брачном заједницом у свим правима и обавезама, укључујући и имовинска права, и одбијањем апеланткињиног захтјева да јој, као члану породице умрлог носиоца осигураника, призна право на

породичну пензију, прекршили забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези са правом на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

37. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

38. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 4077/16**, rješavajući apelaciju **Izete Šehagić**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj /94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik
Mato Tadić, potpredsjednik
Mirsad Čeman, potpredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudija
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 11. oktobra 2018. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Izete Šehagić**.

Utvrđuje se da je prekršeno pravo na zabranu diskriminacije iz člana 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi sa pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 U 020038 14 U od 23. augusta 2016. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Sarajevu, koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku, u skladu sa članom 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi sa pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu da u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluka se dostavlja Vladi Federacije Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Izeta Šehagić (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Sarajeva, koju zastupa Udruženje "Vaša prava BiH" iz Sarajeva, podnijela je 24. oktobra 2016. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 09 0 U 020038 14 U od 23. augusta 2016. godine, Rješenja Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar (u daljnjem tekstu: Federalni zavod) broj FZ3/2-1069534174 od 20.

januara 2014. godine i Rješenja Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje-Kantonalne administrativne službe u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalna administrativna služba) broj FZ 12/2-35-UP-1-8362/13-1069534174 od 6. novembra 2013. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Federalnog zavoda i Kantonalne administrativne službe zatraženo je 19. jula 2018. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud je dostavio odgovor na apelaciju 25. jula 2018. godine, a Federalni zavod 22. augusta 2018. godine. Kantonalna administrativna služba nije dostavila odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičinih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

5. Apelantica je 24. jula 2013. godine podnijela zahtjev Kantonalnoj administrativnoj službi za priznavanje prava na porodičnu penziju nakon smrti Mehmeda Ferhatovića na osnovu njihove vanbračne zajednice.

6. Rješenjem Kantonalne administrativne službe broj FZ 12/2-35-UP-1-8362/13-1069534174 od 6. novembra 2013. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Federalnog zavoda od 20. januara 2014. godine, odbijen je kao neosnovan apelantičin zahtjev za priznavanje prava na porodičnu penziju. Iz obrazloženja rješenja proizlazi da je u provedenom postupku, na osnovu izvedenih dokaza i njihove ocjene u skladu sa odredbama člana 9. Zakona o upravnom postupku (u daljnjem tekstu: ZUP), utvrđeno da je Mehmed Ferhatović, rođen 11. septembra 1950. godine, bio korisnik invalidske penzije kod Federalnog zavoda, u skladu sa odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, počev od 30. septembra 2003. godine i sve do 1. jula 2013. godine, kada je umro. Također je utvrđeno da je apelantica živjela u vanbračnoj zajednici sa umrlim osiguranikom Mehmedom Ferhatovićem. Kantonalna administrativna služba se pozvala na odredbe člana 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju kojim je propisano da "porodičnu penziju mogu ostvarivati članovi porodice: bračni drug, djeca rođena u braku, van braka, usvojena, pastorčad koju je osiguranik izdržavao, unučad i druga djeca bez roditelja koju je osiguranik izdržavao do svoje smrti. Porodičnu penziju može ostvariti bračni drug iz razvedenog braka ako mu je sudskom odlukom utvrđeno pravo na izdržavanje". Ocjenjujući da je citiranim članom 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano da porodičnu penziju može ostvariti bračni drug, kao i razvedeni bračni drug pod uvjetom da dokaže da mu je sudskom odlukom utvrđeno pravo na izdržavanje, te da navedenim članom nije bilo priznato pravo na porodičnu penziju u korist vanbračnog druga, Kantonalna administrativna služba je odbila apelantičin zahtjev kao neosnovan.

7. Kantonalni sud je u upravnom sporu donio Presudu broj 09 0 U 020038 14 U od 23. augusta 2016. godine kojom je tužbu odbio. U obrazloženju presude Kantonalni sud je, između ostalog, naveo da iz podataka upravnog spisa nesporno proizlazi da je apelantica živjela u vanbračnoj zajednici sa umrlim Mehmedom Ferhatovićem, pa budući da je odredbama člana 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju jasno propisano ko ima pravo na porodičnu penziju, te pošto to pravo nije propisano u korist vanbračnog druga, Kantonalni sud je zaključio da apelantica ne ispunjava uvjete za stjecanje prava na porodičnu penziju shodno odredbama člana 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

8. Naime, Kantonalni sud je citirao odredbe člana 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, te, s tim u vezi, zaključio da su tuženi (Federalni zavod) i prvostepeni organ uprave pravilno utvrdili da apelantica ne ispunjava uvjete za priznavanje prava na porodičnu penziju poslije smrti Mehmeda Ferhatovića, koji je umro 1. jula 2013. godine (izvod iz matične knjige umrlih na ime Mehmeda Ferhatovića, koji se za mjesto Stari Grad Sarajevo vodi pod rednim brojem 164 za 2013. godinu), budući da apelantica nije dokazala da je postojala bračna zajednica između nje i Mehmeda Ferhatovića, te da joj, shodno tome, uz ispunjavanje i drugih uvjeta propisanih zakonom, pripada pravo na porodičnu penziju, u skladu sa odredbama člana 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

9. Pored navedenog, Kantonalni sud je ukazao da apelantičino pozivanje "na Zakon o porodičnim odnosima (da je vanbračna zajednica izjednačena sa bračnom zajednicom), te isticanje u tužbi, a i u žalbi da je cilj člana 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju da se najbližem krugu porodice osiguranika osiguraju primanja u slučaju smrti osiguranika, a u koji spada i tužiteljica u skladu sa odredbom člana 2. Porodičnog zakona FBiH, prema mišljenju suda, nije moglo utjecati na drugačije rješenje ove upravne stvari "s obzirom na to da pojam udovac ili udovica u značenju kako je regulirao Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju pretpostavlja postojanje bračne zajednice do momenta smrti jednog od supružnika, kao penzijsko-invalidskog osiguranika". Stoga, Kantonalni sud je zaključio da ni apelantičini navodi kojim ukazuje da je izjednačena bračna i vanbračna zajednica u skladu sa odredbama Zakona o porodičnim odnosima nisu od utjecaja na donošenje odluke u apelantičinu korist, jer su u konkretnom slučaju primjenjive odredbe Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. S obzirom na navedeno, Kantonalni sud je, u skladu sa odredbama člana 36. st. 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima, odbio tužbu kao neosnovanu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelantica smatra da joj je osporenim odlukama povrijeđeno pravo iz člana II/3.e), f), k) i II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, kao i čl. 6, 8. i 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), te član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Navodi o povredi navedenih prava svode se na tvrdnje da je na utvrđeno činjenično stanje proizvoljno primijenjeno i protumačeno materijalno pravo. Naime, apelantica smatra da se ona kao vanbračni partner preminulog osiguranika Mehmeda Ferhatovića, prema svom faktičkom stanju, ne razlikuje od "supruge na papiru". S tim u vezi, apelantica je istakla da je cilj člana 60. Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju da se najbližem krugu porodice preminulog osiguraju primanja u slučaju njegove smrti, te smatra da i ona, kao vanbračni supružnik, "spada u taj krug", te da ima pravo na porodičnu penziju prema članu 60. Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju. Apelantica, također, ukazuje da je postupak pred nadležnim upravnim organima i Kantonalnim sudom "trajao neopravdano dugo", te smatra da joj je povrijeđeno pravo na pravično suđenje u razumnom roku.

b) Odgovor na apelaciju

11. Kantonalni sud je u odgovoru na apelaciju istakao da pred tim sudom nisu povrijeđena apelantičina prava na koja se pozvala u apelaciji, jer je presuda donesena u skladu sa važećim propisima i na osnovu dokumentacije koja se nalazila u spis. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

12. Federalni zavod PIO je naveo da su osporene odluke utemeljene na pravilnoj primjeni materijalnog prava, pa samim

tim smatra da nisu povrijeđena ustavna prava na koja apelantica ukazuje u apelaciji.

V. Relevantni propisi

13. **Porodični zakon FBiH** ("Službene novine FBiH" br. 35/05, 41/05 i 31/14) u relevantnom dijelu glasi:

Član 2.

Porodica, u smislu ovog Zakona, jeste životna zajednica roditelja i djece i drugih krvnih srodnika, srodnika po tazbini, usvojlaca i usvojenika i osoba iz vanbračne zajednice ako žive u zajedničkom domaćinstvu.

Član 3.

Vanbračna zajednica, u smislu ovog Zakona, jeste zajednica života žene i muškarca koji nisu u braku ili vanbračnoj zajednici sa drugom osobom, koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.

Član 213.

(1) Međusobno izdržavanje bračnih i vanbračnih partnera, roditelja i djece i drugih srodnika njihova je dužnost i pravo kada je to predviđeno ovim Zakonom.

Član 224.

Bračni partner koji nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine, a nesposoban je za rad ili se ne može zaposliti, ima pravo na izdržavanje od svog bračnog partnera srazmjerno njegovim mogućnostima.

Član 230.

Vanbračni partner koji ispunjava uvjete iz čl. 3. i 224. ovog Zakona ima pravo na izdržavanje od drugog vanbračnog partnera nakon prestanka vanbračne zajednice.

Član 263.

(1) Imovina koju su vanbračni partneri stekli radom u vanbračnoj zajednici koja ispunjava uvjete iz člana 3. ovog Zakona smatra se njihovom vanbračnom stečevinom.

(2) Na imovinu iz stava 1. ovog člana primjenjuju se odredbe ovog Zakona o bračnoj stečevini.

14. **Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju** ("Službene novine FBiH" br. 29/98, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12) u relevantnom dijelu glasi:

Član 2.

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja su: pravo na starosnu penziju, pravo na invalidsku penziju, pravo na porodičnu penziju, prava osiguranika sa promijenjenom radnom sposobnošću, pravo po osnovu fizičke onesposobljenosti.

Član 60.

Porodičnu penziju mogu ostvariti članovi porodice: bračni drug; djeca rođena u braku, van braka, usvojena, pastorčad koju je osiguranik izdržavao, umučad i druga djeca bez roditelja koju je osiguranik izdržavao do svoje smrti.

Porodičnu penziju može ostvariti i bračni drug iz razvedenog braka, ako mu je sudskom odlukom utvrđeno pravo na izdržavanje.

15. **Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju** ("Službene novine FBiH" broj 13/18) u relevantnom dijelu glasi:

Član 69.

(Članovi porodice umrlog osiguranika)

Članovima porodice umrlog osiguranika, odnosno korisnika penzije smatraju se:

- a) bračni supružnik (udovica, odnosno udovac),*
- b) razvedeni bračni supružnik, ako mu je pravosnažnom presudom suda dosuđeno pravo na izdržavanje,*
- c) dijete, rođeno u braku ili van braka, te usvojeno dijete,*
- d) pastorak, ukoliko ga je umrli osiguranik, odnosno korisnik penzije izdržavao,*

e) dijete umuče bez oba roditelja ukoliko ga je umrli osiguranik, odnosno korisnik penzije izdržavao.

VI. Dopustivost

16. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

18. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 09 0 U 020038 14 U od 23. augusta 2016. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelantica je primila 25. augusta 2016. godine, a apelacija je podnesena 24. oktobra 2016. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

19. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

20. Apelantica pobija osporene odluke tvrdeći da su tim odlukama povrijeđena njena prava iz člana II/3.e), f), k) i II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, kao i čl. 6, 8. i 14. Evropske konvencije, te član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, uključujući i pravo na donošenje odluke u razumnom roku. S obzirom na navode apelacije i činjenicu da se apelantica pozvala na kršenje zabrane diskriminacije iz člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud će razmotriti apelanticine navode u svjetlu člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Nediskriminacija u vezi sa pravom na imovinu

21. Član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

22. Član 14. Evropske konvencije glasi:

Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj konvenciji osigurava se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

23. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

24. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u

javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine u skladu s općim interesom, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

25. Apelantica smatra da joj je prekršeno pravo na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi s pravom na imovinu zbog toga što, kao vanbračni partner, nije mogla steći pravo na porodičnu penziju po Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju iako je vanbračna zajednica u potpunosti izjednačena sa bračnom zajednicom prema Porodičnom zakonu Federacije BiH.

26. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je o gotovo istom pravnom pitanju raspravljao u Odluci broj AP 4207/13 (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4207/13 od 30. septembra 2016. godine, dostupna na Internet stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba). Naime, u navedenoj odluci sporno je bilo da li se može apelantu kao ostaviteljicinom vanbračnom partneru priznati status zakonskog nasljednika prvog nasljednog reda. U toj odluci Ustavni sud je zaključio da su "sudovi primjenom Zakona o nasljeđivanju iz 1980. godine, bez uvažavanja opredjeljenja iz Porodičnog zakona FBiH iz 2005. godine o dosljednom izjednačavanju vanbračne zajednice koja traje više od tri godine sa bračnom zajednicom u svim pravima i obavezama, uključujući i imovinska prava, i odbijanjem apelantovog zahtjeva da mu se prizna pravo da kao nasljednik prvog nasljednog reda učestvuje u ostavinskom postupku, prekršili zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju".

27. U navedenoj odluci Ustavni sud je, između ostalog, ukazao da je "PZFBiH donesen 2005. godine i da je zakonodavac, uvažavajući činjenicu da je i ranijim Porodičnim zakonom vanbračna zajednica bila izjednačena sa bračnom, ali i razvoj društvenih odnosa općenito, pa tako i porodice i porodičnih veza, ovu jednakost dosljedno regulirao u odnosu na sva prava i obaveze, uključujući i imovinska prava. S druge strane, ZON, koji je bio na snazi u vrijeme odlučivanja, usvojen je 1980. godine i nije nikada bio promijenjen da bi i u njemu bila priznata jednakost ovih dviju zajednica, pa čak ni nakon što je donesen novi PZFBiH sve do 2014. godine, kada je donesen novi Zakon o nasljeđivanju FBiH. Tim zakonom, u članu 9, eksplicitno je navedeno da ostavitelja nasljeđuje i njegov vanbračni partner koji je u pravu nasljeđivanja izjednačen s bračnim, ukoliko vanbračna zajednica ispunjava uvjete propisane u PZFBiH i ako je trajala do smrti ostavitelja".

28. Također, u citiranom predmetu Ustavni sud je imao u vidu da su "predlagač novog ZONFBiH, a zatim i zakonodavac koji je takvo rješenje usvojio prepoznali diskrepancu između dva zakona, te zaključili da je takva diskrepanca rezultirala diskriminirajućim tretmanom vanbračnih partnera, pa su tu diskriminaciju novim propisom otklonili. Ovakvo postupanje je, prema mišljenju Ustavnog suda, u okviru širokog polja slobodne procjene koje država uživa u reguliranju ovih odnosa. Pri tome Ustavni sud naglašava da nije relevantno ocijeniti da li je ili ne jedan zakon u odnosu na drugi *lex specialis*. Naime, PZFBiH regulira, između ostalog, pitanje porodice i porodičnih odnosa i izjednačava vanbračnu zajednicu koja je trajala više od tri godine sa bračnom u pravima i obavezama, dok se nasljednim zakonom uređuje pitanje ko od članova porodice nasljeđuje ostavica. U takvoj situaciji razumno je bilo očekivati, a zakonodavac je takvo očekivanje i potvrdio u novom nasljednom zakonu, da vanbračni

partneri budu izjednačeni sa bračnim i u odnosu na nasljeđivanje".

29. Dalje, Ustavni sud podsjeća da je u citiranoj odluci imao u vidu da je "u vrijeme donošenja osporenih odluka na snazi bio ZON iz 1980. godine, koji vanbračnim partnerima nije priznavao pravo na nasljeđivanje. Međutim, prema članu II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, Evropska konvencija se primjenjuje direktno i ima prioritet nad svim drugim zakonima. To, između ostalog, znači i da se zakoni koji nisu usaglašeni sa Evropskom konvencijom moraju primijeniti na način na koji se neće kršiti prava iz Evropske konvencije. Dakle, u situaciji kada je nesumnjivo da je vanbračna zajednica apelanta i ostaviteljice započela u vrijeme kada je već bio na snazi PZFBiH iz 2005. godine koji ne samo da je preuzeo princip ravnopravnosti vanbračne i bračne zajednice iz ranijeg zakona već je i dosljedno izjednačio ove dvije zajednice u pravima i obavezama, da je ta zajednica trajala sve do ostaviteljicine smrti, da je sam zakonodavac prilikom donošenja novog nasljednog zakona istakao da je različit tretman vanbračnih i bračnih partnera u oblasti nasljeđivanja bio diskriminirajući, Ustavni sud smatra da ZON iz 1980. godine nije primijenjen uz dosljedno poštivanje 'opredjeljenja iz porodičnog prava o jednakom tretmanu bračne i vanbračne zajednice'".

30. Dovodeći navedene stavove iz citirane Odluke broj AP 4207/13 u vezu sa predmetnim slučajem, Ustavni sud smatra da su oni primjenjivi i u konkretnom slučaju. Naime, Ustavni sud ukazuje da je u osporenim odlukama nesporno utvrđeno da je postojala vanbračna zajednica između apelantice i umrlog Mehmeda Ferhatovića, koja je trajala 17 godina, te da je ispunila uvjete da se smatra vanbračnom zajednicom u smislu relevantnih odredaba Porodičnog zakona. Redovni sud i organi uprave u osporenim odlukama dosljedno su ukazivali da je vanbračna zajednica izjednačena sa bračnom prema Porodičnom zakonu, ali su zaključili da se pravilnim tumačenjem ove odredbe ne može izvesti zaključak da je ova zajednica u svemu izjednačena sa bračnom zajednicom, već samo u pogledu određenih prava. Pri tome su se pozvali na odredbu člana 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, pri tome zaključivši da je navedeni zakon *lex specialis* kojim "nije predviđena mogućnost priznavanja prava na porodičnu penziju vanbračnom drugu".

31. Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju u vrijeme donošenja osporenih odluka na snazi bio Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju iz 1998. godine koji ni svojim naknadnim izmjenama nigdje ne spominje, niti daje prava vanbračnim partnerima. Međutim, Ustavni sud ponovo naglašava da se, prema članu II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, Evropska konvencija primjenjuje direktno i da ima prioritet nad svim drugim zakonima. To, između ostalog, znači i da se zakoni koji nisu usaglašeni sa Evropskom konvencijom moraju primijeniti na način na koji se neće kršiti prava iz Evropske konvencije. Dakle, u situaciji kada je nesumnjivo da je vanbračna zajednica apelantice i Mehmeda Ferhatovića, kao nosioca osiguranja, započela i trajala u vrijeme kada je na snazi bio PZFBiH iz 2005. godine, koji je i dosljedno izjednačio bračnu i vanbračnu zajednicu u pravima i obavezama, kao i da je ta zajednica trajala sve do smrti Mehmeda Ferhatovića, Ustavni sud, uvažavajući principe iz citirane Odluke broj AP 4207/13, smatra da Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju iz 1998. godine nije primijenjen uz dosljedno poštivanje "opredjeljenja iz porodičnog prava o jednakom tretmanu bračne i vanbračne zajednice". Stoga, Ustavni sud smatra da apelantica ne može snositi štetne posljedice toga što relevantni zakoni nisu ranije harmonizirani kako bi se provelo dosljedno opredjeljenje zakonodavca da se otkloni diskriminacija u tretmanu vanbračnih i bračnih partnera i u odnosu na ostvarivanje prava na porodičnu penziju.

32. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da primjena Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju iz 1998. godine na način kako su to uradili redovni sud i organi uprave u osporenim odlukama nije imala razumno i objektivno opravdanje. Zbog toga je apelantica na diskriminirajući način lišena mogućnosti stjecanja prava na porodičnu penziju.

33. Osim toga, Ustavni sud naglašava da je 21. februara 2018. godine u "Službenim novinama FBiH" broj 13/18 objavljen novi Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, koji, opet, nije uzeo u obzir vanbračnu zajednicu, niti je regulirao stjecanje prava vanbračnim partnerima. Stoga, Ustavni sud smatra da je svrsishodno da se ova odluka dostavi Vladi Federacije BiH radi harmonizacije Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju sa Porodičnim zakonom u odnosu na prava i obaveze vanbračnih partnera.

34. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju prekršena zabrana diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Ostali navodi

35. S obzirom na zaključak o povredi prava na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud smatra da nema potrebe da posebno razmatra i apelanticine navode o povredi

prava iz člana II/3.e), f) i k) Ustava Bosne i Hercegovine, te čl. 6. i 8. Evropske konvencije, kao i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

36. Ustavni sud zaključuje da su redovni sud i organi uprave primjenom Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju iz 1998. godine, bez uvažavanja opredjeljenja iz Porodičnog zakona FBiH iz 2005. godine o dosljednom izjednačavanju vanbračne zajednice, koja u konkretnom slučaju traje 17 godina, sa bračnom zajednicom u svim pravima i obavezama, uključujući i imovinska prava, i odbijanjem apelanticinog zahtjeva da joj, kao članu porodice umrlog nosioca osiguranika, prizna pravo na porodičnu penziju, prekršili zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

37. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

38. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević, s. r.

K A Z A L O

DOM NARODA**PARLAMENTARNE SKUPŠTINE****BOSNE I HERCEGOVINE**

- 1075 Rješenje o imenovanju (hrvatski jezik) 1
 Rješenje o imenovanju (srpski jezik) 1
 Rješenje o imenovanju (bosanski jezik) 2

VIJEĆE MINISTARA**BOSNE I HERCEGOVINE**

- 1076 Odluka o formiranju Projektnog odbora za izradu i provedbu Akcijskog plana za realizaciju Faze II. Projekta upravljanja zračnim prometom u Bosni i Hercegovini (hrvatski jezik) 2
 Odluka o formiranju Projektnog odbora za izradu i sprovođenje Akcionog plana za realizaciju Faze II Projekta upravljanja zračnim prometom u Bosni i Hercegovini (srpski jezik) 3
 Odluka o formiranju Projektnog odbora za izradu i provođenje Akcionog plana za realizaciju Faze II Projekta upravljanja zračnim prometom u Bosni i Hercegovini (bosanski jezik) 4
 1077 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće proračunske pričuve (hrvatski jezik) 5
 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće budžetske rezerve (srpski jezik) 5
 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće budžetske rezerve (bosanski jezik) 6

**MINISTARSTVO KOMUNIKACIJA I PROMETA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 1078 Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o CEMT dozvolama (hrvatski jezik) 6
 Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o CEMT dozvolama (srpski jezik) 6
 Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o CEMT dozvolama (bosanski jezik) 7

AGENCIJA ZA DRŽAVNU SLUŽBU**BOSNE I HERCEGOVINE**

- 1079 Pregled postavljenih državnih službenika po internim natječajima za listopad 2018. godine (hrvatski jezik) 7
 Pregled postavljenih državnih službenika po internim oglasima za oktobar 2018. godine (srpski jezik) 8
 Pregled postavljenih državnih službenika po internim oglasima za oktobar 2018. godine (bosanski jezik) 8
 1080 Pregled postavljenih državnih službenika po javnim natječajima za listopad 2018. godine (hrvatski jezik) 9

Преглед постављених државних службеника по јавним огласима за октобар 2018. године (српски језик) 12

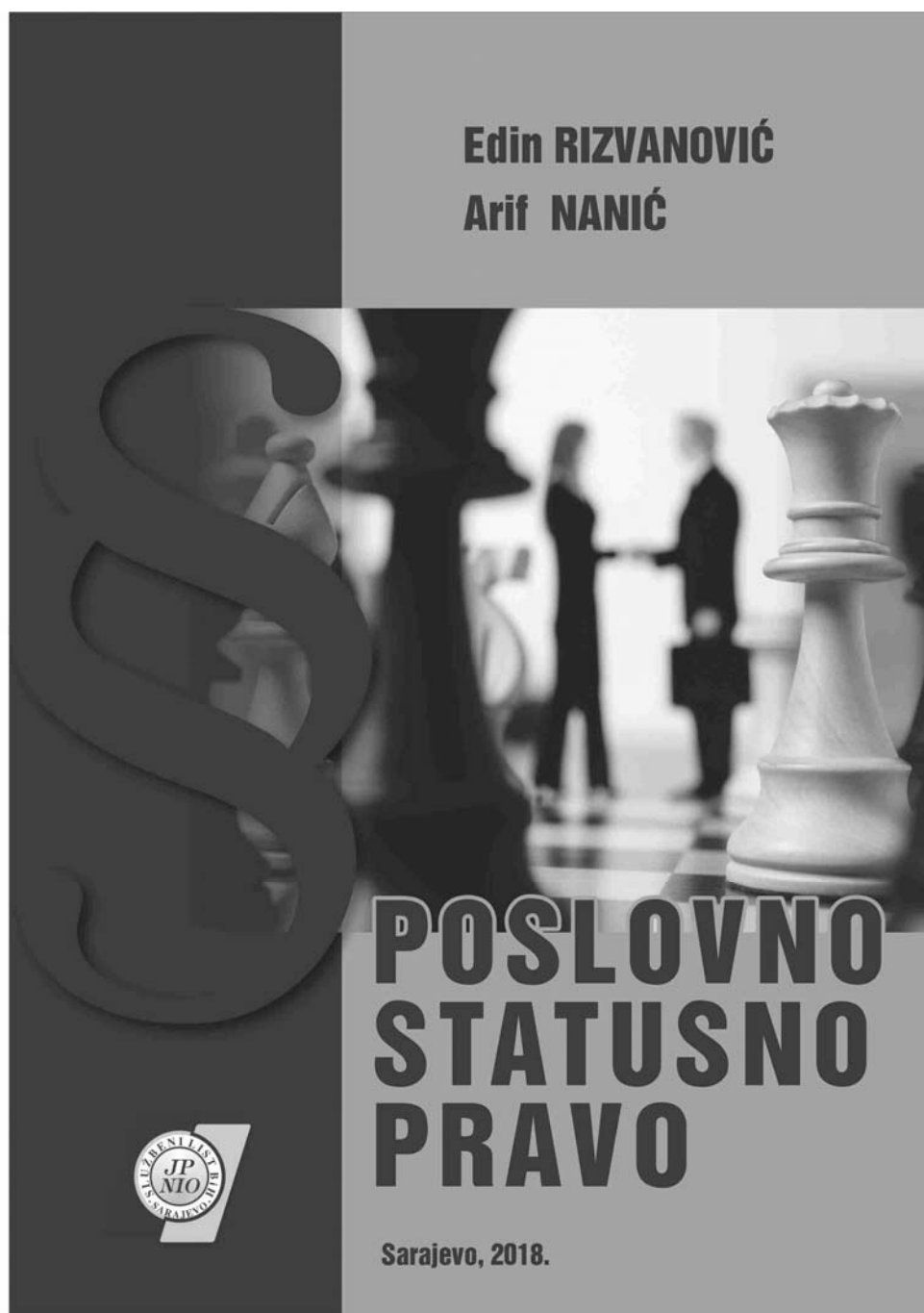
Pregled postavljenih državnih službenika po javnim oglasima za oktobar 2018. godine (bosanski jezik) 15

**AGENCIJA ZA OSIGURANJE DEPOZITA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 1081 Odluka o visini stope premije za 2019. godinu (hrvatski jezik) 18
 Odluka o visini stope premije za 2019. godinu (srpski jezik) 18
 Odluku ovisini stope premije za 2019. godinu (bosanski jezik) 18
 1082 Odluka o visini članarine za 2019. godinu (hrvatski jezik) 18
 Odluka o visini članarine za 2019. godinu (srpski jezik) 18
 Odluka o visini članarine za 2019. godinu (bosanski jezik) 19

USTAVNI SUD**BOSNE I HERCEGOVINE**

- 1083 Odluka broj AP 1551/16 (hrvatski jezik) 19
 Odluka broj AP 1551/16 (srpski jezik) 25
 Odluka broj AP 1551/16 (bosanski jezik) 31
 1084 Odluka broj AP 2084/16 (hrvatski jezik) 37
 Odluka broj AP 2084/16 (srpski jezik) 41
 Odluka broj AP 2084/16 (bosanski jezik) 45
 1085 Odluka broj AP 2743/16 (hrvatski jezik) 48
 Odluka broj AP 2743/16 (srpski jezik) 53
 Odluka broj AP 2743/16 (bosanski jezik) 58
 1086 Odluka broj AP 2970/16 (hrvatski jezik) 62
 Odluka broj AP 2970/16 (srpski jezik) 67
 Odluka broj AP 2970/16 (bosanski jezik) 72
 1087 Odluka broj AP 2987/16 (hrvatski jezik) 77
 Odluka broj AP 2987/16 (srpski jezik) 81
 Odluka broj AP 2987/16 (bosanski jezik) 85
 1088 Odluka broj AP 3130/16 (hrvatski jezik) 89
 Odluka broj AP 3130/16 (srpski jezik) 93
 Odluka broj AP 3130/16 (bosanski jezik) 97
 1089 Odluka broj AP 3148/16 (hrvatski jezik) 101
 Odluka broj AP 3148/16 (srpski jezik) 105
 Odluka broj AP 3148/16 (bosanski jezik) 110
 1090 Odluka broj AP 3420/16 (hrvatski jezik) 114
 Odluka broj AP 3420/16 (srpski jezik) 119
 Odluka broj AP 3420/16 (bosanski jezik) 125
 1091 Odluka broj AP 4077/16 (hrvatski jezik) 130
 Odluka broj AP 4077/16 (srpski jezik) 134
 Odluka broj AP 4077/16 (bosanski jezik) 138

Nakladnik: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za nakladnika: tajnik Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Bojan Ninković - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Ravnatelj: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Ravnatelj: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050 faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044, 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK d.d. 338-320-22000052-11, VAKUFСКА BANKA d.d. Sarajevo 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK A.D. Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK d.d. BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Tisak: "Unioninvestplastika" d.d. Sarajevo - Za tiskaru: Jasmin Muminović - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.

"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.

Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obvezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Pretplata za II polugodište 2018. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba> - godišnja pretplata 240,00 KM